Svenska Författare.

P. H. Ling.

SAMLADE ARBETEN

AF

P. H. LING.

UTGIFNE UNDER LEDNING

AF

B. v. BESKOW.

FÖRSTA BANDET.

SEDNARE DELEN.

STOCKHOLM.

ADOLF BONNIER,

Kongl. Hof- och Universitets-Bokhandlare.

STOCKHOLM,
Tryckt hos E. Westrell, 1866.

Tredje Afdelningen.

Danmark.

SEXTONDE SÅNGEN.

Sång! Vexla nu tiden. Låt runsatta orden
förtälja hur Selunds blomstrande ö
bebyggdes af Skjold och hans vänfagra mö,
förrn Asarne framträngt i fjällstängda Norden!

En höstafton spred kring Kodaniens sjö
sin glans, och förgyllde dess snöhvita fragga.
Likt sädesfält vågorna sakta mänd vagga,
då Mundilförs dotter mot vesterled,
på gyllene strålvagnen, ilade ned.
Och Måne, den härligas broder, så dyster
och blek som en hamn, öfver luftvägen drog;
han molnhjelmen ned för sitt anlete slog,
som hade han gråtit sin bortgångna syster.
Och strax öfver böljornas mörkgröna rygg
en ogenomskådelig dimma sig bredde;
hvar stjerna på himmelen blundade skygg.

Och se! I den stunden, som detta skedde,
då voro de Asar på villande våg.
Den mägtiga Skulld dessa främlingars tåg,
från kusten af Saxland, mot Belterna ledde.
Som Urjätten Ymer sig vältrade opp
ur Ginungasvalgets oändliga öcken,
och allrymden fyllde med dimmefödd kropp;
så famnades allt af det nattliga töcken.
Nu längre och längre det rullade fram,

nu Asarne seglen och årorna fällde:
till obekant kust deras resa gällde.

Men stilla, vid en utaf drakarnes stam,
stod Ungdrotten Skjold, liksom växande månen,
af Asarnes Öfverdrott sistfödde sonen.
I rörelse ledig som vårdagens sky,
i gången så lätt som den simmande spånen,
med lockbekrönt panna och blomstrande hy;
fast hjertat med verlden var föga förtroligt.
Mång gamla Asar nu sofvo helt roligt,
i högtältadt midskepp; men vakande stod
ung Skjold utmed rodret. Hans blick och hans blod
var eld; och han talade så i sitt sinne:
"Ja! Allt är beslutadt, och stunden är inne.
"Min fader mig lofvat den älskades hand,
"när sjelf jag kan vinna mig rike och land.
"Upp! Nornan, som afgör i allt våra öden,
"skar djupt på min svärdsklinga: Mön eller döden!"
Och högt han till svennerna talade så:
"Fort! Råseglet hissen, och årorna fatten!
"En älskares lustfart, i dimmiga natten,
"mig lyster att göra på böljorna blå."
Förundrade svennerna hörde derpå.
Hans Gefion var höjd öfver jordiska qvinnor,
som Vanadis sjelf öfver Vingolfs Gudinnor,
och kysk som den höga, hvars namn hon bar.
Det visste de alla; men fjärran hon var.
De hviskade: "Hell vare Herrskarens vilja!
"Men hvarför i dimman från flottan oss skilja?" —
Då ifrades Skjold och han fram mot dem lopp,

med utrop: "Har rädsla betagit de Asar?" —
Och modigt de alla nu reste sig opp
Med fart, som när Berserk mot fienden rasar,
på masten det slokiga seglet man drog,
kring knaparne styfspända skoten man slog.
Med ben af mång hafsböljeklyfvande åror,
sprang sjödraken fram, uti skummiga fåror.

Ren vida från flottan de hunnit förut,
och småningom dimmorna tycktes sig dela.
Allt mera de glesnade. Drotten, till slut,
såg här och der några ljusstrålar spela,
längst borta mot slumrande vågornas bryn.
"Friskt! Fullmåne glimmar ur dimväfda skyn;
"lik facklan i berget, när halft den förqväfves
"af Dvergarnes svett, hvilka gå der och lyss [1]).
"Se, mot oss ett stjernöga blinkade nyss;
"de himmelska ögon ej öppnas förgäfves.
"Nu styrka i sinnet och senorna kräfves!
"Ha! Redan ur dimmorna framrullar der
"en månbeglänst fläck! Redan tyckes den bilda
"ett öland, dit seglaren inbjudas plär
"af vinkande Strandvättar, glada och milda [2]).
"Den fläcken sig vidgar! Se! Närmare fram
"den skjuter och växer, som stjernornas rader
"för spejarens öga. Ja! Ännu vår stam
"beskyddas af Gudars och menniskors fader.

---

1) Monne namnet Kodanien icke är en vokalomkastning och förkortning af Kaledonien, hvilket kunnat vara en allmän benämning för det vatten, som omgifver Danmarks öar och Tysklands motliggande stränder; likasom de gamle misstogo sig om andra geografiska afstånd mellan länder och floder.

2) Strandvättar betyda landets skyddsandar.

"Hans allblick från Hlidskjalf förlorar ej oss,
"fast stjernor och fullmåne gömt sina bloss."

Så Skjold. När hans svenner det utropet hörde,
med tredubbel ifver de årorna rörde.
Ej länge det dröjde, förrn dimman försvann:
till trädfager udde sjödraken hann.
Ej heller den ifrige Ungdrotten rastat:
sitt spjut han framför sig i strandvallen kastat [3]).
Från relingen hoppande handlöst i land,
han qvad denna sången, på nybeträdd strand:

"Jag med Asarnes namn
"viger nyfunnen hamn [4]).
"Jag med namn af min mö
"viger nyfunnen ö,
"och den hete nu Fjon.
"Den är fager som hon:
"se, af bokskogar der
"hvilken krona den fått!
"Hvilket bälte så blått,
"af det slingrande sund,
"omkring midjan den bär!
"Se, hur grönklädd den är,
"och hvad blommor den har!
"Liksom Lognfaras lund,
"der den suckande Gud,

3) Man brukade kasta sitt spjut i ett nyfunnet land, för att dymedelst beteckna sitt blifvande herradöme deröfver.

4) Assene, nu mera Assens på Fyn, antages vara uppkalladt efter Asarne. Rörande namnet Fjon och Gefions beskickning till Gylfe, se slutanmärkningen vid denna sång.

"efter trånadens dar,
"fordom kysste sin brud!"

Af svennernas glädjerop namnfästet åter
bekräftades. Yngling och gammal med fröjd
det hörde. Försigtigt, på närmaste höjd,
tre stockeldar Ungdrotten tända låter.
Likt norrsken de vinkade vännerna fram,
fast dimman der borta på böljorna samm.
Och lyckligen hamnade alla, och redan
man skeppstälten uppslog, i vindfri däld,
och välkomstbägarn, vid eldbrasan ställd,
förtroligt bland ungdomen vandrade sedan,
tills Dellinger drog från sin gyllene säng
dess blommiga förhänge. Många då gingo,
att landet bespeja. I sigte de fingo
en hullfager hjord, uppå gräsrik äng;
men icke de menniskofjät kunde röja.
Snart landet ses sjunka, snart åter sig höja:
de spejande framgå, och finna en mö,
helt ensam, lik spån uppå vaggande sjö.
Hon ämnade fly; men vardt gripen om midjan
af en ibland svennerna. Häftigt som vidjan,
då Nordan med jättearm kring henne tar,
den fångna sig vred; men förgäfves det var.
Strax Skjold henne, vänligt beskyddande, ryckte
från svennen. En gullring, förunderligt gjord,
och klar såsom Gersemis öga, han tryckte
i ungtärnans hand, under vänliga ord.
Så lyckades honom att lugna den skygga.
Han tecknar åt närmaste holmar och land,

och frågar hvad Drott och hvad folkslag der bygga?
Den menlösa lyfte sin skälfvande hand,
och uttrycksfullt hon, medelst åtbörder, tydde,
att skyddsherren bodde på närmaste strand.
Hon sade hans namn, några gånger, och flydde.
En åldrig Vaner sig yttrade då:
»Ung Skjold skall med bröder till Ödrotten gå;
»ty Häner han heter. Honom er fader
»beskref ju, i afskedets sorgliga stund?»

Snart utbredde Natt omkring himmelens rund
sin mantel, beprydd med mång tusende rader
af glittrande perlor; snart morgonen sen
sig reste, med gullhåret virradt kring pannan;
och alla de härlige Drottarne ren,
vid gullprydda snäckorna, mötte hvarannan.
Då öfver Kodaniens ljusnande våg,
en skara af båtar man komma såg,
med väpnade Nordmän. I land de gingo.
Af Asarne strax de ett fridstecken fingo;
då gick den förnämste af Nordmännen fram.
Så reslig som Jätten, fast yngling till åren,
han stod, lik ett hundraårs bokträd om våren:
»Jag ser, att J ären af Asarnes stam;
»fastän min trälinna er ansåg för Gudar.
»Jag känner igen dessa vapen och skrudar.
»Se, Häner jag heter, af Fornasisk ätt.
»Mig Nordherrskarn Gylfe har gifvit den rätt,
»att dessa försystrade öar bebygga [5]).

5) Suhm i Danmarks historia 1 Tom., 46, 54, säger att Häner, en ättling af de förr invandrade Asar, styrde Danska öarna, såsom länsherre under Gylfe.

»Mitt mod och min visdom dem skola betrygga
»mot främlingars våld och mot främlingars svek.»

Så Häner. De skarpsynta Diarne sågo,
att feghet och list under hotelsen lågo,
och retade sinnet för klokheten vek.
Då talte den äldste: »All strid är en lek
»för Asar. Och likasom stormjägtad låga,
»vår faders rykte kring jorden gått fram;
»ty mägtiga Gudar beskydda hans stam.
»Han bjöd oss hit till Kodanien tåga;
»och sjelf, med Asynjorna alla, han vill
»besöka oss här, sen i östliga länder
»han räddat ung Sige, ur hämnarens händer».

En man, som het Snio, strax svarar härtill:
»Af språksama ryktet en tidning oss fördes
»om lönnmord och gästfridens kränkning.»... Nu teg
den högljudde talarn; ty stridsbuller steg
bland AsiaDrottar, och sköldarna rördes.
Men den äldste Vanern dem hemligen gaf
ett tecken, då söfdes de retade sinnen.
Af bragdlystne Skjold bröts nu tystnaden af;

I skaldspråket vid d. y. Eddan kallas hafvet *Sjökonungen Gylfes land;* hvilket uttryck visar både att en hist. person, benämd Gylfe, varit till, och att hans välde troligen sträckt sig till Östersjöns öar. Sålunda tyckes hela det bebodda Skandinavien hafva varit deladt emellan tvenne öfverherrskare, båda af den så kallade Fornjotherska stämman, den ena rådande öfver hela Sverge och Danmark med dess öar, den andre öfver Norge, isynnerhet det nordligare Holgaland och alla dess öar. Att mindre herrskare eller lydförstar innehaft vissa delar här och der, se vi af förenämde Häner, af Atle och Hother, af Gevar. m. fl.

han sade: »Du väcker bedröfliga minnen
»om Sige. Du glömt att vår broder han är;
»fast brottet vi sky, är oss brottslingen kär.
»Vår fader har gått på bevingade drakar,
»med qvinnor och mör och sin brottslige son,
»att honom beskydda för blodshämd och hån.
»Åt Oden, hvars öga all verlden bevakar,
»med faderlig förbön, han lemnade oss.
»Till segels vi gingo; men fullmånes bloss
»af sjödimmor släcktes, och hit vi nu lände,
»att fredlige gästa hos Asarnes frände.
»Må här utaf honom en fristad vi få,
»som vänligt, men icke förrädiskt vi söka.
»Må Gudar de gästfrias arfslott föröka!»

Den bragdlystne Drotten sig yttrade så.
Ren Häner står rådvill, och Snio förstummas.
Men intet af mångsluge Asar försummas.
Ett gille i gullprydda tältet bereds,
och mjödhornen fyllas, och harporna klinga,
och leksvenner kastspjut förunderligt svinga.
Ren äro de slukande öbor tillfreds,
och härligt dem synes det mjöddigra gille;
ty Asarne hejda sin blick och sitt snille,
af fruktan att uppreta misstänksam gäst.
Med bordkärl och vapen, som rosades mest
af Ödrotten, villigt man honom begåfvar,
och frid han de gifmilda främlingar lofvar.
Och, efter ett gille af nio dar,
med gästskänker åter till öborgen far.

Snart vinterhvilade Asarnes snäckor
på land, under höghvälfda nösten. Och snart [6])
en småstad af jordhus, i flerdubbla sträckor,
vid Assene uppstod; och framsläpad vardt,
från löfskog och ängar, mång saftdiger börda,
åt älskade husdjur, från Asahem förda,
som ställdes i visligen bonade skjul.
Snart marken var mörkbrun, och bokskogen gul,
och böljorna hvitnade. Nära för handen
sågs vintren. — Men ännu förgäfves, på stranden,
enhvar efter Asarnes Öfverdrott såg,
som länge i okända öden måst sväfva,
med qvinnor och mör, på den östliga våg.
Då började sönernas hjertan att bäfva.
Men Skjold uti stjernornas sällskap gick,
och hvälfde längs stormiga böljan sin blick.
Han tyckte sig se, hur på redlösa vraket
stod Gefion, och huru, i Hafsgudens sal
hon föll, genom gungande, mörkblåa taket,
och ensam han utbrast, med innerligt qval:
»O, kunde jag simma som verldshafvets hval,
»och upphämta henne! O, hade jag vingar
»af klippornas örn, som kring hafvet sig svingar,
»hur skulle jag ila, hur skulle jag lyss,
»om Skjold hon nämner för retade vågen,
»om Måne hon beder, på silfverbågen,
»mig föra sin sista, brinnande kyss!
»Förföriska hopp, som ej nånsin uppfylldes . . .!»
Den sörjande Ungdrotten suckade så.
Ej stormen, blott stjernorna lyddes derpå.

6) Nösten: vinterskjul för fartyg.

En lättluftig morgon, då östern förgylldes,
och rimfrosten lade sitt silfrade nät
kring löffallna bokskogen, ropades det
från stranden: »Gullvimplade drakar sig närma!»
Från tunga till tunga det utropet går.
Man äflas, likt bi, som vid solskenet svärma:
Ren gammal och ung uppå hafsstranden står:
ty Asarnes Öfverdrott är det som länder!
Med vänsälla blickar, med utsträckta händer,
af alla han helsas, och fryntlighet kom
i blicken af hvar och en Aser, liksom
när fullmåne framåt på luftbanan träder,
och småskyar alla i silfverskir kläder.

Ung Skjold hade redan, så ifrigt men tyst,
sökt här och der, bland det stojande hvimmel,
sin mö. Hennes panna berusad han kysst;
det var som en blixt öfver ljusbeklädd himmel.
Han tryckt hennes snöhvita hand helt röd;
den var som en lilja vid morgonens glöd.
Mångfalldiga gånger, han redan beskrifvit
sin ynglingabragd, och det namn, som han gifvit
åt Fjon. Men hans Gefion ej gladdes deraf;
så blickar en stjerna på stormande haf.
Till slut, när mång dagar de öfverlagt hade,
för fadren han ingick, och sålunda sade:

»Land har jag funnit;
»är lön jag ej värd?
»Fjon har jag vunnit;
»fast icke med svärd.

»Kämparne alla
»det bragd likväl kalla;
»ty gif mig, till lön,
»hvitarmade mön!«

Så bad han. Då brunno hans ögon, hans kinder
som vårsolens blick, och som ungrosens blad.
Men fadren till honom de orden qvad,
med röst utaf segrarn, då fången han binder:

»Nog får du mö,
»när föra du kan
»din sköld och ditt spjut.
»Vek som en rö
»är omogen man,
»i värf och beslut.
»Fosterfars vård
»höfves dig mer,
»än tärnesmek.
»Farlig och hård
»är Valkyrjors lek;
»men kraft den ger.»

Från fadren, förtviflade Ungdrotten går;
hos Gefion allena sin tröst han får.
Snart kallbröstad Vindsvale böljorna lade [7])
i bojor af silfver. Ett snökrig begyns
af ynglingaskaran. I allt för de glade
en bild af Kaukasiska hemlandet syns.
Nu lyster dem strida med nordfjällens björnar;

[7]) Vindsvale, vintrens fader.

på skidor de flyga, som spejande örnar,
och fälla med spjut både hare och hind.
Än far deras pil som en mördande vind,
mot skogens och luftens bevingade skaror;
än hugges vid hafsstranden vak utmed vak,
der gullfjellbepansrade simmareskaror
på anglarnes hullingar lockas, i mak.
Här skattar man bin, som i lunderna bygga;
Asynjorna mjöd af den gullskatten brygga.
Der ropas, att rofdjur från aflägset land,
som våldgäster kommit till Assene strand,
och svennerna ila begärligt till striden.
Så nöjen och alvar, på vingar af tiden,
i vexelgång flögo, likt yrande snön,
kring Drotter och svenner.

Men Skjold den unga
han tyckte att dagarna skredo så tunga;
han fruktade mista den älskade mön.
En dag, gick han framåt den snötäckta sjön,
allena och vapenlös, långt från de andra,
som höllo med rofdjur ett räfsteting.
När Skjold hunnit längre på isfältet vandra,
då hördes ett mumlande ljud deromkring.
Det let som när Hafsgudens döttrar, om natten,
med luftbillen plöja det islupna vatten.
Han uppmärksam blef, och han vände sig om,
och se, emot honom en björn nu kom!
Den rusade fram, utaf hunger så modig.
Ur hidet nyss väckt, ifrån närmaste skog,
han nu efter rof, öfver hafsbryggan, drog.

Ren lyftes hans ram, förfärlig och blodig,
mot Ungdrottens bröst. Då begyntes en strid,
att alnstjocka isen skälfde dervid.
Den bragdlystne Skjold vill en handsbredd ej vika;
fast ensam, han kämpar och höljes af sår.
Hans mod kan ej vackla; men armen skall svika!
Sin ovän till marken han tre gånger slår;
men denne sig reser. Förfärligt han ryter.
Dock fåviskt nu skogens beherrskare skryter;
ty tolfmannastyrkan i hidet han spilt [8]).
Hans solblinda öga, än stirrande vildt,
är skumt: sina mordslag han redan förfelar,
en gång efter annan. Och dödsfaran ger
åt Ungdrotten styrka. Omsider allt mer
hans öfvade hand sina blodviten delar;
mot vilddjurets ljumske han trycker sin fot.
Det dignar; men öker beständigt sitt hot.
I vanmägtig illska, det slagfältet klöser;
men bragdlystne Skjold hastigt gullgördeln löser
från ungdomlig höft, och han binder den om
den öfvervunne. — Med seniga handen
han släpar sitt rof emot aflägsna stranden.

---

8) Saxo, 1 B. säger, att då Skjold en gång fått sina fostrares tillåtelse att bevista en jagt, mötte honom en öfvermåttan stor björn, och sjelf obeväpnad tog Skjold sitt bälte och band björnen dermed. Schönning tror att denna händelse bör tillegnas den Norske Skjold, eller Halfdan den gamle, emedan björnar icke finnas i Danmark; men då ännu i våra dagar björnar kommit under stark köld ända till Småland, tyckas de fordom, när landet var mindre bebygdt, kunnat våga sig öfver isen till Danska öarne. Äfven i våra vekliga tider förefalla ännu här i Norden vådliga näfvestrider vid björnjagt, hvarom berättelse stundom meddelas i våra allmänna tidningar. Folksägnen tillägger björnen tolf mans styrka, och han anses ännu af Finska och Lappska allmogen som ett öfvernaturligt väsen.

Men icke så lätt till stranden han kom;
ty odjuret stretar och vill icke följa.
Dock framåt det måste. — På isfjettrad bölja
det gjorde en månggropig bana, liksom
ett skeppsvrak, när, draget af bränningen starka,
med ändan af spillrade refben och mast,
det djupt ned i sandrefveln griper sig fast,
som ville det envist mot böljorna sparka.

Nu Ungdrotten slutat sitt segertåg,
han stranden och Asarnes nybygge hunnit.
Förundrad hvar sven och hvar tärna det såg;
men segrarens lifskraft med blodet förrunnit:
»Jag nu väl min älskade Gefion har vunnit?»
Han sade, och sjönk vid sin älskades fot.
Så hvilar den sårade elgen emot
en ungrönn, bekransad med drufvorna röda.
Förstummad vardt Gefion. Hjertat månd blöda
så djupt; fast ej någon fick se hur hon led.
Förskräckelse rundt omkring lägret sig spred.

Ung Alfhild der stod och, likt Gefion, hon kände
en innerlig sorg för sin älskade frände.
I osedda tårar hon utgöt sitt qval;
så gråter en ungros i daggbestänkt dal.
Omsider kom fadren; han synade såren,
han läkrunor skar, och den döende snart
till lifvet blef kallad, och helbregda vardt.
Dock bäst var den läkdom, der låg uti tåren,
som Gefion fällde. — När eken, om våren,

af Vindsvale plundras, den knoppas på nytt,
sen denne för ljuflige Svasad har flytt [9]).

Nu Säming och Beldegg och Sigurlam gingo
till fadren. Åt Skjold de begärde, som lön,
för manlig bedrift, den förgudade mön.
Men detta till svar af sin fader de fingo:
»Snart midvintren nalkas; vid offringen då
»hans öde af Gudar bestämmas må!» —

Och midvintren kom, och offringar gjordes.
Om Asarnes öden de Evige spordes,
och heliga svaret blef uttaladt så:

»Öfver stock, öfver sten,
»öfver berg, öfver strand,
»drage Gefion allen,
»bort till Mannahem,
»bort till Jotunaland
»och bespeje dem!» [10])

»Vare sång hennes svärd!
»Vare list hennes spjut!
»Efter fulländad färd,

---

9) Svasad eller Svasud: Sommarens far.

10) Jotunhem och Mannahem voro ursprungligen mytiska benämningar, sedermera historiska, såsom vi finna af Hervararsagan, hvilken säger att Jotarne togo sig hustrur från Mannahem. Häfdforskare förlägga det förra än i Finland och dess fjällbygder, än vid Dvina samt emellan hvita hafvet och Ryska Lappmarken, och det senare ömsom i *hela vår Nord*, ömsom blott i öfre delen af Sverge, hvilket allt beror på folkstammarnes olika invandringar eller utgreningar i serskildte tidspunkter.

»drage segermön,
»med sin älskare ut,
»på nyskapta ön!»

Så Frettir. När Gefion det höra fick,
hon hof emot höjden en bedjande blick:
»O Vanadis! Kärlekens sånger dig gläda.
»Kom! Lär mig de heliga tjussånger qväda,
»som binda hjertan. Ja, signa mitt värf!
»Gör tärnan försigtig och Sierskan djerf!
»Och du, som de dödlige dyrka så föga,
»Gudinna! Hvars namn uppå jorden jag bär.
»O Gefion! Oskuldens sköld du ju är?
»Beskydda min fot, och bevara mitt öga
»för snaror och trånad, att åter jag går,
»så varm i mitt hjerta, så fast i mitt sinne,
»och ren, som jag här för ditt anlete står!»

Så bad hon. Snart dagen och stunden var inne,
som ödet till afskedets offer bestämt.
Och Gefion, med ödet och menskor försonad,
drog på sig en forntida sierskebonad.
Hon teg. Hennes innersta var så beklämdt!
Men Skjold ej förmådde att qväfva sin smärta:
»Förgäfves då trodde mitt lättrogna hjerta
»på Valhalls Magter! Min älskade brud
»de jaga bland Nordfjällens otämda skara,
»ej blott mot en oöfvervinnelig fara;
»men för att der göra, hvad knappast en Gud
»förmådde att göra: ett under i Norden,
»ett under, som aldrig kan tima på jorden!

»Hvar ligger den nyskapta ön, der vi
»till slut skola famnas? — Af verldsbrandens lågor,
»när himlen och jorden förintade bli,
»då, säger man, stiger ur allrymdens vågor
»en nyskapt, evinnerligt grönskande ö,
»der alla de fromma lefva tillsamman.
»Jag der skall då finna min älskade mö?
»Jag der skall då mättas af kärlekens gamman?...
»Nej här, äfven här, jag den njuta vill;
»ditt löfte jag vunnit, och mig hör du till.
»Jag trottsar hvar dödlig, som vågar oss skilja;
»jag följer dig, trotts de Odödliges vilja.»

Han tystnade. Gefion förstummad der stod;
men slutligen bedjande händer hon sträckte
till Freja, som siareaningar väckte
i ungermöns bröst, och hon talte med mod:
»O, Yngling! Förvara ditt manliga sinne!
»Förtynar ditt mod, måste kärleken dö.
»Om hjelten är döf för sitt framtida minne,
»hur skulle han minnas en hänfaren mö?»
Och smekfullt hon tillade tröstfulla orden:
»När Måne har tre gånger rest omkring jorden,
»du möte din Gefion, på nordvestlig redd;
»mitt värf är då slut, och vår brudstol beredd!»
Hon slöt. Som den dimhöljda aftonstjernan,
så mild, i sin sorg, var den lidande tärnan.
Lik orobebådande blodmånen gick
ung Skjold, med en dyster, men hotande blick.
Nu skiljdes de. Fram öfver böljornas öcken,
förklädd såsom Sierska drog hon. Och snart

en stormil befordrade vandringens fart.
Hon flög som en Vala, i snöyr och töcken,
och snabbt hon till motsatta hafsfjärden hann.
Då brusade böljan, då lossnade vågen,
och störtskurar brusto från himlabågen.

Af dödsångest Gefion sig starkare fann;
och snart voro sorger och saknader flydda.
Snart såg, här och der, hon en enstaka hydda,
och välfägnad njöt hon af qvinna och man;
ty henne en Gudamö vara de trodde.
Ju längre hon framgick, ju mer hennes mod
föröktes. Men faran allt närmare stod.
Hon kom till en bergssal. En Jätte der bodde;
betagen han blef af den vänfagra mö:
»Hör! Död är min maka, och du måste blifva
»min brud. Jag dig konungslig hemgift vill gifva;
»men vet, om du afslår, då måste du dö!»
Så Jätten. Då svarar Asynjan den sluga:
»En rik ej behöfver att ungmör truga.
»Ditt anbud är smickrande, rik är din skänk.
»Men icke jag sitter å brudebänk,
»förrinnan jag Nordherrskarn Gylfe har funnit,
»och honom mitt ärende frambära hunnit.
»Du sjelf några söner ju har i din gård?
»Så bålstarka kämpar på jorden ej finnas;
»de fyra mig följe, och vise mig vård
»som styfmor, att begges vårt syfte må vinnas.»

Hos fröjdlysten Jätte nu glädjen blef stor,
helt blindt han den listiga Sierskan tror.

Han ropar på sönerna, hvar efter annan:
»Hit, Ungjättar! Vördnadsfullt hyllen er mor!
»På ängen, med silfrade stjernor i pannan,
»och gullprydda horn, fyra dragare gå;
»fort spännen för höghjulad karm två och två,
»och följen er mor!» — Honom sönerna lydde,
och Gefion så listigen, bort med dem flydde.

Till Nordherrskarn Gylfe de snart hunno fram.
Han satt der, lik Oden i höga Valhalla,
af folkskaran omhvärfd, och när han förnam
de Östmänners antåg, beslöt han dem alla
igenom sin härold till Nordfjällen kalla.
Och Gefion hon sjöng nu för Gylfe en sång,
som Asarnes stamfar de invigda lärde.
Så stark som en vårflod var tonernas gång.
Då tjusades Nordherrskarn. Gefion begärde
en sångarelön, och af Gylfe hon fick
ett fyrdubbelt plogland; fast ringa till värde,
dock tacksam och glad hon från gifvaren gick.
Sin bön och sitt hjerta till Freja hon lyfte:
»Du Magt, som bevakat min vådliga stig!
»Det land, jag nu fått, för min Skjold och för mig
»är nog, om du värdigas hylla mitt syfte.
»När midnatt sin slöja kring jordringen lagt,
»sänk ned på min trottsande jättevakt,
»som ämnar med Asarnes blod sig befrynda,
»sänk dvalan och sömnen, att bort jag må skynda
»till Skjold, som nu väntar sin töfvande brud!»

Så bad hon. Men Loke, den fjettrade Gud,

som ligger, vid trespetsig klippa bunden,
han våndades häftigt. Och se, i den stunden
blef jordskalf! Den gullklädda solen blef rädd [11]:
hon bleknade; hafvet mot stjernorna hvälfde,
och himmelen rodnade, jordringen skälfde.
Här korsades blixtar, ur rökmolnens bädd;
der stränder och dälder af stenmassor höljdes!
Två Hirdmän, af hvilka nyss Gefion följdes,
att ploglandet utsyna, trodde att hon
och Jättarna fyra det jordskalfvet väckte.
De flydde. Och allmänt sig spred denna tron;
ty flera af Nordborna sågo, förskräckte,
hvar Sierskan, lik en förödelsens Magt,
på lösryckt jordstycke väldigt sig höjde.
Då trodde enhvar, att hon hafsgrunden plöjde,
med jättespannet, som Hirdmännen sagt.

Men Gefion sjelf var förskräckt och betagen:
på flytande jordsvall hon stod hela dagen.
De Ungjättar slutligen drunkna hon såg,
och vagnen och dragarna hvirflades alla
djupt ned i den grumliga, sjudande våg.
I vanmagt Asynjan sjelf månde falla;
men vaknade åter, en gång efter ann.
Förfärad omsider den hjelplösa fann,
att holmen, på hvilken hon låg, tycktes vagga,
lik flottbjörkar, mellan den dyfyllda fragga,
som porlade opp utur böljornas grund.
Nu ser hon, att holmen sig närmar ett sund;

11) Sålunda anger myten orsaken till jordskalf. — Vidare se slutanmärkningen vid 9 sången.

och strax hon, förtviflad, ett jättesprång vågar,
och lyckligt på motsatta stranden hon står.
Ej mera de vinkande stjernor hon frågar;
ty rastlöst åt Nordhafvets kust hon går.
Som himmelens skyar af luftströmmar jagas,
som isflingor brådstört af vårelfven dragas,
ej vetande sjelfva ehvart de fly;
så Gefion, ovetande, undvek sin fara.
Hon hviskade: »Oskuld! Dig Gudar bevara;
»dig Ljusalfer följa i silfverväfd sky.»

Men Asarna alla på Fjon ännu dvaldes;
af misstro och afund ej sällan de qvaldes.
Förbundet med Häner, på fädernesätt
vardt stadfäst: han upptogs i Asarnes ätt.
Åt gullsälla fränder han friden dock sålde
nog dyrt. Länge Asarnes Öfverdrott dolde
sin harm. Men han snart, öfver islossad våg,
i hemlighet gjorde mång spejaretåg.
Till Cimbrerna drog han. De frihetsberömde
nyss flytt från den hafsöfversvämmade strand.
Sin Teuth, och de fjärmade fränder de glömde,
när de honom hört. I hans herrskarehand
de lemna det hjordrika Rejdgothaland [12]).

---

12) Rejdgothaland, fordna namnet på Jutland; se vidare efterföljande, 17 not. Att Cimbrer, före Asarnes ankomst till Norden, bebodde Jutland är af Suhm, m. fl. bekräftadt. Denna folkstams mod och kärlek till friheten äro utmärkta i Roms häfder. En vattenflod tvang den att draga ut till sydligare länder, och man tror att Jutlands stora sandrefvel vid denna tid bildades. I förespråket till d. y. Eddan heter det: »Oden började sin färd till Norden och kom till det land, som de kalla Rejdgothaland: der tog han i besittning allt hvad han ville.» Måhända ofvannämde vattenflod och utvandring vållat denna foglighet

Hans namn likt en gullsky kring grannöar fördes,
med vrede af Gelder och Skate det hördes,
dem Bredes namn som en trollsång betog.
Sjelf AsiaÖfverdrott mindes det nog;
men icke den verksamme anden kan rasta:
från holme till holme han åter ses hasta.
Med ljuslette Beldegg till Hethe han går,
der sonen en brud och ett kungsäte får [13]).
Derefter en Sejdmans förklädnad han tager:
allena och okänd han vidare drager,
och spejar hvart öland, i Belternas nejd.
Men Lopter sin ettrade tunga då spetsar,
och hviskar: »Vår Öfverdrott, skygg för en fejd,
»på Samsö nu sitter, i vålnaders kretsar,
»och öfvar den mannaförnedrande sejd [14]).»

Så Asar än gladdes, än qvaldes. Men ingen
såg Ungdrotten Skjold uti mannaringen.
Sin Gefion han väntat, hvar dag och hvar natt,
och stundligen tilltog den väntandes oro.

---

hos Cimbrerna. Sannolikt tillbådo desse äfven Teuth, som var Saxarnes gudomlighet, emedan detta folk anses beslägtadt med Cimbrerna.

13) *Beldegg*, AsaOdens son, blef regerande i Westfalen (Se förespråket till d. y. Edda), och var äfven en Beldegg kung i Hethe eller Hedeby (Schlesvig). Suhms mening, att Westsaxland varit detsamma som Westfalen, är obestridlig. Schlesvig torde hafva äfven hört dit. Denna landsträcka har förmodligen varit fördelad i flera konungadömen, hvarföre också Skate kunde äga något välde inom dettas område, samtidigt med Beldegg.

14) Oden (den historiske) förebrås i Lokes smädesång uti d. ä. Eddan, att på Samsö hafva brukat sejd, en trolldom, som män blygdes att befatta sig med. Äfven af detta anförande tyckes man kunna sluta att förenämde urkund är riktad mera mot den historiska, än mot den mytiska gudapersonalen. Vidare härom i not. 6 vid 23 sången.

Allena vid stormiga stranden, han satt,
hans suckar med vindarna långväga foro;
men ögat var fästadt vid sandfager vik:
»Skall här jag ej finna den älskades lik?
»Jag såg ju de böljor ur isbandet lossas;
»såg stycke mot stycke af svallningen krossas,
»helt plötsligt, när Gefion begynte sin färd?
»Ha, jordlif! Din vädersol mer mig ej dårar;
»ty ljus endast finnes i Gudarnes verld.
»Blott nedåt, — dit ned, genom verldshafvets tårar,
»jag blickar. O, Äger! Statt opp och förbjud
»den simmande härskaran nalkas min brud!
»Befall den att fly för det heliga stoftet!
»Befall dina döttrar, med bernstens doftet
»det omge, och kläda i svallduken hvit,
»på mörkblåa hyenden vagga det hit,
»till sandfager redd, så att stenar och stockar,
»och dy eller stim, icke vanhelga må
»den svanhvita huden, de glänsande lockar!
»Åt henne ett brudsäte reser jag då
»af lågor. Och sjelf jag med henne skall följa,
»på svärdsudden, bort öfver jord, öfver bölja,
»till Folkvangers silfvermolnbonade sal,
»der ungmör för hjeltarne gullbänkar sätta,
»och älskande evigt af kärlek sig mätta;
»fast aldrig de känna dess jordiska qval!
»På gullskyar skola vi derifrån draga,
»kring rymden, och söka den nyskapta ön,
»som lofvad oss blef, såsom trohetens lön!»

Så hafsstranden tyst hörde Ungdrotten klaga.

Då hvälfde en molnstod kring svallande sjön;
likt Islands kokkällor sjödo dess vågor,
och stormvindar, heta som Heklas lågor,
kring hafsrymden flögo. Men alla i hast
försvunno, och himmelen klarnade åter.
Helt obemärkt Skjold sedan utsätta låter
sin drake, och uppresa gullvimplad mast.
»Nu fullmåne, tre gånger, rest omkring jorden,
»nu vill jag dig möta på nordvestlig redd.
»Ditt värf är nu slut, och vår brudsäng beredd;
»så älskade, lydde ju afskedsorden?
»Ja, den är beredd uti Hafsgudens borg;
»der skola vi båda förglömma vår sorg!»

Till motsatta hafsbugten rodde hans svenner.
Der Skjold gick i land, och han gaf detta bud:
»Här skolen J söka min älskade brud;
»till hafsbotten dykande, spejen som männer!
»Min arfslott får den nu i guld, sen i land,
»som finner min Gefion. Men, utan förskoning,
»jag sänder den djerfve till Eljudners boning,
»som vanhelgar liket, med blick eller hand.
»Gån, spejen som hafsörnar! Kuster och strand
»jag sjelf ämnar forska» — Tolf dagar förgingo;
men icke en spaning af Gefion de fingo.

Lik ungfalken, Skjold hvarje landshöjd och vik
beság; men han fann ej den älskades lik!
Då ger han ett tecken, och vännerna närmas.
Han talar; hans röst blott af Ljungarn kan härmas:
»Fort! Seglen tillbaka. Berätten min far,

»att Skjold mot sin älskade trogen var,
»att evigt af Nornan från Asar han fjärmas.
»Hör, menedbestraffande Var! Jag nu svär,
»att Asarnes lottbroder mer jag ej är.
»Farväl! Farväl!» Så han utbrast, och mången
förfärades öfver hans tal och hans ed.
Han gaf dem ett handslag, för sista gången,
beslutsamt och raskt, fast hans innersta led.

Nu skulle de vänner, för evigt, sig skilja,
nu Skjold tycktes äga, i hela vår verld,
blott tvenne förtrogna: sitt mod och sitt svärd.
Men ogenomskådlig är Nornornas vilja.
Se, just som han skulle begynna sitt tåg,
han greps, af en snöhand, i seniga armen.
Han vände sig om, och — sin Gefion han såg!
Hon, tryckande honom till svanhvita barmen,
med mun emot mun, utaf lågor förtärd,
berättar sin äfventyrliga färd:
hur Gylfe åt Asarne ämnat sitt rike,
hur sjelf hon en fristad af Nordherrskarn fick;
men allt hennes hopp vid ett jordskalf förgick.
»Din kärlek mig gör till de Eviges like,»
så ropade Drotten. — »Se, vänner jag har.
»Mitt svärd är min spira: med det skall jag stifta
»ett rike så skönt. Vid den mägtiga Var
»jag svurit, att aldrig ett arf mera skifta
»med Asarnes Drottar. O, kom! Låt oss fly
»för afundens eldblick, som himmelens sky
»långt fjärran från brännande solögat tågar!
»Blott kärlek och frihet oss följa må!

»Kom! Kärleken renast vid nattsolen lågar,
»och friast man andas på böljorna blå!»

Med rodnande kind, och med trånande öga,
den vänfagra Gefion svarar derpå:
»Ett värf blef mig gifvet af Gudarne höga:
»din far bör jag söka; han är deras tolk.
»Han dömme mig nu, inför hela sitt folk,
»om trofast jag varit. Sen vill jag dig följa,
»på snöbetäckt fjäll och på brusande bölja,
»och der, vid ditt hjerta, jag njute min lön,
»tills evigt vi famnas på nyskapta ön!»
En eldkyss blef svaret; på draken de gingo,
i seglen en svällande medvind de fingo.
Den sjöhäst så snabbt uppå hafsfältet sprang,
att saltvågens slag emot refbenen klang.
Ung Skjold, med sin Gefion, hvars snöhand han tryckte,
bland Folkvangs Gudinnor förflyttad sig tyckte,
och hjerta vid hjerta nu klappade sällt!
Snart makan af Onar kring jordringen spände,
sin mantel; och längs öfver böljornas fält
små sjöbloss nu flögo, hvart ögat sig vände [15]).
Det sågo de svenner; då hviskade en:
»Ej oblidt mig syns detta nattliga sken;
»ty Freja det är, som vill skyddande följa
»de lycklige två, öfver nattdunkel bölja.
»Sitt härliga Brysing på halsen hon bär;
»mång Ljusalfer små på hvar perla der sitta:
»likt stjernskott de redan kring böljorna spritta!»

---

15) I Nordsjön och a. st. synas, under mörkret, små glittrande skimmer på vattenytan, våta tåg m. m. hvilka af sjöfarare kallas saltglim.

Då sade en annan: »Ja, Freja det är;
»men icke är det hennes smycke, som blänker.
»I gullkarm, som vanligt, hon kattspannet kör;
»den blomsterinvirkade tygeln hon rör,
»som ledigt på kattspannets ryggar sig sänker:
»det framlockar gnistorna. Se, hur det går,
»som glödgade gullkorn, utur deras hår!»
Det hörde de svenner; ty ropade alla:
»Den hafsbugten vilja vi Kattegat kalla.»
Men Ungdrotten bjöd: »Fyllen gullhornet då!
»Vi se nog dess perlrand, fast natten är på;
»ty dag är, hvar kärlekens Magter befalla.»

Så namnfästet gjordes, och vinden blef hög,
och sjödraken fram öfver böljorna flög,
som molnet, i stormen, på luftbanan ilar.
Men plötsligt den gångsnabbe draken sig hvilar:
på sidan, lik döende hvalen, han låg.
Der uppstår ett hvimmel bland Skjold och hans svenner:
sin arm och sin åra hvar sjöhjelte spänner,
mot bränningens alltöfverhvälfvande våg.
Men fåfängt! — Dock annat var Gefions syfte:
på fullmånes vink, som ur böljan sig lyfte,
vid sidan helt nära, utmed sig hon såg
en landspets. Och vig, såsom skogarnas dufva,
hon flög, ifrån bord, på en gräsbunden tufva.
Nu såg hon en ö, med en trädfager lund.
Den upprässad blifvit ur böljornas grund,
sen jordskalfvet omstörtat Lögarens trakter,
sen Skjold hade seglat till nordvestlig redd.
Än var ej den ön utaf dödlige sedd.

Men lugn, såsom en af de himmelska Magter,
på denna stod Gefion, i fullmånes ljus,
som hade hon ön, ifrån sjöbottnens grus,
sjelf uppkallat. Svennerna häpne det sågo,
der ännu på kantrade draken de lågo
Men Gefion, med Ljusalfers himmelska röst,
till brudgummen qvad denna förtida tröst:

»Se trohetens lön!
»Se nyskapta ön!
»Som Hafsguden mägtig,
»ur böljorna blå
»sig lyfter, och prägtig
»stenväxt betäcker
»hans hjelm, som förskräcker
»eho den vill komma
»i möte; likså [16]),
»steg lundbekrönt ö
»utur svallande sjö,
»till skydd för de fromma,
»till skräck för de djerfva.
»Kom, Skjold, i min famn!
»Kom, land att förvärfva!
»Din ed och ditt namn
»nu räddade blifvit.
»Se, Nornan oss gifvit
»en hemgift så skön,
»i nyskapta ön!»

Så sjöng hon, och Skjold till sin älskade mö

16) Ägers hjelm var en skräck för allt lefvande.

sprang upp, som en unghval från svallande sjö.
Mång kyss på dess rosenläppar han tryckte,
då blomstrande Selund namnet bekom.
Snart växte det ölandets rikdom och rykte.
Men lättade draken till Fjon vände om,
der Gefions tidningar fränderna glädde.
Snart ditkom en härold, och Asarnes stam
till Gylfe han gästbjöd. Snart Diarne fram,
i fjällstängda Norden som Halfgudar trädde.
Och AsiaOden blef Höfdingens namn,
och Odense stad efter honom benämdes;
den liknar en ätthög i norddalens famn.
Men Rejdgothaland, såsom hemgift, bestämdes
åt Skjold, som i brudstol med Gefion gick [17],
och jordföddes salighet njuta fick.

Ung Alfhild sin älskade frände nu miste.
Hon brann; men hon namn på sin låga ej visste.
Af vårsolen blomman en stråle begär;
hon vet ej att eldpilen mördare är.
Så menlöst var också ung Alfhilds hjerta:
hvar blick utaf Skjold blott förökt hennes smärta.
Hon följde sin fader från Assene strand,
ej anande öden, som snart skulle stunda.
Den förvisa Skulld dem befallde att blunda,

17) »AsaOden satte sin son Skjold till Konung i Rejdgothaland; från honom härstamma Skjoldungarne, som äro Danmarks konungar. Det landet heter nu Jutland, som då kallades Rejdgothaland.» (Förespr. till d. y. Eddan). Att detta sista ortnamn oftast i häfderna har en ganska vidsträckt bemärkelse, och att Jutland äfven kallas Jotland, hör icke hit, der inskränkta ortnamn behöfvas; och som Gottland äfven kallas Jotland, har man nämt Jutland efter anförde förespråk.

tills bindelen löstes af Verdandis hand.
Men Saga oss ännu om Gefion berättar,
hur Gylfe hon tjust, hur, med fyra Jättar,
hon utplöjde Lögarens strandfagra sjö,
och danade Selunds blomstrande ö.

Slutanmärkning.

Början af d. y. Eddan och 5:te kap. af Ynglingasagan omtala Gefions spejarefärd till Gylfe, och hennes äfventyr i Jotunhem, der hon fick fyra söner med en Jätte, hvilka hon förvände i oxhamn (med åtta dubbla stjernor i pannan, såsom Thiodolfers qväde säger) och med dessa dragare utplöjde hon Lögaren (Mälaren) och förde dess jord ut på hafvet, då Selund, Danmarks förnämsta ö, blef danad, hvars holmar äfven svara emot vikarne i mälaren. Eddan säger icke att Asa-Oden *skickat* Gefion till Norden. Suhm i sin Dan. Historia 1 Tom. 46 sid. yttrar den förmodan att Gefion, varit förut gift med en Jätte och sedan med Skjold. Ynglingasagan nämner dock först, att hon blifvit af AsaOden skickad till Gylfes land, och sedan omtalar den hennes fabulösa äfventyr med jätten och hans söner. Sannolikt är detta sista en digt, som man lånat af den mytiska Gefion, hvilken förmodligen icke var i början någon undergudomlighet. Kanske Gefion, såsom kyskhetens sinnebild, äfven ansågs som Nordens skyddsande, och derföre betecknades medelst en viss stjernbild på nordhimmeln; ty skaldens uttryck om de åtta dubbla stjernor, som hennes jättefödda dragare buro i pannan, tyckes hänvisa på någon dylik naturbild. Romarens Septemtrio (Karlavagnen, Norden) betyder, enligt Varro, de *sju dragoxar.* I förevarande stycke har man frånskilt den mytiska omklädnaden, och framställt Mälarens och Selands tilldanande såsom följd af ett vulkaniskt utbrott, hvilket kanske är den enklaste tydning, som kan gifvas åt denna fabel.

Hvad angår den gamla benämningen af ön Fyen, hvilken fordom kallades Fion, Fione eller Fjun, har jag vågat framställa dessa namn som en sammandragning af Gefion eller Gefioney, likasom namnet Gefn, hvilket i d. y. Eddan tilllägges Freja, kan anses sammandraget af Gefion, (hvarom i not. 29 vid 1:a sång.) hälst de *lägre* gudomligheter äro underafdelningar, som uppkommit ur begreppet om de *högre*, fast detta allt mer och mer förträngt sjelfva mytlärans ursprungliga enhet. Att den nyss anförda etymologiska gissningen, angående namnet Fion, icke består inför en sträng granskning, enligt Isländskans nu gällande grammatikaliska lagar, vet jag redan på förhand; men vill blott anmärka att forntidens

ortnamn vanligen slutas med att uttrycka lund, holme, ö, o. s. v. enligt ställets natur, så framt icke uti sjelfva namnet låg förut någon egentlig häntydning.

Det är antagligt att AsaOden, ledd af sina politiska beräkningar, ville göra sig af med Gefion, för att hindra Skjolds giftermål med en af sina underhafvande, hälst nästan hela Asastammen saknade ännu bestämdt hemvist; men det torde varit omöjligt för Asarne att på Fyn afbida Gefions återkomst så framt hon under sin frånvaro först skulle hafva haft förenämde äfventyr med jätten. Således måste i denna framställning finnas en hopgyttring af myt och historia, tillskapad dels af Asar, dels af urnordboar, hvilka ofta bländade af de förras såkallade gudomlighet, i dessas framställning inblandade sin egen läras sinnebilder. Saxo talar icke om Gefions gifte med Skjold, icke heller säger han att AsaOden var fader till Skjold, utan en kung vid namn Lother, Se Saxo 1 bok. Att detta i det hela sammanträffar med Sturlesons berättelse i Ynglingasagan, hoppas jag kunna visa i slutanmärkningen vid 25:te sången.

Men mången Läsare torde finna underligt det sätt jag följt, att först i midten af detta skaldeförsök framställa Asarnes inträde inom Danmarks gränser, då deras tåg likväl skedde *genom dem,* förr än de kommo till Svearike; detta framställningssätt var likväl nödvändigt, så vida hufvudpersonerna i stycket skulle kunna framstå bestämdt och fritt handlande, och det just på den historiska hufvudpunkten för deras verksamhet, jag menar vårt Upland, hvarifrån Asarnes gudadyrkan och härlighet utstrålade till det öfriga Norden, hvilket sjelfva Saxo (i 3 bok.) erkänner.

Det uttrycket: »*Nu vänder sagan till den ena,* — *nu vänder sagan till den andra*» är ett af den gamla nordsagans karakteristiska drag, likasom en kort *inledning om dess hufvudämnen,* hvilket allt den lärde Biskop P. E. Müller anmärkt i sitt sagabibliot. 1 del. 22 sid. Då jag trodde att Skjolds person borde till en del skiljas ifrån de äldre Diarna, så framt han skulle kunna individualiseras; så borde hans öden åter, genom händelsernas gång, sammanväfvas med de öfrigas. På detta sätt uppstod ett samband emellan de 3 första sångerna och den 16:de, icke allenast i det historiska elementet, utan äfven i alla yttre naturförhållanden: det som i början synes underbart, framstår sedan i sin enklaste betydning, förmedelst detta återtagande af ämnet. Jordbäfningen, som målas i den första sången, framställes mera begripligt i den 16:de, likaså Gefions resa till Gylfe, och hennes räddning vid jordskalfvet. Den starka köld, som vanligast föregår en jordstöt, är framställd genom Belternas och Kattegatts isläggning i 16:de sången, och det islupna kalkberg, som i 3:dje sången oupptinadt framvaggar, är en följd af nämde jordstöt och köld. Så har äfven beskrifningen af Heklas utbrott, i 9:de sången, ett naturligt förhållande till ofvannämde jordbäfning, äfvensom Jutlands öfversvämmande i 16 sången, står i förening med Selands tillblifvande och Mälarens nedsänkning. Icke sällan uppkomma nya öar i Söderhafvet o. a. st. hvilka af vulkaniska krafter uppdrifvas på hafsytan. Förmodligen har Seland tillkommit på samma sätt och vid denna tid, så vida den fabulösa berättelsen skall äga något sken af sanning. Ön Ceylon säges äfven hafva uppkommit ur hafvet,

vid Indras strid med verldsormen, och Finn Magnusen har redan anmärkt likheten af denna fabel med den förevarande. Hvad i öfrigt anföres om fjärdarnas likhet i Mälaren och vid Seland, visar huru noga våra fäder forskade allt, som fanns i deras omgifning.

SJUTTONDE SÅNGEN.

Gick Skjold nu så kraftfull, och Gefion så mild,
på Selunds stränder; de begge en bild
af Ask och af Embla, när lifvet de fingo
af Magterna tre, som vid hafsstranden gingo.
Men tyst, som en ungmö i älskarens famn
sig smyger, så sjönk der i Isefjords vågor
en blomkantad å: ej fjärran dess hamn,
på altaren tändes de heliga lågor,
och stället fick derföre Ledres namn [1].
Här Ungdrotten konungasalen lät bygga,
här sofvo hans snäckor, som ungsvanor, trygga.
Så växte nu Drottens och Selunds hopp;
af fridsame Gother dess folkmängd föröktes [2].
Och hvar gång, som vårsolen vaknade opp,
och hvar gång, som höstmånes silfverhorn kröktes,
dem tycktes att ön, som en blomsterbrud,
med axvirad krona och löfkransad skrud,
på vågorna samm. — Den ock ofta besöktes
af gästfrie Hler. Ett berggrundadt torn,
i vänskap, han var. Och det fraggande horn
han tömde så nöjd, enligt urgammal vana.
Med glädje han hörde, att Asarnes stam
i Svithiod och Noreg gått allväldigt fram,
som vårsolen stundligen vidgar sin bana

1) Denna tydning af namnet på Danmarks urgamla konungasäte ger Finn Magnusen i sina Archeol. föreläsningar.

2) Suhm säger detta i 1 Tom. af Dan. Hist.

Till Skjold kommo Vifel och Veset också;
sen bort de skön Eymer och Eysa förde
från Holgaland. Konungadöttrarna två
till medömkan vänfagra Gefion rörde.
Och älskarne skyddsvärn och nybyggen få;
förgylld blir den sky, som till solen sig närmar.

Förflöto nu dagar, förflöto nu år;
omsider den vänfagra Gefion der går
som moder; och säll hon i framtiden svärmar.
Allt närmare nalkas den smärtsama stund,
då lifvet med döden gör vexelförbund,
som evigt befästas i ljusverldens kretsar.
Hur glädtigt det lyckliga ungparet är!
Nu Skjold i sin jägarerustning sig klär.
Han löser sin falk och sin springare hetsar,
af svennerna åtföljd, med ifver och fröjd.
Ren jagthornen smattra i dal och på höjd.
Ren blod förgyller de skinande spetsar.
Tillbaka han vänder, på villebråd rik.
Af Gefion han redan sig omfamnad tycker.
Han ilar. Och nu, uti famnen han trycker
en son, och — sin älskade Gefions lik!....
»Från himmelen sänka sig daggperlor klara,
»till himlen de åter, på solstråle, fara;
»så kom denna Ljusalf, så uppåt hon steg!»
Det hviskade mången; — men Skjold han teg!

Lik dimman ur dalen, ett grafkummel skjuter,
i broderlig famn det nu Gefion sluter.
Förstummad är Skjold. — Se den stupande elf:

ej höres hur vildt under klippan han rullar,
ty stilla han går mellan solklädda kullar;
så, skygg för all glädje, och inom sig sjelf
blott sluten, är Skjold. Både dagar och nätter,
han sig på den älskade grafvården sätter,
med ögat mot himlen, likt blommornas kalk,
när dagg derur svettas. Sin hug och sin falk
kring dimmiga skyverlden speja han låter;
med helsningar kommo de tjenare åter.
Så satt han. Den hand, som tillförene böd
de arma sitt gull, och de svaga sitt stöd,
som lönat de tappre med ringar och ära [3]),
hon vägrar att förstfödda ättlingen bära!
Från sällare dagar en skymtande hamn,
han kallas af fadren, och Lejf blir hans namn [4]).
Så ristas en sten öfver vänner kära.

En natt, uppå åskvagnen AukaThor,
än fram, än tillbaka, kring luftheden for,
att Jättar bekriga; fast inga han mötte.
Men åskhjulen gnistrade jemt; ty de stötte
på molnklippor. Allt uppå jorden så lugnt
nu sof; endast vågorna suckade tungt,
vid hafsstranden, likasom voro de trötte.
Med ljuslette Beldegg förtroligt då gick
kung Skjold, i den ljungeldomflammande dalen.
Vid verldsgnyet bröto de kufvade qvalen

---

3) Saxo säger att Skjold lät undfägna de usla, läka de sjuka, och delade segerbytet med sina stridsmän. Denna teckning har något katolskt; men kan vara i sin grund lika sannfärdig.

4) Enligt Saxo, var Lejf Skjolds son, förmodligen med Gefion. Lejf betyder öfverlefva, lemning.

hos bröderna fram, och ögat nu fick
de länge hämmade tårarna gjuta!
Först då kunde Skjold till sitt hjerta sluta
ung Lejf. Ha! Så lätt vid hans smek det sig rör!
Sin Gefion han ser, och sin Gefion han hör.
Och åter hans jagthorn i lunderna skalla;
de tjutande rofdjuren fly eller falla.
Och kämparne höra hans åskande röst;
dem tyckes att lättare slår nu hans bröst.
Men trögt, såsom pil ifrån halfbräckta bågen,
gå stunderna! — Vikingatrohet han svär,
hvart år, med sin drake och stormen och vågen.
Omsider af dessa besviken han är,
och sjödraken strandar i Vikingaskär [5]).
Allena, med väldiga svärdet i handen,
han vankar omkring på den okända stranden;
då höres, på afstånd, en klagande röst,
likt vakan, som räds för den kommande höst:

»Ogn! Har du glömt
»din suckande vän?
»Ack, lika ömt
»hon sörjer dig än!
»Hårdt var ditt öde;
»men nu har du ro.
»Ja, bland de döde
»jag gerna vill bo!
»Nu, vid din barm,
»din Hergrim än hvilar,

5)Fordna namnet på Bohusskären.

»än du, vid han arm,
»kring skyverlden ilar.»

»Ogn! Om jag finge
»följa med dig,
»på stormarnes vinge,
»å lufthedens stig;
»skulle jag snart,
»af gullskyar dold,
»ställa min fart
»till älskade Skjold.
»Lätt, som en vind,
»kyssa hans kind,
»fälla en tår
»på hans glänsande hår,
»och famn emot famn,
»hviska mitt namn!»

Förflögo de ord, liksom vinden på fjället;
men bragdstore Skjold sig närmar till stället,
der, stödd mot en grifthäll, en qvinna stod,
med gudalik växt. Likt en skimrande flod,
dess guldlockar flöto mot fotabjellet.
Nu torkar hon tåren, nu vandrar hon bort;
på afstånd hon följes af Skjold. Inom kort
en högplankad kungaborg bortskymmer henne.
Han vårdmannen spejar, och erfar af denne
att Alf är dess Herre, och Älfgrimars kung.
Han ingår, och fränderna helsa hvarannan
Guldlockiga Alfhild blir eldröd till pannan,
dess öga blir svindligt, dess andedrägt tung.

Nu Skjold uti famnen den skälfvande trycker,
nu Eviges arfving sig vara hon tycker.
Så gingo mång dagar, i gamman och skämt;
men liksom en drake i kedjan rycker;
så tanken på Asiafränder alltjemt
blir väckt. Och Alfhild till slut höres stamma
om Starkodder Jätte och AsaThor.
En dödskyla då genom lemmarna for;
fast högt öfver kinderna framgick en flamma,
vid tanken att ren hon var Bauggerds mor [6]).
Fram sprang då en mö, som småliljorna fager,
hon nyfiken synar den nykomnes drägt,
som vänligen glad, uppå knä henne tager.
Då framgår ung Grim; och helt oförskräckt,
han främlingens svärd utur gullbältet drager;
för tungt det dock är, och det faller med dån.
Då logo de fränder. Men Skjold om sin son,
ung Lejf, börjar tala, och sen om sin smärta
vid Gefions bortgång. Nu öppnas hans hjerta,
och LjusAlfer små, med osynliga band
af blommor från Vidblains heliga land,
de hjertan tillsammans på fränderna knöto..

Så veckor och månader hastigt förflöto
När gifmilde Skate fick tidning härom,

6) Enligt Hervararsaga hade Alfhild födt Bauggierd med Starkodd, och således blifvit af honom borttröfvad, förrän Skjold vann henne. Saxo säger, att Alfhild var ett Tyskt fruntimmer. Som Asastammen först bosatte sig i Saxland, kunde denna berättelse hafva någon grund, ehuru löslig den är; ty sjelfva namnet tillkännagifver ett Asiatiskt ursprung. Då den Alfhild, som Skjold äktade, och den till hvilken AsaThor friade, lefde på samma tid, och var beslägtad med Asiaätt, så kan man förmoda, att det är en och samma person, hvars händelser blifva sedermera fördelta på tvenne.

han lågade både af kärlek och vrede.
Han älskade Alfhild, han mindes att Brede
af Sige var dräpt, och till Alfhem han kom.
För tungsinte Alf han framgick och sade:
»Den idrottsberömlige gunstling, jag hade,
»har fallit för Sige. Bland mördarens ätt
»jag hämd derför kräfver, och blod är min rätt.
»Dock vill jag med Saxares ädelmod hämnas:
»Se, bragdstore Skjold, såsom mördarens bror,
»i tvekamp jag manar. Hans styrka är stor.
»Må han också Skates besegrare nämnas!
»Fast icke vid Stocksund vi pröfvat hvarann,
»vårt möte dock vidtfrägdadt blifva kan.
»Nog! Hvem af oss båda nu segren må ämnas,
»han äge den svärdfallnes rike och land,
»och dertill guldlockiga Alfhilds hand!»
Så Skate. Förtrytsame alla det höra;
men Skjold honom svarar: »Ditt anbud är stort,
»och få hafva ädlare löften mig gjort.
»Enhvar må, som vittne, sin här med sig föra
»till striden!» — Det villkoret välkommet var,
och ställe och tid man för enviget sätter.
Till Saxland den gifmilde Skate nu far,
och bragdstore Skjold, både dagar och nätter,
sin krigshär kläder i pansarskrud,
sen han slitit sig lös från sin skälfvande brud.

Vid Finvedens barrskogbekransade slätter [7])
det ligger en sandås, på fornminnen rik;

7) Smålands gamla namn.

der lägrar sig Skjold. Ifrån Sölnevik [8]),
på böljande Morrum, kung Skate nu gungar
mot stranden af Åsnen. Der mötas de kungar [9])
Och allt var så stilla: der lades en ring
af kampsten, och kämparne stodo omkring [10]),
så tyste. Men raskt in i ringen då trädde
kung Skate och Skjold, uti gullbrynjor klädde.
Och kampen begyntes, och inom kort
det gnistrade högt utur härdade äggar,
som Mjolner plär gnistra mot jättborgens väggar.

Men guldlockig Alfhild från kungsgården bort
sig vågat, att se på den blodiga fejden;
och redan hon stod på en klippa i nejden
Att dö eller lefva vid älskarens bröst,
det var hennes ed, och det var hennes tröst.
Nu såg hon två hamnar på guldskyar sväfva:
de följdes af tallösa Andar i skyn.
Så skimrar af Sol, uppå böljornas bryn,
en tvådubblad bild, och kring bilden sig häfva
otaliga strålglitter. Hviskade då
de hamnar af Ogn och af Gefion så:

»Valkyrjan sin springare hetsar:
»blod skall gjutas.
»Med spjutet tecknar hon offrets namn.

8) Söllene eller Söllisavik; der anlades sedermera Sölvitsborg, hvilket äfven nämnes Sylsburg i DelaGardiska archivets 8:del, sid. 130.

9) En stor insjö i Småland och Värends härad. Om ofvanstående segelled se not 5 vid 12 sången.

10) Ordet kampsten, som nu betyder sten af medelmåttig storlek, har fått sitt namn af dess forntida bruk vid sjöslag, belägringar samt vid tvekamp till stensättning kring stridsbanan.

»Förtvifla ej maka!
»På spjutet hon lifskransen bär.

»I Andarnes strålande kretsar,
»brud skall slutas
»till brudgum. Saliga famn mot famn,
»de blicka tillbaka
»på sörjande stoftbarnen här.

»Så Månes försilfrade spetsar
»sammangjutas,
»och bilda slocknade Solens hamn;
»så stjernorna vaka
»kring jorden, då natthöljd hon är.»

Förfärligt gick tvekampen. Drottarne redan
sig två gånger hvilat. Likt töckniga nedan,
dem Alfhild såg imma af svett och af blod;
men ingen af stridande Drottarne visste,
att segerbruden så nära dem stod.
Nu började kampen den tredje och siste.
Kung Skate på jorden fäste sin blick
och ropade högt till den blodiga Hertha [11].
Men bragdstore Skjold lyfte öga och hjerta
mot Oden. Han såg nu hvar Solguden gick
i rodnande vestern. Då stod för hans öga
guldlockiga Alfhild, på klippornas topp.
Och hastigt en eld genom ådrorna lopp,
som hade han skådat Freja den höga.

11) Jordens gudinna, som dyrkades af alla Esthiska folkstammar, och förnämligast på Femern (Suhm om Oden sid. 247). Hennes make kallades Tuisto eller Teuth, med hvilken hon födde Mannus.

Allt fortgår den mannabepröfvande kamp.
Förfärligen hugger nu Skjold, och han hotar
att klyfva kung Skate. Men Saxaren motar
med svärdet; dock gripes hans arm utaf kramp.
Han skiftar nu händer, och nedsänker spetsen;
strax Skjold honom drifver ur envigeskretsen
Då uppstår ett sorl, liksom svallande sjö,
bland Selunds kämpar; sin glädje de röja.
Men gifmilde Skate sin röst månde höja:
»Vårt envige gäller så rike som mö,
»och en af oss båda i dag måste dö!»
Han talte; och steg efter steg han sig trängde
på nytt in i kretsen. Förfärligt han svängde
sitt slagsvärd, än brukande styrka, än svek.
Helt listigt till sidan för hugget han vek,
hvar gång som hans fiende angripa ville.
Två Hugg han den bragdstore Skjold nu gaf,
de hälften af sköldkanten mejade af.
Ett sorl, som i mjöddruckna vikingars gille,
bland Saxarne uppstår: »O Hertha! Din hand
»oss skyddar!» — Men Skjold, lik en flygande brand,
sin svärdsklinga hväsa och flamma låter.
Dock skonar han fienden, fattande åter,
i hugstora hjertat, det djerfva beslut,
att drifva kung Skate ur stenkretsen ut.
Sin venstra arm han förfärligt nu sträcker,
och, samlande hela sin kraft och sin köld,
han, framlutad, prässar sin spetsiga sköld
mot fiendens bringa, som brynjan betäcker.
Men svärdet i höger, med uppvinklad arm,
han hotande lyfter mot fiendens barm.

Som rothuggna barrträdet Skate nu svigtar,
som detta, i fallet, störtar sig först
på grannen, som är både närmast och störst,
så Skate, i fallet, ett hugg ännu rigtar
mot segrarens höft, och ett sår honom ger.
Förgrymmad kan Skjold icke hejda sig mer:
han svänger sitt svärd; på den fallne han träder,
och fältet med hämnarens blodört bekläder.

Bland Selunds kämpahär segerrop gå;
men Saxarne stå der med lutande hjessa,
likt sandhedens träd, som af hafsstormen få
en endaste lutning. Då säger till dessa
den hugstore Skjold: »Ifrån Valfader är
»all seger — Er brödrahand räcken min här!
»Sen skall Konung Skate till hvilostad bäras,
»med prakt; ty en hjelte af segrarn bör äras.»

Ren brudgumens hjerta vid brudens slår,
ren kysser den väna hans blödande sår,
och båda sig drömma i kärlekens himmel.
Men se, uti glänsande jernskenor höljd,
af björnhudbeklädda vikingar följd,
en kämpe sig tränger bland härarnes hvimmel.
Han ropar: hans röst är som isbjörnens hot:
»Du ligger då redan för segrarens fot?
»O, gifmilde Skate, för sent har jag landat!
»Hvad? Kraftlöse Skajnar, J sänken ert svärd [12]?
»Hvad? Icke ert blod med den fallnes J blandat!

---

12) Kung Skates fall omtalas af Saxo. Hans kämpar kallades Skajnar. Se skaldspråket i d. y. Eddan.

»Den ädle, han var dock en blodsdroppa värd!
»Hans namn skola gifmilde konungar bära [13]).
»Men du, som dig bröstar af seger och ära,
»kom! Pröfva nu Atle. Min styrka är närd
»af hämd, och alls icke af älskogens brånad.
»Din brud, torde hända, behagar min träl,
»sen Starkodd och dig hon har kysst. — Ett farväl
»du henne må säga, att stilla din trånad!»

Så häftige Atle. Han hjelmgallret slår
från ansigtet opp, och än märkas de sår,
han fick i sin strid emot AsiaOden:
den haklöse var liksom stympade stoden
i Blothuset. Doft, som en storm i vår Nord,
det uppstår ett sorl bland de stridiga kämpar.
Nu Skjold på dem ser, och han illsinnet dämpar;
men icke till Atle han svarar ett ord.
Han slagsvärdet löser från gyllene bältet;
då dignar hans Alfhild på blodiga fältet.
Han ilar till henne; han tager en kyss.
Af strid och af sår var han utmattad nyss.
Men kyssen slog eld uti blodet och mergen;
så löper en gullåder fram uti bergen
Den häftigte Atle ej vänta kan;
han bort efter dröjande fienden rusar
De trottsige möta och mäta hvarann.
Som ljungelden flammar, som höstormen susar,
så skiner, så hviner Kung Atles svärd.
Nu hugg uppå hugg han sin fiende gifver;

13) Efter konung Skate kallades *gifmilde Konungar* med detta namn. Sammastädes.

det smattrar, likt gnistor från Dvergarnes härd.
Men styrkan båd föds och föröds af hans ifver,
och armen vill tröttna. Med hopsamlad kraft,
höll Skjold redan slagsvärdet öfver hans hjessa
Hans hugg, lika tungt, som om Mjolner han haft,
på fienden falla. Men se, efter dessa
han ropar: »Jag bjuder dig frihet och lif,
»och Skates rike. Min fosterbror blif!»
Tre steg han nu viker för Atle; men denne
skär tänder och ropar: »Ha! Vekling, du känne
»om nånsin min styrka för gull blifvit såld.
»Er seger vid Stocksund er våldsmagt förstorat;
»men här vill jag rädda, hvad der vi förlorat.»

Nu lopp han, som ursinnig Berserk, mot Skjold.
Men hamnen af Gefion sin strålvinge sänkte
för Atle; och svindlande, framåt han föll,
just då öfver fostbrodrens rustning, han tänkte
att göra ett språng. Af sitt svärd, som han höll
högt opp uti hugget, och mägtigen svängde,
strök fästet mot pannan, och tvärstycket trängde
i ögat — Likt snörasets dofva skall,
var genljudet der af den häftiges fall.
Han opp ville stiga; men lifskällan tömdes.
Han dog. Och hans fostbrödratrohet berömdes
af alla. Men segrarn en yngling nu såg:
på knä bredvid liket, han framlutad låg,
så stum och så högväxt som Vidar den tyste
han var; och den fallne han obemärkt kysste,
sen tryckte han honom till gullbrynjad famn.
Den bragdstore Skjold, fastän mattad af såren,

till honom då gick: »Du är yngling till åren,
»men manlig i later; ty säg mig ditt namn.»
Då gentog den sörjande: »Björn endast brukar
»sin ram, när hans ätt för en fiende dukar,
»och bättre mig höfdes att tala med svärd;
»ty stridsmannalystnad hit ledde min färd,
»och blodsböter borde af dig jag nu kräfva
»för fallne Kung Atle. Ty han var min bror,
»dock vill mot en sårad jag svärdet ej häfva.
»Ditt rykte jag känner, ditt mod jag ock tror;
»se, derföre nu samma frid jag dig lemnar,
»som du tillböd Atle; men fostbrödralag
»med dig jag ej gör. Det nog kommer en dag
»då Asarnes öfvermagt pröfva jag ämnar.» —

Så snillrike Hother. Kung Skjold icke hann
den trotsande ungdrottens tilltal besvara;
ty liksom en rök under storm han försvann,
och fanns icke mer bland den stojande skara.
Men Skate och Atle med konungslig ståt
man högsatte. Vännerna skildes ej åt.
Den hugstore Skjold öfver Skate lät ställa
en bautasten. Länge den stånda skall,
och ännu man kallar den Skatehall [14]).

Till Ledre nu skyndade makarna sälla;
af Lejf och af alla de välkomnas der.
Åt Snio, en frigifven gunstling af Hler,
gaf Skjold i förläning Kung Skates rike.

14) En stor runsten står ännu i Småland på ladugårdsbacken vid Skatelöfs prestgård, hvilket ställe troligen fått sitt namn efter en kung Skate.

Snart bar äfven Alfhild en son i sin famn:
han vattenöst blef, och Gram vardt hans namn;
och sällan i stoftverlden födes hans like [15]).

Så växte nu Asarnes välde alltjemt.
Men Loke, den fjettrade Gud, som, i tiden,
mot all-lifvet väcker den ändlösa striden,
på nytt deras undergång hade bestämt.
Förgrymmad begynte han fjettrarna skaka,
när Asarne intogo Nordfjällens land;
dock osönderslitliga äro hans band.
Då talade Sigyn, hans sörjande maka:
»Se, giftskålen är icke fullbräddad än;
»ty troget för huggormens gift jag den håller [16]).
»Hvad är då, som åter ditt qvidande våller?
»Du magtlös mot Magterne ifrar igen,
»som fängslade dig vid den tredubbla klippa.
»Ej kan före Ragnarok hädan du slippa.»
Det Sigyn; men hatfullt var brottslingens svar:
»Tig, qvinna! Och säg ej, att Loke kan qvida.
»Töm ut hvarje droppa, i skålen du har,
»töm giftet, att mägtigt jag måtte mig vrida
»af vånda, så jordgrunden skälfver dervid.

15) Vattenösning var äfven öflig hos våra hedniska fäder, när barn skulle namngifvas. Suhm förmodar att den Asiatiske Skjold varit gift tvenne gånger, och att hans son med Alfhild hetat Gram. Som yngsta sonen kunde hans bedrifter blifvit mindre anmärkta af hofskalder, eller ock slutligen förblandade med en senare Gram. Mina tankar öfver detta ämne får jag framlägga i slutanmärkningen vid 25 sången.

16) D. y. Edda säger, att Sigyn, den mytiske Lokes maka, håller öfver honom en skål, på det att giftet af ormen, som gudinnan Skade fäst öfver brottslingen, icke må falla i hans ansigte. — Förklädd till qvinna, hade Loke tillförne utletat af öfvergudinnan Frigga hemligheten om misteltein, hvarmed Balder sedan fälldes. Vidare om Loke och hans barn, se följande slutanmärkning.

»Mig lyster ejömkan, mig lyster blott strid.
»Här ligger jag bunden, tills Ragnarok stundar,
»dock Magternas fall, sjelf fallen, jag grundar.

Han slöt; men han märkte hvar Angerbod satt;
den urgamla Gydjan med halfbrändt hjerta,
som bodde i jernskogens eviga natt;
hon såg uppå fången, så kall vid hans smärta.
Dock vänligt till henne talade han:
»Du ensam mig hämne; ty hämnas du kan,
»fast Jättar förgäfves mitt hämdbegär stödde,
»sen Magterne fängslat de barn, du mig födde.
»På hafsbottnen ligger vår förstfödde son,
»den allstarke Jormundgand. Magtlös och bunden,
»han kramar den hatade jorderunden.
»Hans sambroder Fenrer står långt härifrån,
»i sexfalldig fjetter, smidd vid en klippa,
»förgäfves han flammor och giftströmmar spyr.
»Ej Hel, deras syster, ur Hvergelm kan slippa,
»fast enväldigt Eljudners rike hon styr.
»Men du ännu undgått de mägtiges vrede;
»du hämd genom Asarnes fall mig berede!
»Tag hamn af en offermös Fylgja och flyg
»till Frigga i Fensal, ödmjuk och blyg.
»Som qvinna förklädd, henne sjelf jag bedragit,
»när fridsed af allt, för sin Balder, hon tagit.
»Han föll, till min glädje och Jättarnes hämd.
»Se, Frigga är lättrogen. Tala de orden,
»då nytt hon vill höra:» 'Man undrar på jorden
'om Frigga är, likasom Balder, bestämd
'till döden; ty icke hon ännu är nämd

'bland Asarnes ätt, hvilken herrskar i Norden.'
Så Loke. Det halfbrända hjertat nu slog
i Gydjan, så lätt. Hon af skadefröjd log.
Det olycksberedande budet hon lydde:
med hamn af en offermös Fylgja sig prydde.
Till Fensal hon for, och hon infördes der.
Tre Undergudinnor, som vårblomster friska,
den nykomna helsa, och hemligen hviska:
»En nyhet, en nyhet oss gästen väl bär!» —
Nu sprungo de fram, att med främlingen glamma;
men Öfvergudinnan kom in, i detsamma.
En nick åt den bugande gästen hon gaf,
och sporde hvad nytt hon från jordringen förde?
Då svarade denna: »Kring land och kring haf,
»jag vida har färdats; men alltid jag hörde
»blott Asarnes loftal. Åt Magterne så
»de offra, att sjelfva de offer få.
»Dock undra de goda och visa på jorden,
»om Frigga är, likasom Balder, bestämd
»till döden; ty då hon ej nämnes i Norden,
»af Asar, hur skulle hon väl blifva nämd,
»sen ingen förnummit den Mägtigas hämd?»

Nu rodnade hastigt den höga Frigga;
men pannan blef dyster. Kring solen plär ligga
ett moln utaf purpur, hvars öfversta kant
är nattfärgad; så den gudomligas änne
förmörkades. Lögnbudet trodde hon sannt,
dock segrade stolthet på vreden hos henne.
Den magtlystna Fulla slog händer ihop,
med harmfulla blickar och vefulla rop:

»Må verlden då känna Hlodynjas vrede!
»Med blod hon sin dyrkan i Norden berede! —»
»Min sköld,» sade Hlyn, »hvilken osynlig gör
»den, Frigga vill skydda, den kan jag ej bära
»till Asars beskydd, förrän åter jag hör
»att de, genom offer och bot, det begära. —»
»Och jag,» sade Gna, »kan på Hofvarpners rygg
»ej föra Hlodynjas befallningar trygg,
»kring sky eller våg, förrn hon hämnat sin ära,
»och störtat de trottsige från deras höjd. — [17]).»

Så Undergudinnorna. — Angerbod tager
nu afsked, och frikostigt gäldad, hon drager
till fjettrade Loke, med seger och fröjd.
Men fram och tillbaka på gulltiljan vankar
den höga Frigga, i vexlande tankar:
»Hvad? Hånas och glömmas då blifvit min lön,
»för det jag mot Gudarna sjelfva ej kämpat?
»De eviga Magter mig förolämpat;
»nu gäller att strida, med kön emot kön!
»Upp! Hämden skall svalka mitt lågande hjerta,
»och menniskor, bleknande, dyrka mitt namn,
»om än jag af Jord skulle låna en hamn,
»och vexla mitt namn med den blodiga Hertha.
»Förhäfven er Diar! Den härliga lott
»er skyddar, som J utaf Magterna fått.
»Men hämden skall mättas på Asarnes fränder.»
Så var hennes ed. Sin hämd emot Skjold,
hon tre gånger rigtar; hon tre gånger sänder
Hlyn, Fulla och Gna till Kodaniens stränder,

17) Om dessa undergudinnor se d. y. Edda.

att stämpla mot honom, med list och med våld.
Nu gäller, på en gång, hans lif och hans rike:
nu eggas en träl, som han friheten gaf.
Se, uppsvälld lik grodan, när Sol hennes dike
beskiner, han höjde förrädarens glaf
mot Skjold, som beskyddad af höga Valhalla,
snart straffade denne och trälarne alla [18]).
Sig Undergudinnorna smögo derpå
till Häner och Snio. De Drottarne två
förbittras mot Skjold; och de Jättarne kalla [19])
till hjelp. Som en skogseld går krigslågan ut.
Af fiender Skjold och hans rike omringas;
men snart de förjagas. Så drönarne tvingas
från kupan af idoge verkbin. — Sitt spjut
då nedlägger Häner vid gudastoden.
Men Snio, än gisslad af Gudarnes hand,
på gångarn sig störtar i brusande floden [20]);
och Skjold tog nu åter det bortskänkta land.
Af Hler, hvilken alltid mot Asar var trogen
i vänskap, och alltid i rådslagen mogen,
befästes hans välde. Med utvidgad rot
slår jernekens krona sig vidt öfver skogen.
Nu Undergudinnornas lönliga hot
föröktes. Nu locka de Herthas prester,
att flytta till Norden de blodiga fester,

18) Se Saxo, 1 boken.

19) Suhm Danm. Hist. 1, 39, säger att Jättarne bibehöllo väl länge herraväldet i Danmark, hvilket förmodligen angår det södra Sverge, som då utgjorde större delen af det fordna Danmark. Detta gör äfven rimligare Hothers fordringar på Danmark, hvarom Saxo talar.

20) Saxo (1 bok.) säger att Snio plågades af lusböld och att ån, deri han störtade sig, kallas derföre ännu Lusebäck. Flera mägtiga regenter hafva dött af denna rysliga sjukdom.

förträngande Gudarnes altar och namn.
Så tyst och så hemsk, som en Siares hamn,
och dragen af vildsvin, i nattliga stunden,
skred Blotvagnen genom den heliga lunden,
som vigdes åt Valhall Ej menniskoblick
sig dristade lyfta, der blodståget gick.
De bakbundne trälar, som blotvagnen följa,
man störtade ned i Kodaniens bölja;
de syntes ej vidare. Hemskhet betar [21])
det manliga sinne, det qvinliga hjerta.
Men Skjold mot de menniskooffrare drar,
och krossar den blodiga bilden af Hertha.
Så mild uti seder och lagar han var [22]),
och Valhalls Gudar hans dygder belönte

När, gång efter gång, nu Hlodynja rönte
sin vanmagt mot Gudarnes älskling, då for
en eld genom hjertat. »Hvad? Gudarne räcka
»sin mägtiga arm, att beskydda de fräcka,
»som glömma att offra åt Gudarnes mor!
»Bebyggdes då Vingolf af fega trälinnor?
»Är Frigga en skuggbild mot Frej eller Thor?
»Allrådande Nornor! J ären ock qvinnor;

21) Enligt Tacitus buro Herthas dyrkare ett vildsvin, hvilket förmodligen skulle föreställa åkerbruket.

22) Suhm (Danm. H. 1. 154) förmodar att den Saxiske Oden afskaffat Herthas dyrkan; men som denna Odens tillvaro kan betviflas, (se slutanmärkn. vid nästföljande sång) och ingen anledning finnes, att vår Asiatiske Oden påbjudit menniskooffer, (se slutanmärkn. vid 29 sången) så är det förr troligt, att Asarne utträngt denna Herthas dyrkan, fast senare schismer i Asaläran kunde åter hafva bidragit att införa dessa rysliga offer. Saxo säger att Skjold afskaffade de gamla orättfärdiga lagar och gaf nya och milda, hvilket äfven kunde hafva afseende på offertjensten, som hörde till den regerandes väsentliga kall i fordna tider.

»beskydden mig! Låten nu Gudarnes arm
»förlamas, att menskor må frukta vår harm!»
Hon tystnar, och talar inom sig de orden:
»Budbärerskan sade: 'Man undrar på jorden,
'om Frigga är likasom Balder bestämd
'till döden!' — »Ha! Snart skall det rönas i Norden.
»Än Beldeggs kärlek ej gynnat min hämd.
»Af Vanadis löfte besviken jag blifvit,
»besviken af löftet, som Fulla mig gifvit.
»Bland Jättar går AsiaUller förnöjd,
»och bygger sig Blothus. — Men hämd skall jag vinna,
»och den fordrar samråd med Folkvangs Gudinna;
»jag annars för mägtige Oden blir röjd
»af henne; och hon kanske lyft till min höjd.»

Bestämdt; och för karmen, den vårdimmelätta,
befallde hon vingade hökspannet sätta.
Som stormen hon for och till Folkvang hon kom.
Den härliga Freja, förnimmande detta,
gick ut; och Gudinnorna kysstes, liksom
två eldsolar, hvilka på lufthvalfvet råkas.
I högsätet Frigga satt dyster och stum;
men snart der begyntes förtroligen språkas.
Omsider i Vanadis lönliga rum
de trädde. — Sjelf Oden, fast han med sitt öga
all verlden bespejar från Hlidskjalf det höga,
ännu i det rummet ej trängde sin blick.
Förtroligt Hlodynja med Vanadis gick
ditin. — De odödlige Magter ej sporde
hvad aftal de båda Gudinnorna gjorde
derinne. Men se, när Hlodynja for,

då talade Gersemis härliga mor,
till Hnoss och till Snotra samt Lofn dessa orden:
»Förklädda som skogsmör, ilen till Norden!
»J kännen ju Hother? I Gauthiod han bor;
»men suckar i Noreg för Nanna den sköna.
»Gån! Med denna brynja, som värnar för sår [23]),
»J skolen den snillrike Hother belöna;
»ty ofta vårt lof från hans gullharpa går,
»fast icke han Asarnes offerskick lärde.
»J veten, att ljuslette Beldegg, en son
»af Asarnes Öfverdrott, äfven begärde
»den tjusande Nanna. Hon svarat med hån
»på Halfgudens böner; men snart skall han komma,
»lik stormen, som bortför den lösslitna blomma;
»ty Gevar sin dotter beskydda ej kan.
»Nu svänge då Hother för älskade Nanna
»det svärd, han af Fjälljätten Mimring vann!»

Befaldt; och med dok för sin strålande panna,
som skogsmör, de trenne Gudinnorna ner
till fjällskogen ila, der Hother ses jaga:
en dimma kring ynglingen listigt de draga.
Han villas. Omsider ett trollslott han ser,
ej solbelyst isfjäll kan blända oss mer!
Kung Hother går in. Trenne mör han der finner:
på kinden, på läpparna ungrosen brinner.
Då talar den äldsta: »För fjällskogen här
»vi råda. Vårt möte dig lyckosamt är,
»om icke din hämd blir af feghet bedöfvad.
»Se, Asarne stundligen öka sitt våld:

23) Se Saxo, 3 boken.

»din broder, Kung Atle, har fallit för Skjold,
»din Nanna af ljuslette Beldegg blir röfvad.
»En Halfgud är Beldegg: hans ättartal går
»från Magterne; — qvinnan af högheten dåras.
»En Halfgud är Beldegg och kan icke såras
»af dödlige. — Kom! Denna brynja du får
»af oss, att dig värja för slag och för sår.»

Så taladt, och skogsmörna hastigt försvinna;
ej dem eller trollslottet Hother kan finna.
Han ilar till Noreg. Förtjuserskans far,
Kung Gevar, han helsar och yppar sin våda
Der voro ock Gelder samt Haloge, båda
hans vänner. Han råd af de konungar tar.
»Till striden! till striden!» Så ropade alla.
»Till striden!» Hörs fjällarnes dvergamal skalla [24].
Från by och till by flyger budkafveln käckt;
och sjögode svenner ur hamnarna hala
de drakar, som annars, i vinterlig dvala,
sig ämnade hvila, tills våren dem väckt.

Bestyr är nu äfven i Folkvangers boning:
Gudinnan i silfverskirsmantel der går,
som halftgenomskinlig och böljande slår,
kring kupiga länderna, prydd af en skoning
med färgrika blommor. — En kantning likså
af sjöblommor pryder en glittrande å,
hvars böljor sig hvälfva kring snöhvita svanor.
En slöja, så tunn som den klaraste sky,

24) Eko kallades dvergamal; ty man trodde, att det var någon dverg i granskapet, som svarade, när ett genljud hördes.

som knappast törs röra vid solstrålens banor,
till barmen än föll, och än tycktes den fly.
Mer lätt än en vårvind, som aldrig får stanna,
dess luftiga fjäderhamn vaggade jemt
omkring hennes breda, belockade panna.
Kring svanhvita halsen, der vällusten stämt
sitt möte med kärleken, Brysing tycks glimma,
lik dalarnes perlor i morgonens timma,
då fjärlarna börjat sitt fladdrande skämt.
På rundade handleden gick hon att sätta,
de gullband, som dvergsnät så fina och nätta.
På fötterna små tog hon perlsatta skor,
som fjunet på ängblomman tunna och lätta.
Så gick nu behagens och skönhetens mor.

Beställsama Undergudinnorna trippa,
och brådtom har Gerseme, brådtom har Hnoss.
För gullskifvans spegel, vid perlljusens bloss,
de snöhuden olja, och gullocken klippa.
Här Sjofn utaf vårblommor knöt sig en krans,
så skön, fastän glitter i honom ej fanns
Der Lofn, helt beställsam, en lifkjortel prydde
med rosor: så listigt hon taggarne sydde,
att knappt de bemärktes. Men Gefion med harm,
på afstånd, det såg. Omkring jungfrulig midja
hon gullgördel knöt. Sin beslöjade barm
hon prydt med en lilja. — Se, smärt som en vidja,
sprang Snottra. En fladdrande slöja hon bar:
den skiftade färg liksom regnbåges ränder;
och tyst i ett hörn, satt den tankfulla Var.

En armring. som fullmånes skifva så klar,
hon uppmärksam vände i svanhvita händer.

Nu gullbänkar putsas, nu bredas, till slut,
på högsäten perlsydda hyenden ut.
Då höres ett rop uti höghvälfda salen:
»Hvad dån! Hvilket häststamp i liljedalen!
»Se, Valfader stiger från Slejpner i hast!
»Se, Frigga sitt hökspann på borggården hejdar!»
Strax Freja går ut. Med ett ögonkast,
den mägtige Oden hon genast befejdar.
Han studsar. — En nick henne Frigga nu ger.
Förtjuserskans klädsel hon misstänksam ser;
dock måste hon hemligt åt sveket sig gläda.

I guldbonad sal redan gästerna träda:
till välfägnadsyppiga bordet de gå.
Emellan de höga Gudinnorna två,
sig Valfader sätter. Han sneglar så kärligt
på Freja, och tömmer, allt mera begärligt,
det glödande vinet från urljusets land.
När stjernlika bägarn till munnen han förde,
han Vanadis rundade armar ibland,
med vecket af himmelsblå manteln berörde;
då flög der en eld, som af Surturs svärd,
när himmel och jord det i Ragnarok tänder,
så flög der en eld genom Valfaders länder,
ooh lågan sig spred genom hela vår verld.

Omsider, när måltiden sluta man skulle,
kom Hugin, den verldstidningsbringarn, med fart.

På Valgudens skuldra han satt nu, så svart
som natt, på en sida af månbeglänst kulle.
Strax Munin på motsatta skuldran sig smög,
lik varnande hamn på en ättfaders hög.
Försagd är nu Freja; men fattar sig dristigt.
Med Oden, som än ej de tidningar hört,
dem Hugin och Munin från jordringen fört,
hon samtalar, smygande vinbägarn, listigt
och fort, bakom mägtige Valfaders rygg.
Åt Hugin och Munin hon smekfullt den räckte.
Den förre på Vanadis blickade skygg,
och glansnäbbet varsamt mot bägaren sträckte;
den andra flög strax på dess perlsatta rand.
Nu drucko de båda. — Berusade flögo
de slutligen ned på förförerskans hand.
Snart djerft sig på strålande Brysing de smögo,
snart nedspillda droppar från snöbarmen sögo.
Den smekande Freja dem rusar allt mer,
tills vingar och hufvuden sloka hon ser.
Omsider på snöhvita barmen de somna.
Gudinnan, att sveket med segren fullkomna,
gaf Lofn en förstulen, men bjudande blick;
och tyst kom hon fram, och det budet hon fick:
»De sofvande små, med näbb under vinge,
»helt varsamt du in i mitt lönnrum nu bringe!»
Så sagdt och så gjordt. — Åter löje och glam
föröktes, tills rodnan i östern gick fram.

Betagen af Vanadis fägring och snille,
ej anande hur honom gäcka hon ville,
for Oden med Frigga till Fensal hem,

der kärlekens allkraft förenade dem
Den mägtige sent, ifrån ljuftvärmda bädden,
steg opp; men så dufven till Valhall han kom.
Likt vintersolen, som blickar på brädden
af fjällen, och hastigt sen vänder sig om,
och blott som en eldflod sig skönja låter;
så vände hans innersta väsende åter
till Freja. Och när han sin Hugin ej såg,
han sig uppå Hlidskjalf ej mer ville sätta.
Och när han sin Munin ej hörde, hans håg
försvann, att få höra Saga berätta,
vid gullbägarn, tidningar dag efter dag.
Så Valfader satt nu i Gudarnas lag,
försänkt uti gullåldrens sorglösa hvila,
då solår som ögonblick fram tycktes ila.
Förflögo så dagar och veckor. Till slut
den mägtige Valguden ropade ut:
»Se, Hugin mig tyckes han kommer ej åter!
»Dock mera för Munin jag frukta må,
»ej lätt sig den flyende fånga låter [25])!»

De Gudars och menniskors Urfader så.
Men Frigga ej hvilar sig. Fulla hon sänder
till Tanais blomsterbesmyckade stränder,
att Vanerna reta mot Asar, och se,
kring Asgård det gamla ren stridsluren ljuder!
Och Freja ej hvilar sig. Snottra hon bjuder,
med svartsjuka uppegga Vile och Ve,
som Asgård bevaka. — Nu splitet der vakar.
Den snillrike Hother hon eggar också

25) Detta uttryck af den mytiske Oden tillägges honom i Grimners sång.

till händ; och han går öfver hafsmarken blå
De Landvättar fly för hans hotande drakar [26]).
Han nalkas, han nalkas! Så Nagelfar skall
i lågor en gång öfver verldsböljan gunga.
Han nalkas, och Hafsgudens döttrar de sjunga,
så dystert som Vala om Magternes fall.

Slutanmärkning.

Bilderna i myten om Loke, det ondas princip, hafva vi något berört i slutanmärkn. vid 9 sången. Om hans identitet med Utgarda Loke är taladt i den derpå följande. Här böra vi något närmare undersöka huruvida den mytiske Loke verkligen är en sinnebild af *elden*, såsom alla mytologer hittills trott, emedan en förblandning af Asalärans sinnebilder och de fornnordiske gjort det mindre lätt att urskilja Asarnes Loke från Jotarnes Loge (lågan, elden).

Loke kallas den listige Alfen i Fjölsvinns sång, v. 35. Han nämnes ingenstädes som gud; men umgicks med gudarna, likasom uppenbarelseboken, 12 kap., säger att de *onda änglarne voro i himlen*, d. v. s. det onda måste vara till så väl som det goda. Loke är derföre icke nämd såsom någon serskild rådande magt; det onda kan icke framträda såsom en sjelfständig princip i lifvet, emedan det icke kan tänkas handlande *utom* lifvet, och lifvet sjelft, gudomlighetens uttryck, icke heller kan tänkas såsom ett ondt. Mythen om Loke, hafva vi förut sagt, har en djupare etisk idé till grund; men den har äfven sin motsvarighet i den yttre naturen, och i detta fall tror jag Loke föreställde *den förstörande principen i luften*. Derför het han äfven Loptr, som hos Isländarne ännu i dag betyder *luft*. Han var icke eldens sinnebild, säger jag; ty det var Loge. Men denne sistnämde tillhörde en Jotunisk myt och icke en Asiatisk, (ehuru desse blefvo omsider mera beslägtade), hvarföre också Utgardaförsten kallas Loke, men borde utan tvifvel hetat Loge (se slutanmärkn. till 10:de sången). Att Asalärans demon, den mytiske Loke, såsom vi redan yttrat, betyder *luften i motsats till dess närande princip*, finnes äfven af hans tre barn; ty Fenrisulfven är en sinnebild af *det menliga i elden*. Midgardsormen afbildar *vattnets*, och Hel *jordens* hemliga, förstörande egenheter. Derföre låg Midgardsormen *bunden omkring hela jorden*, ty man trodde att hafvet omgaf henne på alla håll: derföre var Hel dödsgudinna; ty allt förmultnar i jorden.

---

26) Förfädren trodde att landets skyddsandar blefvo bortskrämde, om fiendtliga skepp, med fruktansvärda bilder, drakar m. m. i förstammen; nalkades kusterna.

Den dualism, som är grund för Asaläran i *moraliskt* hänseende, måste äfven utveckla en dubbelhet i de *fysiska* naturbilderna. Det goda, eller lifvet, (d. v. s. den skapande principen) måste således utgå från gudarne, och den onda, materien, eller den förstörande principen härledas från deras motsats: Jättarne. I enlighet härmed måste ett *ondt* likasom ett *godt* finnas i de fyra elementen, hvaraf man sade att allting bestod. Gudarne föreställde det sednare, Loke och hans 3 barn det förra. Sålunda är Oden äfvensom Balder, i fysiskt afseende, den milda allnärande solens bild; men Fenrer den förstörande elden, så väl i solens bränande torka, som i skogseld, o. s. v. Frigga och Frej, fysiskt betraktade, afbilda den lefvande, allnärande jorden; men Hel dess dödsbild: förruttnelse, köld, ofruktbarhet o. s. v. Njord och Äger äro det stilla, allnärande hafvets bild; men Midgardsormen det farliga, olycksbringande elementet, eller *Draken i hafvet* som det heter i Davids 74 psalm och Esaias 27 kap. Thor och Vidar äro den allifvande luftens och dunstkretsens sinnebilder, men Loke den förstörande principen deri: upphofvet till osunda dunster, sjukdomar o. m. d.

Loke måste vara de öfriga skadeväsendens fader; ty luften är skenbarligt det vidsträcktaste elementet, och måste hafva blifvit till, i det första ögonblicket Ymer (chaos), af hvars ätt Loke utgick, bildades i Ginungagap (tomma rymden). I samma mån urämnet kondenserades, föddes Lokes tre barn. Hans son, Nare, Niörfi, var nattens far; det onda är nära beslägtadt med mörkret, och när detta flyr, hejdas det förra. Derför måste Nare tillsätta lifvet, då Loke skulle bindas; men hvarken Loke eller hans tre andra barn *fingo af gudarne dräpas, endast fjättras*. Allt detta förklarar ännu mera den symbol, som låg i deras namn, liksom deras befrielse och strid, i Gudarnes sista kamp, var nödvändig följd af denna symbol.

Lokes far het Farbaute, d. v. s. den, som slår omkull skeppen; således *stormen* eller det *olycksbringande luft*-elementet. Hans moder kallas både Laufeja och Nal. Förmodligen hafva begge varit mytiska namn, tillhörande en och samma person, så vida den ena icke varit med UtgardaLoke beslägtad och sedan förblandad med Lokes ätt. Namnet Laufeja liknar det gamla Svenska ordet Löfjerska, d. v. s. en Vätte (dryad). Nals namn finnes också bland dvergarnes allegoriska benämningar. Lokes ena maka Angerboda bodde i jernskogen, hvilket ställe annars passar till hans moders *dubbla* nanm. Hans son Fenrer eller Fenrisulfven, uppföddes i Valhall, och matades af Gudarna. Sjelfve ett uttryck af lifvet, närde de blindt det skadliga i det element, som är lifvets bild. Fenrisulfven växte; (kanske en forntida verldsbrand menas härmed; kanske endast nya volkaner, jordbrand, skogseldar o. m. s.) Gudarna ville då binda honom; men han slet sönder tvenne olika fjättrar. Han måste fänglas med naturens egna hemlighetsfulla band, gjort af ämnen, som ingen dödlig varseblifvit, och under dessa ligger han fängslig vid en klippa, på en ö, d. v. s. i allt hvad lefvande är i sten, i jord och vatten.

I not. 16 samt i slutanmärkningen vid andra sången har jag yttrat, att Lokes fostbrödralag med Oden sannolikt anginge den historiska gudapersonalen;

fast detta *äfven* kunde mytologiskt förklaras. Jag förbigår här mina åsigter, sedan Prof. Geijer skriftligen meddelat mig sin snillrika förklaring öfver detta ämne. Han säger: »Allfaders gamla vistande hos Rimthursarne, innan Asaväldet »stiftades, har en trefaldig betydelse: en *fysisk*, utmärkande naturkrafternas upp»gång ur ursprungligt chaos till ordning; en *moralisk*, utmärkande söndring emel»lan det onda och goda, hvilka ock i urtiden voro chaotiskt tillsammans; slut»ligen en *historisk*, betecknande öfvergången ur en blodigare, vildare dyrkan till »Asaläran. I alla dessa afseenden synes mig Lokes gamla broderskap med Oden »märkvärdigt; det var slägtskapen med förstörelsen, förgängelsen, det enda, som »den senare tagit med sig ur det gamla gemensamma hemmet, i urnatten. »Hvarföre förgås han sjelf med denna natur, om han ej hade del i dess bräck»lighet och brist? Derföre bryter det verkligt gudomliga här just fram i förstörel»sen, hvilken Asaläran ärligast af alla uttalat öfver naturgudarne; derföre koncen»trerar den ock sin moralitet i en aktning för *Eden*, som går så långt, att dess »band håller ända till förderf och undergång. Så störtas ock de gamle fosterbröder »och fiender Oden och Loke *gemensamt*. Den gamla eden var en gemensam skuld; »att den leder till gemensam undergång är *le sens moral* af Historien.» Början af denna sinnrika utveckling upptager allt hvad jag annars trott kunna yttras öfver detta ämne; enligt hvad i slutanmärkn. till 14:de sången blifvit erinradt, och det hela röjer en skarpare mytologisk blick än någon hittills haft, som forskat i våra fäders mytlära.

I tillägget vid d. y. Eddan angifves Loke hafva födt Odens åttafotade häst Slejpner. Denna fabel är kanske en senare skänddikt; ty dess form liknar flera i sagorna förekommande usliga tillmälen fiender emellan; likväl kunde den tydas på ett mytologiskt sätt. Loke hade skor, hvarmed han lika lätt gick i luften och på vattnet; dermed menas förmodeligen också dimmor och skyar. Äfven i Thors resa till Utgård, ehuru klent den symboliserar de fyra elementerna, synes dock tydligen skillnad i fädernas begrepp om Loke och Loge; ty der heter det, *Loke kämpade med Loge* (*elden*) och blef öfvervunnen. Huru kunde sådant ske, om Loke betydde låga eller eld? Lågan skulle då hafva besegrat sig sjelf. Elden uppfräter alla ämnen fortare än luften kan förstöra dem. Den mångfaldiga indelning man vill göra af eld och eld passar föga till de gamles begrepp derom såsom ett element. Profven hos UtgardaLoke voro blott de fyra elementerna: Loge var *Elden*; det stora hornet, genom hvilket Thor uppsög hafsvattnet hvar *Luften* eller rättare sagt dunstkretsen, Elle (ålderdomen) som knälade Thor, var en bild af *Jorden*, dit allt kroppsligt återvänder, och katten, som sades vara midgardsormen sjelf, föreställde *Vattnet*. Thjalfes kapplöpning med Huge förbigås; han var endast Thors följesven och hans bragd är måhända en senare inflickning. Men det hela tyckes visa att Asarne velat afmåla UtgardaLoke såsom Trolldomens förste, eller som en sinnebild af det *skenbara* i tingen, d. v. s. dverganaturen. Så förekommer hans eget väsen, hans slott och alla hans synvillor.

Hvad den margkunnige Skule Thorlacius och öfriga författare anföra af *allmogespråket* rörande Loke, såsom den personifierade Elden, torde tåla närmare skärskådning. *Lokalygi* (stor lögn), är enstydigt med det Svenska ordet *luftslott*

eller tala i *vädret* (luften). Ordet *Lokaspænir* (hyfvelspånor), för det de äro lätta och hvirfla opp vid blåst, svarar till vårt svenska ord: *lätt som luften.* Att hyfvelspån kallas Lokes spånor, kan äfven vara ett lån af sägnen om Thjases död, då han förföljde Jdun och Loke, hvilka räddades genom en upptänd spåneld kring gudaborgen. Talesättet: *Loke dricker vatten,* betecknar att *luften* drar vätskor; annars skulle ju Loke vara detsamma som solen, hvilken allmänt säges draga opp dunsterna? Uttrycket att *Loke far öfver åkrarna* kan både beteckna honom såsom alla ondaväsendens och olyckors fader, och äfven vara en lemning af det gamla namnet Loge, hvilket troligen förvreds till Loke, såsom jag förut yttrat. Då det för öfrigt är dunstkretsens menliga förhållanden: torka, storm, köld, m. m. som förstöra säden, är det mera luftens än eldens verkan, som denna olycka bör tillskrifvas. Att luftens och jordens svafvellukt kallas *Lokes dunst* kommer troligen deraf, att Loke ansågs förvålla jordbäfning, och att luften före åskväder alltid luktar af svafvel. Man trodde förmodligen att Thor ljungade sedan öfver Loke, så väl som öfver andra onda väsenden. Detta om allmogespråket, i anseende till Loke; men ett mera bindande uttryck, än alla de anförda, tyckes ordet *Nare* vara, hvilket ännu i dag brukas öfverallt i Vestergötland och betyder: *kall och frostig vind;* häraf verbet *det narar* d. v. s. det blåser kallt och hvasst. Lokes son het Nare; han omskaptes till *Varg:* sådant väder drifver dessa odjur fram. Ännu säga vi Varg-väder, d. ä. kallt yrväder. Med Nares tarmar blef Loke bunden: den menliga, osunda luften hejdas af kall och frostig blåst. Skalderna kalla all skadlig eld med ulfvens namn och tillägg af hus, ved, träd, m. m., det är: husslukarn, trädslukarn, o. s. v., dels emedan ulfven är glupsk, dels emedan detta talesätt häusyftar på de ulfvar, som förfölja och slutligen uppfräta solen.

Loke sades vålla *Jordskalf.* Detta vill icke säga, att han är den uppbrusande volkaniska elden; ty denna *synes blott sällan vid Jordstötar.* Den *inspärrade luften,* hvilken högre en ett åskbuller kör fram och tillbaka i jordens inelfvor, är den *fängslade Loke, som våndas vid ormettret,* och denna orm är sannolikt det *uppfrusande* underjordiska *vattnet och svafvelströmmarna.* Se för öfrigt slutanm. vid 9:de sången.

Att det skepp, hvarpå Muspells (eldverldens) söner framsegla till den sista gudastriden (Ragnarok), styres af den hämdfulle Loke d. v. s. stormvinden, och att detta skepp har samma namn som midnatten eller Nagelfar, hvilken var make till Lokes ättling Natt, tyckes icke vara osammanhängande. Om Odens Skidbladner föreställde etern, såsom vi förut sagt i not. 3 vid 3:dje sången, kunde skeppet Nagelfar afbilda det lägre nattbetäckta luftrummet. Egyptierne föreställde hela naturen under bild af ett skepp, troligen för att beteckna huru allt rör sig i det tomma rummet.

ADERTONDE SÅNGEN.

Sin nedbrända lampa nu höstmåne tänder,
och går kring Kodaniens tånghöljda stränder,
i dimmeväfd nattskrud, så enslig och tyst,
som hade hans stråle blott vålnader kysst.
Och här och der syntes ströskyar simma,
och här och der lilla stjernögat skalf;
ty himmelen liknade ätthögens hvalf,
der fläcktals små strålande sandperlor glimma,
vid skenet af facklan, som Siaren har,
när tyst han der ingår, vid midnattstimma.
Förskräckande allt uppå himmelen var;
de järtecken likväl af ingen på jorden
bemärktes. Blott AsiaOden dem såg.
Dock teg han; ty redan, från fjällstängda Norden,
nu Diarne börjat sitt långväga tåg.
Och ren deras gästning var börjad vorden
hos bragdstore Skjold uti Ledre, och der
de sutto så glade, med Häner och Hler
samt Veset och Vifel. — Som blomknoppen häfves
allt högre, när vårdagg föröker dess kraft;
så svällde hvart hjerta, vid gullhornets saft.
Men guldlockig Alfhild hon sade: "Förgäfves
"mång fränder vi väntat." — Då fick hon det svar:
"Till Noreg är AsaThor sänd af vår far,
"och snart lär han komma med Säming och Svade.
"I Sigtun är Yngve den unge och Frej,
"som Öfverdrott. AsaNjord lemnar dem ej.

"I Noreg är Thorgerd och trofasta Skade."
Men listige Lopter dem hånade så:
"En AsiaDrott ännu träffas må;
"den ljuslette Beldegg man väntat ju hade?"...
I laget blef tystnad. — "Till Nanna han drog,
"då flyttfogeln afsked från fjällarna tog."
Så hviskade Skjold till sin fader. Men denne
brast ut: "Han ett offer skall falla för henne.
"Om Sigurlams hemliga kärlek och flykt
"vi ordat; men jag icke tidning dig gifvet
"om AsiaUller, som affälling blifvit
"från Asiastammen." — Han slöt; ty betryckt
var hugstora sinnet. Dock kufvades qvalen
af visdomen.

Fröjd var i gästfyllda salen;
då inträdde AsaThor, dyster i blick.
Med upphöjda mjödhorn en helsning han fick
af alla, och stojet tycks gästborgen skaka:
"När flyttfogel kommer om våren tillbaka,
"hans rop ju oss fägnar? Berätta oss då
"allt hvad dig har händt, som så dyster månd gå."
Så yttrades der. Men sig AsaThor satte
helt tyst, bort i gästsalens fjärmaste hörn.
När motvindar brottats med ilande örn,
i bergskrefvan lugna sig hvilar den matte.
Men djupt flög en blixt genom AsaThors bröst;
ty guldlockig Alfhild bar mjödhornet bräddadt
till honom, och sade med innerlig röst:
"Hell, AsaThor! Mig ifrån Starkodd du räddat.
"Den gerningen aldrig i Norden må dö!"

Den starke nu darrade liksom en mö,
och brydd som en pilt, han att svara förglömde.
Han gullhornet grep. I en dryck han det tömde;
så sjunker en vårbäck i svallande sjö.

När morgonen grydde, och bleknande månen
för solen sig bugat mot böljorna blå;
den Öfverdrott, ensam med förstfödde sonen,
den senstarke AsaThor, talade så:
"Berätta om framgång i Noreg du hade.
"Hvad sade min Säming? Hvad gjorde din Svade?"
Och AsaThor, öppen och gladlynt, alltsen
af guldlockig Alfhild han undfick den helsning,
var mångordig nu, och han talte: "Allen
"får Beldegg nu strida; och ej för hans frälsning
"de Asiafränder i strid skola gå.
"Se, detta är allt hvad jag kunnat förmå;
"och mycket, om Svade och Säminger mägta
"att stormvinden hejda. Med vingarna sträckta,
"den står uppå fjällen, och blickar mot strand,
"der lansarna glimra, som skog uti brand.
"Den ädla Thorgerd hon suckar och gråter.
"Sig stammande Haloge blidka ej låter.
"Hans vänskap till Asar för evigt är flydd,
"sen Vifel och Veset fått deras beskydd.
"Skön Nanna hon eggar, mot trotsige friarn,
"sin fader, och Gevar ren stridsfärdig är.
"Den ädle Kung Gelder förökt deras här.
"De stödjas af Thorre, den svärmande Siarn,
"som alltid har vänskap med hat belönt.
"Hans ilska mot Asar, hos Svade jag rönt.

"När Raudfell, min sonson, vågade äkta
"hvitarmade Mjell, han förbannelser göt
"alltöfver vår ätt, och han henne försköt;
"men snart i en farsot han syntes försmäkta.
"Strax for då till honom hvitarmade Mjell,
"att vinna försoning. Ung Göas böner
"beverkade den, och till Dovrefjäll
"han Göa lät följa; der älskad och säll
"hon vårdades länge. Men Blotmannens söner
"för fadren offrade. Helsan han fick,
"och hämdelystnaden åter framgick.
"Och se, fram till Svade kom dristige Nore,
"med honom var brodren, den svekfulle Gore.
"Jag knappt kunde styra min arm och mitt svärd,
"när trottsigt de gingo till högsinte värd.
"Ung Göa sprang vänligen fram, att dem helsa:
'Jag hört att med offer det lyckats er frälsa
'vår fader, och gifver er systerlig gärd.'
"De svarade liknöjdt: 'Ett bud vi dig föra
'från fader, och glad lär du äfven det höra:
'Med oss skall du följa, i morgon allren.' —
"Till högsinte Svade de vände sig sen:"
'Du vet, att sig Asar mot Jotarne rusta;
'att ljuslette Beldegg sig önskar förlusta
'med örlig. När frid bryts med Asar, då bryts
'den äfven med fränder och vänner till dessa.
'Vår fader, fast svag, ännu tror att det knyts
'en segrarekrans omkring Blotmannens hjessa.
'Den snöhvita Mjell fritt behålle din son.
'Den fege ej vågat Kung Dumber att hämnas,
'och derför hans maka ej mera får nämnas

'som Blotmannens syster. Men strax härifrån
'vi föra ung Göa.' — "Så slöts deras hån.
"Nu talade Svade:" 'Nog djerfve J ären,
när dylika hånbud till Svade J bären.
'Och vore min Raudfell sjelf hemma nu,
'jag fruktar han klyfde er panna itu.
'Dock nej! — Än ett oöfvervinnerligt hinder
'hans svärd, liksom våra, vid gullgördel binder:
'en fridsed vi svurit för hela vår Nord.
'Förstån J väl detta allverkande ord?
'Då veten J hvarföre Hårdverk han skonar,
'och huru man Gudar och menskor försonar.' —
"De tego. I famnen af snöhvita Mjell,
"låg Goa och snyftade:" 'Här var jag säll.
'O, låt dem ej mig från ditt hjerta få rycka!
'Här blomstrar allena min frid och min lycka. —
"Men bröderna hörde, med köld, hennes bön;
"de hörde, med hån, både Mjell och Svade.
"Jag såg på ung Rolf. Han ett ord icke sade;
"men ögat var stormigt som svallande sjön.
"Hans kind och hans panna de skiftade färgen,
"som snömolnen skifta kring snöhöga bergen.
"Inom honom kämpade kärlek och harm,
"det såg jag; dock blefvo de icke förrådda.
"När alla nu greto, då kom liten Hodda [1]),
'hans syster, och knäppte sin snöhvita arm
"om Nores hals, och med klappande barm,
"hon sade:" 'O, låt mig få Göa behålla!' —
"Det mildrade Nore. Sitt bifall han gaf;

1) Enligt Fundin Noregur var Hodda Rolfs syster och således dotter till Svade Jotun.

"men Gore bröt strax försoningen af:"
'Du son utaf Thorre, vill du då förvålla
'hans död, och sen få, på din arfvedel, blott
'förbannelsens börda, och öka ditt brott,
'då AsaThors välde och magtspråk du stegrar?' —
"Strax dristige Nore sin vekhet besegrar.
"Då rycktes ung Göa ur qvinnornas famn.
"Förgrymmad blef jag, då man nämnde mitt namn.
"När bröderna sågo det, fjärran de foro
"med gråtande Göa, till Blotmannens hem.
"Vår sorg följde henne, vårt hat följde dem.
"Så råder i Noreg blott örlig och oro.
"Ren snillrike Hother sitt segrande svärd
"har dragit. Och redan från hundrade ställen
"gå härrop. Som elfven sig störtar från fjällen
"och ökes hvar stund, utaf regnbäckar närd;
"så härflottan vinner, från holme och fjärd,
"ny tillväxt. Här Nannas klagorop väcka
"enhvar på sin hvilande drake och snäcka.
"Der stammande Haloges unga brud,
"ses skura hans rostiga vapenskrud. —
"Den falske Gunde, som tjenar kung Gevar,
"han retar vår ljuslette Beldegg till fejd.
"Sjelf älskar han Nanna; men hemligt han bäfvar
"för Hother. Valkyrians gullspjut nu sväfvar
"i skyn och af härgny snart fylls denna nejd."
Då ropade AsiaOden: "Ja, striden
"bland Gudar stod opp för en qvinnas skull,
"och qvinnolist mördat den gyllene tiden." —
Med hugen af sorgliga aningar full,
han gick i den gästfyllda drottsalen åter.

Af hornklang och sång stort buller det var:
der taltes om flydda och kommande dar.
En kämpe här skrattar, en tärna här gråter,
när gullhornen tömmas för Asarnes tåg
till Asgård. Dock eldades frändernas håg.
För bragdstore Skjold att nu tårarna dölja,
blef Alfhild omöjligt. Då talade Skjold:
»Jag här blir som vårdkas mot Jättarnes våld.» —
»Men jag,» sade Häner, »på land och på bölja,
»nu lofvar att AsiaDiarne följa,
»i frid och i strid.» — Detta löfte beröms,
och gullhornet strax, till bekräftelse, töms.
Nu Brage hörs sjunga, nu svennerna bullra.
Här framgår ung Lejf, med sin båge på skullra,
och skäftar sitt koger. Men treårig Gram
ses betsla en falkunge, hemfödd och tam;
med klohästen stojar han, modig och yster.
Då kom der en budsven, hans röst var så dyster:
»Kung Hother har hamnlagt vid Hethes strand;
»den ljuslette Beldegg han pröfva tänker,
»han strider allen för skön Nannas hand.
»Kring snillrike Hothers lifrock nu blänker
»en brynja, nyss hämtad från trollenas verld,
»i handen han svänger ett flammande svärd.
»Men ljuslette Beldegg är glad att få strida,
»är glad att få blöda för liljehvit mö.
»Han halar sin flotta i brusande sjö.
»Vill bragdstore Skjold icke stå vid hans sida?»

Så svennen. Och Skjold ifrån högsätet for.
Han sade: »Ej sviker jag vän eller bror.

»Bort vill jag till bördiga grannlandet ila;
»då stormarne gny, får ej viking sig hvila.»
När guldlockig Alfhild förnam dessa ord,
hon dignade nästan, af smärta, till jord.
I famnen Kung Skjold henne innerligt tryckte,
och sedan sin rustning från väggen han ryckte.
Ett sorl bland de stridslystne Diarne steg;
det ljöd som ett mullrande skalf uti jorden.
Än Asarnes mångsluge Öfverdrott teg;
men uppstod omsider och talte de orden:
»Hvi rustar du, Skjold? Har du redan förglömt
»hvad Sige har brutit, hvad Nornan har dömt?
»Vill du emot henne och Gudarne strida?
»Du nog deras hämnande straffdom beredt,
»då Atle och Skate du banesår gett.
»Häng gulldsköld på vägg, och stick svärd uti slida!
»Mig lyster till Hethe på Skidbladner gå.
»När frid jag der mäklat, vi åter oss samla,
»på långväga resan till Asgård det gamla.»

Det fadren; men Skjold honom svarade så:
»Nej! Icke må jag, som ett knäbarn, mig dölja.
»Hvar farorna kalla, dit vill jag er följa.»
Och sakta han hviskade sen till sin far:
»Jag också vid menedsbestraffande Var
»svor en gång, och arfslott jag mer icke byter
»med Asiaätten. Mitt ord jag ej bryter.
»Den fridsed, J svurit, er gäller allen;
»må verlden det gäcka, må Valhall det hämnas!
»Min handling är öppen, min tanke är ren,
»min fröjd att en sköld för de svagare nämnas.»

Ett tecken af mångsluge fadren han fick;
med Vifel och Veset på draken han gick.
Och hastigt till bördiga Hethe de hunno,
der ljuslette Beldegg de stridsbogen funno.

Men AsiaOden på Skidbladners mast
lät hissa en fridsköld, och sände i hast [2])
ett bud till Kung Hother, som unga och gamla
af Kungar och härmän omkring sig lät samla,
i krigsråd, och talade: »Hören mitt ord,
»J Kungar och hjeltar, från olika länder,
»som tagit för min skuld svärd uti händer!
»En fredsmäkling är mig af Asarne gjord:
'Mot nordfjällens söner, mot nordlandets Kungar,
'sjelf Asarnes Öfverdrott lansen ej slungar,
'och Nanna den sköna han unnar till brud
'åt den, som hon väljer.' — »Så lyder det bud,
»mig Asarnes ÖfverDrott sändt. Många gånger
»förtjusa mig ännu de Asiasånger,
»som fordom i Haloges gille jag hört,
»och djupt deras visdom mitt innersta rört.
»I ynglingahjertat, den solvärmda jorden,
»der spirade sägnerna opp, fastän orden
»förflögo med ynglingabrusningens vind.
»Dock står än hvar bild som en doftande lind
»uppöfver mig, hvar gång jag stämmer min harpa;
»dess toner mig alltid nu synas så skarpa,
»och from är dock alltid en sångares håg.
»Ja, vänner! Som roflysten ulf jag mitt tåg

2) Saxo talar om en röd fridsköld. Annars voro de, som lyftes opp, när en landstrid slutades, vanligen hvita.

»ej började. Villigt jag härskölden lyfte,
»att värna mitt namn och min älskade mö
»För dem har jag svurit att lefva och dö.
»Nu henne jag vunnit, och uppfyllt mitt syfte.» —

Strax uppstod ett rop, liksom svallande sjö:
»Nej! Hämd, icke kärlek, till syfte vi hade.» —
Då reste sig vise Kung Gevar och sade:
»Kung Hother! Din hug är af solen en bild:
»som hon är du kraftfull, som hon är du mild.
»Min dotter dig älskar, du älskar ock henne;
»i rymden så hopsmälta gullskyar tvenne.
»Mig hotade Beldegg. Men skulle, i frid,
»dig unnas att famna din korade tärna,
»då sänker jag skölden; fastän jag så gerna
»mig engång ännu ville pröfva i strid.
»Der slocknar man lätt, som ett skott af en stjerna.»

Nu gaf icke Blotmannen Thorre sig ro;
skarpt vexlade blicken och anletsdragen.
Han ropte: »Jag hoppades signa den dagen,
»då Asialäran fördrefs, likt en lo,
»som listigt sig gräft in i hjordarnes bo,
»och suger ur dem både blodet och mergen.
»Hvad? Söner af Nordfjällen! Sjelfve J härjen
»vårt gudahus, innan de Asar ännu
»förmått att en pelare spränga itu!
»Men Siarens varningar aldrig er rörde.
»O! haden J hört, hvad vid offret jag hörde,
»då skullen i rysa och ropa, att frid
»med Asar blott vore med Gudar en strid.

»Som enskild jag hatar de trollmannahopar;
»men högre nu Gudarnes hämd till mig ropar,
»och oombedd kom jag, med sönerna två,
»att signa er strid emot främlingaskaran.
»Jag ämnar ej dela det byte, vi få;
»på Gudarnes vink jag mig viger åt faran.»

Strax Haloge uppstod; med stammande ljud
han sade till Hother: »Den fagraste brud [3])
»jag vann genom dig, och försvara jag borde
»din Nanna. Med Asarne frid jag väl gjorde;
»men Vifels och Vesetes qvinnorån
»beskyddas af Skjold, deras Öfverdrotts son.
»Och mer om de röfvare icke jag sporde.
»Min maka jag miste för deras skull;
»hon kan icke lösas med böter af gull.
»Men snart hennes suckande vålnad den trösten
»må njuta, att konungasvikarne två,
»jag offrar åt henne, på böljorna blå.»

Nu ädle Kung Gelder hof väldiga rösten:
»För qvinnofejd icke i Norden jag är,
»och mannablod — mannablod gäller blott här.
»Min hemfrid och gästfrihet Asarne kränkte,
»då Brede vardt mördad. Jag hämnas tänkte;
»men gifmilde Skate tillbaka mig höll.
»Dock, sedan för Skjold den gifmilde föll,
»jag lyfte det svärd, som förtidigt jag sänkte.

3) Saxo säger, att Hother med sin vältalighet förskaffade Haloge, som sjelf var stammande, den Bjarmaländska konungens dotter. Detta skedde förmodligen, sedan Glöd, Haloges första maka, dött.

»Har snillrike Hother ren glömt, att hans bror
»för Skjold också stupat? Måhända han tror
»Kung Atle ej värdig en hämnande ljusning
»af Mimringssvärdet? Nog tål han dess sken.
»Men Hother i Nannas ögon allen
»ser glansen af äran, och tror sin förtjusning.
»När jag din hämnareglömska förnam,
»då väcktes jag sjelf af min egen skam,
»och svor att de fallne ett dödsoffer bringa
»Jag drog med min härflotta fram till din strand.
»En strid emot Asar mig syntes så ringa,
»blott Mimrings förtrollade svärd ur din hand
»jag finge. Men det och ditt snille betogo
»mig segren. Du fredligen handen mig gaf [4]);
»min hämd emot Asar ej döfvats deraf.
»Snart väckte dig egna faror. — Då togo
»vi sköldar, och hit, såsom vänner vi drogo.
»Väl! Fränder och blodshämd förglömma du må;
»men Atle och Skate jag hämnar ändå.
»Till Hunaland går jag. Ej söker jag byte;
»men Siges blod, såsom offer, der flyte!» —
Han slöt. Och ett sorl, ifrån man och till man,
steg opp, som när örnarna väcka hvarann.
Högt ropade Thorre, med sönerna båda:
»Vill Hother båd ättmän och Gudar förråda?» —
Och åter ett sorl, ifrån man och till man,
steg opp, som när ulfvarna väcka hvarann.

---

4) Den Saxiske kung Gelder kom med sin flotta, för att angripa Hother, och taga Mimring från honom; men Hother öfvervann Gelder, genom en krigslist, som Gevar uttänkt. Gelder blef sedan Hothers vän, och följde honom i striden mot Beldegg (den historiske Balder), se Saxo.

Men vred blef Kung Hother, och tala han hördes:
»Till strid af helt olika syften vi fördes;
»ty skulle den olika ledas af oss.
»Och bäst är att skiljas, förrn tvedrägtens bloss
»förblindat er alla. Mig Beldegg allena
»förnärmade; derföre vill jag också,
»allena mot honom, som hämnare gå.
»J andre nu mågen er särskilt förena,
»till strid eller frid.» — Åter uppstod ett skri:
»Nej! Snillrike Hother vår härman skall bli.
»I sång och i strid är väl ingen hans like.
»Upp, broder till Atle! Du ärft med hans rike
»hans blodshämd. Upp! Gullharpan från dig nu lägg;
»låt Mimring här sjunga med spets och med egg!»

Så dessa. Men Hother än kände sig föga
af stridsropet eggad. Då kom från det höga
en synbild för honom, ungdomlig och skön,
hans Nanna så lik. Med ögon förgråtna,
och hopknäppta händer, den härliga mön
mot honom ses blicka; men strax den förlåtna,
likt morgonens dagg-glitter, flyktade bort.
Ånyo den syntes, fastän mera kort.
Af Vanadis var denna skybilden danad,
och Hother han utbrast, af kärleken manad:

»Ha! Vid min sida,
»Mimringsvärdet spritter
»högt i sin slida.
»Tycker att det sitter
»så trångt och så illa,

»ropar att det törstar!
»Hej, Mimring! Sitt stilla
»och upphör att sörja.
»Till Asarnes Förstar
»jag härbud vill skicka;
»och striden skall börja,
»och blod skall du dricka.
»Blixtra då, segrande Mimring!
»Hväs då i slagtningens hvimmel!
»Måtte ditt sus, och din glimring
»klarna de älskandes himmel!»

Af Dellingers guldlad en kant redan syns;
nu fienden nalkas, nu striden begyns!
Från Hothers drake är fridskölden tagen.
Och Asarnes Öfverdrott oglad det ser;
så Lapparne blicka mot sjunkande dagen,
då Sol går till långan vintersömn ner:
Helt långsamt nalkas de becksvarta drakar;
så nalkas en svulten, nyvaknad björn.
Här hopbindas sidor, der stammen och förn.
Nu åror och äntringsbefordrande hakar
vid stenhögar staplas, kring reling och mast.
Sig Beldegg från drake till drake begifver,
att svennerna egga. Han brinner af ifver.
Nu bröderna Veset och Vifel i hast
sig väpna. Nu klipporna skakas vid ljudet
af hornen, som kalla de tappre till strid.
Orörlig dock Skidbladner ligger bredvid.
Att denne befläcka med blod, är förbudet
af AsiaOden, som tankfull der står.

Men hastigt han AsiaBrage befaller,
att Skidbladner vakta, och neder han slår
för ögat sin gullhjelms försilfrade galler,
och hemligt till Beldegg på draken han går.
Ren skurar af pilar och slungstenar smattra;
de hafsskummet hvita med blodstrimmor vattra.
Men ingen Valkyrja på fraggande häst,
der kom till den mannafördande striden,
att bjuda de tappre hos Gudar till gäst;
ty, likasom förr under gyllene tiden,
den mägtige Oden i Valhall nu satt
helt obekymrad om jordiska tingen.
I Vanadis lönnrum, hvar dag och hvar natt,
hans spejare sofvo, med näbb under vingen.

Dock sjelf, fastän dold för hvar dödligs blick,
i Gevar den vises lånade skepnad,
den härliga Vanadis stolt och beväpnad,
vid Hother, sin gunstling, beskyddande gick.
Han svängde sitt trollsvärd i senstarka händer.
Lik alträd, som fostras på vidöppna stränder
af stormen, och vänjas att träda alltjemt
i sqvalpande vågor, så Hother bestämdt
sin fot uppå nedsänkta relingen ställde,
der hafsvattnet frusade, uppspädt med blod.
Han Mimringssvärdet hof opp, och han fällde
hvaren, som på närmaste sjödrake stod
Ej räds han för stenkast, ej räds han för pilar,
beskyddad af brynjan, som på sig han bär;
ty Vanadis hemliga gåfva den är.

Mot honom den ljuslette Beldegg nu ilar.
De ord icke tala. Blott slagsvärdens ljud
emellan dem bära de trottsiga bud;
hvad dessa nu tala, det är icke sqvaller.
Så möta två jemnstarka björnar hvarann:
den ena den andra besegra ej kan,
tills slutligen en vid den andre faller.
Men AsiaOden i Beldeggs fjät
gick skyddande. Hother förmärkte ej det;
ty anletet gömdes af gullhjelmens galler.
Mot strändernas refvel, mot klippornas vägg
kring ishafvet, vågorna sqvalpa beständigt;
så svärdshuggen smattra mot sköld och mot egg,
än riktade blindvis, än slugt och behändigt.
Se, gnistor och stålflingor flyga omkring,
som snöflock i stormarnes kämparing;
som dessa de ökas, som dessa de saktas.
Men Beldegg nu känner, för första gång,
sin klinga så tung, och sin brynja så trång;
ty klinga och brynja af Mimring föraktas.
Dock AsiaOden med gudalik köld
den ljuslette följde; och liksom en sköld,
med Valfaders gåfva, den runmärkte ringen,
som allting förmådde, men märktes af ingen,
han sonen betäckte, vid Mimrings hot;
så örn plägar gömma de små under vingen.
Då hviskade Freja inom sig med knot:
»Den ringen, likt Vidblains skyddande vakter,
»vår fiende värnar.» — Men fadren nu tog
sin Beldegg vid arm: »Af odödlige Magter
»din fiende skyddas. Jag röner det nog.

»Kom, son!» — Och ur hvimlet sin Beldegg han förde.
Men Freja, som mångsluge talaren hörde,
och ej ville röjas, i lifrockens fåll
drog segraren Hother åt motsatta håll.
Der nederlagsspridande framåt han trädde,
och drakar och vågor i blodskimmer klädde.

Fram Haloge gick, som en rofgirig björn:
han sökte vid midskepp, vid bakstam och förn,
den hugfulle Vifel och Veset, de båda,
som bortfört hans döttrar. — Ren Haloge var
för dem, som en hotande eldsol att skåda;
ej ville de strida mot makarnas far.
De fly in i hvimlet; men mängden ej döljer
de högväxta hjeltar; så mastgranen, opp
ur löfskogen, reser sin skyburna topp.
Den retade Haloge än dem förföljer,
likt stormen. Mot Veset nu rigtas hans spjut.
Sig denne försvarar, och baklänges viker
allt längre och längre; men foten till slut
på hala och blodiga relingen sviker.
Se! Nu öfver bord, lik en nedhuggen mast,
han baklänges faller, han griper sig fast
i fören af närmaste, vidbundna drake.
När Vifel det ser, Han mot Haloge går,
och klyfver hans sköld. Orörlig han står
och ropar: »Så hämnas skön Eymers make
»på dvergasmidet; men ej på ditt lif.»
Än Haloge hugger. Den hugfulle hjelte
då klyfver hans brynja och gyllene bälte,
och säger: »Vår fader och skyddare blif!

»Kom! Och till försoning ditt handslag oss gif.»
Han bad så. Den stammande Haloge rördes
af blygsel, och bort han med stridshvimlet fördes.
Ren Veset sig räddat; och opp från sitt fall
han står der så hög som en susande tall.
De bröder tillsamman i stridslarmet vandra;
så hopvuxna jernekar stödja hvarandra.

Och striden allt hetare, hetare går.
Ånyo den ljuslette Beldegg sig tränger
i hvimlet, der svärdet han segrande svänger,
sen fadren förbundit hans nyssfådda sår.
Ånyo den snillrike Hother han möter,
och svänger förgrymmad mot honom sitt svärd,
att hämnas sin skymf i den sista färd.
Men fåfängt! Som skattgräfvarn vanmägtigt stöter
sin lans uti drakarnas fjelliga rygg;
så Hother, af Vanadis gullbrynja trygg,
ej kan utaf fienden såras. Men åter
sin segrande Mimring han ljunga låter.
Och Beldegg, fast aldrig vid dödsfaror skygg,
i val mellan flykting, död eller fången,
nu räddas af fadren, för andra gången:
till fridlyste Skidbladner föres han bort.
Strax Jotar och Gother och Saxare lägga —
sig närmare. Diarne sjelfva de egga
med härrop. Och desse betänka sig kort:
med skakade sköldar, med blixtrande klinga,
på Beldeggs härskepp de trottsige springa
från Skidbladner. Stridslågan tänder hvart bröst,
och icke de höra sin Öfverdrotts röst. —

Tillhopa nu blandar sig böljornas tummel
med döendes pustar, med stridandes rop!
Som smattra det plär, då ett vidtberömdt kummel
af hundrade vikingar kastas ihop;
så smattrade regnet af pilar och lansar
mot skeppsbord och segel, mot sköldar och pansar.

Nu rusade AsiaHejmdall och Tyr
mot sönerna två af den hugvise Gevar.
Ånyo besegrad, den ene ren flyr,
ånyo den andre vid Gjallarå sväfvar [5]).
Dock mången af Diarne kraftlös var;
ty gudskänkta ringen ej mera han bar.
Men allt för den senstarke AsaThor bäfvar.
När svärdet han svänger, en dödsvind går ut,
som kyler mång åder. Men Häner, den störste
till växten, var likväl af alla den förste,
som flydde ur striden, förrn striden var slut.

Nu blodet från däck, liksom vårflöden, rinner.
Nu Hother af lågande stridsyra brinner.
Som lågan förökes, när luftrum hon får,
så vreden hos Hother: han väg sig bereder
bland lik, och på lik som en Valgud han står!
Eho, som vill stanna, den lägger han neder.
Den ädle Kung Gelder bredvid honom går.
När Asarnes Diar Kung Gelder nu kände,
de veko och sade: »På honom vårt svärd
»ej komme! Han var ju vår förste värd

---

5) Gjallarå, den dånande floden, säger d. y. Edda, flyter framför dödsgudinnan Hels boning. Detta är ej olikt Grekens Acheron.

»och vän, då till Saxland vi främlingar lände.»
Men Gelder, när Diarne skygga han såg,
af öfvermod svällde. En åra der låg
på däcket: han tog den, och just som han möttes
af Skjold, emot brösthvalfvets hårkrönta grop
han kastade åran, och bröstbenet stöttes
förfärligt på Skjold. Hof då Gelder ett rop:
»Hit, manlige Saxare! Hit att mig följa!
»En hamn utaf Brede på fraggande bölja
»nu står, i den kyliga Bredeskafl klädd [6])!
»Han vinkar med denne, att uti dess bädd
»vi måtte Kung Skates baneman hölja!»
Så Gelder. Hans Saxare rusade fram
mot Skjold, liksom vågor mot sjödrakes stam.
När AsiaVidar det märker, han hastar
till älskade brodren. Som jordskalfvet kastar
en kungasal neder, så stöter han ner
Kung Gelder, och sår invid sår honom ger.
Den ädle der låg, i sin blodiga rustning.
Men tyst, som en dödssårad flaxande örn,
han släpade sig till den gyllene förn.
Ej syntes en qvalblick, ej hördes en pustning.
Han dog, medan sjelf han drog manligen ut,
ur bröstet, en spillra af fiendens spjut.

Ung Harlet vill hämnas sin fader, och stänger [7])
nu segrarens bana; men denne han slänger

---

6) Om ordet Bredeskåfl, Bredes snödrifva, är redan taladt i slutanmärkningen vid 3 sången.

7) Harlet och Gerit voro söner af en kung Gelder samt Sifred och Harck af en kung Gevar. (Suhm Danm. Hist. 1. 158). Men det är möjligt att dessas söner, likasom fäderna sjelfve, blifvit uppkallade efter äldre ättmänner.

ung Harlet i hafvet. Så handlöst en pilt
ses kasta en kärfve i ladan. — När Hother
det märker, då blixtra hans ögon så vildt.
Han framgår med Saxare, Jotar och Gother;
och alla de kämpar, som för honom stå,
han fäller, som mejare nedhugger strå.

Den sårade Skjold vid det blodstänkta roder
sig stödde så magtlös. — Då fann honom der
Kung Hother; han sade: »Ha, Atle, min broder!
»Omsider jag finner din baneman här;
»den hämd skall du få, som din skugga begär.»
Nu häfde han Mimring, och Skjold redan kände
en dödsköld. — Men se, fastän Oden ej sände
Valkyrjor till striden; dock följdes der åt
mång skyddshamnar ned, ifrån stjernornas stråt,
med hamnen af Ogn och af Gefion. Hvarandra
de systerligt följde, som gullskyar vandra,
helt stilla och tyst, kring ett stormande haf.
Nu ville de Skjold med små gullvingar värna;
det sken, så att Drotten vardt bländad deraf.
Fast Mimring nu brann, lik en fallande stjerna,
han såg den ej. Lockad af Gefions hamn,
som hviskade hans och hans söners namn,
han gick, för att möta den älskade rösten,
den ljöd liksom svanornas dödssång om hösten.
Hans hugstora hjerta än frågar från hvem
den kommit? Men ingen i hvimlet han finner;
och oförtänkt der, som en sky, han försvinner.
Men snillrike Hother i dödarnes hem
går fram. Han sin broders baneman söker.

Och sökande denne, han manfallet öker.
Så rödjaren hugger mång ungtallar ner,
att mastträdet nå, som framför sig han ser;
så vårflod mång tegar från strömvallen sköljer.
Men Hother af Skjold blott en synbild förföljer.

När AsaThor Diarnes undergång såg,
förgrymmad han blef. Nära förstammen låg
en bålstor klubba, som fordom en Jätte
sig huggit, och sedan var brukad till mast.
Han lyfte den opp: hans handgrepp var fast.
Med ljungande ögon han fienden mätte.
Han framgick och krossade sköldar och svärd;
han klädde med lik både drakar och fjärd.
Väl tio för honom i slaget nu falla.
Strax Diars försvar uti anfall förbyts [8]).
Som tillfrusen vass utaf stormilen bryts,
så mejas ur vägen de fiender alla.
På hopbundna drakar, från stam och till stam,
med mördareblocket går AsaThor fram.
Strax blotmannen Thorre mot segraren rusar;
men drager sig undan, när jättklubban susar.
Ung Gore och Nore vill hämnas sin far.
När Haloge ser det, han mordvapnet tar,
och slugt bakom ryggen på AsaThor hastar,
med lyftade armar; så vågen sig kastar
i kölfårans djup, der en drake nyss gått.
Sig AsaThor vände och märkte hans syfte.
Förgrymmad blef denne vidtsegrande Drott;
och högt han mot fienden mordvapnet lyfte.

---

8) Teckningen af AsaThors förfärliga styrka är lånad af Saxo.

När härliga Freja, som ännu der gick
i skepnad af Gevar det skåda fick,
hon ögat på Hother helt sakta berörde,
och ljudligt, som bölja i stormande vik,
hon ropade: »Rädda!» När Hother det hörde,
i snabbhet den brusande unghvalen lik,
han ljungade fram till AsaThors sida,
med Mimringssvärdet. Det blixtrade vida
som Mjolner. Men Freja, med klappande barm,
i gullsky då flög från det blodiga gille,
den starkes död hon ej åskåda ville.
Ren lyftes nu Mimring mot AsaThors arm;
men hugget förfelade. Tungt sågs det falla
på AsaThors klubba. Nyss krossande alla,
hon sjelf nu blef krossad, och nedföll med larm
på däcket, och sedan i böljorna djupa;
så ekar i sjön ned från klipporna stupa [9]).

Och räddad var Haloge. Men i en hast
stod AsaThor vapenlös. Armen tycks domna;
så grufligt var slaget, när jättklubban brast.
Men Hother, som önskade segren fullkomna,
hof Mimringssvärdet på nytt, för att ge
det sista, förfärliga slaget, — och se!
En strålglans, lik tusende stjernskott i natten,
förgyllande drakar och stränder och vatten,
nu skimrade framom den värnlöse Thor.
Strax Hother förfärad tillbaka for;
han trodde sig hotad af Gudarne höga. —
»Ha! Der ser jag hamnen af Ogn, hvilkens öga

9) Så beskrifver Saxo utgången af detta sjöslag.

»bevakar dig, AsaThor! Grim, hennes son,
»du räddat från Starkodd. Med lågande vingar
»och tusende Andar, hon ilat ifrån
»sin höjd ned till dig. Huru skaran sig svingar
»kring AsaThor! Se, han till Skidbladner förs!»
Så AsiaBrage till bröderna hörs
sig yttra. Hans sinne, det inbillningsrika,
af kärlek till Ogn ännu svärmade lika;
lättljudande vassen af vindfläktar rörs.
Men Diarne gingo försagde tillbaka
på Skidbladner. Listige Lopter då log
och sade till Häner: »Jag visste fullnog,
»att Valhalls Gudar för Asarne vaka,
»och ingen mot dem vågar härskölden skaka.»

Den gullklädda Sol redan vände sin blick
från striden, och ned hon i hafsdjupet gick.
Dit sänktes ock Beldeggs besegrade flotta [10],
likt svärdfallen viking på främmande ort.
Om segerbytet med Hother nu lotta
hans öfrige vänner, och bytet var stort.
Sen blef der ett bål åt Kung Gelder gjordt
af redlösa härskepp, på hvilka man lade
hans lik och hans kämpar, som stupat hade.
Och flamman stod dystert högtidligen opp,
i gullkantad rökstod, lik Sol, då hon träder
ur öster, i flammande dimväfda kläder.

---

10) Kung Gelder föll i detta slag, enligt Saxos berättelse, och hans lik blef brändt på ett bål af redlösa skepp, tillika med alla hans fallne kämpar. Den segrande Hother lät då försänka alla Beldeggs härskepp, och delade det öfriga bytet med Haloge. Brist på tillräckligt manskap hindrade honom förmodligen att begagna de förra.

Så slöt nu den ädle Kung Gelder sitt lopp.
Men ljuslette Beldegg kring höjder och stränder
mång vårdkasar gjorde. Med vapen i händer,
man väntar på fienden, nätter och dar.
Dock fjärran den segrande Hother ren var:
berusad af kärlek, han flög till sin Nanna,
som kysste hans segerbesmyckade panna,
och andades sällhet och lugn i hans famn.
Men *Belbeggs flykt* man benämde den hamn,
der Beldegg med vänner och fränder blef slagen [11]),
och Saga den nämner ännu denna dagen.
Stor glädje de fjällboars hjertan betog,
och snillrike Hother sin gullharpa slog:

»Det stormar i Norden!
»Kare det är.
»Han ropar de orden:
'Vik bort, du främlingahär!' —
»Och hans fläkt dem förtär.

»Det ljungar i Söder!
»Loge det är.
»Hans öga det glöder

11) Detta är Saxos yttrande, fast han aldrig nämner Beldegg, utan kallar honom Balder, såsom företalet till d. y. Eddan uttrycker sig. Stället, som benämdes *Beldeggs flykt*, är nu mera okändt; men det sätt, hvarpå Saxo talar derom, tyckes röja att både namnet och stället i hans tid voro bekanta. När han sedan talar om *Balders hamn*, anmärker han att ingen i hans tid säkert visste hvar den var belägen. Likväl tyckes den mening, som Danmarks lärdaste häfdforskare antagit, vara den rättaste, att neml. Östersjöns latinska benämning, Mare Balticum, härstammar från denne hist. Balder eller Balther. Att namnen stora och lilla Belt också härifrån kunna ledas, tyckes äfven antagligt, och det är måhända i dessas granskap, man borde söka de ställen Saxo angifvit.

»så skarpt mot de främlingars här.
»Och hans blixt dem förtär.

»Det brusar i Vester!
»Äge det är.
»De objudna gäster
»han ned till hvalarna bär.
»Och hans våg dem förtär.

»Det dånar i Öster!
»Jord det ju är?
»Med tusende röster
»hon ropar till främlingars här:
'Fly! Jag fri ännu är!'

Slutanmärkning.

Häfdforskare hafva med den så kallade Saxiske Odens ätt förvexlat den historiske Balders eller Beldeggs, och det torde vara lämpligt att här yttra något rörande denna sats. Hvad den oförliknelige Suhm i sin 78, 588—590 synkronistiska tabell antager, har jag här lagt till grund, efter hvilken Beldegg är son till och samtida med *vår* Oden, något före Kristi födelse.

Än vidare yttrar han sig (sid. 85, anmäkn. vid 16:de tab.) *att der icke kan vara någon tvifvel om, att ju vår siste Oden, eller den Upsaliske, och den Saxiske Vodan äro en person;* fast ifrån honom sedan härstammat en *senare Saxisk Oden.* Detta bör också någorlunda förklara namnets upphof, jag menar *den Saxiske*; ty då AsaOden, enligt Yngl.saga, *först uppehöll sig i Saxland* (norra Tyskland), förrän han drog längre upp i vår Nord, kunde han *deraf blifvit kallad den Saxiske.* Måhända en förut invandrad härförare, äfven benämd Oden, tagit vägen genom Gardarike (Ryssland), fast dessa olika tåg tilläggas blott en enda, nämligen vår AsaOden. Men vidare om den *senare* Saxiske Oden, såsom Suhm yttrat sig. Sjelf säger han i sina anmärkningar vid tabellerna till den kritiska historien sid. 251: att det icke är orimligt att det har varit trenne, som hetat Balder. 1. Den mytiske; 2. den mellerste (eller historiske), som då varit *en son af vår*

siste Oden, och den *siste Balder*, en son af den *Saxiske Oden*. — Dock antar han äfven möjligheten, att *flera led kunde vara uteslutne* i den Saxiske krönikan. Detta allt är lika så rimligt, som att flere historiska personer burit den mytiske Odens eller Thors namn. Alla slägttaflor af Saxiska och Anglosaxiska häfdatecknare upptaga Brander som Beldeggs son. Äfven har en Beldeggs son Forset eller Forsete regerat i Holstein. Kanske Brandr antagit detta namn, sedan hans far Beldegg blifvit hedrad med namnet Balder. Men Saxo, fast han fullständigt omtalar den hist. Balders (Beldeggs) strid med Hother, nämner hvarken Brand eller Fosete såsom Beldeggs efterträdare. Det är således troligt att tvenne olika personer häri sammanblandas, hvaraf Saxo endast bemärkt den äldste. Suhm säger äfven (sid. 296, Tabell a): »att den *Saxiske Oden är förblandad med gu-* »*den Odin*, eller också hållen för att hafva varit en af de många med detta »namn.» Det senare uttrycket visar huru vacklande begreppet hittills förblifvit om den Saxiske Oden. Att han varit en Dansk prins, såsom Suhm förmodar, är möjligt; men att Saxnad eller *SaxnOdin*, som han i anmärkn. sid. 295 anfört, icke betyder annat än i allmänhet *afguden Oden*, som de Nordbor (ty det andliga Rom hade ännu i 8:de århundradet föga enskildt begrepp om Skandinavien) allmänt dyrkade, synes lika troligt; och den ed, som ålades de döpte, att *afsvärja den Saxiska Oden*, har utan tvifvel ännu mera stadgat detta begrepp om en *serskildt af Saxarne dyrkad Oden*, hvilket lätt kunnat ske, sedan schismer förut uppstått i NordiskOdinska läran, då Uller, såsom MedOden, förändrade offren. Kanske den Viterud, som kom från Skandinavien till Preussen, blef nämd den Saxiske Oden; men hvarken det ena eller andra namnet ger häfdforskaren mera historisk visshet i detta ämne. Som Saxo bestämdt nämner både vår Oden och MedOden, hvarföre skulle man tro, att en tredje, i tiden mycket yngre, blifvit af honom förbigången? Att *Uller*, kallad MedOden, skulle varit den Saxiske Oden, är ännu mindre antagligt, emedan Uller blef *denna sin värdighet beröfvad* och den Saxiske Oden anses, enligt Beda, hafva lefvat tre århundraden senare än AsaOden, som besegrade Uller, och svårligen kan man tro, att tre olika öfverherrar *på samma gång* tillvällat sig ett och samma namn.

Engelska häfdatecknare, som börja med vår Odens födelse (60 år före Kristus), nämna icke vid Angelthean, som skall vara den Saxiske Oden, *någon Beldegg*, men väl vid den *förre* Oden, och Ynglingasagan jemte öfrige Isländska urkunder omtala *blott den Asiatiske Oden*. Antingen måste dessa hafva varit ensidiga och velat draga till vår Nord alla Odiners bragder, eller också förblifvit okunniga om den Saxiske. Hvarken det ena eller det andra tyckes troligt. Saxo, hvars berättelser öfver Asaperioden märkbart inträffa med Ynglingasagan, d. y. Eddan och andra urkunder, hvilket jag i slutanmärkn. till 25 sången ämnar framställa, åtskiljer icke heller dessa Odiner; men nämner uttryckligen att Oden bodde i Upsala (rätteligen Sigtuna). Hvaraf kommer denna okunnighet eller tystnad hos alla våra äldsta författare? Månne Anglerna sjelfva af nationalhögmod velat i sina berättelser skilja sig från Norden, och sålunda göra sig en egen stats- och religionsstiftare? Om denne Saxiske Oden lefvat 300 år senare

än AsiaOden, tyckes han dock hafva bort omtalas, på grund af det inflytande han, likasom denne, skolat yttra på sin tid. Var han blott en i den tiden vanlig regent eller härförare, då måste namnet utgjort hela hans storhet, och alla högre stats- och religionsföreteelser falla ensamt på *vår* Asiatiske Odens lott. Äfven tyckes det mindre sannolikt, att den Saxiske Oden, så långt efter AsaOden, kunnat blifva ansedd för gud i granskapet af de ställen, der den sistnämde sjelf och hans söner lefvat, hälst folkens religiösa begrepp mycket stadgades under då infallande utvandringar. Några hafva velat bevisa den Saxiske Odens tillvaro på grund af Nordboens urgamla tro på själavandringen; men det är alldeles ogrundadt att denna tro tillhörde Asaläran, sådan hon i vår Nord framträdde. Tron på själavandringen, förmodligen medelad af de inkräktande Romarna, kom lång tid derefter, ifrån det sydliga till det nordliga Tyskland, hufvudsakligen förvarad i de historiska sångerna om Volsungaättens öden. Saxo kallar dem *gudar*, som deltogo i kriget mellan Beldegg och Hother, och tyckes icke med detta ord hafva ment *Hofgoder* (offerprester), utan tvärtom gäckar han folkets tro på deras gudaväsen, och han säger uttryckeligen, att i *Upsala hade den Oden sitt* förnämsta tillhåll, mot hvilken Uller gjorde uppror, och hvilken af Nordens kungar fick en ärestod, fast han stundom nämner *Bysanz* i stället för Asgård, (hvarom i slutanmärkn. vid 25 sången). Ja, han framställer Odens tillhåll i Upsala vid samma tid, som Skjolds närmaste efterträdare lefde, och när han sedan talar om Oden *såsom far till Beldegg* (AsaBalder) gör han i anseende till tid och ställe ingen skilnad mellan den af honom först och den sist omtalade Oden. De regenter, som förekomma mellan dessa taflor, voro icke alla Selands beherskare, således blir tidslängden deri obetydlig emot konungalängden. Skall nu Saxos hela konungalängd gälla, blir tiden mellan Dan och Angul, ända till Hother, mycket lång; och likväl skulle Hothers krig uppstått under Anguls eller Hugleiks tid, i fall någon af dem varit den omtvistade Oden. Dessutom är detta äfven emot Bedas regentordning; ty han låter Rolf Krake födas före d. s. k. Saxiske Oden, och således kan icke frågan vara om den Angul, som af Saxo omtalas; hälst denne lärde häfdatecknares forskningar i äldsta tiden af vår Nords historia äro sådana, att han icke kunnat missräkna sig på flera sekler. Han säger tillika att Oller (MedOdin) flydde för Oden från *Asgård* (således för Asia-Oden) till Fyn, der han ihjelslogs af bönderne; och ingenting sådant förnimmes om Angul eller Hugleik eller den Saxiske Oden. Då man nu i öfrigt icke vet hvad denne sistnämde utfört, så kan trovärdigheten om hans höga persons tillvaro med skäl betviflas.

Anguls söner: Eomer, Willa, Casser, Andese, m. fl. nämnas hvarken i Ynglingasagan, eller någon urknnd, som angår *vår* Oden. Att Suhm, likasom flera efter honom, tillägger Angul eller den Saxiske Oden sönerna Sigurlam, Boe och Sige, är en gissning, som väl kunde inpassas i, men icke riktigt härledas af de urkunder, hvilka omtala dem. Giftermålet mellan Anguls dotter och den *Saxiske Kung Gelder*, tyckes bevisa, att det var en annan kung Gelder, än den, som deltog i striden mellan Hother och Beldegg; ty denne Gelder höll just med den

förre, och var således emot vår Oden och hans son. Att Beda, hvars grundlighet framför andra Anglosaxiske häfdatecknare erkännes, omtalar denna Saxiske Oden, kan anses gällande för *hans lands historia, men icke för vår,* så länge denne person icke kan i *våra häfder* uppletas. Att Saxiska härförare, som tågat till England, utgifvit sig för en Odens ättlingar, är icke heller omöjligt; men hans och deras personliga inverkningar på *vår Nords* religion, politik m. m. torde både för och efter denna utflyttning, hafva varit likaså obetydliga som det inflytande Hunners, Gothers m. fl. utvandrade folkstammars höfdingar kunde hafva på grannarna till det land, de öfvergåfvo. Och om de på sitt nya boställe utspridt digter om deras storhet i det land, de lemnat, hafva de dermed blott förblindat sina egna nya anhängare.

NITTONDE SÅNGEN.

Så Asarnes undergång blifvit bestämd,
så lyckades Öfvergudinnornas hämd.
Men Vanadis, genast vid sjöslagets ände,
med Snotra ett bud till Hlodynja sände.
Hon hörde, med hämdens förtjusning, derpå,
och hviskade stolt, i sitt hjerta, de orden:
»Ha, Magter! Jag hämnat min ära i Norden.
»Det urgamla Asgård snart faller också.
»Dock fruktar mitt hjerta för Oden den store.
»Om också min seger än tvetydig vore,
»må Hugin och Munin dock sändas hem!»
Så tänkt; och det budet till Folkvang hon sänder.
Den härliga Freja, med snöhvita händer
på rygg och på hufvuden smeker nu dem,
och strax ur sitt lönnrum dem flyga hon låter.
De svindlande irra, i ring efter ring,
till glada Valhalla och jorden, och åter
till Valhall, berättande tusende ting,
för mägtige Oden, om Hunner och Gother.
Den ilande vingen dock utmattad föll,
förrinnan de spejat kring nejden, der Hother
med Asarne stridde, och segren behöll;
och innan de hunnit till Asgård det gamla,
der stridslystne Vaner sig börjat församla.
Förminskadt blef höstsolens dagliga tåg:

till vinterlig sömn sig den fagra beredde,
och mindre af det, som på jordringen skedde,
enhvar af de verldstidningsbringare såg.

Men häfdens Gudinna, den bragdkära Saga,
än okunnig var om Gudinnornas list.
»Hvad? Skulle min blick och mitt minne bedraga?
»Monn Valfaders hyllest de Asar nu mist?
»Förskjuter den starke då alltid den svaga?
»Hvar dag han med mig dessa gullkärl ju tömt;
»men nu har den mägtige Saga förglömt!» —
Så talande, gick hon i ensliga salar,
som likna ett löfhvalf i skuggrika dalar.
Mång skyhöga hällar der stånda omkring,
likt pelarerader, med ring inom ring
af hemliga runskrifter. Öfver dem hvifta
jernbrynjade ekar, i ungdomlig färg;
fast knoppar och blad de hvart ögonblick skifta.
Helt nära dervid, mellan flinthårda berg,
gå Söckvabecks vågor. Omätligen djupa,
men, stilla och oförmärkt, framåt de stupa.
Ett evigt töcken dem höljer också,
fast ljust som den sky, hvarur Måne ses gå.
Det töcknet sig tär inom hällstängda gårdar,
och bortfräter ekarnas knoppar och blad.
Så mossas och vittras mång runerad,
fast Saga den ristat, och noga den vårdar.
Ja! Valhalls Magter ej en gång förmå,
att rädda en knopp eller punkt deruppå.
Det töcknet är evigt, och vågorna ila,

tills Nifelhems nattliga floder de nå,
vid lifsträdets rot, hvarest Frosttrollen hvila [1]).

Allena och tankfull Gudinnan der gick;
men hastigt stod Oden inför hennes blick.
Den mägtige nickade vänligt, mot Saga,
som ännu knappt vågade andan att draga.
Hon bugade. Gyllene bägarn hon tog:
»Ej mjöd plägar mägtige Valfader smaka,
»jag vet det. Dock mins jag, han plär ej försaka
»den dryck, som jag skänker.» — Nu Valfader log
och tömde gullbägarn. Föll då hans öga
på en af de gyllene taflor, der stod
vid dörren. Men Saga, med välberådt mod,
bar gulltaflan fram inför gästen den höga,
och talade smekfullt: »Åt runan min hand
»förtrott det, som timat i Saxarnes land.»
Så taldt; och hon gulltaflan vände mot dagen;
då lyste den, liksom en stjerna i brand.
Men Saga, af inskriftens ämne betagen,
nu läste: »När AsiaDiarne gått
»tillbaka mot Asgård, vid Hethe de höllo
»ett sjöslag, och flydde. Likt Skenhammar föllo
»de härliga namn, som från Valhall de fått.»

Så läste Gudinnan. Hon gullbägarn fyllde;
men tankfull satt Oden, han bägarn ej såg,
och fällde nu honom. Dess perlande våg

1) Söckrabeck hafva några uttydt vara den *svarta floden*. Finn Magnussen säger, att det betyder den *nedsänkande* (uppslukande) floden, och detta epitet passar förträfligt till den dystra *glömskans flod* vid Sagas boning. Hvad sistnämde mytolog yttrar om Saga, är här icke anledning att omröra.

hans silfverlockyfviga skägg då förgyllde.
Det var, som när rosende morgonskyn
ser opp öfver svallvågors gungande bryn.
Omsider tog Magternas Fader till orda:
»Må AsiaDiar sin vandring fullborda!
»Till Öster från Nord, och till Nord igen,
»de drage, med ära och seger, hän!» —
Det Valguden. Saga sig inställsamt makar
till honom. Som vestan små daggperlor skakar
från gråmossig jernek, så hon ur hans skägg,
med snöhanden, bortviftar drycken, och ställer
sin runtafla undan, vid runbeprydd vägg.
Å nyo hon dryck uti bägaren häller.
Hon ämnar att tala; men Valfader drar
sin hand ifrån bägarn, och afsked han tar.
Den fyraparfotade springaren åter,
på luftiga slätterna ila han låter.
Och allt blef så ljuft i den himmelska sal,
der alla nyss hemligt sig tyna kände.
Då var der som qvalm i en solbeklädd dal.
Men Oden till Hermod den snare sig vände:
»Son! Är för din ättling ditt hjerta betryckt,
»bjud honom strax tåga till Asgård det gamla.
»Men Beldegg allen må sin krigshär församla,
»och utmana Hother, och hämna sin flykt.»
Så Valfader. Hermod med glädje det hörde,
och budet till Asarnes Öfverdrott förde.

Men ryktet om Asarnes nederlag for
från strand och till strand, liksom tordönets buller.
I Sigtuna Asarnes häpnad var stor;

det dagligen växande ryktet man tror.
Det hann ock till hersklystne AsiaUller,
som hjertligen gladdes. Men tystnad och sorg
blott rådde i Beldeggs konungaborg;
ty Diar och kämpar på vanäran tänkte
af striden. Som mosslupet berg, här och der,
på våtaste fläckarna skimra plär
mot solen; så blodiga sköldarna blänkte.
Men Diar och kämpar dem vemodigt sänkte.
Dock djupast var AsaThors blygsel och harm.
Han suckade: »Valhall oss alla förskjutit;
»ty fridsed vi svurit, och den ha vi brutit.
»Ha! Derföre kunde en ynglingaarm
»besegra mig. Vekligt för honom jag flydde,
»då, trottsig, jag Gudarne sjelfva ej lydde.
Så qved han. Men fadren, med lugn i sitt bröst,
och styrkt utaf Hermoder, qvad denna tröst:

»Se, Nornan ej fäller
»sin herrskarestaf,
»och trött hon ej blifver;
»hvad derpå hon skrifver,
»det gäller, det gäller!
»En runa deraf
»ej Gudar förmå
»att utplåna, eller
»att teckna derpå.

»Den hugfasta Tärna
»ej slumrar en blink.
»Hon träder med foten

»på sol och på stjerna.
»Med stafven en vink
»hon gifver, och kloten
»ur banorna trängas.
»Hon vinkar på nytt,
»och stjernorna svängas
»i kretsen, de flytt!

»För oss, och för alla
»skref Nornan en lag,
»och den måste bestå:
»Som sandkornen falla
»i hafsklippans remna,
»så måste, en dag,
»hvad sällhet vi nämna,
»hvad storverk vi kalla,
»i Alltet förgå!

»Dock lyssnen till rösten:
»I Alltet är frid,
»och i friden är trösten.
»När jordringen gamla
»har svettats, en tid,
»sig dimmorna samla
»i skyverlden höga,
»och stjernornas öga
»ju tåras dervid?»
Han slöt. Och då sjöngo de lugnade Diar,
likt fången, när sig han ur bojan befriar:

»Ja, Diar och bröder!
»Fullborden, fullborden

»de utmätta banor!
»Ej sucka de svanor,
»fast hamn icke syns;
»fast långt är till söder,
»och långt är till norden,
»då vingqvicken blöder,
»och mörkret begyns.»

Så desse. Men Häner den trätsjuke log.
En vink af den listige AsiaLoke
han fick; och till orda han sålunda tog:
»Bland Asarnes Diar, så höge och kloke,
»mitt ord icke hörs; men det ordet är nog,
»att Beldegg och Skjold ifrån Hethe försvunnit.
»Måhända att Beldegg ett fotspår har funnit
»af Nanna; och nu han det kysser så bold.
»En bragd gör väl också den bragdstore Skjold.»

Så Häner. Förmågan att tala han miste;
ty skarpt uppå honom såg Diarnes far.
De fjärmade sönernas syften han visste;
dock teg han. Men AsaThor uppretad var,
och utbröt mot Häner: »Du, alltid den siste
»att strida, och alltid den förste att fly,
»vill du också jäsa, likt uttorkad dy?»....

En härold kom in, just som tvisten begyntes.
Af skinande, gyllene ringbrynjan syntes
hans börd, och han sade till Diarnes här:
»Från bragdstore Skjold jag er tidningar bär,
»att Beldegg allen fått på Hother sig hämna;

»hans svärd var som åskans och stormarnas hot.
»En källa der uppsprang vid segrarens fot,
»att Beldeggs bragd för en efterverld nämna [2]).

Förtjusningens utrop från Diarne steg
mot Valhall; men Asarnes Öfverdrott teg.
Han framgick till altart, och tog så till orda:
»Hell oss! Både faran och vanäran flytt.
»Den fridsed, J brutit, bekräften på nytt;
»ty så blott vi Gudarnes syften fullborda.
»Och de med sin Mejgingard skola omgjorda
»er alla. Ja, frid är de Eviges mål;
»men strid lägger fromhetens Balder på bål.»
Han slöt. Och sin fridsed förnyade alla;
med bifall den hördes i glada Valhalla.

Förrn Svalin till kusten af Hunaland bragt,
sin isboja, AsiaOden der lagt
sin drake. Den fordom olycklige sonen [3]),
ung Sige, nu satt der i ära och magt;
så framgår på nytt den fördunklade månen.
Hans son, liten Rörek, åt farfader log,
när denne på knä och på sköld honom tog.
Man såg att en öfverman blifva han skulle;
så uppstår en ek uppå stormbebodd kulle.
Men AsiaOden vardt dyster i håg,
när Siges mörkblickande svågrar han såg.
I gillet, likt dagrädda hamnar, de gingo.

---

2) Denna brunn, hvars källåder redan i Saxos tid icke mer kunde finnas, visas ännu på Seland; men torde hafva varit i Skåne.

3) Se 12 sångens 8 not.

Han teg. Men inom sig så talade han:
»Ett hjerta af varg dessa bröderna fingo,
»och godt af de fränder förväntas ej kan [4].»
Snart Asiadrottarne afsked nu togo
af Sige, och fjärran mot östern de drogo.
I Norden dock AsaThor stannade qvar,
som fadren befallt; och han missnöjd ej var,
att kallas en härsköld för alla de andra.
»Guldlockiga Alfhild må hända jag kan
»från faror beskydda.» Så hviskade han,
och åter, som fordom, han ut månde vandra.

Hos högsinte Svade han satt nu, en dag,
och talte om Asarnes nederlag.
Då inträdde hersklystne AsiaUller.
Af styffar och halfsyskon helsad han blef.
Och gullhornet gick, under glammande buller,
då han sina senare öden beskref:
»Som gästvän jag hatfulle Thjasse besökte.
»Men snart sina anspråk allt mera han ökte,
»för bistånd, han gaf mig, och neder han ref
»det Blothus, jag låtit i Austurveg bygga [5].
»Han tror att all Norden blott honom hör till.
»En träl bör den vara, som söka vill
»hans sköld; ty den kan icke länge betrygga.»
Med glädje hans styffader hört dessa ord,

---

4) Sigi blef, enligt Volsungasagan, mördad af sin makas bröder, hvarom vidare i 22 sången.

5) Ryssland kallades fordom Austurveg, måhända derföre att de betydligaste folkvandringar och tåg skedde derigenom i de första århundraden. Man har äfven trott att Novogorod (Nygård) blifvit anlagd af utvandrade Asar, hvarför jag låtit Uller, såsom upptagen i deras stam, söka der anlägga ett eget nybygge.

hans ögon man liksom ett stjernpar såg glimma,
när fram det sig tränger ur frostigan dimma.
Han ropade: »Son! uti fjällstängd Nord
»du bygge, till trotts emot Jättar och Jotar!
»Nog har du väl hört om vår senaste fejd?
»Dess ljud går, som åskan, från nejd och till nejd.
»Se, Beldegg än rasar, än Thorre oss hotar.
»En fridsed vi svurit; den brytas ej kan,
»skönt farorna hopas. Men handfaster man
»hvart angrepp med välrigtad härsköld dock motar;
»fast icke hans svärd utur bälte rycks.»
Då talade högsinte Svade: »Mig tycks,
»att icke vår ätt vi nu mer böra skilja.
»Trotts stormen, går sjödrake säkert ju fram,
»så länge der fäster sig tilja vid tilja,
»och ledigt han häfver sin gyllene stam.»
Strax AsiaUller besvarade detta:
»Nog lyster mig här ibland fränder mig sätta;
»men icke som lydman, förutan all magt.
»I bur sättes björn ej af jägare svaga.
»Ett syfte jag har. Nyss i högen man lagt
»den rådige Gaute: hans land vill jag taga
»i Gauthiod. Det Blothus, som der han har byggt
»skall, under min vård, blifva härligt och tryggt.»

Då ropade AsaThor: »Son! Du är rådig,
»som Gaute; men var icke öfverdådig!
»Betänk, att i Gauthiod du vänner ej har.
»Dess grannkonung Hother för Asarne var
»en blixt. Ja, vi alla af honom allena
»besegrades. Gudalikt älskad han är.

»Om Gautes land han med sitt vill förena,
»mot dig kan han rusta en sjudubbel här.»
Men högsinte Svade nu talte: »Mång fränder
»och vänner jag har uti Gauthiods bygd;
»de skola dig bli liksom klippornas skygd
»kring brusande Altens mångbugtiga stränder.
»Du Rolf skall oss följa!»

Nu glädjen var stor;
dock störst hos den redlige AsiaThor.
In gick till sin maka den högsinte Svade,
att afsked taga; och Ashild nu sade:
»På sjukbädd jag ligger, af sorg förtärd,
»sen glimret jag sett af de hotande svärd.
»En far gaf dig dödssår, en gång, och du skonas
»väl icke, i denna förnyade färd
»med Jättar och Jotar, som aldrig försonas.
»Sitt hemma på bänk! Om vi mista dig,
»hvem skyddar väl sen liten Hodda och mig?
»Ack! Fordom vi lefde så lugna och glömda,
»likt sparfvarna små, uti nästena gömda.
»Men Asiaätten kom hit till vår Nord,
»och nu äro fejder hvardagliga ord.»
Då talade Svade: »Jag söker ej stilla
»ditt sinne. När skräckbilder en gång sig ställt
»för qvinnan, de ropa som nattuf så gällt.
»Men icke jag bör dina smädelser gilla
»mot Asarne. Dem icke skylla du må:
»de söka blott frid. Jag den söker också,
»och ej skall den brytas. Kan utur din villa
»min kärlek dig leda, så vet, att mitt tåg

»är fredligt, och gränser för våldet jag ställer,
»likt fjällskred, som hämmar en frusande våg.
»Ej Jättar och Jotar, sjelf Thorre ej heller
»kan bryta dess dämning i hela vår Nord.»
Opp lyfte sig Ashild, vid dessa ord,
från gullstickadt läger. Hon glömde sin smärta,
och tryckte sin Svade till klappande hjerta.
Hon tröstade snart den hvitarmade Mjell. —
Ren AsiaThor på en stjernstrimmig qväll
gått bort; ty han tänkte: »Nu björkarna blomma;
»nu Skjold, med sin Alfhild, till Viken skall komma.»
Tänkt, och på Dovres molnhjelmade fjäll
han sprang som en ungren. Ej snörasens buller,
ej heller det retade Nordhafvets dån
han hörde. Men Svade med Rolf, sin son,
till Gauthiod ledsagade AsiaUller.
Och raskt, som en vind drifver vårskyar hop,
och samlar sig byte, kring dalar och stränder;
så raskt äfven Svade, med fränder och vänner
sin halfbroder omgaf. Vid hyllande rop,
de honom i öfverdrottsborgen då förde.
Ej annat man såg och ej annat man hörde
än AsiaUllers förtjusande tåg;
så glittrar den fullmånesilfrade våg.
Hvar qvinna, som gärd åt hans prakt och hans fägring,
beprisade honom. Hvar yngling och man
vidt spridde hans rykte. En bländande hägring
så skimrar. Och binamn af Oden igen
åt honom nu gaf både frände och vän.
Som Öfverdrott lefde han härligt och präktigt.
Tolf Diar och Disor han valde, och gaf

dem Gudanamn. Missnöjen väcktes deraf;
men hans herrskareord var som tordönet mägtigt.
Så växte hans välde och rykte, hvar stund.
Än Allvises bröder till Sigtuna gingo:
affällige Asar de med sig der fingo
till honom. Då gjordes mång lönligt förbund.
Än kommo der Jotar; de hade i syfte,
att se den, som nyss ur sitt intet de lyfte.
Men Uller dem mottog med öfverdåd.
Den rikdom, han fått genom dem, han nu prisar
som egen förtjenst. Och han skrytsamt dem visar
sitt Blothus. På Fulla den sjelfkäras råd,
han ändrat det: hundrade gudastoder
han ställt der. Hvar Alf och Gudinna han gaf [6])
ett särskildt offer. Som glittrande haf
sken heliga elden; som sorlande floder,
så let den beständiga offersång,
till hundrade väsenden höjd, på en gång.
Den hersklystne så med en magt sig beklädde,
som ljungeldslik bländade, hotade allt.
Ren Asarnes vishet och vekhet han hädde.
Det retade högsinte Svade; och kallt,
från halfbrodern bort, med ung Rolf han försvunnit.
Blott otack var lönen, som vänskapen vunnit.
Snart sjelfnämde Oden med löften bedrog
de retade Jotar, och sen dem belog.
Han samlade, liksom en dunstring kring solen,
allt rikt och allt stort, omkring öfverdrottsstolen.

---

6) Saxo säger, att Uller införde ett nytt offerskick och offrade *serskildt* åt hvarje gudomlighet. — Enligt Asarnes ursprungliga gudadyrkan, offrade man blott åt de tre öfvergudarne.

I vällust försänkt, gaf han Frejas namn
åt tärnan den sköna, som sof vid hans famn.
Sin hofgård han äfven lät Asahem kalla,
och borgen het Asgård. Det höga Valhalla
han trottsade. Ofta han skröt ock deraf.
Fast loford och skatter till honom man gaf;
dock kunde hans hersklystna sinne ej mättas.

En dag sin gullbetslade Slejpner han red —
allt namngaf han blott efter Gudarnes sed. —
Af illsluge Allvis han nyss hört berättas
om Jotlands Hoberg: »En Jätte så rik [7])
»der bodde; han vore den Öfverdrott lik.»
Och dit vill den sjelfnämde Oden nu fara;
på isarnes långbrygga bäst det tycks vara.
När Jätten nu såg denna sjelfbjudne gäst,
han rosade mycket hans vindsnabba häst.
Men sjelfnämde Oden, jemt retbar till sinnes,
bröt ut: »Ej hans like i Jotunhem finnes.»
Vred lät nu den Jätte sin häst leda fram:
»Din stortalighet skall dig komma på skam.
»Min ättfar var Hrugner. Hans bragd du väl minnes?
»Jag sjelf icke deltog i Jättarnes strid
»med Asiahären; ty nyss jag tillbaka
»från ströftåg har kommit. Men ännu är tid,
»att liksom min ättfader, stenklubban skaka.»

Den sjelfnämde Oden ej hörde hans hot.
Han sporrat sin Slejpner, hvars gullsmidda fot

---

7) Om den rike Hobergsjätten (Hobergsgubben), hvilken bodde i Hoberget på Gottland, talar folksägnen ännu.

knappt rörde vid skimrande, islagda vågen.
Och Jätten strax sprängde, förifrad i hågen,
med trafvaren fram, i hans rykande spår,
så tätt, att i Asgård det nya han står,
förrn sjelf han det märker. Af Diarne alla
han inbjöds. Af harm deras Öfverdrott teg.
Men trotsige Hrugner lät modet ej falla:
»Här är ju så godt som i glada Valhalla!
»Gif hit alla skålar, som AsaThor har;
»jag vet, att du sjelf kallar honom din far.
»Jag tänker dem tömma, fast jag är allena.»
Han drack, och ju mera han drucken blef,
ju längre sitt ofog som gäst han bedref:
»Du heter ju Freja? Du skall mig betjena!»
Så talade han till den fagraste mö.
»Ert Asgård jag flyttar väl snart till min ö.
»Men först vill jag tömma allt mjöd, som J ägen,
»och dräpa de Gudar, jag ser. J ju sägen,
»att Valhalls Magter en gång skola dö?» —
Enhvar blef förskräckt. Men då log i sitt sinne
den sjelfnämde Oden, och tänkte: »Drick ut
»allt mjöd, som vi äga! Men jag vill till slut
»betala ditt skryt, och skall hafva i minne
»ditt skymford till mig.» — Så han tänkte, och se,
nu AsaThor sjelf in i gästsalen trädde.
Hans åsyn de modlösa Diarne glädde.
Men Jätten föraktligen började le.
Vred AsaThor sade: »Hvem bjöd dig här gästa?
»Hvi skänkes åt dig utaf horndrycken bästa?»
Då svarade Jätten — helt fromt var hans tal:
»I dryck desse Gudar mig bjudit sig fresta.

»På Jotland i Hoberget ligger min sal.
»En ättling är jag utaf Hrugner den hårde,
»hvars namn blef mig gifvet.» — Der svarades så
af AsaThor: »Noga ditt ättnamn du vårde;
»ty dyr kan den gästbjudning bli dig ändå.» —
»Ej äran är stor,» sade rusige Jätten,
»att dräpa en vapenlös. Asiaätten
»jag dåraktigt trodde om ära och kraft;
»jag annars med mig väl min stenklubba haft.
»En niding är du, jag det öppet förklarar,
»om vapenlös främling du förr ville slå,
»än ärligt med mig uti envige gå.»
Sig AsaThor hejdar och visligt han svarar:
»En tvekamp med dig skulle vara mig kär;
»men fridsed jag svurit, och svärd jag ej drager,
»förrn AsiaOden tillbaka är.
»Din utmaning likväl jag nu emottager [8].»

Tillbaka red Jätten. Och glädjen var stor
hos Jättar och Jotar, att AsaThor
till envig han manat. Snart ryktet sig spridde
om Jättens seger, långt förrän han stridde.
I Norden så hejdades striden, fast snart
af oblida Magter förnyad den vardt;
vildt rasar en björn, sen han legat i dvala.
Men bragdkära Saga derom nu vill tala.

Besegrad var Hother af Beldegg. Men vred

---

8) De usla tillsatser, som d. y. Eddan har i berättelsen om Thors envig med Hrungner, hafva gifvit anledning att här låta en historisk Hrungner framträda.

blef härliga Vanadis. Stämma och blickar
af Nanna hon gifver åt Snotra, och ned
till ljuslette Beldegg hon skenbilden skickar [9]).
I hålskogens djup, och på skyklippans brädd,
af skenbilden ömsom han följes och mötes.
Han önskar den famna; — tillbaka han stötes!
Ej sömnen besöker hans ensliga bädd;
ej glädjen förgyller hans stormiga dagar.
Och så till den flyende bilden han klagar:

»Nanna! O Nanna!
»Jag ser dig ju komma,
»med åtbörder höga,
»men dock så mild!
»En guldlockig panna,
»en kind uti blomma,
»ett himmelsblått öga,
»ju var din bild?
»Ack! Är det du sjelf,
»som orolig vankar,
»kring berg och elf?
»O! Monn dina tankar
»bildat en hamn,
»att mig hviska ditt namn?

»Nanna! O Nanna!
»Se glädjen och skrytet
»de växa nu dagligt,

9) Saxo, 3 b. säger att Beldegg, efter denna seger, förföljdes af Nannas skepnad, hvilken aldrig lemnade honom.

»i Beldeggs borg.
»Alla besanna,
»att segren och bytet
»är Valhall behagligt;
»men ej min sorg.
»Ha! Beldegg beröms,
»att Hother han slagit.
»Men dock förglöms,
»att Hother har tagit
»segrarens lön,
»den förtjusande mön!

»Nanna! O Nanna!
»Säg, är det din stämma?
»Säg, är det ej gången,
»jag hör af dig?
»Stanna! O stanna!
»Kan segrarn dig skrämma?
»Se, magtlös och fången
»han lemnar sig!
»O nej! Du mig flyr.
»Den stämman var stormens,
»som vredgad gnyr.
»Den gången var ormens;
»ty på min stråt
»ligger Hothers försåt!

»Nanna! O Nanna!
»Ja, Beldegg är slagen,
»och allt han förlorat
»i glädjens verld!

»Han måste förbanna
»den blodiga dagen,
»som ryktet förstorat;
»svek ej hans svärd,
»hans sköld och hans arm;
»då Hother får sofva
»vid Nannas barm?
»Hvad Gudarne lofva
»fränderna här,
»en förblindelse är!»

Så klagande, synes han dagligen täras.
I hvilan den lidande hvila ej får;
af födan den kraftlöses krafter ej näras.
En skugga, af grafven förskjuten, han går.
Omsider, likt sjuklingen, måste han bäras;
så tynar en lind uti solförbränd dal.
Men Oden från Hlidskjalf bemärkte hans qval:
och strax ned till honom, från Valhall, han sänder
tre sköna Valkyrjor. Med Ejnherjars mjöd
af honung, från Gudhems ljuftångande stränder,
de honom styrka. Från hotande död,
han uppstår till lifvet. Så ungrosens knoppar [10])
förfriskas af vårdaggens närande droppar.
Dock qväfdes ej stormande känslornas våld.
Då tänkte hans broder, den bragdstore Skjold:
»Hans hug jag, med omtankans runor, vill vända
»till jorden. Han glömmer då Nanna måhända.» —
Och rike och skatter till Beldegg, sin bror,

10) Enligt Saxo förde tre skogsmör denna förunderliga spis till Beldegg.

han öfverlät. Bort, med sin Alfhild, han for
till tungsinte Alf. Snart i viken de hamna.
Och gråhårig fader, med tårar i blick,
dem mottog. Men AsaThor log, då han fick
båd Skjold och guldlockiga Alfhild omfamna.
Nu ljuslette Beldegg gick tyst och allen,
i Ledre: af alla han älskades ren;
fast Skjold der var saknad. I nordliga qvällen,
man önskar, att Sol åter skiner på fjällen;
fast mildt hennes bror ännu sprider sitt sken.

Besegrad gick snillrike Hother tillbaka [11])
till Gevar och Nanna, sin älskade maka,
som läkte de sår, utaf Beldegg han fått.
Vid gullharpan qvad han om kärleken blott.
Det gladde väl Freja; men retat det hade
hans kämpar. Och Gunde den falske dem sade:
»Se, Asarnes Diar ju lemnat vår Nord?
»Och Beldegg går ensam på Sköldungars jord.
»Hvi sitter Kung Hother och stämmer sin harpa?
»Hvi låter han rosta sin Mimring den skarpa?
»Hvi dricker han öl, och ej örnarnes mjöd [12])?»
Då ropade flera, som Gunde dem böd:
»Upp! Ättmän och vänner dig öfvergifvit.
»Din Mimring dig svek; men vi hos dig stå.
»Upp, Hother! Allena besegrad du blifvit,
»allena du äfven dig hämna må [13]).»

---

11) Se Saxo.

12) Örnars mjöd, d. v. s. de svärdfallnes blod.

13) Det bör anmärkas, att Hother, alla de tre sista gångerna, som han besegrades af Beldegg, icke understöddes hvarken af Haloge eller Gevar, hvilket

Kung Hother och Beldegg då fejdade åter.
Förfärligt i håliga klippan det låter,
när inom dess nattliga, stormfyllda grop,
de fraggande böljorna drabba ihop.
Valkyrjorna gladdes. Men glädjen var föga
för Freja; ty Oden med strålande öga
på verldsöfverskådande Hlidskjalf nu gick,
och dimmorna flydde för Gudomens blick.

Sju dagar igen hölls det blodiga gille.
Då rättvise Höfund och gästfrie Hler
dit kommo; ty striden förhindra de ville.
Men Gunde den falske till Hothers här
sig yttrade: »Friden vår baneman är.»
Förgäfves den rättvise Höfund då talar.
Fram härropen gå öfver höjder och dalar,
som åskornas genljud. Och Höfund, hvars röst
förr flög, som en blixt, genom pansrade bröst,
ej rörer dem nu. »J befläcken er ära.
»Er stridslåga skall eder sjelfva förtära.»
Han sade, och bortdrog med gästfrie Hler.
Som lossnade isberg, gick här emot här.

Förödelse Hother bland fienden spridde;
han nedlade allt, öfver allt der han stridde;
Men ringa var hans emot Beldeggs kraft;
han fallit, om icke han trollbrynjan haft.
Hans Gother och Jotar och ättmänner alla

---

tyckes bevisa, att Asarne sökte i allmänhet bibehålla friden med urbostammarna, och att desse icke väpnade sig mot de förra, utan då allmän skymf eller fara påkallade det. Vidare se slutanmärkn. vid 25 sången.

snart flydde, som bäckar från klipporna falla
i verldshafvet. — Hother sig störtade då,
likt unghvalen, ned uti svallande bölja.
Med Mimring högt öfver sig, syntes han följa
de flyende. Segrarnes pilar ej nå
hans vågsköljda hufvud. Så sländorna hoppa
på böljornas yta, och rof icke få;
fast qvickt sina spröten i böljan de doppa.
Men Hother, för Beldegg, på nytt måste fly;
af stormen så jagas en åskdiger sky.

Fick ljuslette Beldegg å nyo sig hämna;
men Hother drog hemligt till Rejdgothaland.
Der bodde han okänd, vid skogbetäckt strand,
och än efter honom det stället vi nämna[14]).
När vårsolen islagda böljorna bröt,
han, tyst som en dimma, på sjödraken flöt
till Gauthiod, och lät sina Vise församla.
Han uppgick på herrskareklippan den gamla,
så talande: »Ringa att säga jag har;
»ty verlden ju vet, att besegrad jag var,
»två gånger, af Beldegg allena; fast alla
»de gudnämde Diar jag trottsat förut.
»Mitt öde är afgjordt: mitt svärd och mitt spjut
»jag hvilar, och domnande armen må falla!
»Min arfsrätt jag lemnar till eder igen.
»Sen allt mig har svikit, hvad gagnar väl den?
»Ty mågen J välja bland eder en annan,
»som mera är värdig ett guldlad kring pannan.

14) Se Saxo. Hothersleben eller Hathersleben, numera Hadersleben, anses uppkalladt efter Hother.

»Beskydden min Nanna. Hon var mig så kär;
»men svaghet ej kärlekens fostbroder är.
»Beskydden min Rörek. För värnlöse finnes
»der ofvan ett skydd, om det här icke vinnes.»

Han slöt. Och förgäfves var bön och var hån
Från harpan de gyllene strängar han ryckte,
i obekant bergsskrefva Mimring han tryckte,
och flydde från land, ifrån maka och son [15]).
Ej mera sitt mod och sin lycka han trodde;
i villdjurens ödsliga gästsal han bodde.
För honom tillförne de blödt eller flytt;
fast svärdlös han var, de nu flydde på nytt.
Förtviflad hans Nanna alltjemt honom sökte
På armen låg Rörek. Hans tårar förökte
på engång den lidandes skönhet och qval.
Snart Freja det såg från sin gyllene sal.
Hon tänkte: »Den fagra mitt namn icke känner;
»men lidandets barn äro Vanadis vänner.»
Till Lofn, Snotra och Hnoss sen höll hon det tal:
»Å nyo, som skogsmör, förkläden nu eder,
»och flygen till jorden, på gullskyar, neder.
»Kung Hother än ligger i skogshålors natt,
»bedöfvad, lik draken, som mistat sin skatt.
»Gån! Talen till honom»: 'Din kraft, när det gälde,
'sig röjt; fastän hatfulle Magter dig fälde.
'Men se, om den himmelska dryck du kan få,

15) Denne Rörek var icke Rörek Slyngeband, såsom Saxo säger, utan en annan, som lefvat vid Asarnes tidpunkt. I denna Hothers djupa försakelse, målar Saxo hans lynne som konstnär; ty ingen är mera än denne känslig för allt förakt, ingen mera modig, och på samma gång hemligt skygg för verldsmenniskan.

'som Beldegg nu styrker, då skall du besegra
'din ovän, fast Magterne framgång dig vägra.'

Så Freja. De Undergudinnor derpå,
för strålande pannorna trollslöjor kasta,
och ned till den ödsliga vildmarken hasta,
der Hother i nattliga skogshålan låg.
De helsade honom. Men när han dem såg,
han kände dem. Djerft han begynte dem smäda[16]:
»Se, gullbrynjan, hvilken af eder jag fåt'
»ej räddat min ära; men lifvet blott.
»Och lifvet ej kan den besegrade gläda!»

Men Undergudinnorna yttrade sig
som Freja befallt. och på lufthedens stig
de flydde. Kung Hother det rådet försakar,
hans blick är så mörk, och hans tanke så vild.
Som nattfogel, sorgligt bland klyftor han vakar.
Dock snart, under sömnen, af Nanna en bild,
han tycker sig famna, som qvällstjernan mild.
Ung Rörek hon bär invid svanhvita barmen;
mot fader den menlöse utsträcker armen.
Kung Hother nu blifver så rörd i sin håg:
det går i hans blod som en brinnande våg.
Förgäfves han strider. Han vänder tillbaka,
och famnar sin sörjande ättling och maka.
Allt gladdes. — Man ser ifrån isklädda berg

---

16) Saxo säger, att de samma tre skogsmör, som Hother sett förut, mötte honom i vildmarken, och han smädade dem; men de sade honom, att han gjort sin fiende likaså mycket ondt, som han sjelf lidit, och att han, för att få seger, borde skaffa sig den hemliga dryck, hvarmed Beldegg styrkte sig.

mång tusende nyfödda strålglimmer spritta,
när Sol till dem nalkas; så anletets färg
på Gotherna byttes, när Hother månd sitta
på herrskareklippan och skipa lag.

Till sjelfnämde Oden den tidningen hunnit,
med Allvis. Då sade han: »Nu har jag funnit
»en fiende djerf; och med gryende dag,
»jag snillrike Hother vill bjuda till slag,
»förrn ljuslette Beldegg sitt hämdekrig åter
»begynner. Jag honom sen hemsöka vill.»
Strax hviskar den illsluge Allvis härtill:
»Om snillrike Hother du fejda låter
»mot Beldegg, du sjelf endast segern ju får,
»ehvem af dem vinner? Två fiender svaga
»då villigt af dig skola skyddsbojan taga;
»fast ringa mot Mimring ditt svärd än förmår.» —
Men sjelfnämde Oden röt till: »Jag förstår
»allsintet af detta. Hväs, huggorm, helt dristigt!»
Då hviskade Allvis, och smålog så listigt:
»Förklädd må din härold, med falska ord
»förleda».... Nu ropade Herrskarn med vrede:
»Hvad? Mägtar min arm ej att kufva vår Nord?
»Skall tungan det göra? — Du vanskaping lede,
»vik bort ifrån mig! Utaf trolldom full
»din andedrägt är, lik ditt skenfagra gull.
»Må Lopter engång dock tillbaka här komma!
»Han råd mig kan gifva, som bättre mig fromma.
»Ha! Du vill mig offra åt eget förakt,
»och döfva min kraft, för att herrska allena.
»Du kryp! — Må sig Hother med Beldegg förena.

»Mot begge jag strider, och dubbel min magt
»och ära då blifve!» — Ren Allvis sig smyger
i bergshålan in, och till bröderna så
han hviskar: »En örn öfver hufvud mig flyger;
»han väntar en räfunge fram ur sin vrå.
»Kanske jag dock fångar dem båda två.»

Så Allvis. Med bröderna sina han trädde
till härden, och åter sin hämdesång qvädde.
Då måne steg opp ur den sqvalpande våg,
på gullstickad bädd redan slumrande låg
den sjelfnämde Oden. Hans blod börjar svalla;
han tycker sig flyga, han tycker sig falla.
Strax sjelfkära Fulla går ned, i en dröm,
med stämma så dof, som en aflägsen ström,
lik Groa, hon hviskar: »Du seger skall vinna,
»om Allvis du lyder. Sjelf hatas du ren
»af alla; och ej kan du strida allen.»
Ur gullstickad bädd, förrän Dellinger vaknat,
steg sjelfnämde Oden. Han Allvis ej saknat;
han skyr honom länge. Och härolden sin
han hemligt lät kalla i lönnrummet in,
och talade: »Ofta din trohet jag rönte,
»och oftare den jag med ringar belönte,
»och derföre mycket deröfver ej skryt.
»Opp! Stämma och drägt uti vinken förbyt!
»Du Skjoldungars seder och tungomål känner.
»För snillrike Hother gå listigen fram
»och tala»: 'Mång tusende fränder och vänner
'af ljuslette Beldegg, och Skjoldungars stam
'mig skickat, och de tvenne vilkor dig bjuda:

'som Lydförste gifva den skatt, man begär,
'eller ock kring din borg låta stridshornen ljuda;
'ty färdig till seger står hela vår här.
'Du vet, att från Nordgudar spiran vi tagit,
'att, tre gånger redan, besegrad du är.
'Den bragdstore Skjold nyss till Sigtuna dragit,
'och der han med Yngve en landdelning gör [17]);
'vid midvintersoffret bekräftas den bör.
'Som stjernorna dela det himmelska fältet
'emellan sig, så mellan Asarnes ätt
'all Norden skall delas. Din herrskarerätt
'du skydde, och spänne din Mimring vid bältet,
'om ej du vill Asarnes Lydförste bli.'

Befallde. Och härolden troget hans syfte
befrämjade. Innan ett dygn var förbi,
han frambar sitt bud inför Hother, som lyfte
sin Mimring och ropade: »Än är du fri
»att gå ur min gästsal. Men våga ej orda
»om skatten; ty då skall jag talet fullborda,
»och skicka dig åter, med märke så stort,
»att tärnorna sky dig. Säg nu hvad du sport,
»berätta den sjelfnämde Guden, att Hother
»skall snart honom gästa med handfaste Gother.»

Bland Hothers kämpar ett berserkarop

---

17) Saxo omtalar denna landdelning. — Hvad jag yttrat i slutanmärkningen till 15:de sången, rörande den mellanregering, som troligen gifvit anledning till de båda Yngvernes sammanblandande, torde äfven till någon del kunna gälla, i anseende till den oreda i regentlistan, som i Danska häfderna förekommer, utom den förblandning man gjort af regenter på Danska öarne och på fasta landet af södra Sverge, hvilket, såsom förut är anmärkt, äfven kallades Danmark.

steg opp, och han såg på den stojande hop.
Snart sjelf stod han opp ifrån gillesbordet,
som Hafsguden reslig, och tog så till ordet:
»Ha! Mångdubbelt mod har jag vunnit,
»sen Nanna åter jag såg
»Och mångdubbel kraft jag nu äger;
»ty enkel bågsträng är svag.
»När stjernan som vägbloss har brunnit,
»för sjunde gång, på mitt tåg.
»När bleknade Måne oss säger,
»för sjunde gång: det är dag.
»När glimmande solhjulet runnit,
»för sjunde gång, ur sin våg;
»Då slår jag vid Selund mitt läger
»och bjuder Beldegg till slag.
»Upp, Mimring! Du åter har funnit
»ett mål för din segrarehåg.»

Till örlig och seger sig hären beredde.
Men ännu för Beldegg var allt det, som skedde,
så hemligt. Omsider, förnimmande det,
han budkaflar sveda och kringflyga lät [18]).
Ur hafvet en hotande molnstod ses vandra,
strax tusende småskyar uti hans fjät
stå opp, för att smälta ihop med hvarandra;
så ökte sig Beldeggs krigshär, hvar stund.
Förödelsens hungriga ringorm nu rullar,
än fram, än tillbaka, kring dalar och kullar,
och fräser ut gift ur sin hväsande mund.

18) När härar skulle hastigt samlas, sveddes budkaflarna, såsom tecken till förestående härjning, om man försummade att möta fienden.

Slutanmärkning.

Blott på några få ställen af våra nordiska ursägner, framstår gudaätten i strid sinsemellan, och dessa strider äro så obetydliga, att man knapt kan gifva dem detta namn; — t. ex. då Frigga narrar Oden att besöka Geirröd, (hvilket någorlunda liknar Zeus' besök hos Lykaon), eller då AukaThor söker att, med menliga lotter till den senare Starkodd, motväga de goda, hvilka Oden tillagt denna hjelte, o. s. v. Äfvenledes berättas i Alfs saga, att Freja halp Signy och Oden halp Gejrheld, här de båda täflade i mjödbryggd, för att få behålla kung Alfreks hand, och den sednare segrade. I Nordmyten, hvars gudar stå under Nornorna, kunde icke den ena guden omintetgöra hvad den andra beslutit (d. v. s. den ena naturkraften kan icke tillintetgöra den andra), derföre kunde icke heller dessa gudar föra öppen strid sins emellan. Det heter att deras tingställe var fridlyst, och de hade icke ens magt, att inom deras egen gudaborg dräpa Loke eller hans barn, fastän de sjelfva skulle i Ragnarok falla för dessa odjur. Se slutanmärkn. till 17:de sången.

Grekerna hade sökt att, så mycket som möjligt, upphäfva i sin mytlära den österländska dualismen, och låta sina gudar, sedan Titanerna voro besegrade, ensame stå qvar såsom natursymboler. Detta gjorde deras lära mild, men ensidig; ty denna mildhet nedsatte deras gudar till alla menniskosvagheter. Denna var orsaken till striderna mellan dem sjelfva. Då den titaniska onaturen förträngdes ur Grekens diktningsverld, och heroër eller gudamenniskor framträdde som dess representanter, fortsatte tvärtom Nordboens AukaThor, och andre gudar, alltjemt sina strider mot Thursar och Jättar intill Ragnarok. I båda dessa gudaläror afmålades väl icke det ondas princip såsom verkande i hela verldsalltet, utan det ansågs, under och efter gudastriden, såsom mera hörande till vår planet; men hufvudsakliga skilnaden mellan dem är den, att Nordens öfvergud är Oden, hvilken likt Grekens Appollo föreställer *ljuset och den andliga kraften,* då i den Grekiska mytläran Zeus är öfvergud, hvilken föreställer magt och *kroppslig kraft,* förande åskans vigg, likt Nordbons Thor. Och denne Zeus, sjelf beroende af ödet, berodde äfven ofta af lägre gudaväsendens arglist. Detta måste göra en väsentlig skilnad i den plastiska framställningen af nämde gudomligheter, och således i hela gudaättens skildring, oberäknadt alla de olikheter som klimat, seder och statsförfattning m. m. beverkade. Sedan nu all på dualismens idé grundad strid till större delen bortskymdes i Grekens gudaverld, blefvo dessa gudomligheter, i yttre måtto så förhärligade genom konstnären, och slutligen så förmenskligade, att gudamotivet (naturnödvändigheten) stundom icke ser annorlunda ut, än som blind menniskohandling; hvilket var konstens högsta seger, men den ursprungliga gudaläraus fall.

Må läsaren rätt förstå mig! Med förtjusning tänker äfven jag tillbaka på Grekens odödliga snillefoster, hans många härliga gudasägner, och med innerlig förtrytsamhet har äfven jag hört Vesterländska romantikens beundrare håna gudasångaren Homer; men *här* är endast frågan om *hans* och om *vår* forntid. Nordmytens gudar, framfödda och fortlefvande i dualismens urverld, måste handla efter en allmänt bestående lag, hvilken äfven i den sämsta saga förblifver orubbad, så vidt dess ämne berör vår Nord. De kunna icke från sitt Valhall nedstiga, för att, likt Grekens gudar, förstöra en hel ätt, ett helt land, af hat till några individer deraf; ty detta våld få nordgudarna icke ens yttra mot deras och hela lifvets fiender, d. v. s. Loke och hans ätt. Således kunna Asamytens gudomligheter strida, men icke förfölja. De hafva Nordbons alvar i lynnet, och äfven den hemlighetsfulla dysterhet, som oftast åtföljer Nordbon i hans högsta kraft; tvenne drag, hvaraf nog tydligen bevises, att denna mytlära blifvit utbildad *här*, om än hennes första spira uppskjutit ur Österländsk jordmon. Grekens vällustsinne fordrade tvärtom, att hans gudar skulle i deras yttre vara mera menniskolika; derföre behöfde han genom särdeles mångvexlande mysterier inför hopen dölja den inre andan af sin gudalära, då Nordbon deremot hade hufvudsakligen blott mysteriet om Allfader och Nornorna, till hvilka inga offer gåfvos. Hans religionsfester urartade således icke till ett tygellöst folks raseri, under de första århundraden efter Asalärans införande i vår Nord. Vidare i slutanm. vid 29:de sången.

Af anförde skäl måste den här föreställda söndring mellan Asagudomligheterna *räcka kort*, och striden, denna vilda jordiska handling, blifver derigenom mindre omensklig; ty Freja och Oden leda den, och Valkyrjor inbjuda de svärdfallne till ära och odödligt rykte. Detta ger striden mellan förnuftvarelser annan betydelse än den, som djuren af naturdrift föra. Att roflystna vikingar med sin grymhet befläckade Asaläran är redan sagdt i slutanm. vid 5:te sången; framdeles vidare i 29:de. Sjelfva den vise, enhändte Tyr, som för gudarnas frid lade sin hand i Fenrisulfvens gap, visar oss genom sin omaka hand, att det fordras mera än blott mod, för att vara en sann hjelte. Sjelfuppoffring för det helas väl, är hans enda härrop.

TJUGONDE SÅNGEN.

I Norden var strid. Och i molnklädd sorg
gick Sol öfver Asgårds högtornade borg,
hvar morgon; ty stolt, från förskansade läger,
höghjelmade Vaner, med roflystnad, se
åt kringrända staden. Nu Höfdingar tre
i gulltältet språka, och en af dem säger:
»Ja länge har lefvat; och minnes den strid,
»vi förde med Asar, i Fridulfers tid.
»Med byte och ära tillbaka vi gingo.
»Som gisslan, vid fredsslutet, Asarne fingo.
»just en af min ätt, och man säger, att Njord
»han kallas bland Asar. Den striden var hård [1]),
»och nu, vi en stad icke kunnat taga,
»som styres af splitet, och värnas af svaga!»

Då svarade honom den andre: »Hvar stund
»vår svaghet vi röja. Från Asars förbund
»förgäfves vi lockat de tappre Alaner.
»Förgäfves vi nedlaggt de grymma Kasaner,
»som tänkte att undsätta Asgård. Jag tror,
»att nöden i staden är icke så stor,
»att splitet och svartsjukan der icke råda
»emellan de bröder och Härdrottar båda,
»som ryktet berättat.» — Nu suckade tungt
den mångvise Qvaser; men framsteg, helt lugnt,

1) Om striden mellan de historiske Vaner och Asar, se Ynglingasagan, och vidare i slutanmärkn. vid 26:te sången.

och sade: »För min skull ej krigsluren ljuder.
»Till höfding J valt mig: som sådan jag bjuder;
»men segren beror af de Eviges nåd.
»Oss gagnade icke de antända pilar,
»som skötos mot staden, vid midnattens ilar;
»men åter mitt sinne har fattat ett råd.
»Om Gudar det gynna, af dagar rätt många
»ej fordras, att göra på kriget ett slut.
»En flock utaf svalor, som nyss flugit ut
»ur staden, jag lyckades hemligen fånga.
»Tre nätter härefter, befriar jag dem:
»med bloss under vingarna flyga de hem;
»och eld uti hus efter hus blifver buren [2]).
»Betäckte af flakar, vi ansätta muren [3]),
»som Jätten har uppbyggt.» Han talade så [4]);
de öfrige hörde med fägnad derpå.

Men nöden var stor uti Asgård det gamla!
Förtviflade qvinnor och mör sig församla,
vid gyllene dörrn till den pelaresal,
der AsiaOdens bedröfvade maka
för Gudarne suckade tyst om sitt qval;
så gråter en bäck uti solförbränd dal.
Men qvinnornas snyftningar hvalfven nu skaka,
högt ropa de: »Sköna Fjorguen! O, hör
»de klagande, om deras jemmer dig rör!

---

2) Saxo omtalar en dylik krigslist, använd emot staden Duna vid Hellespont, och anförer vidare flera andra af lika art och syfte, äfvensom flera sagor afmåla våra fäders krigsslughet.

3) Flakar: belägringsanstalt af hopflätade vidjor.

4) Sägnen om Asgårds befästande, hvarom d. y. Edda talar, torde hafva blifvit lånad af, eller öfverflyttad till det historiska Asgård.

»Likt skuggor, som hämnarn väckt opp, vi här vandra,
»förtärda af hunger, och frukta hvarandra.
»Vår fot uti fränderna blod har ju stått?
»Och öfver vår hjessa ju eldpilar gått?
»Säg, skall då det urgamla offerhuset
»af fienden plundras, och qvinna och mö
»med blodstårar, släcka det rykande gruset,
»och såsom trälinna sen vanärad dö?
»Skall barnet för svärd eller hunger digna,
»och husfadren, utmerglad, ej få välsigna
»de värnlöse? Hvad skall vårt öde nu bli?
»På fädernas mull skall man skända oss arma;
»ty öfver oss mer sig ej Gudar förbarma,
»ej menniskor! — Säg oss, hvad bröto då vi?
»Åt Gudar vi offer på altaren lade,
»mot menskor vi gjort hvad de vise oss sade.
»Ej brottsliges suck ur vårt hjerta sig smög.
»Men ryktet har sagt oss, att Gudarnes vrede
»för din skuld oss drabbat. Du viggen då lede
»ifrån våra hjessor! — Om ryktet belög
»dig, Fjorguen! Du inför oss öppet förklare!
»Som Gudarnes ättling, vår härsköld du vare;
»lik himlen, som hvälfver sig, molnfri och hög,
»kring heliga jorden.» —

Så qvinnorna höjde
sin klagan; men ödmjukt de hjessorna böjde,
då Fjorguen den sköna, med herrskareblick
dem helsade. Värdigt emot dem hon gick,
och hennes gudomliga härkomst man röjde
af sättet. Och stoltheten födde på nytt

den ros, som för qvalet, från kinderna flytt.
Hon sökte att sorgen och oviljan hämma,
och talte med ljuf, men befallande stämma:
»J snyftande qvinnor! J gråtande mör!
»O, att, såsom J, jag mig tordes beklaga,
»och finge stå fram som den värnlösa, svaga!
»Det skulle mig lätta; ty kraften dör
»omsider, när Gudar för strängt oss bepröfva.
»Likt barnet, vi tårar och suckar behöfva.
»Se! Jag, af er alla, har lidit mest:
»min make, af makar och fäder bäst,
»af hjeltar och vise den störste på jorden,
»har utvandrat långt till den snöhöljda Norden,
»med söner och fränder, att söka ett hem,
»der Latiens våld icke hotade dem.
»Ack! hårdare är deras lott nu vorden!
»O, ve mig, att nordfjällens mörker och snö
»och ryktet om Jättar mig svaga förskrämde,
»då han våra ättlingars aftåg bestämde,
»jag annars dem följt, och med honom fått dö!
»Snart tio år ifrån Asgård han varit,
»och tre år jag icke af ryktet erfarit
»om död eller fången bland Jättar han är,
»med söner och ättmän och hela sin här.
»Hvad tröst skall den tröstlösa makan er säga?
»Er lott är att makar och älskare äga,
»att döende kunna dem sluta i famn.
»Ej verlden har fläckat er ätt och ert namn.
»Och mig ju de Eviges vrede förföljer,
»fast hvarken för verld eller Gudar jag döljer
»min tanke och handling! — Nej, öppet de må

»som strängaste vittnen om Fjorguen framstå!
»Ja, kärlek, som saligas salighet föder,
»förskjute mig evigt, om svika jag kan!
»J veten den brottsliga kärlek, som brann
»hos Ve och hos Vile, min makes bröder.
»J veten, att begge begärde min hand,
»och herrskareväldet på Tanais strand.
»J veten, att sjelf jag mig fäste till båda
»som maka, och båda fått dela min bädd.
»Af Gudarna lemnad, af menskorna hädd
»för detta jag blifvit; fast Gudarne skåda
»min afsigt, och verlden dess följd borde se.
»Att hindra min egen och ättmännens våda,
»när råd endast eggade Vile och Ve,
»jag gaf dem mitt bifall, och lät inför alla
»i brudstol mig föra och maka mig kalla.
»I brudsäng jag gick. Men ett vilkor jag gjort
»för begge, och detta har verlden ej sport;
»ty hånet då skulle på älskarne falla.
»Med heliga eder det stadfäst var,
»att begge sitt blottade svärd skulle lägga
»vid sidan emellan oss. Nätter och dar [5]),
»jag lyckades så deras svartsjuka egga.
»Den ene den andre ej vågade tro,
»och dagar och nätter de hade ej ro.
»Af lågor och misstankar hemligt de tärdes.
»Omsider de skydde min bädd och min blick,
»enhvar som min fiende undan mig gick.

5) Forntidens hjeltar svuro i vigtiga mål vid sitt skepp, svärd, sköld, o. s. v. Brukadt på det här anförda sätt, blef svärdet ett kyskhetens palladium, hvilket vi af flera sagor finna.

»De sjelfve af dårskapen slutligen lärdes
»att ledsna vid dårskapen. — Redan förbi
»är vådan. Men begge, att hämnade bli,
»till envåldet fika. — Se, nu har jag skildrat
»mitt öde. Har detta er dom ej förmildrat?
»Beklagansvärdare är jag än J!
»Min ätt är förspridd i den vida verlden,
»min make förlorad på långväga färden!
»Befläckad af tadlet, förtryckt genom våld,
»jag mer än slafvinnan, som blifvit försåld,
»i träldom är bunden, och alla dock ropa,
»att jag kunde frälsa dem allihopa.
»Välan! Jag skall visa för dessa min kraft,
»och modigt för Vanernas slagsvärd falla,
»att utaf min make, i höga Valhalla,
»förtäljas det må hvilken maka han haft.
»Och häfden en dag skall det vitsordet bära,
»att jag både lefvat och dött med ära.»

Så Fjorguen den sköna. Bland qvinnornas hop
försvann både knotets och lidandets rop.
Men Fjorguen den sköna, försakad af alla,
lät bröderna Vile och Ve genast kalla
inför sig, med kämpar, i gyllene sal.
Hon sade: »Det är ej mitt öde och qval,
»som här jag vill tolka. Men Asgård det gäller.
»Och mig, som dess yppersta dotter, jag ställer
»för eder, att J måtten höra mitt råd,
»sen Gudar oss neka sitt skydd och sin nåd.
»Förgäfves mot fiendens skaror vi strida,
»förgäfves de spejare blicka så vida

»från fästet. Förbundshärar synas ej mer!
»Så odlarn mot molntäckta himmelen ser,
»och gäckas i hoppet; ty molnet ej gifver
»en droppe, och vårstormen fjärran det drifver.
»Men minnens, J bröder! Vår olycka först
»af eder bereddes. Ert ansvar är störst.
»Att rädda vårt land, jag som offer mig gifvit
»åt er; men de Gudar förtörnade blifvit.
»J kännen min oskuld. Vid den jag besvär
»er begge, — vid den, inför Gudar mig hören,
»och rädden vårt land, vår stad och vår här!
»Om inom fem dagar ett utfall J gören,
»och föda till hungrande värnlösa fören,
»om Asgård J rädden, och, inom ett år,
»jag sjelf från min make ej tidningar får;
»då skall jag mig sjelf såsom maka lemna
»åt en af er begge. Och Diar och folk
»af eder den tappraste dertill må nämna!
»Gån! Lyden mitt ord, såsom Asarnes tolk,
»att Gudarne ännu er måtte benåda.»

Hon slöt och hon bortgick. Men bröderna båda
till altaret gingo i samma stund,
och mellan sig gjorde ett heligt förbund:
»Odödlige magter! För eder vi svärja
»att enigt det älskade Asgård värja,
»till yttersta stund. Men när allt vi gjort,
»och fiender nedrifva murar och port,
»och J dock er blick ej på oss värdens kasta,
»då skola till Fjorguen den sköna vi hasta,
»och samfält kring henne vi sluta en krets,

»och falla vid henne, för segrarnes spets.»
Så bröderna svuro. De bjuda och mana
båd unga och gamla, på farornas bana.
Och opp både yngling och gubbe nu stod,
för Asgård det kära att gjuta sitt blod.
Då kom der en spejare fram och han sade:
»I Vanernas läger stor rörelse syns,
»och stormen måhända i afton begyns.»
De höfdingar hörde hans tidning så glade,
och mången kämpe, fast sårad och blek,
sig gladde åt Hildurs förnyade lek [6]).

Och natten var dyster, och himlen var mulen,
det blåste en nordanvind fuktig och kulen;
hvar stjerna sig rädd bakom snöväggen ställt.
Då såg man i Asgård från nejderna flyga
små bloss, som i husen sig hvirflande smyga,
likt vätteljus små, när från ängar och fält
sig desse för stormilen korsande slingra
och åter försvinna. Det sällsynta sken
man märkte i staden, och hvar och en
förskräcktes. Men folket sig strax måste skingra;
ty vårdmännen ropte från mur och från torn:
»De Vaner oss nalkas!» — Ej ljudet af horn,
ej buller af folk nedom muren man hörde;
ty Vanerna tyste och listigt sig rörde
som ulf, när han spejar. Beredande allt,
hvad Qvaser den vise dem hade befallt,
de framföra flakar, de speja hvar remna,
som kunde beskydd eller fotfäste lemna.

6) Striden kallas Hildurs lek.

Och opp står mot himlen ett flammande sken!
Så drakar ur nattliga klyftorna tåga.
Nu åter en flamma, nu åter en!
Och hus efter hus står i rök och i låga.
Ett fältskri från vanerna skallar derpå:
»Hell Qvaser den vise, hans krigslist och lycka!» —
Af eldskenet ledda, mot staden de rycka:
på stegar de klättra, till flakar de gå.
För murbräckan skräller den kopparport då
som dofva jordskalf. — Från hörn och från sida
mång lossnade stenar nedrulla; och vida
det ljuder som åskslagets mördande skräll,
då hastigt den stöter mot fjäll efter fjäll.

Så roflystna Vaner derutanför rasa;
men inne i staden hvad jemmer och fasa!
Sig elden har spridt omkring gator och torg;
snart hotas den urgamla höfdingaborg!
Här rök utur nyssända kroppåsen spritter:
som töcknar den sväller och växer hvar stund!
Der skenet på borgtornets gyllene rund
sig kastar: än blekt som en vålnad det sitter,
än blodrödt, det dansar på skifvor af gull.
Nu afklädda takstoder, svarta som mull,
sig visa, och likasom Svartalfers öga
framglittra der gnistor, i otalig mängd.
En molnvägg af rök står mot himmelen höga,
med tallösa eldflingor härligt besprängd!
Så stolt af sin seger nu Eldförsten hoppar,
från ställe till ställe, en härjare lik,
som tycker sig genom förödelser rik.

På Drottborgens ergsprängda tak utaf koppar,
likt drakögon, gröngula lågor man ser:
än regnar det från dem blott glödande droppar,
än flyger en rödglödgad takskifva ner,
lik blodröda blad ifrån lönnen, om hösten.
Här nedsegna tornspetsar, stolpar och rösten,
än krossa de menskor, än krossa de hus.
Det krälar, det skriar ur högar af grus!
Hör qvinnornas rop! Hör sårades jemmer!
Ett rysligt samklang tillhopa det stämmer
med bullret, som dönar på murarnas rand.
Se Vile och Ve! De försonade bröder
i blod söka släcka den eld, hos dem glöder.
De svänga sitt slagsvärd med segervan hand.
De vårda ej se uppå husenas brand.
De höra ej stormen från skockade skyar,
som fostbrödralag med Eldförsten gjort,
och sjunger, när denne sin härjning förnyar.
De höra blott stormen på murar och port.

Den sköna Fjorguen, som hopsamlat skaror
af gamla och unga, bland dödar och faror,
vill eldfloden hämma. Men framåt den går;
så Jättar i bergshällen trampa sitt spår [7]).
De kraftlöse gubbar och qvinnor tillhopa,
med anlet mot jorden, till himmelen ropa:

»Härliga Vanadis! Mägtiga Frigga!

---

7) På flera ställen i vår Nord finnes spår af menniskofjät i klippor, hvilka sägnen berättat vara efter jättar. Den sinnrika förklaring, som Prof. Brunius och Liljegren gjort på teckeninskrifter i våra bergshällar, förtjenar alla fornforskares begrundande.

»I stoftet vi ligga.
»O! Låten oss gamle få dö,
»att lösa den skuldfria mö,
»att lösa den skuldfrie son
»från träldom och hån,
»från blodskuld och rån!
»Ej rädas vi för svärdets slag,
»ej blinka vi för dess glimring;
»den är är blott en aftonskimring
»af lifvets redan sjunkande dag.
»Våra åldriga knän
»ej darra af fasa,
»fast dödarna rasa;
»blott rädden vårt älskade Asgård än,
»och den värnlösa mö och sven!
»Och kan Asgårds nöd
»hämmas genom vår död;
»då varde ett tecken oss gifvet,
»att det brottsliga lifvet,
»i låga och glöd,
»vi rena må!
»Fladdre lockarna grå
»mot himmelen höga!
»Ingen suck skall ändå
»om förskoning be,
»vårt försmältande öga
»mot himlen skall stadigt se,
»och tåligt le!»

De ungmör och piltar, med hopknäppta händer,
och suckar, likt suset kring hvassklädda stränder,

än lågo, som blödande slagtoffer, still.
Men grymmare striden och lågan tog till:
här Blothusen störta, der tornmurar ramla.
Då rusade opp både unga och gamla.
Som hamnar de stodo. Den bleknade hop
ej bad; den blott höjde förtviflans rop:

»Evige Makter!
»J kallen er dödliges vakter.
»I hören dem klaga;
»men icke ert öga dem ser.
»Hvi ären J starka, om gamla och svaga
»ohämnade skola trampas ner?
»Hvi ären J goda, om jordbarnet rena
»ej får ert beskydd, när det blöder och ber?
»Hvi ären J vise, om våldet skall herrska allena?
»Gudar! Gudinnor!
»Ej män, ej qvinnor,
»ej barnen mer
»sucka till er.»

De klagorop trängde till lufthvalfvet blå.
Då grämde sig Öfvergudinnorna höga,
båd Frigga och Freja. De bleka månd gå
till mägtige Oden, och talade så:
»O! Blicka på Asgård med skyddande öga!
»Du mägtar allen att förhindra dess fall.
»Dig staden var helgad, och räddas den skall,
»om du blott din Gugner mot jordringen sänker.»

Så dessa. Men Oden, som sett deras ränker,

ej svarade dem. Han sitt öga slog opp
En eldstrimma då mot de guldlansar lopp,
som Vallhalls sköldtäckta gullhvälfning bära.
Det sken, som då svidjarens lågor förtära
mångtaliga ungbjörkar. Hanen, som satt
i hvälfningen, opp med sin gullkam nu spratt.
Och Ulf och Örn, som vid gullporten vakta,
de reste sig opp, för att Guden betrakta,
de väntade åter en strid på vår jord.
Då gingo från Valfader dessa ord:
»Hvad Vile och Ve emot brodern förbrutit,
»det må de nu gälda; jag detta beslutit.» —
Förskräckt ifrån Oden Hlodynja gick
samt Freja; ty sträng var hans röst som hans blick.
Men jemmern i Asgård sig stundligen ökte.
Förgäfves nu Fjorguen den sköna försökte
att lifva de tröstlöses krafter och mod.
Se, lågorna famnas! En brinnande flod
nu störtar mot himlen! — Så eldfloden sväller,
då Fenrer sin käft emot himmelen ställer.
Nu steg ingen suck från de lidande;
allt hopp har försvunnit om räddning - - -

Och se!

Då öppnar sig himmelens molnsmidda galler:
med smattrande dön en störtskur nu faller [8])
af snö och af hagel. Och stormarna fly!

---

8) Några månader sedan författaren skrifvit detta, inträffade vid Turkiska gränsen en dylik händelse, då Ryska belägringshären, hvilken i början af Oktober oupphörligen beskjutit Silistria, tvangs af ett förfärligt snöfall och inträffande köld, att brådstörtadt upphäfva belägringen.

Det regnar ett haf ur den öppnade sky! —
Ren elden förskräckt i ett rökmoln sig bäddar,
med ogenomskinliga, blodröda bräddar;
det simmar så dystert som eldhjulens dam,
när AukaThor far öfver luftheden fram.
Än åter och åter der uppstår en flamma.
Än bäddar sig åter, uppöfver densamma
en mångrundad rökstod, så dyster och blå;
och eldflingor derur som stjerneskott gå.
Se! Elden och störtregnet böstgänges strida.
De hindra hvarann att förödelse sprida.
Af vrede man vattnet nu fräsa hör.
Sin fot uppå Eldförstens hjessa det sätter:
han bleknar som norrsken i töckniga nätter;
han pustar och svettas och småningom dör!
Så Fenrer blef bunden i osynlig fjetter.
Snart tystnade ropen; men tystnan var vild!
Sitt dödslakan falaskan småningom lade
på halfbrända block af mång afgudabild.
Det smällde i dem, såsom legat de hade
i dödskamp, och ropat på mord och på brand!
Det mörknar allt mer. Men på murarnes rand
står Qvaser den vise med halfva sin skara.
Ej mer de belägrade kunna försvara
sin plats; och dem svärdet vill falla ur hand!
Det mörknar än mera. Der utanom muren
är mörkt som i griften; ty redan har skuren
släckt ut alla bloss. De belägrandes fjät
blott ledas af ljusglimt, som murarnes remna
ses sparsamt från glimmande askhögar lemna;
men snart för de famlande slocknar ock det!

På mark och på stegar och stenar de halka.
Den ene den andre ej skönja kan,
och ofta från höjden de stjelpa hvarann.
Så stridslågan börjar dernere sig svalka.
Men striden deroppe förfärligen går.
Än Vile, fast höljd utaf vådliga sår,
stod lugn i den mannaförödande striden.
Den strålklädde Måne, om höstetiden,
än vandrar bland molnen, än öfver dem står;
så Vile den starke, den silfverbeklädde,
än fram öfver högar af fiender trädde,
än åter försvann ibland fienders mängd.

Och Ve, som var fjärran af Vanerna trängd,
allen sig försvarade. Lodjuret söker
att villa, när vägen till boet är stängd
af jägaren: tusenfallt gången det kröker
igenom en hejdande snärskog, och snällt
det kufvar hvar gren, som i vägen sig ställt.
Så Ve nu försökte att tränga tillbaka
till Vile. Han mindes det löfte de gjort:
»När allt de försökt, hvad de kunnat och bort
»för Asgård, då skulle de striden försaka,
»och samfällt beskydda sin broders maka
»och stupa vid henne och lösa sin ed.»
Men Ve, utan framgång, allena nu stred.
Han mattades. Man öfver man sågs han fälla;
men andra på nytt omkring honom sig ställa.
Det går som en björnjagt, sen Måne flytt bort,
och hundarna skälla och fortsätta striden.
Men Qvaser han önskade natten förliden,

han visste, att kampen då skulle bli kort;
ty bräckt var porten, bestormad var muren.
Och Asarnes sista, förtviflade värn,
var, såsom när kullslagna offertjuren
ses sparka mot offrarens lyftade jern;
ty styrkan försvunnit. —

Dock växte nu styrkan
hos Fjorguen den sköna. I handen hon höll
det spjut, hvarpå Fridulfer sjelfvilligt föll.
Hon sade: »J Magter! Som njutit min dyrkan,
»förgäfves till eder för Asgård jag ber.
»Men himmelens Sol! Du höga och klara,
»som aldrig har tröttnat kring jorden att fara,
»hör mig! När din vaknade blick på mig ser,
»då är jag förintad. O, måtte du taga
»i lågande famn denna lidande svaga!
»När fiender trampa mitt liflösa stoft,
»låt anden, likt blommornas heliga doft,
»på strålvingar stiga från jordiska gruset,
»och, hopsmält med evigtomkretsande ljuset,
»dig följa bland stjernor, och blicka med dem
»tillbaka på Asarnes älskade hem!»
Hon tystnade. Tärnorna tårar ej göto;
men henne att likna, de modigt beslöto.
De väntade morgonens gudablick, som
till Sindris gullsalar skulle dem föra [9]. —

9) Sindri var de lycksaligas boning, enligt Valas sång. Man tror sig här kunna tillägga, att den sjelfuppoffring, som Greklands qvinnor ännu visat i sista frihetskriget och särdeles vid Misolonghis fall 1823 trotsar Vesterländarns mod och ståndaktighet.

Ren Vanerna säkra om segren sig göra.
Men hastigt till Qvaser den vise der kom
en ilande kämpe. Han sade: »Vänd om!
»Vänd om! Nyss en krigshär förhärjat vårt läger.
»Den nalkas hitåt. Se der, hvad jag säger,
»besannadt.» — Och Qvaser en krigshär nu såg;
med bloss och med slagsvärd, den ställde sitt tåg
mot staden. Ej någon de krigarne kände,
om Gudar det var eller Gudar dem sände?
Mot hvem och för hvem, ingen vet det. — Allt nog!
Hvaren af de Vaner, som flykten ej tog,
blef nedlagd. Ej remnor och flakar beskydda
de dröjande. Nederlag väntar dem der.
Ren fältet af slagna, af döda och flydda
är uppfylldt. Så skingrades Vanernas här.
Knappt Qvaser i flykten förmådde dem samla;
hans vishet dem värjde, sen svärdet bedrog.

Ren striden var slut. Men kring Asgård det gamla
den anlända hären en sköldborg nu slog.
När Vile och Ve, utaf sår betäckte,
den nyheten hörde, de blefvo förskräckte,
och sade: »Kasanernas stridsmän det är.
»De roflystne angripit Vanernas här,
»att ensamt den urgamla staden få plundra;
»de annars förut hade lemnat oss stöd.
»Nu kostar det föga att öka vår nöd.
»Så stormen ej tystnat, förrn åskorna dundra! —
»Men hvilen er, kämpar! Tills morgonens rand
»oss helsar. Då rusten, med svärdet i hand,
»er alla! Måhända att Vanerna hämnas

»på sina besegrare. Tid oss då lemnas,
»att samla vår styrka. Nu fören oss hem,
»att såren förbinda!» — Och kämpar dem förde
»till borgen. När Fjorguen den sköna det hörde,
»hon sjelf dem förband och hon tröstade dem.
Hon förutsåg likväl så visst i sitt sinne,
att allt var förloradt, förrn dagen var inne.
Bestämd att sig slita från stoftets förbund,
hon stilla förbidade morgonens stund.

Än Natt i sin dödssvepning Asgård ses hölja,
än stjernorna små sig i dimmeskrud dölja.
Och allt är så tyst och så mörkt som en graf.
Blott qvinnornas suckar mot himmelen sväfva,
och sårades pustar, fastän de dem qväfva;
så framgår en svallning på lugnaste haf.
Från höjden af likhöljda murar och vallar,
der hörs blott, på afstånd, hur Tanais svallar
så dystert. — En asiavårdman dock hör
att något derunder vid muren sig rör.
Han lyss: och der märkas beväpnade männer.
Den ena hörs hviska: »En lönnväg jag känner,
»betäckt utaf snärskog. Tre stenkummel små
»vid öppningen ligga, att lönnhvalfvet dölja;
»ty hjelpen oss alla att undan dem få.
»I båda, som äldste, mig sen skolen följa.» —
När vårdmannen hört detta listiga tal,
han smög sig på baklur, allt såsom han hörde
att fienden sig, mellan snärskogen, rörde
lik regnbäcken, porlande fram i en dal.
Han hörde hur kumlet till sidan blef makadt,

han sprang till den höfding, som porten bevakat,
han sprang till den sårade Vile och Ve:
»Jag upptäckt Kasanernas spejare tre.» —
Strax vapengny ljuder kring nedbrända torgen.
En flock går till lönnhvalfvets öppning, och en
förföljer de spejare tre, hvilka ren
nått fram till högtornade öfverdrottsborgen.
Då ropas: »Kasaner här gå ibland oss!
»Kasaner snart plundra den urgamla staden!» —
Och fram kommo kämpar i pelareraden,
med blottade svärd och med skinande bloss.
Nu gripas de spejare tre. Som en drake
brann ögat, då gullhjelmens galler slogs opp.
Dit Fjorguen den sköna, helt dödsblek, nu lopp
Men hastigt hon ropade: »Gudar! Min make
»och två mina söner!» —

Blodsvett och dam,
af färden och fejden, dem ännu betäckte.
Men armarna hjertligt åt modren de sträckte.
Och hon för sin älskade make bar fram
en stol i den gullprydda högaloftssalen.
Hon smekande tryckte hans panna, hans arm,
till brinnande kind och till svällande barm;
så flaxa små Vättar kring lustfagra dalen.
Beställsamt hon tvådde med snöhand hans fot;
så strömliljor gunga på alträdets rot.

Bröt morgonens gullstrimma fram uti öster;
i staden då ropade tusende röster:
»Vår fader, vår Öfverdrott kommit igen!»
Bröt dagen allt vidare fram på sin bana;

då gingo de alla, med liljehvit fana,
att inbjuda Diar och öfrige män,
som stodo derutanför. — Mycket de förde
af föda, från landet, när fejden de hörde.
Och mycket i Vanernas läger der vanns.
Små tärnor, beprydda med skönblommig krans,
vid sånger och spel till de Eviges ära,
mång gyllene rustning till Disarsaln bära.
Af öfriga rofvet ett gille der görs
åt unga och gamla. Snart horndryckens safter
förnya de redan bedöfvade krafter.
Och AsiaBrage der sjunga hörs:

»O, Asgård! Lik Gudarnes stad,
»din gullport du opp för mig låter.
»Som barnet jag inträder glad.
»Men gif mig min gyllene tid,
»då hjertat var fritt ifrån strid,
»o, gif mig de drömbilder åter!

»Din Gullkam på Drottborgens torn [10])
»jag såg, och jag lefva den tyckte.
»Jag hörde din Hejmdallers horn,
»der väktarn i borgtornet satt.
»Så lugn var min dag och min natt,
»blott genom din glans och ditt rykte!»

»Hvar Aser en Ejnheri var,
»som, segrande, närmades Gudar.

10) Gullkam kallas hanen i Valhall, se not. 3 vid 1:sta och not. 1 vid 23:dje sången.

»Hvar tärna, i Asahem, bar
»Valkyrjors förgudande spjut.
»Och Nornan mig manade ut,
»att dö för de heliga brudar.

»Dock vexlade ynglingens håg,
»med åren. — Men bland dina tärnor
»han ännu en Idun ej såg.
»Han sporde ej ens hvem hon var,
»som Eviges gudafrukt bar;
»han qvad blott för midnattens stjernor.

»O, hembygd! Som man jag ännu
»dig älskar. Ja, aldrig jag kallne!
»Mitt jordiska Gladhem är du.
»Fast bort uti verlden jag trår;
»sänd dock, när till Valhall jag går,
»en ros från din strand, på den fallne!

»Din Ragnarok kommer också,
»o, Asgård! Ty allt måste falla.
»Men tyst, såsom Vidar, ändå
»ditt minne skall framstå till hämd.
»Och du skall i fjärran bli nämd,
»näst Latien, och höga Valhalla.»

Så sjöng han, i fosterlandskärleks berusning.
Men stundom hans tanke till Nordfjällen flög,
der Ogn hade bott. Hennes vålnad sig smög
till honom, när andra, med fröjd och förtjusning,
de nykomnes gudanamn ropte, hvar stund,

och namnfäste idligen drucko. En susning
så far genom daggperleglittrande lund.
Till Asgård höghjelmade härolder lände
från Vanerna. Frid de af Gudarnes frände
begärde. Hans kraft och hans trohet de rönt. —
Strax friden befästes, och gärden betaldes,
då Qvaser den vise af Asarne valdes
som gisslan. Men Häner, hvars yttre var skönt,
i mannabyte nu Vanerna togo [11]).
Han yfdes deröfver; men hemligen logo
de Asar åt valet. Dock utplånadt var
allt hån, från den stund, i det heliga kar
man gjutit bespottelsens orena ånga [12]).
I Vanernas tält och i Asgård nu görs
en fridsfest. Den fortgår i dagar så många.
Om fjällstängda Norden så mycket der spörs.
Från Asgård det gamla sen Vanerna draga,
och Häner som Öfverdrott med sig de taga.

Men AsiaOden var dyster i håg;
fast aldrig en dödlig hans innersta såg.
Blott Fjorguen den sköna med forskande öga

11) Den hist. Häner, säger Ynglingasagan, var ansenlig till växt och utseende, men utan klokhet och mod. I skaldspråket kallas han den, som träter på Oden; hvarföre han här oftast deltager i AsaLokes smädelser.

12) Det i Ynglingasaga anförda skick, att vid fredsslut spotta i ett kar, måtte haft till syfte, att allt hat och hån mellan de stridande folkslagen, från denna stund upphörde. Spott betyder ännu begabbelse i vårt språk. Hvad Edda yttrar, att den vise Qvaser vid ett sådant tillfälle vardt *född*, åsyftar förmodeligen antingen hans upptagande i Asastammen eller hans namngifvande; ty det säges uttryckeligen att han *förut* tillhört Vanerna. Vidare om den betydelse man i österländska myter gifvet ordet *spott*, se den mångläerde Kannes' Pantheum der ältesten Naturphilosophie, sid. 135.

det märker. Hon ber till de Gudar om tröst;
men fåfängt! Hon hörs ej af Gudarne höga.
Ett stygn är i makans och makens bröst:
af olika lidanden, lika det blöder.
Omsider, när Ve och när Vile, hans bröder,
sig helbregda visa, då utbrister han:
»En qvinna må äga allenast en man;
»det gäller bland oss, och bland Gudarne sjelfva [13]).
»Men ryktet på Fjorguen den sköna hörs hvälfva
»ett brott. Och vid Magtens heliga sten
»en värjoed kan eder rädda allen.
»Och den skall besanna om trolös hon varit
»mot mig, eller ryktet med lögner har farit.
»Befläckar sen ryktet, på nytt, hennes namn,
»jag svär, att hon evigt förskjuts ur min famn.»

Sig bröderna ställde vid gudastensranden,
och närmast vid dem stodo makarna två.
Näst Diar och Disor, folkskaror stå.
När Vile och Ve nu berörde med handen
den heliga elden, de talade så:
»Må handen af heliga lågan förtäras,
»må hjertat, som heliga stenen, bli stelt,
»och oskuldsbekräftande tecknet slå felt,
»om Fjorguen den sköna sig låtit vanäras.» —
Så var deras ed. Och i samma stund,
den heliga stenen gick liksom i rund [14]).

13) Se hosföljande slutanmärkning.

14) Vid orakelsvar brukades äfven i vår Nord dylika spetsfunder, hvilket Prof. Finn Magnussen i sina Archtheol. förel. antyder. Vår nitiske antiqvarie Prof. Sjöborg har benämt dylika ruckestenar, och de hafva troligen varit inrättade till slika ändamål.

Då närmades makarna ömt till hvarandra;
ur blick och ur röst talte kärlek och frid.
Hvart öga sig tårade hjertligt dervid.
Till gulltäckta borgen de lyckliga vandra.
små Ljusalfer stå der vid bädden och lyss,
och flämta, af fröjd, vid försoningens kyss.

Slutanmärkning.

Ynglingasagan berättar, att AsiaOdens båda bröder Vile och Ve styrde Asgårds rike, medan han var borta, och säger vidare i 3:dje kap.: Det hände sig en gång, »när Oden var längst bort dragen, *och hade en lång tid varit borta,* »*så att Asarna tviflade, om han skulle mera komma tillbaka igen; då togo hans* »*bröder arfvet med riket och delte sig emellan, och hans hustru Frigga togo de* »*båda till äkta. Men en liten tid efter, kom åter Oden hem, och tog sin hustru igen.*» Väl talas i nästa kapitel om Vanernas sed att broder och syster äktades; men, heter det, »*ibland Asarne var det förbudit att beblanda sig med sina så* »*nära blodsförvandter.*» Detta har också gifvit mig anledning till den förmodan, att äktenskapet emellan AsaOdens maka och hans båda bröder *icke blifvit fullbordadt,* såsom våra lagar uttrycka sig. Månggifte är qvinnokönet så allmänt förvägradt, att hvart undantag dervid väcker förundran; och detta tycks äfven hafva sin grund i naturen. Österländska mankönet har också från urminnes tider tillagt sig denna rättighet, hvilket äfven återspeglas i deras gudasägner. Medlarens uttryck om man och qvinna bevisar likväl samma undantag häri, som gäller om asiaafkomlingarne, enligt våra nordiska urkunder. Det strider mot alla tiders och länders skick, att *3:ne Regenter* skulle hafva *en enda* qvinna till delo. Såväl i vår Odinska vishetslära (Havamal) som i Valas sång om de ondas straff, och i d. y. Eddas beskrifning om Frejs trohet, fördömmes den, som förför annans hustru, och svårligen skulle AsaOden med sin ryktbarhet, sina politiska syften, och sitt välde öfver hela sin stam, kunnat fördraga en sådan delning såsom make. Hvad Saxo berättar om Odens sjelfålagda landsflykt, då han misstänkte sin maka för otrohet, låter mycket sannolikare, och det heter derom, att han icke kom tillbaka, *förrän hon var död.* Detta anförde uppträde har förmodligen skett, sedan båda makarne inflyttat i vår Nord. Måhända AsaOdens bröder förut, under hans långa frånvaro, af politiska orsaker, för att vinna hans land, utspridt sitt syfte att äfven försyna hans maka; eller måhända en verklig kärlek till henne förvillat dem; men säkert nog tyckes det

vara, att AsaOden icke återtagit denna maka, om bröderna under hans frånvaro, de facto delat henne emellan sig.

Detta har förmodligen gett författaren till företalet vid d. y. Edda anledning till sina gissningar, så vida han ej af fruktan för katolsk religionsförföljelse mot denna hedendomens bibel varit tvungen, eller också af ensidig öfvertro villad, då han anför, att med Oden mentes Ullysses; men om man än antager asiastammans slägtskap med Trojas hjeltar, passar likväl tiden för AsiaOdens tillvaro icke med deras; ehuru man å andra sidan kan medgifva, i anseende till AsaOdens lefnadshändelser, likheter kunna uppsökas i den Grekiske hjeltens öden, hvarföre också den lärde Prof. Lundblad för många år sedan utgaf i Lund en akad. disput. öfver detta ämne; likasom Rudbeck i sin Atlantica, 4 del utmärker tvenne serskilta ställen kring Upsala, som burit namnet Troja. Om AsaOdens hustrur och barn är redan taladt i slutanmärkn. vid 11 sången. Det var troligen hans tredje maka, som blef qvarlemnad i Asgård, och sedermera framträdde här i Norden såsom den hist. Frigga, till hvilken Saxos berättelse syftar, hvarom mera i slutanmärkn. vid 25:te sången.

TJUGUFÖRSTA SÅNGEN.

Fem vårar bekransat den heliga jorden,
sen Asarne drogo från fjällstängda Norden.
Tre vårar ren, Asarnes Öfverdrott,
med Qvaser den vise, bland folkslagen gått,
att lära sig främmande visdom och seder;
så biet i fjärran sin gullskatt bereder.
Mer nyhets än visdomsbegärlig dock var
den sköna Fjorguen. Om Norden hon har
ren Diarne forskat. Med redliga sinnen,
de skildrade Nordlandens härliga minnen.
Men AsiaLoke den svaga bedrog:
»Förträfflig är Norden, det veta vi nog.
»Sju vintrar, vi björnarnas gästvänner voro,
»sju somrar, vi lustigt bland fjällulfvar foro.» —
Mot Öfverasynjan så listigt han log:
»Jag vet ock en tidning, fast ej af de bäste.
»I Noreg vår Öfverdrott varit. Der vanns
»af Säming en maka, och der äfven fanns
»en Öfverasynja»...

Sitt öga han fäste
på Fjorguen, hvars svartsjuka yttrade sig:
»Ha! Skade der var. Hon då hämnas på mig!
»Du tiger? — Men ögat dock tydligen talar.
»Min medälskarinna i Sigtunas salar
»då herrskar? Och jag skulle magtlös der gå?
»Nej, aldrig!» — Men Lopter han hviskade så:

»Hon herrskar ej sjelf. Genom sönerna fyra,
»förstår hon att hemligt vår Öfverdrott styra.
»Snart Vidar och Sigurlam höja han lär,
»likt Säming. Och Yngve nu Öfverdrott är.»

Så dessa. Då kommo till Asgård det gamla
tolf Nordbor. Sig nyfikne Asar församla
omkring dem; men Vifel och Veset gå fram
och tala: »Hell, AsiaÖfverdrotts maka!
»Din lott är den största bland jordföddes stam;
»dock må du ej Nordsöners offer försaka!
»Se, nordiska Konungars samfälta ord
»vi lydt. Denna gullringbesmyckade stoden
»de sände, att tolka för AsiaOden,
»hur saknad och vördad han är i vår Nord [1]).
»Vi stoden för Öfverasynjan här ställa;
»ett offer åt maken för makan må gälla!»

Förbländad af bilden, som okonstladt gjord,
dock blänkte af dyrbara stenar och ringar,
den sköna Fjorguen förgäfves sig tvingar
till sansning och lugn: hon dock röjer sig snart
med later och uttryck. Vår Nord henne vardt
ej mer så förfärlig. Med dagliga fester,
hon slutligen tröttar de långväga gäster.
Tyst suckar ren Vifel skön Eymers namn;
tyst Veset ren längtar till Eysas famn.

---

1) Saxo säger att Nordens konungar läto göra en gyllene bildstod åt (den hist.) Oden, för att betyga honom sin vördnad, och skickade densamma till honom i Bysanz. Att detta namn blifvit förvexladt med Asgård, se slutanmärkn. vid 25 sången.

Nu AsiaOden i högaloftssalen
steg in, jemte Qvaser. Strax Fjorguen då sprang
mot väntade maken, så gullnyckeln klang
vid skönrundad höft. Hon de kärliga talen
på bildstoden vänder och vänder igen.
Men liknöjd ser AsiaOden på den.
Fast glad han till helsande härolder nickar,
han suckar så tungt, när på bilden han blickar:

»Bild, som vänner skänkt!
»De sin tro ej kränkt;
»men jag tror ej dig.
»Snart du sviker mig.
»Elak ätt du har:
»flärd din fader var,
»afund blir din son.
»Gull ju hämtas från
»mörka Andars hem,
»tro ej finns hos dem?»

Så qvad han inom sig. När Delling förgyllde
Kaukasiska bergen, och dalarna fyllde
med gulldam, då opp, ur sin gullprydda bädd,
steg AsiaÖfverdrott. Stilla, och rädd
att väcka sin maka, han smög sig från henne,
och ropte sin dörrvakt: »De härolder tvenne
»från Norden, du bjude inför mig att gå!»
De kommo. Till dem han sig yttrade så:
»J vänden nu åter till fjällstängda Norden!
»Er gåfva var rik; men ert värf fullborden!

»Med vigtiga tidningar hit, från ert hem,
»J kommit. Ren anar mitt innersta dem.
»Förtroligen yppen den hemliga smärta,
»som ligger på ert, och sen träffar mitt hjerta.
»Jag den redan känt på mitt spejaretåg.
»I andelig dvala mitt väsen då låg. —
»Så mägtige Oden mig verka låter
»utom mig. — Då sökte jag Nordlanden åter,
»och ljuslette Beldegg jag liflös såg.
»Hans Fylgja, utmed honom, tycktes mig hviska:
'Din älskling nu får sig derofvan förfriska
'med mjöd, mera ljuft, än den dryck, som han fick
'af Oden här nere. För fjerde gången,
'lät snillrike Hother med Mimringssången
'sig höra vid Selund. När Beldegg der gick,
'en natt, för att fienden speja, då mötte
'han Hother, som Mimring i Ungdrotten stötte.
'Den sårade, buren på bår, genast böd
'sin krigshär till slag, för att hämna hans död.
'Nu blåhvita Hel, i en syn, honom nalkas:»
'De sår, som dig bränna, hos mig skola svalkas.
'Hon sade. Men Beldegg ej blef hennes rof;
'ty Valfader honom till stjernsalen hof!' —
»Så Fylgjan; och Beldegg försvann i det höga.
»Jag öppnade åter för dagen mitt öga.
»Men vaken, men sofvande, ännu jag ser
»den synen. Och lyckan förmår nu ej mer
»mig trösta. Tillbaka till Asgård jag vände.
»Den ljuslettes öde man här icke kände.
»Men J kunnen lösa mitt tvifvel.» —

Han teg;
fast forskande ögat allt skarpare steg
ur gropen, vid alvarbebådande pannan.
De härolder sågo så mörkt på hvarannan;
men Veset den senstarke talade så:
»Af Gudarne dödlige upplysning få.
»Jag vet det; och tillstår att, allt hvad du ordat
»är sannt, och af hämnande Nornor fullbordadt.»

Stod Asarnes Öfverdrott stilla och tyst;
fast blek, som en dödman, af facklor belyst.
Då framträdde Vifel, förkunnande detta:
»Än mera jag har att från Norden berätta:
»Tolf kämpar, som Atle i ära höll,
»och sett, när för bragdstore Skjold han föll,
»de svuro vid svärden, på blodiga heden,
»mot Asarna hämd. De nu hållit den eden
»och Gaute med svek blifvit nederlagd.
»Ren AsiaUller hans hofgårdar tagit.
»Med villande läror han folket bedragit,
»och stigit i magt, med förrädares bragd.»
Sig yttrade Veset: »Nog mycket är vågadt,
»om allt vi förtälja, fastän vi det bordt.
»Att kindfagre Sigurlam vida har tågat,
»men fallit för Thjasse, af ryktet vi sport.» . . .
Likt mördande trolldryck i blänkande kannan,
så tömde de härolder, hvar efter annan,
sitt olycksberättande samtal. Der stod
den Öfverdrott, samlande allt sitt mod.
Och så till de härolder vänligt han sade:
»Hvad hemlighet är, må en hemlighet bli!

»För Gudarne endast här talade vi.
»Af dödlige ingen till vittne vi hade.
»Bevaren försigtigt de tidningar än,
»och vänden mot fjällstängda Norden igen,
»och helsen dess Drottar, med frid och med ära!
»Åt mägtige Gudar jag offrar för dem.
»Tre Drottar er följe till Nordfjällen hem,
»der AsaThor skyddar ert land, och vår lära
»af AsiaFrej och den vördige Njord
»befästad, trotts stämplares listiga funder,
»skall stå som en blomma i Eviges gård;
»ty de icke låta dess urstam gå under,
»så länge vår fridsed de oförkränkt se.»

Han slöt, och de härolder rikligt han låter
begåfva. Och hem de ledsagades åter
af AsiaVidar och Vile och Ve.
Och muntert och fort gick den långväga färden;
så svanorna ila till välkända fjärden.

Men AsiaOden, fast ögat var lugnt,
djupt sörjde sin Beldegg. För allom en gåta,
han gick der. Så röken plär sänka sig tungt,
när molnet är stockadt, och icke kan gråta.
Mång natt, såg han Hermoder, ryktets Gud,
till honom sig närma, i strålande skrud:
den sken som en ring kring den fullväxta månen.
Han hviskade så till suckande sonen:

»Sörj ej hans öde,
»som gick till de döde!

»Han är störst i sitt fall;
»ty af vise och skalder,
»han AsiaBalder
»benämnas skall [2]).

Så Hermod. Och sonen steg opp; men hans hjerta
dock hemligen blödde af saknadens smärta. *(a)*
I framtidens gränslösa rymder han såg:
hvart år, likt ett landskap, för honom der låg.
Likt grönskande ängar, dem vårblomster smycka,
och tyda oss landtmannens trefnad och lycka;
likt forsande floder, som rulla med dån,
och afbilda stridernas härjande son;
likt klippor, som resa sig mörka och kala,
der aldrig än frodats en telning, en stam,
och bildrikt om störtade ätterna tala;
så stodo de stundande åren fram,
för AsiaOden. Än mörka, än ljusa,
de honom förfära, de honom förtjusa.

Ren månhjulet, sju gånger, rullade om;
och höst och vinter nu helsat hvarandra,
så dyster AsiaOden månd vandra;
ty änn ingen tidning från AsaTyr kom,
och ingen från AsiaHejmdall han hörde.
På hemliga spejaretåg han dem sändt.
Omsider, då solvagnen hade sig vändt,

2) Man har häri följt Saxos berättelse. Hvad i öfrigt angår likheten emellan den mytiske Balder och den historiske Beldegg eller AsaBalder, ses i hosföljande slutanmärku.

(a) Se utg:s anteckning efter Sångens slutanmärkning!

och dagligen högre på lufthvalfvet körde;
kom AsaTyr åter. Hans röst var så stark
som stormen: »Jag Latiens örnar sett ila
»hitåt; och de fanornas vingar ren hvila
»på gamla Alaniens fredliga mark.
»Med smickrande loftal och löften der slösas.
»Mot redbara gärder blir vänskapen såld.
»Två svärd hafva segrarne: lögn eller våld.
»Med blod eller gull kan väl Asahem lösas.»
Derefter kom AsiaHejmdall också
tillbaka, och sade: »Ej äro de få,
»som ämna att gästa i Asgård det gamla.
»Mång stammar med Latierna redan sig samla,
»i hopp att få rof. Såsom ulfvar af svält
»få mod, så de rusa kring berg och kring fält.»

Nu ville den Öfverdrott längre ej dröja.
De visaste Asiamänner han böd
till rådslag. Och när han sin röst måste höja,
dem tycktes att Valfaders stämma der ljöd.
Han sade: »Jag hit eder endast församlat
»till vänliga rådslag. Ej fruktan det gjort.
»Dess namn här ej ljude, förrn murarne ramlat.
»Som Öfverdrott, eder förkunna jag bort
»hvad sjelf jag af kunnige ättmänner sport:
»Den magt, för hvars jättekropp jordsonen häpnar,
»den också mot oss sina slafvar beväpnar.
»Ren Latiern, lik verldsöfversvämmande flod,
»oss nalkas. Och liksom med denne förena
»sig prasslande småbäckar, hvilka allena
»ej märkas; så komma, med öfvermod,

»mång stammar med Latiern. De hoppas att dela
»vårt gull. Men nog snart skall det hoppet förfela.
»Ett välde i Norden oss gudar beredt.
»Ja, sjelf jag vid offren den synen har sett,
»hur Asiaättmän från nordfjällen tåga,
»och lyfta sitt slagsvärd och spänna sin båga
»mot dem, som nu härja de fredligas land [3]).
»Snart Nordbon vid Tibern sin hämdetörst svalkar,
»och tämjer och hilkar, med segerrik hand,
»de frihetsförjagande örnar som falkar.
»Ja, stor skall vår stam uppå nordfjällen bli;
»och dit jag nu går medan banan är fri.
»Mitt löfte mig bjuder att dit återvända.
»mig äran förbjuder att dagtingan sända
»till Latiern, och höra hans segrarerop.
»Men J, som er lyster, med hela er hop
»må blifva här. — Jag skall offra i Norden
»för er och den älskade fädernejorden!»

Det AsiaOden. — En tystnad der var,
lik grafvens, när Siarn der söker ett svar.
Men dristige AsaTyr stämman nu höjer:
»Vårt öde vi skola ej skilja från dig.
»och niding är den, som här längre fördröjer
»än du. Låtom Latiern fritt föra krig
»på öde marker som ulf plägar göra!
»De härliga Blothusen bränna vi böra,
»och fälla hvart träd. Måtte hunger och frost
»förtära de gäster! Mot stormar och kyla

3) Detta syftar på Norrmäns och Göthers utvandringar och segrar öfver det verldsinkräktande Rom.

»må de sig i ufvarnes nattklyftor skyla,
»och stoftet af Asgård må bli deras kost!»
Då sade den Öfverdrott: »Son! Våra händer
»de ättfäders verk icke vanhelga må.
»Nej! Fredligt vi alla från Tanais stränder,
»som gäster från vänliga gillen, nu gå.
»Må Latiern de plundrarebragder fullborda,
»som Vaner begynt! Må vår ära han jorda
»inunder sin stod! Men i tidehvarf, sen
»man plundrarn har glömt, och blott trälar hans ben
»här trampa, skall Saga om oss ännu orda.
»för folken. Och hämnande skyddsväsen här
»snart plundrarnes vekliga ätt skola skrämma,
»och ropa till den, genom stormarnes stämma:
'Se! Städernas Drottning, hon fallen nu är!
'Af Nordens barn hennes hjertblod är gjutit;
'och der blef det hämnadt, hvad här blifvit brutet.'

Han slöt. Och ett oredigt sorl der uppsteg.
Den listige Lopter ej heller nu teg;
och mycket blef ordadt mot tåget till Norden.
Då talade AsiaOden de orden:
»J rädens för mödor, för hunger och köld;
»men icke för vanäran, icke för bojan?
»Gån! Läggen för Latiern ert svärd och er sköld!
»På knä, räcken nyckeln till fästet och kojan.
»Gån! Tömmen ur gömslor allt gull, och med det
»beströn edra envåldsbeherrskares fjät!
»Sen brösten er öfver det offer, J gjorden
»af ära och gull, och er lyckliga tron.
»Som fängslade örnar i jägares bon,

»er smygen, och len åt den sjelffria Norden.»
Sen sänkte han rösten, och talte på nytt:
»Att hasta är fegt, och förhånaren skulle
»då säga om oss: 'De som nidmänner flytt.' —
»Nej, Asar! Nej, bostad vi blott hafva bytt.
»Den gullklädda Sol går från blomsterrik kulle,
»och söker sig bädd vid den ödsliga redd,
»der mer hon ej blifver af dödliga sedd.
»Men natten tar slut, och ur rosendeskyar,
»förklarad, sitt segrande tåg hon förnyar.
»Hvem ärar en feg, och hvem hyllar en trög?
»Kan hjelten väl frukta för mödor och brister?
»På magraste nordfjäll blir tallen så hög;
»men styrkan i bördiga dalar hon mister.»
Nu slöt han. Och bifallets härgny steg opp
bland Diar och Asar. Allt mer det förökes.
Så elfven plär småningom öka sitt lopp,
sen isen har lossnat från fjällarnas topp:
i tusende ringlar hans bana der krökes;
men stigande, hvälfvande stolt, från sin rygg,
de vacklande massorna, vandrar han trygg;
med tillväxt i loppet, han häfver sin stämma
och ingen förmår att den väldige hämma;
mång praslande småbäckar går han förbi:
de skynda att sjelfva sig gjuta deri.
Så motståndet. Allmänt det aftåg bestämdes,
och allmänt man rustade. Tveksamast var
dock Fjorguen den sköna. Af Lopter hon skrämdes
för Nordfjällens Jättar, och nätter och dar,
hon drömde om desse. I högaloftsalen
då inkom en kämpe, han talade så:

»Tolf Vaner jag mötte i östliga dalen.
»En stång, med ett blodbesprängdt hufvud uppå,
»de buro, och ställde vid korsade vägen.»
Förstummad satt Fjorguen den sköna, liksom
en vålnad. Men trätsjuke Häner nu kom
från Vanahem åter. Helt tyst och förlägen
han stod. Se, då talte den Öfverdrott:
»Hvad tidning bär du, och hvad värf har du fått?»
Nu genmälte Häner: »Då Vaner mig nämde
»till deras Beherrskare, du ju bestämde
»en vis till min ledare? Trogen hans råd,
»jag Vanerne styrt. Men med öfverdåd,
»när borta han var, de mig samfällt belogo,
»och ropade: 'Asar oss listigt bedrogo,
'vid mannabytet. Må sveket bli kändt!' —
»Så sagdt; af den gamle de hufvudet slogo,
»och hit de som utmaningstecken det sändt» [4]).

Den tidningen nämdes, vid offer och gille,
och alla på Vanerna hämnas då ville.
Men hämden ej AsiaOden förfört;
till mångvise Qvaser han sade: »Du hört
»att Vanerna åter oss angripa ämna,
»och frihet jag ger dig att åter oss lemna.
»Dig visheten leder; du göre ditt val!» —
Då reste sig Qvaser och sade: »Ditt tal
»är ädelt. Men ädelt jag äfven lärt tänka;
»ty visdom är handlingens kärna; dess ord
»blott blommor från trädet, som falla till jord.
»Jag följer dig. Huru än Nornorna länka

4) Vanernas hämd på Häners vise rådgifvare omtalas i Ynglingasagan.

»ditt öde, det alltid också blifve mitt!» —
Nu Fjorguen den sköna tog Qvaser vid handen:
»Haf tack! Ditt beslut hos mig lifvade anden.
»Haf tack! Nu mitt hjerta från sorger är fritt.
»O, make! Nu är jag ej mera förfärad.
»Försakad af himlen, af jorden vanärad,
»nog snart, vid ditt lik, jag släpas här skall,
»om fegt vi fördröja.... Din Nord är väl kall,
»men der jag dock okänd kan glömmas och glömma.
»Och skulle de Jättar ditt blod der tömma,
»kan jag likväl onämd få dela ditt fall.» —
Så bad hon. Till hjertat af maken hon trycktes,
och lugn i sitt innersta blifva hon tycktes.

Men Qvaser den vise han talade så:
»Din vän var den fallne. Hans hufvud du må
»bestryka med heliga örter. Du finne
»ett värn i hans hamn, och en tröst i hans minne!»
Så gjordt. Och han namn utaf Mimer det gaf [5]).

5) Våra fäder trodde, likasom nästan alla folkslag, på hädanfarne vänners och och fränders beskydd. Den historiske Mimers balsamerade hufvud, af hvilket AsaOden sades hämta råd öfver vigtiga ämnen, var förmodligen en rå efterhärmning af den bild, som förekommer i Voluspa. Det heter deri att Oden, vid Ragnarok, talar med *Mimers hufvud;* ty denna mystiska person var en hemlighetsfull symbol af den i Alltet (universum) förborgade Visdomen eller Allifvet. Derföre räknas icke Mimer bland gudarna (de enskildte naturkrafterna) och fick, liksom Allfader, inga offer. Kabbalisterna trodde, att ett stort vatten vore öfver etern, och våra fäder kunde äfven hafva syftat ditåt, då de sade, att *Mimers brunn* låg vid den roten af Yggdrasill (Lifsträdet, Alltet) hvilken når *opp till himlen:* och denna brunn vore då den rena, eteriska regionen, der Oden, ljusets bild, pantsatt sitt ena öga d. v. s. solen. Mimer bodde vid Ginungagap (Jättesvalget eller den tomma, omätliga rymden) hvari *hela verldsbyggnaden uppstod,* enligt Eddornas kosmogoniska sägner; han är således verldsanden eller allifvet, förborgadt i de stora himlakropparnas gång derofvan, då Nornorna deremot uppenbara detta allif, d. v. s. ordning, nödvändighetens idé, härnere, och dy-

Snart Lopter spred ut, att den Öfverdrott sedan
fick hela sin kraft och sin visdom deraf;
och folket det trodde. — Nu rustades redan
till utvandringsfärden, så nätter som dar.
Till sömn eller hvila man rast sig ej gifver;
af Lopter och Häner belogs denna ifver.
Sjelf Fjorguen den sköna outtröttlig var,
att vårda den gullringbesmyckade stoden,
som Norddrottar sände till AsiaOden.

Det sista offret man höll, och dess gille
var liksom ett graföl. Från aflägsen ort
de närmare stammar en valfart nu gjort.
För sista gången besöka de ville
det urgamla Asgård. De ville också
till fränderna sluta sig. Dystert och stilla
var allt. Och kring nejden blott då och då
en lur sina samlingsbud långsamt hörs drilla,
en sköldklang, från härmännen, saktelig gå.
I ögonen hejdade tårar ses tindra,
som töperlor små, under kyligan höst.
De gamle, som mödor och år månde hindra
att följa med barnen, sin blick och sin röst
till himmelen höjde, när tåget begyntes;
en sorgelig likfärd för alla det syntes.
De äldsta härmänner trädde nu fram,
att ordna sin underlydande stam.
Ett sorlande, doft som bland aflägsna tallar,

---

medelst stå öfver naturgudarna. I öfrigt får jag hänvisa Läsaren till Kannes utlåtande öfver denna myt, samt orden *brunn, öga* m. m. sidorna 68 och 640 af hans Pantheum.

der uppstod; ty se, på de nedbrutna vallar
och vårdtorn, sig alla de orklöse ställt,
att vinka sitt afsked. Ett verop så gällt
de häfde. Ej darrande benen dem buro.
Der var mången dotter, der var mången son,
som ej ville draga så fjärran ifrån
de värnlöse gamla. Men desse besvuro
dem strax att sig lemna: »Hvad? Viljen då J
»som Latiens slafvinnor vanärade bli? —
»Och J deras örnar som segerrof följa,
»och fädernas minne med vanära hölja? —
»Nej! Dragen, med seger, till Nordfjällen bort.
»Vid grafven stå vi, och vår väg är så kort
»till frihetens land. På de uppresta svärden
»vår utvandring för oss till gudaverlden.
»Gån! — Eller vi genast oss skynda till den.
»Ej oss, blott er sjelfva beskydda J kunnen.
»Ja, lugn uti grafven oss gamla förunnen,
»och följen er Öfverdrott!» — Tärna och sven
dem famnade åter och åter igen,
och ilade bort till de tågande fränder.
Mång helsningar flögo från vinkande händer.

Sjelf AsiaOden, med molnbetäckt blick,
dock än i det folktoma Asgård gick.
Så midsommarsolen på ödsliga fjället
fördröjer. Han ville det sorgliga stället
ej se; men han tyckte att bunden han var.
Han ämnade fly; men han stannade qvar!
Omsider helt hastigt tillbaka han vände.
Men trafvarn var trög, och hans väg var lång.

Han jagade undan; men ännu en gång,
till Asgård det gamla en återblick sände.
Åt högbygda tornet så hägern ser,
från hvilket han flög, då det störtades ner.
Fram bröto de länge bekämpade qvalen,
så klagar en vaka i ensliga dalen:

»Farväl, du höga,
»gyllne borg!
»Förr Odens öga,
»mildt strålande lett,
»när han på dig sett!
»I molnklädd sorg,
»han nu på dig blicke,
»och hviske»: 'Jag känner dig icke,
'sen Latiens Drott
'dina gullnycklar fått!'

»Farväl, du glade
»Disarsal!
»Der visdom hade
»sin gyllene tid,
»och sjöng, uti frid,
»sitt Havamal!
»Men nu må du falla,
»med stoder och prydnader alla,
»på Latiens son,
»och bestraffa hans rån!

»Farväl, J sköna
»blomsterfält!

»I ängar gröna,
»der gästfrihet satt,
»förtroligt och gladt,
»i rosentält!
»Förvandlens till öcken,
»förfrysen i vinterligt töcken,
»kring Latierns fjät;
»men beskuggen ej det!

»Farväl, du friska
»Tanais!
»Der Vindalfer hviska,
»och strålböljor gå,
»likt ögonen blå
»på Vanadis.
»Må Strandvättar vreda
»dig grumla, och öfver dig breda
»en pestfylld dy,
»till dess Latierna fly!

»Försvinne då Asgård! Försvinne
»dess prakt! — Men dess heliga minne
»må opp, som en gullsky, sig häfva,
»och ljust öfver tidselfven sväfva!
»Och när dessa murarne gamla,
»förtrampade remna och ramla.
»När uf, som i skrefvorna sitter,
»hör dönet; men tjuta ej gitter.
»När nordliga flyttfoglar komma,
»och sucka: 'Se nästena tomma!'

»Må åskan då dundra mitt namn,
»och visa i blixten min hamn!»

Han slöt. Liksom jagad af vålnaders gissel,
han flög förbi sorlande Tanaqvissel [6]),
hvars sorg i dess brusande sång han förnam.
Längs Donflodens stränder gick tåget, alltsedan
de lemnat Kaukasiens höjder, de redan
sig kringspridt mång grenar af Asarnes stam.
Som fjällmöss allt jemt i ett väderstreck tåga,
på utvandringsfärden, och snart deras här
hvart träd, hvarje ört, i sin bana förtär,
der marken förbräns, som af svidjarens låga;
så hären den kortaste vägen nu drog;
så allt på sin bana till näring den tog.
Nu stannade den. Alla visa och gamla
lät AsiaOden till rådslag församla;
från honom då gingo de herrskareord:
»Vår väg är än lång till den fjällstängda Nord.
»Här landet är torftigt, och föda oss felas.
»Vår skara är stor, och den måste fördelas.
»Må lottning bestämma vår särskildta stråt.
»En flock söke Vinås flyende bölja [7]),
»en ann följe Volga vestligen åt.
»Den förra må Hejmdall och AsaTyr följa.
»Jag sjelf för den andra. Vid Aldejas strand [8])
»vi åter förenas. Må nybyggen tagas

---

6) Tanaqvissel (Tanais) anses vara forntida namnet på floden Don. Se slutanmärkn. vid 26 sången.

7) Vinå: Dvinafloden.

8) Aldeja: Ladogasjön.

»af hvem som det lyster!» — Nu lotterna dragas,
nu härarne skiljas, åt olika land
de tåga. Men AsiaOden snart nådde
det land, hvarest Höfund den rättvise rådde.
När dit han nu kom, slog hans hjerta så högt;
och så han till lyssnande Asarne säger:
»Mig tycks det är Odens land, vi besökt;
»ty rättrådighet till skyddsvärn det äger.
»Mig tycks, att dess luft är så ren och så sund,
»som fläkten i Glasers heliga lund;
»och vi derför skola det Glesisvall kalla,
»ehur det än nämnes af grannfolken alla [9].»

Och in i den rättvise Höfunds sal
han gick. — Liksom vandrarn i skuggerik dal
sig svalkar, så tycktes han andas försoning,
när in han gick i den rättvises boning.
De helsades hjertligt. En dag, han sitt qval
i hemlighet yppar: »Jag kan icke hämna
»min Beldegg; och verlden mig feg skall nämna.»
Då svarade Höfund: »Hvad är väl det mod,
»som verlden beprisar? En brusande flod.
»Låt fritt den brusa! Du hämmar den icke.
»Af visdomens heliga källa du dricke!
»Dess åder än aldrig var uppspädd med blod.
»Ja, visdom och frid kunna aldrig bli skilda;
»de sällheten afla. På ishafvet vilda,
»jemt stormar det; likväl der finnes en hamn.

9) I Hervararsaga kallas kung Höfunds land Grund. Glasers lund säger d. y. Eddan låg nära Valhall, och löfven derpå voro af det renaste gull. En bild af den klara stjernhimmelen. Vår heliga Skrift liknar ofta himmelen vid *glas*.

»Sök denne i fridens och kärlekens famn!»
Så Höfund. I AsiaÖfverdrotts sinne
kom lugn; fast der stod än ett nattbeklädt minne.
Sin här lät han rasta, i konungens gård,
väl månader två; ty den vintren var hård.

Till milde Kung Radbart de vandrande gäster
sen drogo. Hans dotter ung Rinda, en mö,
så skön som en solbild på spegelklar sjö,
hvart öga förbländar, hvar mannahåg fäster.
Den Öfverdrott frambär, så välbetänkt,
en helsning från Vidar, till gästmilde värden,
som frihet och vännnegärd Ungdrotten skänkt,
då ännu han var på den långväga färden.
Och åter med gille och sång och glam,
der flöto mång dagar som gullskyar fram,
tills vårens små härolder närmare drogo.
Men Häner och Lopter åt Asarne logo.

En afton, gick AsiaOden allen
på fältet omkring; och vid fullmånes sken,
han såg huru Volgas böljor de slogo
en underlig ring kring den holme, der låg.
Ett vexlande sken kring dess klippa han såg.
Mång dunstbilder tycktes nu dit honom locka:
kring spetsen af klippan de yppigt sig skocka.
Det retar hans visdomsbegärliga håg.
Han går i en julle. När klippan han hunnit
hvar hägring, likt skimrande Bifrost, försvunnit.
Han ville tillbaka, och hastig då kom
en vindström mot honom. Han vände sig om,

och se, framför honom, på öfversta spetsen,
stod spåmannen Hrosstjof. Hans slokande hatt
ännu för den höghvälfda pannan satt.
Hans ljusblå mantel, kring luftiga kretsen
sig spridde; och doft, som en flod under jord,
han qvädde till AsiaOden de ord:

»Skön Rinda en son dig föder.
»Den förste af fallna bröder
»han tidigt hämnar och blöder.»

Så Hrosstjof. Och se, han försvann som en sky
i natten; och stjernor och måne försvunno
med honom. Men blicken och ådrorna brunno
i AsiaOden. Ren skiftar han hy
allt gång efter gång, och hans tankar ren svärma
omkring. Ej han mer vill skön Rinda sig närma;
han talar inom sig: »Jag faran skall fly.
»Ja! Aldrig jag sviker min maka den sköna,
»och milde kung Radbart skall otack ej röna
»af mig.» Han af konungen afsked nu tog,
sen alla han rikliga vänskänker gifvit.
Hvar teg ger sin gärd, sedan vårdad den blifvit. —
Snabbt Asarnes här emot Norden nu drog.
När höga Hlodynja det märker, hon skickar
strax Hlyn att dem hejda. Det lyckas allren;
ty vägkost dem fattas. Så listigt hon blickar
på AsiaOden, som jagar allen
med Häner och Lopter. De trenne der fingo
stort jagtfång. Men snart på den bleknade skyn
låg qvällen; och när de tillbaka nu gingo,

de funno ej vägen. — Det vållade Hlyn.
Sin gullsköld hon svängde för vandrarnes syn.
Nu hviskar hon: »Lopter! Se, der uppå stranden,
»en utter förtärer sitt rof!» — I en hast,
flög spjutet från Lopter, och liflös på sanden
låg uttern. Då rosade Lopter sitt kast:
»På en gång jag fick mig ett tvådubbelt byte!» —
Men se, der blott låg en förblödande pilt!
Tre Resar då kommo; den ena skrek vildt:
»Ej mycket af mördarebragden du skryte;
»Du mördat min son, och det kostar ditt blod.»
Här Lopter, der Häner i dödsångest stod.
Slugt AsiaOden lät fadren här råda:
»Din vrede är rättvis. Hvad mördarn, i våda,
»har gjort, må han gälda. En borgen jag är,
»att böter han gifver, som målsman begär.» —
Då svarade Hrejdmar: »Från fot och till hjessa,
»med rödaste gull skall den utterdrägt,
»som bars af min Ottar, nu varda betäckt,
»till blodsböter! Förr än J utbetalt dessa,
»jag släpper ej eder.» — När detta han sagt,
gick Lopter hos Asar att hämta de böter.
Han söker det ställe, der hären sig lagt.
Men se, under vägen, en Dverg honom möter:
»Hvad heter du? Rik du väl vara lär?
»Hvad göms i den vadsäck, på ryggen du bär?» —
»Jag Andvare heter,» så pysslingen sade.
Sin gullfyllda vadsäck ifrån sig han lade,
och ämnade fly. — Mera snabb uti språng
var Lopter, och Dvergen i flykten han tager.
Om skonsmål ber Andvare gång efter gång;

men Lopter en kostelig gullring nu drager
ur pysslingens gördel. Då ropade han:
»Af AsiaUller det smycket jag vann
»för trofasta tjenster; du honom ej svike!
»Han är ju din vän; är din frände och like?»
Men Lopter han ler och till Hrejdmar han går
med skatten. Och Dvergen förtviflad der står.
Han ropar så hest, liksom Eljudners hane:
»Den ring alltid blifve sin ägares bane!»
Så Dvergen. Men Lopter med hånlöje gick
till Hrejdmar, som hörde den dommen, och ringen
begärligt dock grep. Detta smycke af ingen
blef burit, som deraf sin bane ej fick [10]).
Till hären kom AsiaÖfverdrott åter;
dock ingen sitt äfventyr veta han låter.

Men illsluge Allvis han var just den Dverg,
som utplundrad blifvit. Nu står han och gråter
så bittert: »Som dåre jag lemnat mitt berg;
»som dåre den långväga resan jag gjorde,
»då hemligt af AsiaUller jag sporde
»att Thjasse här nedgräft sin skatt. — Hvad var den
»mot kostbara ringen? Bland dödlige än
»dess like ej fanns!» — Denna tanke ses skaka
hans merglösa skepnad. Han sträckte sin haka,
han tänderna skar, och med gnistrande blick,
han qvad, medan åter till Gauthiod han gick:

10) Om denna Ottars död, och den blodshämd, som alltjemt drabbade egaren, se skaldspråket vid d. y. Eddan och Volfungasagan. Man har både fordom och i senare tider brukat inöfva uttrar till fiskfångst, och det är möjligt, att Hrejdmar haft en dylik, hvilken han uppfödt och hyllat som en son. Men troligare är det, att Ottar varit en i utterskin klädd gosse, och verklig son af Hrejdmar.

»Ed vare svuren,
»Blodsruna skuren
»till Lopters fall!
»Hög står tall,
»högre står furen,
»falla ändå
»för bilor små.»

Slutanmärkning.

Mången har föreställt sig, att den historiske Balder eller Beldegg och den mytiske Balder varit en och samma person; ty myt och historia korsa hvarandra i alla fornsägner. I företalet till d. y. Edda står äfven om AsaOdens son Beldegg de orden: *honom kalla vi Balder.* Likväl kunna vi på intet vis anse den Balder, som Saxo omtalar, vara densamma mytiska person, som i Eddorna förekommer. Sammanställa vi taflorna öfver dem båda, upptäcka vi blott få hufvuddrag, som sammanträffa. — Hela naturen är liksom förberedd på den mytiske Balders öde. Oroliga drömmar ingifva sjelfva gudarne fruktan. Fridsed tages af hela naturen; men Balder måste falla. Misteltein är det enda ting, som icke svurit fridsed. Loke utletar denna hemlighet af Frigga, och narrar Balders blinda bror, att dermed genomborra honom. Hela naturen gråter för att återfå honom, utom den förklädde Loke. Balders Nanna dör af sorg vid hans lik, och ännu begråtes han förgäfves af allt.

Den hist. Balders öden målas nästan som en motsats till den förras; han är afskydd af Nanna, som han älskar ända till förtviflan. Han håller öppen strid med sin lyckligare medtäflare Hother. Alla de så kallade gudarna hjelpa Balder i ett sjöslag; men måste samfält fly för Hother, då Nanna blifver segrarens lön. Balder ensam öfvervinner Hother likväl sedermera 2:ne särskildta gånger, då denne öfvergifver maka och rike, och flyr till ödemarken. För Fjerde gången strida de med gemensam lycka, men Hother, som möter Balder om natten, fäller honom med sitt segergifvande svärd, hvilket han, liksom de flesta forntidens kämpar, med mod och list förskaffat sig, och i hvilket troddes ligga en förborgad kraft. Hother sjelf blir omsider slagen af Boë, hvilken *vi kalla Vale,* säger föranförde företal. I Eddas framställning äro Balder, Vale och Höder alla söner af den myt. Oden. Hos Saxo äro de två första af Asaätt och Hother är af deras motståndares, eller den Jotiska stammen. Striden dem emellan var således redan *medfödd.* I den historiske Hothers uppträden finnes in-

gen motsvarighet till Loke. Trenne skogsjungfrur, som uppreta honom mot Beldegg, och tre skogsgudinnor, som gifva denne sednare den styrkande drycken, äro af enahanda natur. Att Hother, efter första segern, fördränkte Beldeggs flotta, delade rofvet, att Beldegg högsattes i Danmark, der hans grafhög ännu skulle finnas uti Saxos tid, allt detta, tillagdt med det förra, tyckes vara nog för att bevisa, det Saxos berättelse väl ingalunda bestrider våra förfäders tro på den mytiske Balder; men i synnerhet bestyrker tillvaron af en historisk person i Asaätten, hvilken efter sin död, och med afseende på sin olyckliga kärlek, fått detta namn. Den strid, som fördes mellan Beldegg och Hother, gälde *endast Nannas* kärlek och en svartsjuk hämdlystnad, icke ett rikes besittning; hvarföre det ej heller märkes, att Hother efter Beldeggs död blifvit mägtigare, utan lefvat i sitt från Seland afskilda rike, likasom förut. Under dessa omskiftande krig hade väl båda herskarne sina anhängare på Danska öarna; men i häfderna hopblandas deras ömsesidiga vexelregering öfver Danska landet hvarföre Suhm, i Dan. Hist. 1: 134, yttrar sig att *det ser ut som Frode hade kommit rent af i glömska.* Suhm menar härmed Frode den 3:dje, under hvars regering kriget mellan Beldegg och Hother bordt inträffa, så framt det fördes i den Saxiske Odens tid; men vi hafva redan förut (i slutanm. vid 18 sången) sökt vederlägga hypotesen om denne Odens tillvaro, och följa här Saxos berättelse, som förer nämde krig till första Asaperioden.

Anmärkningsvärdt är äfven det, att *Nanna* icke nämnes bland de 9 stora Asynjor, som voro vid gästabudet hos Hler, ej heller införes hon bland dessas antal uti d. y. Eddan. Om det förra stycket skulle angå de mytiska gudomligheterna, och Nanna således anses redan död, borde hon åtminstone fått ett rum bland Gudinnorna, emedan Balder, hennes make, anses som en gudomlighet. Detta skulle kunna föranleda den gissning, att myten om Balder är yngre än den hist. Beldegg, och att man af hans öde tagit ämnet till den förra; men detta oaktadt, förblifva de båda tvenne bestämt olika väsen. Saxo säger icke hvar Balders (den hist.) hög var belägen — ej att striden hölls på *Seland;* men i *Danmark.* Och då Skåne fordom hörde till detta land, är det möjligt, att vårt skånska Balderup eller Baldersberg utmärka AsaBalders stridsplats eller grafställe.

(a). Utg:s anteckning: Bland Lings qvarlåtenskap befanns ett exemplar af Asarne, hvari förekomma dels tryckta dels med L:s egen handstil renskrifna tillägg och ändringar. Dessa tillägg äro dock ofta så vårdslöst antecknade och svårlästa, liksom otydliga öfverkorsningar m. m. ej sällan förefalla, att man ej kan bestämdt inse hvilketdera läsesättet L. sjelf antagit.

Och AsiaBrage han sjunga nu böd
om Balder den gode, hans fromhet och död.
Strax minnet af Ogn, likt en Ljusalf trädde
för AsiaBrage, och så han qvädde:

Gudhems Magter i ring
sutto tillsammans på Ting;
drömmar dem plågat hade.
Frettir spordes, men sade:
»Blomman af Gudarne alla,
»Balder den gode, skall falla!»

Magternas dom blef fälld:
»Frigga! kring höjd och däld,
»kring sjö och land skall draga,
»fridsed för Balder taga!»
Sorgen och faran förgingo,
när fridsed af allt de fingo.

Oden eden ej tror,
ned till Heliur han for,
trollstafven ut han sträcker,
Vala ur drifvan väcker.
Så han till spåqvinnan talar:
»Hvi prydas nu Heliurs salar?»

»Säng med gyllene skrud,
»väntar den hvite Gud.
»Höder hans bane blifver,
»Vale dock hämd honom gifver.
»Nödigt du tvang mig att tala.
»Fly nu den tigande Vala.»

Magterna hvar efter ann
trodde den fridsed sann.
Fåfängt gladdes de alla.
Balder måste dock falla.
Mistelten edfri uppgrodde;
Frigga för späd honom trodde.

Loke henne bedrar;
edfria qvisten han tar,
ger den åt blinde Höder,
Balder för Mistelten blöder!
Brast då hans Nannas hjerta,
djup var de Eviges smärta.

Hermod till Heliur då for:

»Hel! jag vill lösa min bror.» —
»Nej, Balder löses ej åter,
»om allt icke honom begråter!»
Ut for då sörjande Frigga.
af allt att tårlösen tigga.

Dagg-gråt gjöt blad och gren,
Imm-gråt gjöt jern och sten.
Loke, i trollhamn allena,
månd tårelösen förmena.
All verlden än Balder begråter;
han kommer ej — kommer ej åter! —

Förstummad stod fadren, med blickar skarpa
han såg uppå sonen, som stämde sin harpa
och började qväda sin afbrutna sång,
lik regnbäckens sorl var nu tonernas gång.

Upp står den nyskapta ön,
evigt dagklädd och grön.
Der skall Balder ock vara.
Dit skall Höder ock fara.
Der sig de gode församla.
Här de i skuggor blott famla!

Så AsiaBrage på Gullharpan slog,
och fadren ren andan lättare drog,
ren sorgens perlor började falla
så stilla ned på hans bleknade kind.
Så stundom midt under vintern kalla
en annan, en mildare, vårflägtad vind,
som sväfvar kring rimfrostig lind;
mång tårdroppar vänligt framlockat,
dem kölden förut i saftådern stockat.

TJUGUANDRA SÅNGEN.

Likt flyttfogelskaror, de vandrare tåga
allt längre; likt dessa, de hvila sig ut.
Då synes en krigshär, med högtburna spjut,
hvars uddar som vätteljus små tyckas låga.
»Hej! Fiender nalkas. Hit, koger och båga!
»Hit, lansar och sköldar!» Så ropte hvaren.
Men ropet i glädje förändrades ren,
då AsiaHejmdall och Tyr de nu kände,
som kommo på svettande trafvare fram.
De famnade fader och helsade frände.
Då talade AsiaHejmdall: »En stam
»af våra mot islagda Gandviken dragit [1]).

---

1) Gandviken var urgamla namnet på Hvita hafvet. Det mörker, som omhöljer alla folks första politiska tillvaro, röjes äfven i våra urkunder. Vägen och tiden för våra fäders in- och utvandringar äro öfverhufvud en gåta; fast senare fornforskare upptäckt spår efter dem, dels i likartade minnesmärken som finnas på en viss sträcka i det Asiatiska Ryssland, dels genom språkförvantskap o. s. v. I slutanm. vid 15:de sången har jag anfört hvad den lärde Klaproth yttrar om Osseter och Asser på Kaukasus. Suhm i folkens Oprindelse 2 kap säger, att Asarne voro en utgrening af Alanerna, att förtiga hvad Schöning och många andra lärda skrifvit om nordiska stammarna. Det kortaste och redigaste finnes i Prof. Geijers Svenska folkets historia. Ynglingasagans uttryck, att Asa-Oden flydde för Romarena, ger anledning att tro, det våra fäder icke hade annat val än Norden; ty mångfaldiga folkstammar hade, redan efter Alexanders härtåg, intagit de fördelaktigaste landsträckor på Kaukasus, och Roms örnar sväfvade numera öfver hela vår verldsdel, utom norra Tyskland, Skandien och dess nordligaste grannländer. Det heter tillika att, af de sist invandrade Asar, tog en del bostad i Tyskland, en annan (måhända rättare sagdt en *annan gång*) vägen genom Gardarike och Qvenland. Att under dessa tåg, flera enskildta stammar bofäst sig i Ryssland (se not. 5 vid 19:de sången) och särdeles i Bjarmaland (se efterföljande not) synes ganska troligt; men ännu saknas tillräckliga bevis: monumenter, o. a. d. De mångfaldigt olika folkstammar, som in- och utvan-

»En ann, närmre Ural, sig nybyggen tagit.
»Och Holmgården hafva det landet vi nämt;
»ty tallösa floder det korsa allt jemt [2].»
Då ropades: »Frände och vän sig må skilja
»från oss; men för dem vi dock offra vilja.»

Nu AsiaÖfverdrott, trogen sin sed,
med Qvaser den vise, kring höjder och slätter
vill speja. Och så, tvenne dagar och nätter,
de vandra tillsammans åt olika led.
Men samlade stammarna mellertid orda
om vandringens mål, och det älskade hem,
de lemnat. Då talade Lopter till dem
så listigt: »I Norden skall Nornan fullborda
»vår sällhet. Här fattas oss horndryck och kost;
»men der vi på bark kunna dagligen frossa,
»och låter ej tillfrusen källa sig lossa,
»vi suga oss druckne af droppis och frost.»
»Nu ropade AsaTyr: »Urgammal vane
»ej afläggas kan. Sträck din gadd emot oss!
»En gång skall den likväl dig bringa din bane;
»ty mordlystet kräk af sitt stygn sjelf förgås.
»Men J, som än talen om sorger och möda,
»upp! Låten nu sånger och sägner dem döda!»
Han slöt. Omkring fältet så liknöjd än låg
den starke och tröge, den trötte och svage.

---

drat i det vidsträckta Ryssland, hafva troligen tillintetgjort hvarandras minnesmärken, och utträngt eller i sin stam upptagit deras språk och sägner.

2) Den delen af det nuvarande Ryssland, som fordom kallades Holmgården, låg troligen närmare till Uralbergen. I Bjarmaland var visserligen en koloni af Asar, så vida vi skola tro berättelsen om dervarande tempel, begrafningssättet, m. m., som i sagorna nämnas. Se vidare om Bjarmaland i Tidskriften Iduna.

Man knotade högt mot det vandraretåg.
Då ropade Drotten: »Upp, AsiaBrage!
»Din sång skall oss muntra. Du gullharpan tage!»
Stod Brage då opp. Men hans stämma var matt;
ty hamnen af Ogn vid hans gullharpa satt:

»Mägtige Oden! Min ande har sett
»hvarför ditt öga i pant du gett
»åt Mimer, för drycken ur källan klara.
»O, visdom! Du djupet af allt måste vara.

»Höga Hlodynja! Min ande nu vet
»hvarföre du och all verlden gret,
»att lösa din Balder från Eljudner åter.
»O, fromhet! Dig än hela verlden begråter.

»Härliga Freja! Mitt hjerta förstår
»hvarför, från land och till land, du går,
»att söka din Öder, och gulltårar gjuter.
»O, kärlek! Du jorden till himmelen sluter.

»Väldige AukaThor! Fattat jag har
»hvarföre Örvendils stjerna så klar
»lyser på himlen. Du satt der hans minne.
»O, vänskap! Din ledstjerna helgar hvart sinne [3].

»Gudvigda Skade! nu kan jag förstå,
»hvarföre din faders ögon också
»fästes på himlen, och skina så klara:
»den barnsliga kärlekens magt de förklara.

3) Om dessa mytiska ämnen se Eddorna.

»Fridgode Frej! Nu min ande har lärt
»hvarför en jättefödd brud du begärt;
»hvarför hon undfick det segrande svärdet.
»O, mildhet! Åt styrkan blott du gifver värdet.»

Så qvad han, vid ljud af sin gyllene harpa;
men ljuden dock tycktes mer dystra än skarpa.
Båd Häner och Lopter sig yttrade högt:
»Den rösten och sången är vek som en qvinnas.
»Bland Asarne lustiga sägner ju finnas,
»som bättre oss lifva, när blodet går trögt.» —
"Ja, lustiga sägner!" Så ropade flera.
Då uppstod en Aser: »Mig fägnar det mera,
»att höra berättas hvad AsaThor gjort
»i Norden; ty än jag hans bragder ej sport.»
Då svarade Lopter: »Din håg skall jag lätta;
»ty mycket om AsaThor kan jag berätta.»
Då nämde han hur han om AsaThor drömt:
lik AukaThor sjelf, han sin rustning förglömt,
och Grid honom halp; men Bergresens dotter
då sände mot honom ett flödande regn [4]).
Mång Aser log högt åt den menliga sägn.
Sitt hånord gaf Häner: »De Gudnämdes lotter
»man vörde! Och jag dem förtänka ej vill.»
Nu AsiaHejmdall, som kommit dertill,
på hånaren såg, och bestraffande sade:
»Jag också en dröm, denna natten, hade.

---

4 och 5) Dessa skändliga sägner tyckas diktade dels om, dels af den historiske Loke. Som de fått ett rum i Eddorna, har man icke heller gerna velat utesluta dem här, emedan Asalärans förfall måste förberedas genom hennes egna både anhängare och motståndare.

»Om Uller oss Vifel berättat förut,
»att Gauthiods drottborg han Asgård lät kalla?» —
"'Vi hört det. Men drömmen?" . . . Så ropade alla.
Han fortfor: »Jo, Ullers och Lopters beslut
»det var nu, att Asgård för evigt betrygga.
»En Jätte omkring det en mur skulle bygga,
»och Måne och Sol, såsom arbetslön få.
'Snart muren är färdig. Hur skall den betalas? . . . .'
'Jo, arbetet måste med list förhalas.' —
»Sig sjelf till ett ungsto omskapar derpå
»vår Lopter. Och springarn han lockar från Jätten,
»som skriande sprang der, på stenbrutna slätten.
»Så arbetet hindrades; lön han ej fick;
»men Lopter, så tyckte jag, drägtig nu gick.»

En log åt den sägnen, en ann den fördömde.
Då talade AsaTyr: »Jag också drömde
»om Lopter. Han hade från Svartalfers hem
»tre vapen beställt, och de tillverkat dem.
»De sade: 'Ett vad vi med Loke nu slagit:
'han pantsatt sitt hufvud. Vårt arbet var hårdt;
'han sökt det förhindra. Han sen oss bedragit.
'Vi fordra vår rätt, och hans hufvud är vårt!' —
»Då hånlog du, Lopter, och sade: 'Nog svårt
'är hufvudet taga; ty halsen jag äger!' —
»Bort sprang du; men AsaThor grep dig, i hast.»
'En lögnhals bör stängas.' — »Så Svartalfven säger,
»och hopsyr din mund; men se, läppskinnet brast,
»när tala du ville.» —

Nu hånskratt så gälla [5])

der hördes. Sjelf Lopter belog detta skämt;
men Asialäran belög han alltjemt.
Så grumlar den osnygge vildgalt hvar källa,
der sjelf han skall dricka. Vid gryningens dans,
på jagt och på fiske nu svennerna gingo;
men ringa af villebråd ännu der fanns.
När åter de vände, i sigte de fingo
ett nedrifvit Blothus. Helt tyst och allen
en vandrare satt der, på mossbeklädd sten.
De frågade honom, hvad storman han vore?
Han svarade: »Ensam min vadsäck jag bär,
»och ensam bland tusentals tusen jag är,
»och yngst bland de gamle, och minst bland de store.»
Nu en utaf svennerna, upphof ett rop:
»Se der, fram ur skogen en stålbeklädd hop
»sig smög, och till härman en sköldmö den hade.
Då hviskade en utaf svennerna tyst:
»Vår Öfverdrott ofta den härmannen kysst;
»det varit hans maka, hon kallar sig Skade.» —
»Ja,» sade en ann, »samma rustning hon bar,
»som fordom, då Öndurdys kallad hon var.»

Den listige AsiaLoke, som hörde
det talet, till Fjorguen den sköna det förde.
»Min make alltjemt såsom spejare far!»
Hon sade, med Svartalfers rysliga löje.
»Du nämnde en främling. — Det vore ett nöje,
»att höra hans saga. Måhända han ger
»mig ordet till gåtan. Låt straxt honom komma!» —
Den okände kom och sig kastade ner.
Som solstrålen lyfter en dignande blomma;

så hon honom lyfter. Men tyst, som en hamn,
han stod. Och hon sade: »Njut fred och välfägnad!
»Af Öfverasynjan hvar värnlös är hägnad;
»men säg mig ditt hemland, din ätt, och ditt namn.»
Han sade: »Från äldre, invandrade Geter
»min härkomst jag räknar, och Skyde jag heter» [6]. —
Hon utbrast: »En hemlighet röjs i din blick!
»Jag såg det allren, då inför mig du gick.»
Då svarade Skyde: »Jag återhåller
»min suck; att ej glädje betala med sorg!» —
»Förtälj,» sade hon, »hvad ditt lidande våller.» —
Då talte han: »Sige, i Hunalands borg,
»jag sökt; ty mitt väl af hans lycka berodde.
»Men fallit har han. Sina svågrar han trodde;
»och sviken han blef. Han dock hämnad nu är;
»hans son redan Hunalands krona bär.»
Som ödsliga klippan, der stormarne bodde,
så stel syntes Fjorguen den sköna der stå.
Men Skyde han fortsatte samtalet så:
»Att Gaute är död, och att Beldegg är fallen,
»det hafven J väl af de härolder sport,
»som långväga resan till Tanais gjort?»

Snabbt fjällstormen kastar högtsusande tallen
till marken; så Fjorguen den sköna nu föll
afsvimmad till jord: hon ej såg eller hörde.
En tärna i skälfvande famn henne höll.

6) Att Oden och Frigga engång träffade en fattig vandringsman, som hette Skyde, och gåfvo honom vägkost, hvarpå han följde med dem till Valhall, står i en gammal vers. (Se Suhm om Oden). Att det historiska Valhall eller Asgård här menas, synes deraf, att det säges tillika, att Oden der gifte Skyde med en Asynja, och han blef en stor man och stamfader för en namnkunnig ätt.

Hon yrade; våldsamt hon lederna rörde;
på gullstickadt hyende henne man förde.
Allt teg nu. Men strax, som ett återskall
från klippa till klippa af åskvagnen dallrar,
så ryktet, på en gång, bland härarna sqvallrar
om Gautes och Siges och Beldeggs fall.

Snart AsiaÖfverdrott kommer tillbaka.
Mot honom då rusar hans dödsbleka maka:
»Om Siges och ljuslette Beldeggs mord
»och Gautes död, du ej velat förtälja
»ett ord, att den tidningen skulle mig qvälja,
»som gam hackar rofvet.» — Sitt öga mot jord
slog AsiaOden, och blott dessa ord:
»Är Sige ock död ...?» bröto fram ur hans hjerta. —
»Jag spådde det ren, då hans svågrar jag såg;
»de voro som hafvets än hejdade våg.» —
Men Fjorguen den sköna, mer vild i sin smärta,
brast ut: »Denne främling kan säga dig allt.
»Men torrt är ditt öga, ditt hjerta är kallt.
»O, ve mig olyckliga! Tröst jag ej finner.
»Min gråt är förspild: den med stormarna far!
»Ej ord eller blick ger min make till svar!
»Vänd om! O, vänd om! Förrn de skogsmän, deroppe
»i nordfjällen, sugit ur hjertat hvar droppe.
»Der kärlek är is, och all vänskap är snö.
»Vänd om! — Hela hären till hemtåg är redo;
»den vill ej som örn för en drake dö,
»den ångrar att ej vi mot Latierna stredo.»

Kring hären den klagandes verop sig spredo.

Der hördes ock knot. Uppå enslig strand,
af långsamt rullande vågor ibland
hörs oredigt dön, medan nordanvinden,
så stinn uti öga och flussig i kinden,
på vingarna rör; fast han flyga ej vill.
Sjelf AsiaÖfverdrott teg ännu still,
och hemligt till vandraren Skyde sig vände:
»Du mycket berättat, säg ock, om du kände
»den kindfagre Sigurlam. Säg, om du sport
»hans öde?» — »Jo,» svarade Skyde med ära,
»till Qvenernas Kung honom Gudarne gjort.
»Han önskade famna sin far, och helt nära
»hans rike här ligger. Jag hört att hans far,
»med bröder och son, honom skickat har
»en helsning från Asgård — ty hitåt de drogo,
»när vägen mot Nord de med flyttfogeln togo.»
Med ljungande blick och med åskande röst,
då talade AsiaOden till hären:
»Er saknad är rättvis, och mig gifver tröst
»hvar suck, J de fallne, som dödsoffer, bären.
»Nog länge jag ensam har burit min sorg.
»Vi lemnade Asgårds högtornade borg;
»jag trodde den bördan var nog för ert hjerta.
»Jag ville er skona, tills målet vi nått.
»Nu Sige också till Valhalla har gått.
»Och nu J belönen mitt mod och min smärta
»med trotts? Och J höjen mot mig edert knot,
»och snyften vid qvinnors förföriska jemmer,
»som knarren med gräshoppan qvällsången stämmer.
»Tron J, att jag fruktar de vekligas hot,
»dem skymten af sjelfdigtad olycka skrämmer?

»Gån bort från min här, både gammal och ung,
»för hvilka en sköld, mer än bojan, är tung!
»Mot stunder af lugn säljen rykte och ära!
»Gån! Byten vår härliga Asialära
»mot främlingars skänddigter. — Lären er dem!
»Ja, segraren dyrken med sånger och dansar,
»och offren ert gull, att förgylla hans lansar;
»sen qviden som ufvar i utplundradt hem!
»Men J, hvilka ännu er pligt icke glömden,
»som liknen de fäder, hvaraf J berömden
»er härstammat hafva, vi skiljas väl här;
»men mötas ånyo vid Kyrials skär [7]).
»Min ledsven blir Skyde: till Qvenland jag tågar,
»der kindfagre Sigurlam konung nu är.»

Ej ord, eller ljud någon yttra vågar;
så tystnar de mullrande åskornas dån.
Men Fjorguen den sköna, med tårar nu sade:
»Du går då att famna din älskade Skade?
»Jag vet att hon är icke långt härifrån.
»Gå! Slut uti famn hennes kindfagre son;
»blott jag må förskonas från hatfullas möte.
»Den yngel, som framgått ur jättemöns sköte,
»får lefva; och jag skall, måhända nog snart,
»se hela mitt stamträd på grenar bart!»
Hon teg. Liksom efter en stormil, helt stilla
ett regnmoln sig öppnar, så gråten sågs trilla
på kinden. Af alla beklagad hon vardt.

Ren AsiaOden med Skyde bortdragit,

7) Kyrialskär: Finska skären.

och närmaste vägen åt Qvenland de tagit.
Den samlade Asiahären drog bort
mot Norden. Dem följde ock Fjorguen den sköna.
Men hejdadt blef vandrarnes tåg, inom kort:
af hagel och oväder ängarne gröna
förhärjades. Störtfloder kommo, med dån,
från höjderna; famnsdjupa fåror de plöjde,
kring nejden. Sig Wolga ur flodbädden höjde,
och kastade böljorna långt derifrån.
När ovädret stannat, ett skydrag allena
gick fram. Det sågs jorden och himlen förena:
allt hvirflade opp, i dess sjudande famn.
Det tågade långsamt, likt Ymers hamn.
Med rysliga knallar det brister omsider.
Hvar Asiastam, utaf häpnad, sig sprider
än hit och än dit. Sedan ovädret flytt,
de måste fördröja, på vidsträckta fältet,
i stamtältens skygd, till dess morgonen grytt.
En hullfager hjord till det yttersta tältet
då flåsande kom. Ifrån närmaste bygd,
den sökte, i natten, sig föda och skygd.
Den synen mång hungriga svenner förnöjde:
»Se! Villebråd här, af det yppersta slag,
»vi fånga. Upp, vänner! Förrän det blir dag,
»vi här vilja frossa, att ej blifva röjde.»
Så gjordt. Och de slöko, som glupskaste lo,
tre dragare feta. Men snart deras ro
sju Bergresar störde; och en af dem höjde
sitt svärd och sin röst: »Ha! Jag kom just i tid,
»att ännu för eder en läckerbit sätta;
»sen skolen J blifva för evighet mätta.»

Nu slungades vapnen. Der uppstod en strid,
och mången af Asiasvenner månd blöda.
De närmare stammarna väcktes dervid,
och rusade fram för att vännerna stöda.
Och ljudet det gick, som en sorlande elf,
kring nejden: »Ve oss! Att den Öfverdrott sjelf
»oss lemnat. Han skulle de trotsige hejda.
»Förgäfves i mörkret mot Jättar vi fejda.»
Nu AsiaHejmdall med Brage och Tyr,
samt Qvaser sig väpna. Till stridande hopar
de tala: »Hvart för detta äfventyr
»i nattens mörker?» — Till Diarne ropar
den hatfulle Thjasse: »Min röst vare nog,
»att eder förskräcka. Mitt svärd kan då sparas.
»Min vänskap till er likväl måste förklaras:
»från fjällhöga Noreg för er skull jag drog.
»Det gull, jag här gömt, J från mig äfven röfvat.
»Det sade en Dverg mig. Men nog det ej är:
»ett rån på min hullfagra hjord J föröfvat,
»och svärdet J dragen, när rätt jag begär.
»Men lätt från min gästning J skolen ej slippa.»
Han striden förnyade. Lugn står en klippa
som ungskogen värnar, i stormvindars strid;
så AsiaDiarne ställde sig modigt,
i spetsen för svennerna, ropande: »Frid!»
Och Qvaser bröt ut: »Ej vårt svärd varde blodigt,
»för dragarnes skull! Än finns medel och tid
»att gälda dem. Stammen, som strandhugget gjorde [8])
»med guld det betale.» — Men Thjasse dem sporde:
»Betalen J också det röfvade gull,

8) Strandhugg kallades det byte af boskap, som ankomne främlingar gjorde.

»som Lopter har stulit?» — Då svarade denne:
»Mig Dvergen beljugit. Din hämd han ock känne!» —
Sen svor han vid svärdet, så oskuldsfull,
att han icke hade det gullet. Och eden
af Häner bekräftades. Thjasse dertill
sig yttrade: »Er jag ej misstänka vill.
»Ert lynne jag känner.» — Så mildrades vreden
hos Thjasse, som böter för dragarne fick,
och bort med hjorden och Resarne gick.
Men Fjorguen den sköna, med klappande hjerta,
det stridsbullret hört. Hon förglömde den smärta,
som nyss henne qvalde för sönernas död.
Hon kände allenast sin fara och nöd:
»Ve, mig som ej vägrat min make att följa!
»När Jättar här möta, hur skola de då,
»mot oss på de rysliga snöfjällen gå,
»der de uti björnarnes hiden sig dölja?
»Och nu har min make ju lemnat mig!
»Allena med Skyde, på obanad stig,
»han vandrar. Om ensam af Jättar han mötes,
»hur skulle mot dem han väl värna sig?
»Jag hoppet vill famna, men evigt jag stötes
»af hoppet tillbaka i afgrundar ned!»
Så qved hon. Af Lopter allt mera hon skrämdes.
Mot fjällstängda Norden, drog hären, den led,
som först utaf AsiaOden bestämdes.
Och när så, en tid, på sin bana de gått,
kom Skyde dertill jemte AsiaOden;
ty svennetjenst Skyde hos honom nu fått. —
Kort hvila man tog, liksom ebb efter floden.
Och tåget gick raskt emot Sigtuna hän,

der Yngve den unge och Vidar den tyste
omfamnade fadren. Men hemligen ryste
dock Fjorguen den sköna tillbaka igen
för sönerna båda af trofasta Skade.
Nu anlände Syr jemte AsiaFrej
och Njord. Men forskande Öfverdrott sade:
»Jag saknar bland eder vår AsiaThor,
»hvar är han? Från Asgård han före mig for.»
Då svarades: »Kort här i Sigtun han dröjde;
»till Noreg han följde med Vile och Ve.
»På kungasäten der sitta nu de;
»dit Säming den djerfve och Svade dem höjde.»
Den nyheten gladde båd stora och små.
Men lugn, som ett vårdtorn på höjden ses stå,
att dalarnes hyddor befalla och värna;
så Asarnes Öfverdrott stod bland sitt folk.

Snart Hejdi, som Nordboars yppersta tärna,
kom fram med en skara. Hon var deras tolk,
fast litet hon ordade. Ögat allena
var språksamt, och sann är den tolken rena.
På afstånd stod Skyde, som nykommen gäst.
Sitt öga på hyfagra Hejdi han fäst,
hvars känsla och enfald förtjuste hans sinne.
Men redan var sommarens morgonstund inne.
Ren natten med dagen vexlade om,
så ljusögd, som han, hon på Nordfjällen kom;
och alla till lekar och gillen hon förde.
Men AsiaOden förundrad var,
när Disornas namn han förändras hörde;
ty hvarje Asynja gudinnenamn bar.

Hans Fjorguen nu AsiaFrigga fick heta.
Ej ringa det smickrat den fåfängas håg.
När listige AsiaLoke det såg,
han visste fullnog hennes högmod att reta.
Från Sigtuna sedan till Gauthiod han for,
med Häner, som sade: »Mig lyster att skåda
»hur AsiaUller är mägtig och stor.» —
Men Lopter log högt: »Ha! Om jag blott får råda,
»snart vi lika stora bredvid honom stå.»
Så talte, på vägen, de vandrare båda,
och snart inför sjelfnämde Oden de gå.

Men, bragdkära Saga! Träd fram, att berätta
hur AsiaDisor gudinnenamn fått.
Säg, hvem gaf väl dem denna yppersta lott?
Jo, Frigga den höga beverkade detta.
Hon ville sin magt emot Magterne sätta.
I Asgård hon vållat Asynjornas nöd.
Hon rådslog med Vingolfs Gudinnor, och böd
dem rikligt Asynjornas trohet belöna.
Enhvar gaf då någon Asynja sin hamn;
sjelf Frigga sitt namn gaf åt Fjorguen den sköna,
och Freja gaf Syr den ädla sitt namn.
Sen talte den höga Hlodynja de orden:
»Gna! Sadla din Hofvarpner! Skynda dig fort,
»på gullskyar ned, till den fjällstängda Norden.
»Gudinnornas namngåfvor ren du ju sport?
»När natten har omhöljt den heliga jorden,
»tre gånger, i Sigtunas Disarsal,
»du rope, att ljudet når berg och dal.
»Säg: 'AsiaDisor! J heliga ären;

'af Vingolfs Gudinnor J namn nu bären.'
»Så ropa! Gå sedan, i Drömalfers hamn
»till hvarje Asynja, och hviska dess namn! —»
Så Frigga. Och strax hennes höga befallning
blef utförd. Och ryktet kring stad och land
det utskrek; så sqvallrar, vid ringaste svallning,
en våg med en ann, kring den hela strand.

Omsider nu Valbergsfesten månd nalkas.
Kring Sigtuna andades frihet och fröjd.
Mång lusteldar tändas på berg och på höjd,
der svenner och tärnor än dansa, än skalkas [9]).
När höga Hlodynja det hade försport,
hon tänkte: »Mitt namn uti Norden är stort.

9) Folkfester visa ofta en frändskap mellan vidtåtskilda stammar, hvilken språkförändringar dölja, och Valborgsmessohögtid hos Uppsvearna är i hela Sverge dem egen, och har troligen sin början i ett hedniskt bruk att fira den inträdande våren och vikingafärdens början. I slutanm. vid 7:de sången har jag yttrat, att Valborgsfesten kunde vara en lemning efter den 3:dje stora årsfesten, som våra fäder höllo i Upsala. Att den påföljande dagen i Maj firas med vällefnad, har nära gemenskap härmed; och uttrycket *dricka merg i benen*, hvilket ännu brukas vid denna fest, hänsyftar förmodligen på de förestående vikingamödor och strider, fast detta begrepp kanske omsider öfverflyttades på odlarens tillstundande tunga arbete. Jag tror icke att något katolskt helgon funnits vid namn Valborg; men detta namn, som dock till sitt ursprung är Nordiskt, kan hafva blifvit af munkarne inpassadt på den gamla Nordiska benämningen af denna fest, som troligen var Valbergs festen, emedan då, liksom nu, eldar antändes på de *högsta bergen* (Valhalls bergen, ättestuporne) eller af *Vale*, som hämnades Balders död (d. v. s. återbragte ljuset), eller rättare af Valhall: gudaborgen. Tyskarne fira ännu Valborgsmessoafton och kalla den Valpurgisnacht, hvilket ord säkerligen är, liksom Ascipurgium d. v. s. Asgård, en latinsk förvridning af vårt Valhall (Valpurgium), ty hall betyder också borg eller gård. Att de med dessa eldar trott sig kunna fördrifva trollpackor m. m., är en tydning, som Uppsvear icke gifva åt denna fest; men nordbon har i allmänhet trott att eld vore det bästa skyddsmedel mot onda väsenden; en föreställning, härledd af urfädernas mytlära. I Prof. Finn Magnusens afhandling öfver 2:ne nordiska folkfester säges att äfven på en viss trakt af Norge firas en eldfest.

»På högbygda Hlidskjalf jag ej vågat träda;
»dock skulle mitt hämdlystna sinne det gläda,
»att se ner i Norden.» — Med vindilens fart,
i hökbespänd karm hon till Valaskjalf ilar.
På trappan, hvars grund vid en solrand sig hvilar,
hon gick några steg. Men hon svindlade snart,
då kring sig hon såg, och hon strax måste stanna.
Hon lade sin snöhand för skönlockig panna:
»Ha, Oden! För dig är det högsätet blott;
»det röner jag nu. Och de ord äro sanna,
»att dit ingen Gud ännu ostraffad gått.
»Ja, Frej! Än i Ragnarok måste du plikta
»för denna förmätenhet. — Darrande svigta
»mig knäna! Men innan mig Oden här ser,
»jag åter vill skynda till stjernrymden ner.» —
Hon ämnade nedgå. Men se, i detsamma,
förbi hennes ögon det for som en flamma!
Allt detta en glimt af den gullbrynja var,
som strålar kring Gudars och menniskors far.
Förskräckt står Hlodynja. Hon andan vill hämta;
men höghvälfda bröstet begynner att flämta.
Hon önskar att tala; hon tala ej kan.
Blek ser hon på maken; då utbrister han:
»Din herrskarefåfänga åter sig röjde.
»På nytt du dig öfvat i ränkefull bragd,
»när du till vår ära Asynjorna höjde.
»För din skull den Balder på bålet blef lagd,
»förgäfves af dig och all verlden begråten!
»För din skull den ljuslette Beldegg föll,
»förgäfves hans fader fridseden höll.
»Nu åter mot Asar du rigtar försåten.

»Hör först dessa suckar, som vållat du har:
»se här denna sörjande moder och far!»
Den mägtige Oden sin gudahand sträckte;
då delades skyn, som vår jordring betäckte.
Och Frigga den höga slog strålögat ned
mot Norden. Så djupt hennes innersta led,
då AsiaOden med söner och maka,
hon såg der kring Valbergets offereld vaka.
De talte om Beldegg. Med klappande bröst,
de höjde till Balder den gode sin röst:

»Ättlig af mörker och köld,
»satt Svalin på nordfjällets topp,
»hållande länge sin sköld,
»för gullklädda Solen opp.
»Hennes bleklagda bror
»allena på stjernvagnen for.
»Men Svalin har flytt,
»och jorden, med kransade hår,
»famnas på nytt
»af den ljusletta vår.
»Och foglarna börja att sjunga,
»och dansande böljorna gunga,
»och fjällarna gråta,
»af fröjd; och de låta
»sin isbrynja falla.
»Och alla, alla
»ropa nu: 'Solguden nalkas oss;
'Allif heter hans heliga bloss!'

»Balder gode! Solgudens bild!

»Icke är du ifrån oss skild;
»fast för blinde Höder du föll.
»Ve den svage, som qvider!
»Din broder Vale än strider;
»fast blåhvita Hel dig behöll.
»Din glans han kring rymden än sprider,
»när höststormen rasar så vild.
»Ja, ve den svage, som qvider!
»Balder! Balder! Ur Eljudners boning
»fanns ej utgång, vanns ej försoning.
»Men när glada Valhalla
»och stjernhusen alla
»med Magterna falla,
»och jordlifvet flytt;
»då skall du, på nytt,
»med Vidar och Vale framgå,
»och alla de gode dig famna då.
»Ty må vår ande bli
»Balder den gode lik.
»Och mild och ljus,
»och stark och fri,
»från jordens grus
»sig lyfta till hans Brejdablik!»

Så vexlade qval och frid i hvart hjerta.
Vid Balder stod Beldegg som sidobild fram,
för tankarna. Öfvergudinnan med smärta
de sörjandes strider och dyrkan förnam.
Förtroligt hon Valfaders Hugin nu smekte,
och barnsligen from med hans Munin hon lekte,
och suckade: »Asarnes qval jag förstår,

»och jag skall ej mera en suck eller tår
»dem aftvinga. Skulle mitt löfte jag bryta,
»må Nornan min Fensal till Hvergelm förbyta!» —

Den mägtige Oden nu lade sin arm
kring makan, och tryckte en kyss så varm
på snöpannan. Varsamt han sen henne förde
från Valaskjalf ned. Med sitt hökspann hon körde
till Fensal på stund. När i gyllene dörr
hon trädde, en syn — denna synen hon förr,
hvar dag hade sett; men så djupt den ej rörde
som nu — ty en gyllene tafla hon såg,
der Balder den gode på bålet låg!
»Nej! Mer jag ej Asarnes ofärd skall vålla.
»De växe i magt som en stigande elf!
»Den ed, som jag svurit, jag heligt skall hålla!» —

Hon talade halfhögt de ord, vid sig sjelf;
dock tydligt dem hörde den sjelfkära Fulla,
hvars uppspända ögon började rulla
som eldklot. Med korslagda händer hon står,
och skakar sin gullbandbesmyckade hjessa.
En suck ur sitt innersta höres hon prässa,
och långsamt och stel hon ur Fensal går.

Så dessa derofvan. Men nere i Norden,
var frid och var glädje bland Asarnes ätt.
Och hundrade frågor, på hundrade sätt,
der gjordes, om älskade fädernejorden.
Väl tusende gånger man svarte derpå,
och ingen sig tyckte besvarad ändå.

Från Beldeggs öde, snart samtalet fördes
på Gaute och Sige. Mång suckar då hördes,
mång tårar då runno. Förrn stormvinden tar
sin flygt öfver hafvet, han molnen blott har
i följe; dock börja ren vågorna alla,
af orolig aning, mot stränderna svalla;
så långsamt ett sorl genom laget nu gick.
Men AsiaOden, med lugn i sin blick,
fast storm var i hjerta, och sorg uti sinne,
då sade: »Må gyllene hornet bli tömdt,
»till Beldeggs och Gautes och Siges minne,
»och ej deras namn uti Norden bli glömdt!»
De strålande gullhornen tömdes i botten.
Och AsiaBrage, på samma gång,
qvad brödernas Drapa. Så djup var hans sång.
Men tankfull satt fadren och Öfverdrotten,
lik Måne, allena på himmelens rund,
när stjernorna bortgått. Men efter en stund,
hörs AsiaÖfverdrott tystnaden bryta:
»Ej stormar beständigt kring verldshafvet ryta.
»Ej natten beständigt kring Nordfjällen rår;
»en lustfager blomma på dem äfven står.
»Vi hafva från Sigurlam tidningar glade:
»som hans Valkyrja, den trofasta Skade,
»tre år, vid hans sida i slagtningar gått.
»Och Konungadöme i Qvenland han fått.»
Hvart hjerta till glädje den tidningen rörde.
Men AsiaFrigga från högsätet spratt,
med molnbetäckt panna, då nämnas hon hörde
den trofasta Skade. Orörlig dock satt
dess hugstore make. Helt liknöjd han ropar

åt Skyde, som gick der, bland svennernas hopar:
»Gå! Hämta den rustning, som Sigurlam tog
»från Qvenernas Konung. Du känner den nog.
»Enhvar bör den se, att hans hjeltebragd röna.
»Och om, på sin äfventyrliga färd,
»han tänkt sig en mö, som hans kärlek är värd,
»må hon då hans mod och hans trohet belöna!»

Högt lyfte han gullsköld och brynja och svärd
samt hjelmen. De skeno som nordljusets flamma.
Han fäste sin forskande blick, i detsamma,
på Hejdi. Och se, öfver kinderna då
en rosensky for, som på Ljusalfer små,
när hjertat dem sväller. Inom sig hon kände
en värme så ljuf! Ej den eld henne tände
tillförene för Uller. — Vid middagens stund,
känns solstrålen ofta mer himmelsk och sund;
fast hett den, om qvalmiga morgonen, brände.
Än Sigurlams rustning beses af enhvar;
men Hejdi för tanken blott ägaren har,

Som vårskyar nöjena skiftande logo.
Asynjorna alla sig satte till häst;
till fots ut åt nötskogen svennerna drogo.
En vildhäst tog Hejdi; ty denne var bäst
i styrka och snabbhet. Hej! Utåt han rusar,
och fraggande skum ur hans näsborrar frusar.
Försvunno då alla. Men hastigt ett skri
der höres, på afstånd. Förfärade bli
de långsamt, i nötskogen, vandrande svenner.

»Gif plats! gif plats!» — Man Hejdi nu känner.
Ren vildhästen flyger, som vinden, förbi.
En skogsman, betäckt med en varghudskofta,
han såg nyss — af vildjuren hade han ofta
fått hullsår — han skyggat för den; och så vild
han skenar nu fram, emot hafsbrantens klippa.
Den hyfagra Hejdi, af Rota en bild,
kan icke ur hoptrasslad stigbögel slippa.
Hon brådjupet nalkas! Att nu kasta om
den rasande vildhäst, är henne omöjligt.
Ren nalkas hon brädden! —

Som blixten då kom
den varsame Skyde. Försigtigt och böjligt
han strax mellan hästen och brådjupet sprang.
Han fattade tygeln, att gullkeden klang.
Med jättelik styrka han hastigt försöker,
att störta den vilde till marken. Men nej!
Den rasande vildhästen tyglas dock ej.
Den fort, som en ringorm, åt sidan sig kröker.
Han griper i frustande näsborren fast:
och vildhästen upprätt står i en hast!
Han ger den ett knifstygn; men detta blott lossar
den åtsnärjde bögeln. På samma gång,
gör Hejdi, från sadeln, ett baklänges språng.
Det märker ej Skyde. Han ännu ses frukta
att djuret går öfver, och under sin kropp
förkrossar den sköna. Att vildhästen tukta,
han vicklar sin hand in i tygeln, och opp
på halsen han far, och ett knifstyng han gifver.
Men vildhästen endast mer rasande blifver,

han gör nu ett språng emot brådjupets rand.
Ur tygeln kan Skyde ej lossa sin hand.
Som Vörringfors störtfall ett flarn med sig rifver [10]),
så vildhästen störtar i brådjupet ner,
med Skyde, som ingen nu hör eller ser! —
Man rusar till störtklippan: ingen der finner
olycklige Skyde! — Ett blodsvall blott rinner
på branterna. Nederst vid störtklippans fot,
der vågor vid vågor sig skummande bryta,
ses vildhästen död, och med hufvudet mot
en häll, ligga upprätt, vid högbugtig rot.
Mång svenner tillhopa nu händerna knyta,
att bilda en kedja, och AsiaTyr
som anländt, sin kosa åt brådjupet styr.
Vid en hand han hålles af närmaste svenner,
och stretar mot klyftan; så lokatten spänner
sin kropp vid ett anfall. — Snart AsaTyr ser,
det ställe, der Skyde föll liflös ner.
Nu dristige AsaTyr honom månd lyfta
på axeln; och uppför den tvärbranta klyfta,
med bördan, han kilar än ner, än opp,
tills slutligt han hinner dess öfversta topp.
En handspak åt honom af svennerna räcktes,
och opp han det sargade dödsoffret bar.
Af blod och af stoft ännu Skyde betäcktes,
att oigenkänlig för alla han var.

Till Sigtun bars Skyde, som AsiaOden
tog in i sin sal, dit han gick helt allen,
tillika med Hejdi. De hämmade bloden.

10) Vöringforss, ett mycket betydligt störtfall i Norge.

Snart spritter det till, genom merg och ben
på dödsoffret. »Redan en suck han ju drager
»så djup? — Ren det slocknade ögat ju rörs?» —
Än yrande vildt, han ej läkedom tager.
Han svimmer på nytt. Intet andedrag hörs!
Han vaknar. — Hans stirrande ögon betrakta
den hyfagra Hejdi, och läpparna sakta
till henne ren hviska: »O, blif här! Blif!» . . .
Hans bön henne fängslar. Hon stilla sig sätter
vid sjuklingen. Vakande dagar och nätter,
till Gudar hon ber för sin räddares lif.
Och snart har all fara för Skyde försvunnit;
blott matthet är qvar af det blod, som förrunnit.

Var Skyde nu räddad. Men se, en dag
han talte till Hejdi: »Min ande är svag,
»fast stark jag mig känner. — Du må icke hämnas:
»ett budskap jag glömt; och nu måste det nämnas,
»hvad Qvenernas Herrskare ålade mig.
»Min trohet han rönt och min fasthet han kände,
»och derför mig hit, med sin fader, han sände.
»Hör! Kindfagre Sigurlam suckar för dig.
»Mång år har han suckat, och se, lika trogen
»han brinner ändå.» —

Liten dufva i skogen,
när först hon sin kuttrande älskare hör,
en sväng uti luftblåa lustparken gör;
men åter den susande vingen hon fäller,
och åter sin resa till bedjaren ställer;
så hyfagra Hejdi försökte att fly.

Hon ögonen fällde, hon skiftade hy.
Strax Skyde for opp. Med oändelig smärta,
han tryckte den snöhvita hand till sitt hjerta:
»Se, jag lik en vålnad, dig nalkas. — O, gif
»mig också en blick! Jag har räddat ditt lif.
»Den gärden var ringa; jag vet det, du hårda!
»Men hvarföre skulle så ömt du mig vårda,
»att tusende gånger mig sen låta dö?» —
Så ropade han. Och den skälfvande mö
sprang bort. Men hon tänkte: »Hans ord hos mig nära
»båd ömkan och afsky. Det sårar min ära,
»att den som mig räddat, förråder sin vän!
»Hvad? — Tanken på Sigurlam framstår igen!...
»Han älskat mig fordom; och än han mig saknar!
»Han hållit sin ed; han ej bryter den mer.» —
Så tänker hon. Sigurlams bild hon nu ser,
hvar gång, uti drömmen. Och sen, då hon vaknar,
hon tycker, att Sigurlam mot henne ler.
Så ständigt hans bild hennes hjerta besökte,
och fasan för Skyde sig dagligen ökte.
Omsider ett bud ifrån denne hon fick
med AsiaOden, på hvilkens befallning,
till yrande sjuklingen åter hon gick.
Helt matt var nu Skyde; men ådrornas svallning
föröktes. Han talade lugnt några ord;
men kallt blef han svarad. Han ömsevis tiger
och ömsevis talar. Allt högre då stiger
hans stämma, och Hejdi allt undan sig drar.
Nu, yrande starkt, hennes snöhand han tar.
Förgäfves från honom sig slita hon söker;
hvart ord, som hon talar, hans yra föröker.

»Nej!» ropar han, »hör dock min saga! O, hör
»dess slut, förrän här vid din fot jag dör!
»Vet, Sigurlam sjelf uppå knä för dig ligger.
»Vet, Sigurlam sjelf af dig lifvet nu tigger;
»fast lifvet, för din skull, i nio år,
»han velat försaka.» —

Förvånad der står
den hyfagra Hejdi. Hon ord icke finner.
Hon Sigurlams anlet fullnog sig påminner,
och kindernas rosor och gullhårets glans.
»Nej, Sigurlams like på jorden ej fanns!» —
Men Skyde den svartbruna hårlufvan tager
från hufvudet. Lösskägget mörka han drager
från rundade kinden, och Sigurlam der
står fram, som en Gudarnes ättlägg, så fager.
Hans hy är väl icke, som fordom, så skär;
men manlighet lyfter hans lockhöljda änne.
Vid kindgropen ynglingalöjet än satt,
fast gropen i hakan ej mera var glatt;
ty lockiga skägget beskuggade henne.
Det tindrande ögat, som ungnyet sken,
och manliga stämman var ljuflig och ren.

Hos hyfagra Hejdi de välkända dragen
väckt häpnad och glädje. Hon stod der betagen.
Jemt ville hon fly; men det kunde hon ej.
Förvirrad på en gång hon småler och gråter.
Ren Sigurlam grep hennes liljehand åter:
»O, säg mig min dom! Om ett ja eller nej
»jag bönfaller.» —

AsiaOden nu stiger
in till dem. En hvar af de älskande tiger.
Helt vänligt till Hejdi han yttrar sig då:
»Vid Freja den härliga, säga du må,
»om du åt min son ger din hand och ditt hjerta.
»Han köpt dem med nio års trohet och smärta.» —
Till sidan tog Hejdi ett långsamt steg.
Hon rodnande sänkte sitt lockiga änne
och ämnade tala; men ännu hon teg.
Den lågande Sigurlam såg uppå henne,
den ena och andra der stod som en bild.
Men fader hans talte till Hejdi så mild:
»Säg, är det ett Ja, som på läpparna sväfvar?
»Jag ser, att det, liksom en Ljusalf, bäfvar
»för jordskenet.» — Rosendeläpparna
den blyga då rörde, och hviskade: »Ja!»

Och hand uti hand den Öfverdrott lade.
De älskande tego. Men mycket dock sade
de brinnande kyssar på öga och mund.
Små Ljusalfer gladdes åt detta förbund.
Den härliga rustning, af fadren förvarad,
tog Sigurlam åter, och liksom förklarad,
han gick in i laget, der fästölet blef
besörjdt. Sina öden han höfviskt beskref.
När trofasta Skade han nämna skulle,
då hviskade han, likt en smekande vind.
Han visste, att Öfverasynjans kind
vardt röd som en blodbestänkt offerkulle,
när Skade blef nämd. — Detta gille var stort,
och vida blef Sigurlams äfventyr spordt.

Slutanmärkning.

Då jag låtit AsaUller framstå som öfverdrott i Gauthiod, bör jag förete några skäl för detta framställningssätt. Sverges berömdaste häfdforskare hafva alltjemt förbigått den vigtiga omständigheten att *flera minnesmärken och ortnamn* finnas i vestliga delen af *Götarike*, hvilka *betydligen likna dem*, som äro i östliga delen af *Svearike.* Deras tillvaro kan icke nekas, och som deras ålder icke kan bevisas, tyckas de höra till de äldsta tidehvarfven af vår historia. Den ifrige antiqvarien Thams sats, att Asarne *först bosatt sig i Vestergötland*, strider mot Ynglingasagan och inledningen till d. y. Eddan, och ingen annan förändring af Asakastens bostad omtalas än den, att YngveFrej flyttat offren ifrån Sigtuna till Upsala, hvilka ställen icke utmärkas såsom belägne utom Upsvea dynastiens område. Väl antages i allmänhet, att flera invandringar hit till Norden skett af Asiatiska stammar, på särskilta tider, under särskilta Odiners anförande, och att den ena stammen förträngt den andra; men ingen vet *när Götarike blifvit af Odins dyrkare bebygdt.* Häfdforskaren måste likväl hafva en tidspunkt, hvarifrån folkets politiska tillvaro kan beräknas. Jag har trott, att denna kunde för den ifrågavarande delen af Götarike hänledas till vår AsaOdins tid, och att *Uller, som äfven kallas Metothin* (MedOden) *derstädes infört ett nytt offerskick* och måhända en *ny Dynasti.* Grunderna till denna förmodan äro:

1. Der man antager att invandring skett i ett *förut bebodt* land, antages äfven att *särskilta folk* bebott detsamma. Enligt Saxo voro det 3 *slags varelser*, som tillegnade sig *gudomlig rätt i Norden*, hvaraf det ena slaget *var födt här i Norden*, och afkomling af de begge andre. Uller var född af en *Nordisk qvinna*, och *AsaThors styfson.* Han hade således, liksom Njord, Qvaser och Häner, *blifvit upptagen* bland Asarne. Ofvannämde likhet i ortnamn och minnesmärken röjer, att en med Asaläran bekant höfding eller kast i Vestergötland infört dem, och Uller, som genom yttre förhållanden blifvit införlifvad med Asastammen, var likväl genom sin härkomst, i inre strid med den.

2. *Uller*, säger Saxo, *förändrade Asakulten, och införde serskilda offer för hvar gud.* I Vestergötland, på ett ställe kalladt Godhem (Gudhem, hvarest sedan ett kloster bygdes) fanns det största afgudahus, som i vår Nord omtalas: der voro 100 gudar. Sagans uttryck är väl öfverdrifvet; men om vi räkna Asarnes 12 gudar, 19 högre och lägre gudinnor, 3 Nornor, 13 Valkyrior, Heimdalls 9 mödrar, Thors 3 söner jemte Njords och Ägers 9 döttrar hvardera, uppgår detta till 77 gudaväsen. Lägga vi nu härtill det obestämda antalet af Alfer, Fylgjor, Vättar m. m., så kan hundradetalet lätt fyllas. Måhända Uller, såsom ättling af jotastammen, inblandat alla dess gudomligheter i Asarnes lära, för att desto mera verka på båda dessa stammar; nog af: Asaläran, hvars hufvud var Allfader, förestäld under det heliga tretalet: Oden, Thor och Frej, blef i sin in-

nersta grundval rubbad. I Upsalas vidtberömda tempel, som Saxo kallar det *namnkunnigaste i hela Norden,* funnos blott de förnämsta Gudars bilder, såsom Adam af Brehmen yttrar sig derom. Jag påstår väl icke att Uller offrade åt hundra gudar; men den olikhet, som han vid offringen införde, tillkännagifver en betydande schism med UpsalaDiar, och bevisar, att månggudaoffringen fortsattes i Vestergötland, äfven sedan Uller såsom Medoden var fördrifven, ty en längre tid derefter, sedan den ursprungliga Asaläran blifvit vantydd, fortgick detta skick i Norge, och öfverflyttades vidare derifrån till Island.

3. Dessa religionsstridigheter tyckas hafva varit en början till de politiska, hvilka sedan alltjemt yppades hos Vestgöterna emot Upsvearna och deras Regenter, och röjas i de förres Ting alra Gotha, deras stadgar och seder, just derföre att dessa i forntiden alltid utgingo från den presterliga kasten.

4. Uller, som, under AsaOdens frånvaro tillvällat sig öfverväldet, blef sedan af denne förföljd *ifrån Asgård ända till Fyn i Danmark,* der bönderna slogo ihjäl honom. Sannolikt har denna flykt skett från det *nya Asgård,* eller Asagård här i Norden, och icke från det, som i häfderna förekommer under namn af Asgård det gamla; ty en dylik flykt är knappast tänkbar, äfven i våra tider. Likaledes antyder det uttrycket *Asgård det gamla,* att ett *nyare* fanns, och det tyckes äfven troligt, att dermed mentes Asagård, Asahem eller Godhem i vårt Götarike. Att med Asgård det gamla icke mentes det mytiska synes antagligt; ty det var enligt sitt begrepp öfver allt tidsförhållande till det historiska Asgård, likasom den mytiska gudapersonalen var till den historiska, eller Nordens heroer.

5. Den gamla sägnen Lektor Wallman anfört, att *en Oden skall ligga begrafven i Blothögen vid Asagård,* i Tolg socken af Wexiö stift, kan icke angå AsaOden, hvilken blef högsatt på Fyrisvall, enl. Ynglingasagan. Troligtvis hafva Ullers (Mitothins) anhängare fört hans lik från Fyn och högsatt honom i nämde Asagård, eller också derstädes uppkastat, en offerhög till hans ära, såsom fordom ärehögar restes efter Drottar, hvilka stupat i främmande länder.

6. I Vestergötland är ett berg benämdt *Olleberg,* hvilket troligen icke är, såsom Prof. Sjöborg yttrar, i Samlingar för Nord. fornälskare 2: 143 och 203, uppkalladt efter *Holger Danske,* en person, som förmodligen aldrig lefvat inom vårt lands äldsta område, utan har fått sitt namn *af Uller,* eller, som Saxo skrifver, *Oller,* ett uttal, som ännu stämmer in med Vestgöta mundart. Den sägen, som ännu är gängse om detta berg, när vädret är fult, »att *Oller smider ihop elakt väder,*» tyckes passa sig till Saxos berättelse om *Ollers stora trolldomsförmåga,* hvilken grundade både hans anhängares öfvertro på hans gudakraft och hans motståndares afsky för honom; ty Fynboerna, som dräpte Uller, ansågo hans lik förtrolladt och slogo derföre en påle genom kroppen. Den sägnen att i Olleberg stundom höres ljud som *af ett rytteri* och rop *om deras Herre snart återkommer?* torde hafva sin början från någon listig tillställning af Ollers medhållare.

7. Att Oden, förfädernas öfvergud, stundom kallas *en ond ande,* tyckes således angå Uller, såsom Medoden, och icke AsaOden. Suhm har äfven anmärkt

detta menliga uttryck i Afhandl. om Oden, sid. 74; och finna vi kanske här en början till det hedniska fritänkeri, som sedan i Sagorna förekommer. Rolf Krake, född af en Göthisk ätt, kunde äfven såsom Ullers medhållare yttra detta förakt för den myt. Oden.

8. Några orediga sägner, som påtrugas oss vexelvis med de betydningsfulla Asamyterna, kunde troligen anses som apokryfiska verk af Ullers medhållare, och det är högst märkvärdigt, att *Uller är den ende af alla Eddans Asar, som i Lokes smädesång i d. ä. Eddan går fri för dennes arga förhånelser.* Att Uller blifvit uteglömd kan ej antagas, då Frejs tjenare, som icke voro Ullers jemnlikar, fingo ett rum deri. Månne detta smädestycke blifvit af Ullers anhängare författadt eller förfalskadt? Månne desse, för att desto säkrare verka på folkets tro, äfven påfunnit att *gifva sjelfva öfverguden, den mytiske Oden, namn af Uller;* ty i Eddan kallas gudarne *Ullers afkomlingar?* Månne en förvänd tradition om den historiske Uller gett anledning dertill eller menas med dessa gudar endast hofgoder (offerprester)?

9. Sturleson har förmodligen i sin Ynglingasaga förbigått dessa Ullers äfventyr, emedan denne icke hörde till den verkliga *Upsvea dynastien,* och måhända Uller aldrig sträckt sitt välde utom Götarike, fast Saxo, som ofta sammanblandar tider och ställen, låtit honom intaga öfverdrottsembetet bland Asarne, under Odens frånvaro; eller också kunna dessa Asar hafva varit affällingar från Upsala dynastien. Saxo, såsom Dansk häfdatecknare, kunde mera befatta sig med Götadynastiens händelser, helst det gamla Danmark äfven upptog en betydlig del af nuvarande södra Sverge.

10. Om än man invänder, att ifrågavarande likheter i ortnamn kunde genom yttre anledningar hafva uppstått, bör man likväl ej förbise de betydliga minnesmärken, som ofvanmäldte del af Götarike framter för häfdälskaren, och man har i Axvalla monument haft ett ojäfaktigt bevis för den storhet och egenhet, som utmärkt äldsta Götadynastien. Det kallades *Onshög* (Odenshög). Att det icke blifvit uppkalladt efter AsaOden, tyckes säkert, emedan de 19 deri befintliga skeletter visa ett *mot hans lagsättning* stridande begrafningssätt; ty han böd att alla döde skulle *brännas.* Måhända Ullers ätt låtit bygga denna grafhög, som derföre blifvit hedrad med Odensnamnet, fast hans lik eller minnesvård fanns i offerhögen vid Asagård i Småland? Måhända flere, som i sagorna härleda sin ätt från Oden, mena Uller dermed och icke AsiaOden? Men i samma mon, som Upsveadynastien utvidgade sin magt, måste Götadynastiens anseende aftaga, och dess individer, efter landskapernas sammansmältning, slutligen ur historien försvinna.

Det fynd, som år 1827 blifvit gjordt vid Olleberget och förvaras å Kongl. Antiqvitetsarkivet i Stockholm, är otvifvelaktigt af *Asiatisk* härkomst, och passar mera *en offerdrott än en kung.* Troligen har det just de Asiatiska invandrarne att tacka för sin plats i vår Nord.

TJUGONDETREDJE SÅNGEN.

Med löfkransar Sigtunas gator och torg
man prydt. Liten Vindalf dem vaggade ständigt.
Och Gullkam på granspiran satt så behändigt [1]).
Och allt var så gladt, som i Gudarnes borg.
Af lofsånger helsades midnattsstunden,
och dans var på fältet och älskog i lunden.
Små Alfer och Vättar de sågo derpå,
och vexelvis sjöngo om sommaren då:

»Sommarens Gud
»öfver fältet nu går,
»i rosenskrud.
»Svingen fram i hans spår!
»Huru härlig han är:
»lik en gyllene sky
»glänser hans hår.
»Han på lockarne bär

---

1) Bilden af hanen i Valhall, hvarom redan är ordadt i not. 3 vid 1:sta sången, blef kanhända uppsatt på midsommarsgranen, för att beteckna solens tidiga uppgång, men den förses äfven med en flagga. I våra sydliga landskap kallas detta utprydda träd Majstång, hvilket häntyder på en ännu sydligare sommarfest, så vida denna prydnad icke tillhört Valborgsfesten, hvarom vi redan ordat i slutanmärkningen till 12:te sången och not. 9 vid den 22:dra. Kanske denna stång, med vimpel försedd, förvarades ända ifrån våren och uppsattes vid midsommaren, med sin hane på toppen. Ännu förvarar man de första vårblomster till läkemedel, och ännu får midsommarsstången icke nedhuggas samma år som den uppsättes. Den ena byns ungdom söker ännu att göra den andras ynglingar denna förtret, förmodligen derföre att man fordom trott sig dymedelst kunna eröfra en lycklig äring från sin granne. Månne hanen på våra kyrkotorn icke är en urgammal efterliknelse af Valhalls hanen eller örnen Vederloffner på Yggdrasil?

»en halfstrålig krans
»som ett silfverblekt ny.
»Se, af regnbåges glans
»är hans strålvingepar.
»En mantel, så röd
»som morgonens glöd,
»kring skullrorna far.
»Hvad glitter derpå,
»liksom daggdroppar små!
»Och hans lifgördel gröna
»kantas af blommor sköna.

»Se, o se!
»Hans ögon ju le
»liksom Solguden sjelf,
»när han kysser sin bild
»uti sjö eller elf.
»Då han ler, är hans mund
»liksom blommorna mild,
»uti vaknandets stund.
»Och hans rosende kind
»är så röd och så rund,
»som en solstrålad knopp,
»då den vecklar sig opp.

»Lyss, o lyss!
»Hans röst är så öm,
»som en suckande vind,
»som en tynande bäck,
»och som dufvornas kyss,
»och som älskarens dröm.

»Hör! Så glädtig och täck,
»liksom fåglarnes sång,
»liksom fjärilars färd,
»är hans gång.

»Kän, o kän!
»Huru åter en verld,
»vid hans ande, igen
»går fram ur hvart grand!
»Hur en vink af hans hand
»sätter lifvet i brand;
»dock länkar han det!
»Kän hvad vällustigt doft
»går mot stjernbeströdt loft,
»vid hans fjät!

»Det är natt; tig still!
»Han röjas ej vill:
»på moder och far
»han ögonen lycker,
»och saktelig trycker
»han dem sedan till
»på det älskande par,
»som hvilar i nejden.
»Den brinnande fejden
»betraktat han har. —
»Tyst! Snart blir det dager.
»Ren vestliga vinden
»en morgonsuck drager.
»De nyligen gifta
»dock sofva vid linden,

»hvars förhängen vifta;
»ty Guden, skälmsk och rädd,
»andas öfver den blomsterbädd. —
»Nu vakna de sälla.
»Likt porlande källa,
»de sucka och glamma.
»Och ännu engång,
»vid vaktlarnes bröllopssång,
»vid rosornas doft och vid bäckarnes dån,
»de glödgas af lifvets flamma;
»fast ingen det ser,
»blott Svasads ljuflige son [2]),
»och tyst han ler.»

Så sjöngo små Alfer och Vätttar tillsamman;
dem fägnade dödliges glädje och gamman.
Men Sol vände åter sin gullvagn om,
och mörkret begynte. Till Sigtuna kom
den Listige Lopter från Gauthiod tillbaka.
Lik fjettrade Loke vid Balders fall,
han framgick och talade, listig och kall:
»Hell, AsiaOden, hans ätt och hans maka!
»Hell, Diar och Disor! En helsning jag bär
»från Uller. Se, sjelf er besöka han ville,
»om gäst han ej fått i den gästfrie Hler.
»Nu bjuder han Asar till kosteligt gille.
»Han sjelf skall det gälda med vännebesök.»

Den bjudningen syntes enhvar öfverdådig.

---

2) Svasad eller Svasud var sommarens far. Efter honom säger d. y. Eddan kallas det svasligt, som är ljuft och mildt.

Sjelf AsiaOden stod länge villrådig,
och silfverlockyfviga skägget han strök,
likt Hugin, då varsamt han plockar sin vinge.
Men AsiaFrigga, orolig härvid,
såg smekfullt på maken, och talade blid:
»Vår bragdstore Skjold jag då omfamna finge;
»till honom vår väg genom Gauthiod väl ginge?» —
Omsider ett »Ja» af sin make hon fick.
Och Lopter, med hånlöje, bort från dem gick.
Mång AsiaDrott denna gästresan skydde,
fast fader och Öfverdrott vördsamt han lydde.
Men AsiaFreja gret bittert, enär
hon rönte, att AsaFrej resa nu ville.
»En lögn är hvar glädje i fienders gille.
»Oss Uller besviker; vår ovän han är.
»Dock följer jag dig, ehvart du dig ärnar.
»Din maka kanske mer än skölden dig värnar;
»ty hon vid ditt bröst, mer än brynjan, du har,
»vardt sluten.» — En eldkyss bekom hon till svar.
Att friden och offren i Sigtun bevaka,
blef Qvaser den vise med Yngve der qvar.
Men kindfagre Sigurlam vände tillbaka
till Qvenland, i hopp att, mot midvintern, få
med hyfagra Hejdi till brudebänk gå.

Ren Asarne afrest, och redan de hunno
till Asgård det nya i Gauthiod, och der,
på vägen, de mötte den gästfrie Hler,
som lika vänfast och hjertlig de funno.
I Blothuset — rådige Gaute det bygt —
de gingo, att fridspelarns naglar beröra;

ty då kunde dödlige friden ej störa.
Dock sågo nu Diarne kring sig, helt skygt,
på alla de okända gullprydda stoder.
Hvar Alf och Gudinna man ständigt der gaf
ett särskildt offer. Som glittrande haf
sken altarnes eld; och som sorlande floder,
så let den beständiga offersång,
till hundrade väsenden höjd, på en gång.

När Diarne utgått, stod AsiaOden
allena och tyst. Se, då ropte hans namn
en röst, mera stark än den brusande floden.
Han tyckte den kom ifrån närmaste stoden;
men AsaThor sjelf slöt nu honom i famn.
»Hell, fader! Jag väntat dig här, sen jag hunnit
»från Noreg, der Vile och Ve redan vunnit
»ett välde, och dig deras helsning jag bär.» —
Om friden i Noreg hans far honom spörjer.
Han svarar: »Väl slumrar än stridslågan der,
»sen stammande Haloge höglagd är;
»ty hela Holgaland djupt honom sörjer.
»Af Säming han blifvit, med ära och prakt,
»likt Asarne, högsatt i grönskande kulle.
»Två hvarf, utaf silfver och gull, man der lagt,
»och der, som åt Nordandar, offra man skulle [3]. —
»Men Blotmannen Thorre oss hotar, som förr;
»fast mer han ej kommer ur berghvalfvets dörr.
»Han går der, berusad af offerdimmor;
»ty redan af vintrar han lefvat sex tjog.

3) Öfver Haloge uppkastades en hög af åtskilliga lager: ett af gull och silfver, det andra af jord och sten, hvilken hög sedan tjenande till ett offerställe.

»Men nämnas vi Asar, då vaknar hans håg;
»och ögonen ljunga som norrskenets strimmor.
»Sen mumlar han fram en besvärjaresång.
»Jag äfventyr sökte, och smög mig, en gång,
»till dörrn af hans Blothus: i berghvalfvet djupa
»man kunde mot svartbruna blotkärlen stupa,
»så mörk den mig syntes. — Men se, hvilken glans
»min styfson här framlagt! Säg, fader, din mening!
»Här himmel och jord, i högtidlig förening,
»tycks stå. Ett så härligt Blothus ej fanns
»i Asahem sjelf. Och hans drottsal den rika —
»du än der ej varit — den tyckes mig lika
»det glada Valhalla. Ja, då jag är der,
»oroliga tankar ur hjertat mig vika,
»och Uller, min styfson, blir strax mig så kär.»
Så AsaThor. Fadren på honom blott sänkte
en medlidsam blick; ty inom sig han tänkte:
»Så stark och så svag! Vill då Nornan alltjemt,
»att visdom och styrka tillhopa ej vandra?» —
Nu gick han, med AsaThor, bort till de andra,
som dröjde i lunden; ty så han bestämt.

Besöktes nu drottsalen. Gladt var derinne:
den genljöd af forntida sånger och spel,
dess prakt, liksom vårens, förtjuste hvart sinne.
Och värden, fast nu mera konstlad och stel,
till AsiaOden sig vände och sade:
»Hell Asarne alla, som fredligen tänkt
»att gästa den drottborg, mig Nornorna skänkt.
»I Holmgården äfven en drottborg jag hade;
»men AsiaGudarnes altaren ref

»den hatfulle Thjasse. Och hit jag nu dragit
»Af vänner och fränder jag kallad blef
»till Gautes land, och mitt svärd det ej tagit
»I verldshafvet äger den starke hval
»sitt land; men han går ur sin konungasal
»på solstrålig kust, för att söka ett läger. —
»Ja, solsken här råde! — Hvad Havamal säger
»J veten fullväl. Här det gäller också;
»för mycken visdom ej glädje kan få! —
»Hell då hvarje Aser! Hell hvarje Asynja
»som glädje här söker, och andas i den.
»Hvar sorg, lik en rökstod för storm, flykte hän!
»Mjöd döfve vårt svärd! Mör försmälte vår brynja!» —

Så Uller. Men AsiaÖfverdrott teg.
Helt dyster han opp uti högsätet steg;
sin Gaute han mindes. På riktprydda bordet
bars ypperlig välfägnad. Snart blef hvar gäst
allt muntrare. Värden nu sjelf förde ordet.
Men AsiaFreja han smickrade mest;
ty maken med svartsjuka dåra han ville.
Hon såg det, och Uller hon skydde än mer.
Den listige Lopter försåtligen ler
fast ännu han hejdar sitt giftiga snille.

När qvällstjernan stod på det blånande hvalf,
och daggperlan lilla i blomkalken skalf,
då var det i hjertat på AsiaOden,
som hade en Svartalf, med trolldomens magt,
fört honom ur gillet till brusande floden,
der ätthögen stod, hvari Gaute man lagt.

Då nu han på hänfarne sönerna tänkte,
en hamn, uti silfrade skyar, sig sänkte
för tankarnas öga; ty utbröt hans qval:
»Här ligger du son, med din älskade maka!
»Men ingen ättling skall högen bevaka,
»och kämpe och skald i din konungasal,
»ej mer skola räkna ditt ättartal!
»Dig våldet har rånat; dig hoppet bedragit!
»Ditt land har man plundrat, din drottborg man tagit,
»och sjelfva din ära, ditt minne försvann!
»Dock lugn du här ligger. Ja, högen allena
»är förgård till fromhetens boning den rena,
»och dit intet vanheligt nalkas kan.
»I Brejdablick alla de saliga lefva;
»o, finge jag dit, uppå eldvingar, sväfva!
»O, finge jag dit, uppå svärdstrålar, gå,
»eller bäras dithän uppå vågorna blå!

»Säll den, som får dö,
»när jord står klädd
»i sommarens skrud,
»och med sin brud
»hvila på grönhvälfd bädd!

»Säll den, som får dö
»i vänners rund,
»som resa hans sten,
»och ändlöst sen
»fira sitt valförbund!

»Säll den, som får dö

»i ljus och brand,
»och ställa sitt lopp,
»som skydrag opp,
»högt öfver molnens land!

»Säll den, som får dö
»på skummig sjö,
»och fort som en hval,
»och fri för qval,
»ila från lifvets ö!

»Säll den, som får dö,
»vid sång af svärd!
»Till boning han har,
»som stjerna klar,
»Andarnas ljusa verld!»

Så qvad han, med natt uti håg och i blick.
Lik vålnad på urgammal ättestupa,
han satt der, i tankar så mörka och djupa,
och sent han tillbaka till drottborgen gick;
men der hade allt nu förändrat sitt skick.
När karmen af Mundilförs dotter kördes
i böljornas djup, alla gästerna fördes
in uti en dryckessal. Glansen af den
förbländade alla, båd qvinnor och män.
Der gyllene sköldarna skeno som solen,
hvart svärd såsom Måne, då halftänd han är.
Och ringbrynjors bugter, likt stjernornas här,
der glänste. Och ofvanom öfverdrottsstolen
en ljusblå och mångvågig himmel var hängd.

Den pryddes af regnbågefärgade kransar,
ur hvilka, likt dagg, skeno perlor i mängd.
Kring väggarne stodo mång gullspjut och lansar,
och öfver de högvälfda portarnes hörn,
på fanor, man såg både ulf och örn.
Otaliga svenner, med strålsvärd vid bältet,
sig ställt hela dryckessalen omkring.
Och lustfagra mör, liksom blommor på fältet,
kring högsäten stodo, i skimrande ring.
Så allt skulle likna det glada Valhalla,
och så äfven lät man den dryckessaln kalla.
Men sjelfnämde Oden böd qvinna och man
ej nämna det namn, som han sjelf tagit an.
Då hviskade AsiaLoke, så listigt:
»Du Asarne alla kan trotsa helt dristigt.
»Hvi lägger du Odinsnamnet då bort?» —
Strax genmälte Uller: »Jag det, inom kort,
»skall bära. Men nu får jag friden ej kränka,
»med ed jag det lofvat åt AsiaThor.
»Hans arm är mig nyttig, hans kraft är stor.» —
»Men jag,» sade Lopter, »så spelet skall länka,
»att Asarne falla för folkets förakt.
»Ja, hån är den Magt, som kan Magterna sänka,
»fast vore de rena, som fornsägnen sagt.
»Med Häner och Allvis jag allting tillförne
»han aftalt. Fast hatet hos dem fäst sitt törne,
»jag styr dem ändå; ty min list är en plog,
»som jemnar hvart fält. Se, Allvis bör pligta
»med bröderna tre; ty en stöld han sökt digta
»på mig, inför Thjasse. Ren nalkas min hämd.
»Hej! Nu jag mig känner till lustbarhet stämd.»

Så sagdt. Och han ingick i riktprydda salen,
der horndrycken rann, som en vårbäck i dalen.
Men AsiaLoke än mindes fullväl,
att Brage, med svärmande hjerta och sinne,
för Ogn hade brunnit. Den listige stjäl
hans välvilja dermed, att jemt hennes minne
han dricker. Och AsiaBrage, som glömt,
vid drycken, all misstanke, började svärma.
Tre gånger, han redan sin bägare tömt,
att släcka sin alltid osläckliga värma.
Ånyo snart tömdes de gyllene horn;
ty mjöd rann, som takdropp i urgammalt torn.
Men AsiaHejmdall och Tyr blott sällan
berörde det gullhorn, och sinsemellan
de hviskade: »Här smakar mjödet mig ej;
»ty godsinnad värd godt mjöd endast äger.
»Mig undrar att AsiaBrage och Frej
»så lugna der sitta. Ja, Havamal säger,
»att fred med den fridlöse gagnar oss ej.
»Och mycket jag misstänker slutet på detta.»
Men gästfrie Hler sade: »Lifligt och ljust
»är allt i den gästsal. Det gifver mig lust,
»att åter med er mig vid långbordet sätta.
»Kom, AsiaBrage! Du mig skall berätta
»om Asarnes Gudar. Jag hört mången sägn;
»men år jaga minnet som storm jagar regn.» —
»Förträffligt! Förträffligt!» så Uller nu sade.
»Den äldste ock störst uti rådighet är.
»Hit, Diar! Nu skola vi alla, så glade,
»en hederskål tömma för gästfrie Hler!» —
Den tömdes. Då ropade Lopter så listigt:

»Åt AsiaBrage, som tala skall,
»en skål också egnas.» — Ej elfvernas svall
bemärkes af fjällbon, som trotsar dem dristigt;
så Diarne, trotsige öfver sin kraft,
den läto bedöfvas af gullhornets saft.

Och AsiaBrage, i spänning och dvala,
af mjödet, begynte om Gudarne tala.
Men ringa af andra han kunde förstås;
så gnistrar ännu ett förslocknande bloss.
Kring Gudar och hjeltar än sväfvar hans anda;
han Gudar och hjeltar tillhopa hörs blanda.
Och likasom himlen, i böljornas bryn,
sig speglar, och bottnen blir hög såsom skyn;
så smältes tillhopa, i skenbar förvandling,
odödliges verldsmagt med dödliges handling.
Den gästfrie Hler vill han varna alltjemt
mot tron på affällingars digter och skämt;
men rusig, han digtade sjelf mer än dessa.
Och gästfrie Hler, lika drucken som han,
hvar asiasaga förtjusande fann,
och nickade bifall, med snölockig hjessa.
Hvart misslyckadt ämne, från talarens mund,
upprepade AsiaLoke, på stund.
Så pratar om varningar eller om agan
en onskefull pilt, uti leksvenners rund.
Om Jagtens Gudomlighet Skade blef sagan
begynt. Och då bugade Lopter så mjukt,
för AsiaFrigga, och afundsjukt
omkring sig hon såg. Men Brage han nämde
hur Valfader, Häner och Loke, en gång,

beredde sig kost, hur en Jätte dem skrämde
med sig att den dela. Hur han på en stång
gaf Loke en luftresa. Logo nu alla.
Men Iduns bortfärd och flykt till Valhalla
och lågan, som Gudarne tändt kring sin borg
mot Jätten, det väckte än löje, än sorg.
När AsiaBrage den sägnen berättat,
skrek Lopter: »Jag något vill foga härtill:
»De Eviges spåneld jag släcka ej vill;
»dock måste mitt känsliga hjerta bli lättadt,
»sen likasom Valfader sjelf jag mig mättat,
»af feta strandhugget. Derföre skall
»jag äfven med er min lycksalighet dela,
»och gudaförlustelser här för er spela.
»Man sagt, att när Skade hört fadrens fall,
»beväpnad hon gick, för att blodsböter kräfva
»af Gudar.» — Han slöt; men sin hand sågs han häfva:
Strax trätsjuke Häner der nu trädde opp,
förklädd till Gudinnan Skade. Sin kropp
den högväxta, hof hon, och spjutet hon svängde,
och skrek: »Jag med Gudar skall strida, om de
»en man mig ej gifva, och få mig att le.» —
Och utklädd till Njordgud, ur skaran framträngde
den illsluge Allvis. Då sprang i hans famn
den utklädda Skade, och Balders namn
hon ropte. Med stolthet och illfundigt nöje,
hon pysslingen smekte. Det väckte stort löje.
Än honom hon kysste, än opp honom hof
på arm; och sen qvad hon med stämma så grof:

»Kom liten kär,

»till fjällarna hän!
»Vid sjöastrand här
»vill jag icke bo.
»Strandsmåsars skrän
»störa vår saliga morgonro!»

På tå hof sig Njordgudahalfmannen sen
och qvad, fast med darrande stämma och ben:

»Nej, frukta min blick,
»och lyd mitt beslut:
»På fjäll jag ej far.
»För ulfvatjut
»jag der sofva ej fick,
»fast nio dygn jag der var.»

Han qvad så. Men utklädda Skade helt bister
sig reser, och pysslingen springer förskräckt
från henne. Då lufvar hon honom så käckt.
Han grinar och sparkar; men lufven han mister,
och ut i ett hånskratt församlingen brister.
Strax uppstämde Jotunaskaran en sång;
helt ryslig den let, fast den icke var lång:

»Asynjor och Asar, gudomelig ära!
»De kommit, att runor och visdom oss lära.»

Och Lopter brast ut: »De lycksaliga två
»er glädja. Men Skade bör skratta också.»
»Han bortgick. Då knuffas och puffas beständigt
den Njordgud af Jotar från hörn och till hörn.

Förgäfves han pep och han skrek. — Men behändigt
han flydde till slut, lik en halfplockad örn.
Strax Lopter med löjliga later och kläder,
ur Jotanaskaran framrusar och qväder:
»Er vallherde, AsiaGudar! har nått
»lycksaliges mål, och han näfvetag fått
»i Hejdrun. Den himmelska get är väl mager,
»govänner! men mjöd ur sin jufver hon ger
»åt alla Einherjar.» — Vid skägget han drager
det stretande kräk, och församlingen ler,
när menniskofötter man framkrypa ser
ur getskinnet. Allvises broder den lille
det var, och ej vidare krypa han ville
på fötterna fyra, när skrattet stod opp.
Men icke han sjelf kunde lyfta sin kropp;
ty alnslånga bockhornen nedtryckt hans hjessa,
och tallösa gäckspel der gjordes med dessa,
tills ut han från salen tog raskt några språng.
Strax Jättarne sjöngo sin hånfulla sång:

»Asynjor och Asar gudomelig ära!
»De kommit att runor och visdom oss lära.»

På nytt ropte Lopter, mer löjligt förklädd:
»Ett sorgeligt lustspel jag nu ämnar börja;
»ty Fridsguden Frej för sin Gerda skall sörja.
»Se Skirner, min hejduk, han står här så rädd,
»han ej min gudomlighets trädsko får smörja;
»ty hårdt var det bud från skön Gerda han bar,
»sen ringar och slagsvärd förslösat han har.»
»Hvilket oväntadt spratt!

»Lång är en natt,
»längre äro dock två;
»jag kan svärja derpå.
»Att uthärda tre,
»det kan aldrig ske.»

Sagdt, och en fargalt der skuffades fram,
den tredje var han utaf Allvises stam.
En trynelik barklur för munnen han hade,
ett grymtande ljud fick hvart ord, som han sade.
Då ropade Lopter, med vidöppen mund:
»Ha! Gullinborsts heliga vålnad här spökar!
»Gudomlige fargalt! I Barres lund,
»omkring mig som skyddande Ljusalf, du bökar.»
Så sagdt, och han utbrast i gråt och i tjut,
och gnällde om kärlekens salighetslystnad.
Och Jättarnes fröjd i en sång brutit ut
på nytt, om ej Lopter gett tecken till tystnad.
och ropat: »Nej först vi med Ljungaren Thor
»till Gejrrödsgård följe! — Dit Loke ju for
»i Friggas falkhamn? För mig lär ej passa
»det spelet. Men här J en falkunge sen,
»med kåpa på hufvud, och ögon så hvassa,
»och puckel i kräfvan och lurfvig på ben.» —
Åt utklädde falken log hvar och en:
Han bror var till Allvis. Han hoppade löjligt
på huk; ty hans läggar man hopsnört med bast;
på näsan ett bockhorn, som kroknäbb, satt fast.
Hans konstgjorda vingpar väl flaxade böjligt;
men, lindadt vid armar och händer, omöjligt
var dock att det lyfta. Nu Lopter bestämdt

till omklädde Häner sig yttrar: »Du Jätte,
»som kallar dig Gejrröd! Din fånge du sätte
»i jernsmidda buren.» — Det skedde, och jemt
pep djuret, och när det sin kroknäbb framsträckte
den näpstes af Gejrröd. — Ett hånskratt det väckte.
Nu tänkte väl Lopter förhöja sitt skämt
om Thor; — men då inträdde AsiaOden.
I vidöppna salsdörrn, ren länge han hört
det skämt, som den listige smädaren fört [4]),
och häftigt, fast hemligen, lågade bloden.
Så tyst han dock stod. Blott en straffblick han gaf
till Brage, och samtalet hastigt bröst af.
Så tystna, vid blixten, små foglar i lunden.
Men AsiaUller begabbande såg
på Lopter, och sade med illsken håg:
»Hvad harm, att i denna förtroliga stunden,
»min granne, den snillrike Hother ej här
»nu satt! — Hos Kung Gevar i Noreg han är.»

Då AsiaOden hans namn hörde nämnas,
brann kinden och blicken: »Din baneman,
»o ljuslette Beldegg, man bjudit, att han
»den skymf skulle se, som oss här månde ämnas,
»sen jag icke heller din bane kan hämnas.»
Så tänkte han. Hvilan ej gaf honom tröst;
Från bädden den himmelska Sömnalfen flydde.
Men Oden göt visdomens lugn i hans bröst.

4) Vi hafva i slutanmärkningen till 2:dra sången sagt, att Asarnes Diar troligen på ett dramatiskt sätt föredrogo sina gudasägner, och det är sannolikt, att deras belackare, hvaribland AsaLoke var den värsta, på samma sätt förlöjligade dem och deras lära. Om Hejdrun se not. 4 vid 25:te sången. Om de öfriga ämnen se följande slutanm. samt Brages samtal i d. y. Eddan.

Och se, när den följande morgonen grydde,
han syntes med Diarne alla ingå
till AsiaUller, och talade så:
»Din gästbjudning villigt vi lydde, att friden
»och visdomen hylla. Vi lefva för dem;
»och vilja ej skymfa vår värd i hans hem;
»fast sjelf, lik en Svartalf, han älskar blott striden.
»Se, jag dig till Öfverdrott lyfte, en gång.
»Du njutit dess ära. Den var icke lång.
»Blott ringa du lärde; ty jag icke ville
»dig lysa, emedan din kraft och ditt snille
»blott öfvats i hat. Men det nu må bli spordt,
»om du till ett öfverdrottsvälde dig gjort
»mer värdig, sen oss du har skymfat; ty kallar
»jag dig till min drottborg, att undergå der
»de Vises dom, inför Diarnes här [5]),
»förrn knopparne rodnat på nordfjällens tallar.»

Den hersklystne Uller genmälte, med hån:
»Ej rådligt det är inför eder mig ställa.
»En listig med ord kan den redlige fälla.»
Då svarade Hermoders namnstore son:
»Mång visare man, än du är, har jag pröfvat;
»och visdomens ord aldrig uppväcka tvist,
»blott dårens. Med dem vill han skyla sin brist.
»Fullväl du i Asarnes sånger dig öfvat;
»men här är ej fråga om runetal,

5) Att undergå de vises dom, var att blifva högtidligen pröfvad och erkänd i forntidens visdom. Den frågande skulle då alltid sitta, och den svarande måste stå, tills han genomgått första pröfningen. Han fick då äfven sitta och ömsevis göra genfrågor. Se Gylfaginning i d. y. Eddan, Vafthrudner i d. ä. Edda, om Hejdrek Hervararsagan m. fl.

»om Vafthrudners sång, eller Havamal.
»Dess ord ej för dig mer än vindfläkten gäller.
»Men svara du må, hvarför ännu du ställer
»tre Öfvergudar i Blothuset fram,
»då särskildt åt hvarje af Gudarnes stam
»du offrar? Och hvarföre Nornorna höga
»du ställer vid Oden, vid Thor och vid Frej? —
»Se der mina spörsmål. Besvaras de ej,
»då skall du, som Öfverdrott, gälla så föga,
»att trälen din visdom kan mäta. Och snart
»din lära skall blifva af menskor förgäten,
»ditt blothus förvittra, de gudabeläten
»försvinna likt rök, så att ingen vet hvart.
»Tillkommande tider din hög skola glömma,
»och Saga ditt namn blott åt vanäran gömma.»

Så AsiaOden, med stigande röst,
lik stormvinden, under en orolig höst.
Den hersklystne Uller ren utbryta ville
i hot; men af härgny det tystades ned.
Den gästfrie Hler ville mäkla fred,
och alla till Hlessö han bjöd på ett gille.
Sen AsiaOden besvarat hans tal
med vänskap, han gick ur den stojande sal,
med alla de sina. Och genast de foro
till blomstrande Selund. Men dyster i blick
och ensam, mot österled AsaThor gick,
han tänkte på skönlockig Alfhild, med oro.
Han villrådig var; ty han unnade rätt,
så väl åt sin styfson, som Asarnes ätt.

På blomstrande Selund, så lycklige voro
guldlockiga Alfhild och bragdstore Skjold.
För dem var än Asarnes resa fördold.
Då kommo de gäster, i gyllene skrudar.
Högt vårdmänners rop deras ankomst bebudar.
Som genljudet sprides af Gjallarhorn,
när Hejmdall han väcker de helige Gudar:
från hvalfvet af Bifrost och Valhalls torn,
kring jorden det rullar; så hjerta till hjerta,
så tunga till tunga ett återskall spred
af vårdmänners utrop. Från lek och från smärta
sprang yngling och gubbe till hafsstranden ned
att se huru AsiaOden der länder.
De kysste hans mantel, de tryckte hans händer.
Från högbygda Ledre då skyndade fram
den bragdstore Skjold och ung Lejf och ung Gram,
samt guldlockig Alfhild. Ren AsiaFrigga
vid sons och vid sonsöners hjerta ses ligga.
Då vexlades tårar joller och smek,
och mycket om ättmännen taltes der sedan.
Den tungsinte Alf hade anländt redan;
föråldrad han var, liksom klippornas ek.
Men AsiaOden från konungaborgen
gick idligen, åtföljd af saknan och sorgen,
till högen, der ljuslette Beldegg låg.
Ej någon på jorden hans lidande såg.
En gärd — och af alla var detta den sista —
han gaf åt sin älskling: en bautasten
han uppresa lät. Sjelf på denne allen
han AsiaBalders namn månde rista.
Blott bragdstore Skjold fick då och då,

med honom förtroligt i nejderna gå.
När tungsinte Alf med sin älskade dotter
sju dar hade glammat, den åttonde dag
till AsiaOden, i stojande lag,
han hviskade hemligt: »Bland dödliges lotter
»mitt arf blef ej ringa, men mörk var min håg,
»och aldrig den molnfria himlen jag såg
»med barnsinnets fröjd. Kanske klarnar mitt sinne,
»när bada jag får uti stjernhafvets våg.
»Dit trängtar min ande. Ren dagen är inne,
»då lösa jag måste den ed, som jag svor
»vid offret till väldige Ljungaren Thor.
»Han gaf ju min röfvade Alfhid mig åter?
»Och honom mitt lif har jag lofvat derför,
»när tionde året förflutit. Nu låter
»ej eden mig vänta. Men villigt jag dör;
»ty offret för älskade Alfhild jag gör.»
Så sagdt. Och på svärdet han modigt sig kastar;
till glada Valhalla hans ande sig hastar.
Guldlockiga Alfhild hans bortgång begret,
hvar qväll hennes suck, som en aftonvind let.

Från blomstrande Selund till gästfrie Hler
på Hlessö, nu Asarne droge, och der
var Säming med Thorgerd, samt Ashild och Svade,
och Rolf jemte Raudfell samt Vile och Ve,
och Vifel och Veset med makar. De hade
till Haloges högsättning kallats. — Men se,
när in uti salen kom trofasta Skade,
bröt AsiaFrigga det gästfria lag.
Hon talte till maken: »Här sitter då jag,

»ett mål för den hatfulla fiendens blickar!
»Hur stolt i sin åtbörd, hur skrytsam i ord,
»hon namnger sin härliga ätt här i Nord!
»Ett smädande ögonkast kring sig hon skickar,
»hvar gång, som hon talar om sönernas bragd.
»Jag vet att min rikdom i högen är lagd,
»och knappast en ättling nu vårdar mitt minne!»
Så tömde hon ut sitt uppbrusande sinne.
Men AsiaOden, med bröder och slägt,
blott talte om Noreg, om strid man der väckt.
Då yttrade Vile och Ve dessa orden:
»Än friden är likasom solen i Norden:
»hon ömsom på fjällen orubbelig står,
»och ömsom ur böljornas bädd hon ej går.»
Den högsinte Svade då talade detta:
»Ett härbud allena jag vet att berätta.
»När Thorre försporde att Vile och Ve
»fått välden i Noreg, då hördes han kräfva
»af sönerna sina den eden, att de
»all Asiaätt skulle banesår ge,
»som vildgalt hvar ört, opp ur marken, plär gräfva.
»Sin ed de väl hålla. Hvitarmade Mjell
»af brodern förskjutes, och Göa den lilla
»af fadren förtrycks. Sina tårar de spilla
»förgäfves, som vårregn på isbelagdt fjäll»
Och se, när ung Rolf dessa orden hörde,
hans bröst blef så trångt, ej hans öga sig rörde.
Han grep blott om svärdfästet, talande så
inom sig: »Ung Göa snart frihet skall få.» —
Ej någon det märkte. Men AsaTyr sade:
»Är Uller ej halfbror till högsinte Svade?

»Säg hvarför ej då på hans gille du var,
»med Asarne?» — Svade gaf honom till svar:
»Ej Uller af mig någon ofrid skall röna;
»men illa han lärt att min vänskap belöna.
»Han gästbjudit mig och min slägt. Men hans sal
»vi undfly .... Ej Svade hann sluta sitt tal;
ty in kom en gäst. I den listigt förklädde
man kände den listige Lopter igen;
fast ännu han teg. Fram till värden han trädde,
och sade: »Hell dig, dessa heliges vän!
»Till Asarne, fordom, jag nära var bunden,
»och vill med dem glädjas, till yttersta stunden.
»Dem helsning från AsiaUller jag för,
»han gille åt snillrike Hother nu gör.»

Han teg. Men han listigt på mund syntes draga.
Strax gästfrie värden böd plats honom taga.
Då ordade Lopter: »I ungdomens dar,
»jag redan med AsiaÖfverdrott har
»gjort fostbrödralag; och vi lofvat hvarannan
»tillhopa att tömma den mjödfyllda kannan [6]).
»Gif hit den! Han gerna den tömmer med mig.»
Så taldt, och vid högsätet satte han sig.

Förträffligt var allt i den höghvälfda salen:
den susande horndrycken skänkte sig sjelf [7]);

6) Om AsiaOdens fostbrödralag med Loke är taladt i slutanmärkn. till 2:dra sången, och om den symbol, som ligger i den mytiske Lokes förbund med Oden, kan läsas i slutanmärkn. vid 17:de sången. Det uppträde här målas, är taget af Lokes ordstrid i d. y. Eddan, hvarom mera i hosföljande slutanmärkning.

7) Att horndrycken skänkte sig sjelf kan förklaras sålunda, att en hvar tog deraf så mycket han ville och orkade.

så stilla framgår en glittrande elf,
och solar sin bölja, i blomrika dalen.
Här Elder och Fimanfeng passade opp.
Som vinden hvaren af de tjenare lopp,
att gillet bestyra. Dem rosade alla,
tills en för den listige Lopter sågs falla.
Då skakade Asarne sköldar och spjut.
Men Lopter blott hånlog och ropade ut:
»J fridsed ju svurit? Ej räds jag er vrede.
»Jag dödat en träl. Skulle straffad jag bli
»af AsiaDiar? — Ha! Hämnadens J
»på Sige, er bror, då han mördade Brede?» ...
Djup tystnad der blef; fast den varade kort.
Snart bullret tog till. Fridsförstöraren bort
till skogs måste flykta. Nu AsiaOden,
fast häftigt inom honom lågade bloden,
böd tystnad och frid. När en flod bryter opp,
mång isflingor brusa i hvirflande lopp.
Förgäfves den äflande massan dock hotar;
vid mynningen ligger, så starkt och så tungt,
ett isband, som bullrande flingorna motar.

Men länge i gillet det var icke lugnt;
ty listige AsiaLoke strax trädde
i gästsalens dörr, och till tjenaren qvädde:

»In skall jag träda,
»hämd skall jag qväda.
»På gästsalsägarn
»tungt skall den falla.
»Harm skall jag blanda,

»och Svartalfers anda,
»i fraggande bägarn,
»för gästerna alla»

Så listige AsiaLoke I salen
han ingick. Der tystnade alla, på stund,
som foglarne tystna i strålande dalen,
när dunstmoln gå opp utur elfvens grund
Och AsiaOden, att strid icke väcka,
böd Vidar den tyste ge Lopter sitt rum
i gillet. Hvar gäst ännu satt der, helt stum.
Men AsiaLoke begynte att gäcka
dem alla: »Min dyrkan har endast ett mål:
»Gudinnor och Gudar och Alfer, er skål!» —
Nu AsiaBrage, som hade i minne
sitt felsteg hos Uller, med fredligt sinne,
böd Lopter båd rustning och gullsadlad häst,
om skona han ville den värd och hvar gäst.
Då blef han begabbad af AsiaLoke.
Än sökte de milde, än sökte de kloke
att hånaren tysta; men fåfängt det var.
Som träskets förpestade dimstod sig öker
ju mer man dess giftbotten stocka försöker,
så steg ock hans illska; blott mördande svar
han gaf. Snart der tystnade en och hvar.
Som härjarn, när tusentals slagna ses ligga
omkring honom, så af sin seger han yfs.
Sjelf AsiaOden och Freja och Frigga
han smädar. Och hofsamhetsskölden nu klyfs
af skändlystnans svärd, och hans ilska den stiger.
Förgäfves man talar, förgäfves man tiger.

Så blef der på skamlösa sägner ej slut.
Men stället var fridlyst; ej blod fick det smitta.

Nu AsaThor ankom. Han ropade ut:
»Hvem störer här friden? Vill tyst du ej sitta
»bland oss, jag för evigt skall tysta din mund,
»och neder till Hvergelm dig slunga, på stund.»
Förgäfves begagnades hånord och smicker
af AsiaLoke. Omsider han dricker
en skål såsom afsked: »Nu utgår jag glad;
»ty giftblandad sång jag för Asarne qvad.
»Hell! Qvälje den gästerna, qvälje den värden,
»och brinne den gästsal på ägarens rygg!» —
Han slöt. Och till Gauthiod han strax vände färden.

När storm icke mera hörs rasa i fjärden,
då framsimmar svanen, som flyktade skygg;
så glädjen kom fram, åter ljusögd och trygg.
Men AsaThor gick att vid fadren sig sätta.
Han sade: »En nyhet jag glömt att berätta.
»Jag säga den bort i min styfsons borg;
»men der var för mycket af glädje och sorg,
»att minnas den. Se, mig en Jätte har bjudit.
»på envige. Hrugner så han kallar sig.
»Jag väntat att strida, till dess jag med dig
»har rådlagt; men länge mitt blod redan sjudit.»
Då svarade fadren: »Till äfventyr
»du trår; fastän armen du visligen styr.
»Till Ledre med bragdstore Skjold må du tåga.
»Han offret bereder, han Gudar må fråga

»om strida du skall.» — När det svaret han fick,
ur gillet den starke AsaThor gick.
På Alfhild han tänkte och sedan på Jätten.
Så skugga af moln far på solglänsta slätten.
Få dagar ännu, gick det gillet. Mång skål
blef tömd för de käraste föremål.
Man drack äfven Göas och Rindas minne.
Det gick, likt en storm, i den Öfverdrotts sinne,
det gick i ung Rolfs som en brusande våg.
Och gästsalen åter af fröjd hördes ljuda.
Men AsiaOden, till midvinterns slut,
båd värden och gästerna alla månd bjuda
till Sigurlams bröllop. Då ropades ut
ett »Ja!» vid de fraggande gullhornen alla,
så ljuder ock glädjen i glada Valhalla.
Men AsiaFrigga förstummad då vardt.
På trofasta Skade och Öfverdrotten
hon blickarna spände, likt flammande skotten,
af tallösa eldsolar. — Gästerna snart,
sen kärligt de famnats, från gillet drogo.
Till Sigtuna Asarne vägen nu togo.
Der, inom en skidgård, med högtid och prakt,
till välkomst åt Öfverasynjan man bragt
den gullringbesmyckade ärestoden,
som Nordkungar gifvit åt AsiaOden.
Hans maka förtjustes af bildstodens glans,
fast AsiaOden försåtlig den tyckte.
I vidaste Norden en stad icke fanns,
som lyste, lik Sigtun, i ära och rykte.
I vidaste Norden en konung ej var,

som der icke offrade. Solstrålen drar [8]),
helt obemärkt, till sig hvar dunklare ånga.

Men se, uti Gauthiod så hämdfulle gånga
båd AsiaUller och Lopter, hvars hämd
mot Asarne nu var för evigt bestämd.
Och åter lät Uller sig Oden kalla,
och åter han trotsade höga Valhalla.
Än Häner, än Lopter med hot han belönt.
Men se, när han Asarnes härlighet rönt,
förtroligt han umgicks med vännerna alla;
och hoppet om hämd gaf dem hånares fröjd.
Likså tyckas skuggor, från olika kanter,
sig starkare samla på skyklippans branter,
när gullklädda Sol nått middagens höjd.
Men Allvis han smidde, med bröderna sina,
i berget. Hans ögon ur sothyen skina
som lysmaskar små i den regniga höst,
till bröderna qvad han med uflik röst:

»Hejsan! dristigt
»AsiaLoke mig rånat.
»Hejsan! listigt
»AsiaLoke oss hånat.
»Smid! broder, Smid!
»List är oss bättre än strid.»

---

8) Saxo säger, att intet ställe i verlden var så ryktbart som Upsala (kanske Sigtuna), och trodde alla på Odens gudomlighet, och konungar besökte detta offerställe. Detta vitsord af Saxo bör gälla; ty han var högst benägen att nedsätta allt, som angår Asaläran. Upsala öfverdrott måste visserligen känna hennes högsta mysterier, emedan han, biträdd af sina Diar, ensam bestridde offren och ensam måste blöda, när gudarne icke mildrades genom dessa offer.

På jorden var strid. Men i stjernornas trakter
var lugn och var frid, bland de evige Magter.
På Hlidskjalf den mägtige Oden, en gång,
sig satte. Då gick uti luftrymden höga,
en eldsky förbi hans vidtskådande öga.
Det blundade. Djup var hans sömn; men ej lång.
Den höghvälfda pannan, vardt liksom förklarad,
och Andarnes frid syntes uppenbarad
i den stilla, högtidliga sänkning, han tog,
vid hvart och ett anddrag, som bröstet nu drog.
På halfslutna läppar der tycktes då sväfva
en innerlig bön, som ej vågade häfva
sin suckande vinge, på alljusets våg.
Och se, denna syn, uti drömmen, han såg:

Med honom drog fram hela Gudaätten,
i helig förening, till Idaslättten.
Der, redan i tidernas morgon, de gått
lycksaligen rena, och läsa de fått
i gulltaflor, hvilka den Allstarke ristat
med vishetens runor; fast sen de dem mistat.
Der hade också de ett gudahof gjort,
och solbanan var såsom hvalf på dess port.
Dess murar de bygt af små stjernor så klara,
dess tak utaf solarnes Sol månde vara,
och Gladhem det heliga gudahof het.
Åt Honom, den Starke, hvars namn ingen vet,
som Allfader dock är benämnd, blef det egnadt.
Dess perlströdda golf aldrig dödligas fjät
befläckat. Nu Magterne nalkades det,
att offra åt Allfaders magt, som dem hägnat.

I andakt och tystnad, de inträdde ren,
då öfver dem göts ett oändeligt sken,
som hade en eldflod från himmelen regnat.
De blundade: ingen bland Magterne fanns,
som kunde fördraga den heliga glans,
sen gyllene tiden med Gullvejg vardt slutad,
än mindre, sen Balder den gode föll,
hvars helighet stoftet vid Andarne höll.

Med händer i kors, och med hjessan lutad,
med nedfällda blickar, och tungan stum,
stå Magterne; — våga ej taga sig rum
på högsäten, hvilka, i jemnhöga rader,
de ställt der, likt himmelens stjernbilder tolf.
Men öfverst ett högsäte stod för Allfader.
En sol är dess rygg, och en stjerna dess golf;
en silfverkantstrålande sky derpå sväfvar
som hyende, ringlande stilla och tyst,
likt offerröken, som idligen sträfvar
mot höjden, sen Gudomens mantel han kysst.
Mer tunn än en dimma i solglänsta natten,
kring heliga hvalfvet sig svängde en ring,
den for som en ande evigt omkring.
Ej luft eller jord, ej eld eller vatten
den bildat; men urbild den var till allting [9]).

9) Grunddragen till denna tafla äro tagna ur Eddorna. Se hosföljande slutanmärkning. Klaproth, i sin resa till Kaukasus och Georgien, 1 Del. 8 kap., säger om Lamaiska templens inre beskaffenhet: »Hjulet är hos Mongolerna en sinnebild af den gudomliga, fortvarande, oafbrutna löpbanan (af *Schigimunih*). De sätta dessa bönhjul i rörelse, med många bönformler försedda samt, med de 6 stora verldslitanier, hvaruti bedes för *alla varelsers väl*, på det mest rörande

Förtunnad, förklarad, all luften här kändes,
en lifsström ur Alltets oändliga bröst.
Hvart hjerta af Andarnas trånad här tändes,
och kände sin trånad i salighet löst.
Och se! Ur den himmelska skyn, som månd svafva
kring högsätet, framgick en allsmägtig röst,
förfärlig, men ljuf. Då kände man bäfva
hvart grand i det gudahofs murar och hvalf.
Enhvar utaf Magterne bleknande skalf.
Och fram gick omsider ur skyn en flamma,
så blodröd. Och se, den sig klöf i detsamma,
och sågs som ett korstecken öfver dem stå.
Men rösten till Magterne talade så:

»Ordet skall föda.
»Herden skall blöda.
»Anden skall bli
»helig och fri.»

Så lätt som en Alf öfver vårgräset hoppar
så stilla som fallet af blomkalkens droppar,
så stilla och lätt denna röst for ut
från stjernhvalfvets båge till jordringens slut.
Men högt, liksom tusende störtfloder svallat,
som tusende genljud från dem hade skallat,
så högt, så högtidligt, med vexlande ljud,
en stämma gick fram. Genom himlarnas himlar,
från stjerna till stjerna, den brusande hvimlar,
och talar till dem detta segerbud:

sätt.» Månne benämningen och äfven bilden på vår runstaf af julfesten icke hafva något gemensamt med Mongolernas bönhjul?

»Magternes ära,
»välde och lära
»försvinna, likt flärden,
»för Medlarens namn,
»som famnar all verlden,
»i menniskohamn.»

Och ljus då vardt, och det ljuset sken,
som skulle en verldsbrand förestå ren.
Då vaknade Oden. Ilande åter
till Yggdrasil, Magterne veta han låter
den heliga syn, som på Hlidskjalf han haft.
Den röjer hans svaghet, men höjer hans kraft.
Dock fattade ingen den heliga mening
af sången. Men uti sitt stjerntäckta hem,
satt Magternes här, i gudomlig förening,
och Andarnes frid öfverströmmade dem.
Så himmelens skyar sig gjuta tillsamman,
när Sol har dem renat med himmelska flamman.

Slutanmärkning.

Den dikt, som finnes i d. ä. Eddan, benämd Lokes ordstrid eller Ägers gästabud, framställer Loke såsom Asagudarnes förhånare, och min förmodan är, att denna dikt mera har en historisk än en mytisk personal till föremål. De nesliga tillmälen, som deri göras mot gudar och gudinnor (förmodligen hofgoder eller offerprester), kunna blott härledas från en mot Asaläran stridande anda, och framtalas af AsaLoke, hvilken sjelf var Jotun till födsel. Att han äfven förebrår Oden att *på Samsö* hafva utöfvat sejdkonsten, bevisar ännu tydligare, att frågan är blott om *den hist. Oden*, såsom jag förut anmärkt i not. 14, vid 15:de sången. Ja ännu märkvärdigare är det, att Loke icke yttrar ett enda smädord till eller om *Uller* (hvilken var af Jotuna-ätt), hvarom jag redan ordat i föregående slutanmärkning; likväl angriper han Tyr, fastän han var af berörde stam.

I den prosaiska inledningen till Lokes ordstrid förekommer ett uttryck, hvarefter man velat förbinda dikten om Ägers gille med Hymers sång, och man har ansett båda som rent mytiska sägner. Om den senare har jag yttrat mig i slutanmärkn. vid 14:de sången, och jag nekar visserligen icke, att den äfven kunde på visst sätt mytologiskt tydas, emedan dess form är mytisk; men mig tyckes att Hymer brukas deri endast såsom vehikel för den allegoriska framställningen af Asalärans seger, på samma sätt som namnen af Vafthrudner, Allvis, Geirröd, m. fl. i d. ä. Eddans, samt namnen Gylfe och Brage i d. y. Eddans olika stycken blifvit begagnade. Sålunda förekommer det mig, att striden mellan Nordboars och Asars lära framställes både i Hymers sång och i Lokes ordstrid, fast under olika form, och i olika syften. Den förjagade Loke är en bild af obskurantismens nederlag; Asarnes skinande svärd beteckna deras djupsinniga ord, Ägirs guld de gamle offerpresternas rikedom o. s. v. Inledningen till Brages samtal i d. y. Eddan är blott en fortsatt allegori af norddrotten Ägers öfvergång till Asaläran (se slutanmärkn. vid 10:de sången), och den börjar med de orden: »En *man* är benämd Äger eller Hler; han bodde *på Lessö, och var mycket klok.*» Rörande de usla mytförvridningar, som derefter följa, har jag redan tillförene yttrat mig, och jag anser dem härledda från samma anda, som Lokes ordstrid. Det ser visserligen ut som den mytiske Loke endast vore en fallen dämon; således icke ond från tidens början, och genom sitt fostbrödralag med Oden delaktig i den ursprungliga *första gudafriden,* hvilken alla högre läror omtala, och som Valas sång så härligt beskrifver, jemte d. y. Eddan, i myten om *Idavallen.* Att nämde sinnebild, ställd emellan de öfrige kosmogoniska taflorna, betecknar den fullkomnade skapelsens första frid, tyckes enligt dualismens idé antagligt, hälst denna frid förlorades. Det vill säga: med Idavallen afbildades *det fullkomliga utvecklingstillstånd, hvari gudarne* (naturkrafterna) voro försatte, sedan ämnet (genom dess gradvisa omskapning från Ymer, genom Bure och Börs afkomlingar) hunnit

närmare *förmäla sig med lifvet, och dymedelst framstå under mångvexlande organiska former,* fast materiens (Jätteättens) inverkningar allt mer försvagade lifvets yttringskraft. Att äfven menniskan (en reflex af verldsalltet, sålunda *Guds beläte)* i början njöt denna frid, yttrar vår egen heliga urkund, och att bilden om Idavallen också kan häntydas på henne, är lika antagligt. I Gladhem hade magterna uppbygt ett gudahof (tempel) med tolf säten för sig och ett högsäte för Allfader. Klaproth säger om de Lamaiske templen, att en hög tron är inrättad för öfverstepresten, hvilken ingen annan än han får bestiga; men bredevid på höger hand, synes en *annan högre och ansenligare tron,* uppburen af lejon och andra utskurne, målade figurer, hvilken tron *ingen får bestiga, icke ens med händerna beröra,* ty den anses som en *symbol af Guds osynliga närvaro.* Detta angår *blott sjelfva hufvudtemplet;* i de öfriga finnes ingen sådan tron. På samma sätt hade våra fäder icke i de jordiska blothusen (templen) något högsäte för Allfader. Sjelf ett mysterium i deras yttre lära, var hans boning mystiskt uttryckt i deras inre religiösa föreställning om Idavallen. Vår tids häfdforskning liknar dess allmänna ande; några framställa allt såsom fysiska begrepp om stjernhimmelen; andra vilja göra allt till rent hist. sägner. Så förklarar man äfven myten om Idavallen. Homer lät sina gudaväsen nedstiga på berget Ida: kan då icke Idavallen äfven upphöjas till mytisk betydning?

Sedan Vala besjungit gudarnas sällhet derstädes, talar hon om stridens början, och säger derpå att de rådslogo derom, hvem som hade hela *luften blandat med blod* (gift). Striden fortgick och Balder föll. I allt detta framstår den mytiske Loke i den fysiska betydelse, vi gifvit honom i slutanmärkningen vid 17:de sången. Och på samma sätt yttrar sig d. ä. Eddan i den mystiska dikt, som kallas Odens korpasång, då det heter: »luftströmmen hejdas icke i svek» (omtumlar ständigt till förderf); ty dermed betecknas den mytiske Loke, i moraliskt afseende. Så väl i sammanhang med det förut sagda, som i anledning af den ingifvelse jag vid detta styckes förevarande sång låtit den mytiske Oden hafva om Försonarens tillstundande ankomst och Asalärans framtida fall, har jag infört sistnämde dikt, i den 28:de sången, och hänvisar till den dertill hörande slutanmärkning.

Tredje Afdelningens Innehåll.

Sextonde Sången: Ämnet återvänder till Asarnes första intåg i Norden. Skjold namngifver Fjon och Assene. Hans far, som räddat sin son Sige, ankommer dit. Skjold begär af honom Gefions hand, men får afslag. I strid med en lefvande björn, såras han; men fångar den. Gefion, som skickas att bespeja Nordlanden, kommer med fyra jättesöner till Gylfe, och får af honom ett stycke land. Jordbäfning. Lögaren danas. Gefions följe drunknar, och hon flyr åt Nordhafvet. Häner upptages bland Asarne. Rejdgothaland underkastar sig deras Öfverdrott, som bespejar närliggande öar. Beldegg blifver regent i Hethe (Schlesvig). Skjold besluter att skilja sig från Asarne. Han återfinner Gefion. Kattegat namngifves. Gefion upptäcker en ur hafsgrunden upprässad ö, den hon kallar Selund. Skjold får Gefion till brud. Asarnes Diar antaga gudanamn och tåga längre opp i Norden.

Sjuttonde Sången: Skjold anläger Ledre. Selund bebygges. Veset och Vifel blifva Skjolds män. Lejf födes och Gefion dör. Skjold träffar Alfhild, med hvilken han trolofvas. Skate utmanar honom till envig. Skjold nedlägger honom och strax derpå Kung Atle. Han vinner Alfhild, och Gram födes. Frigga, genom Lokes list uppretad mot Asarne, besluter deras förderf. Tre gånger anstiftar hon uppresningar; men förgäfves. Hon skyndar till Freja, som uppeggar Hother emot Beldegg, hvilken begärt Nanna. Oden i ett gille hos Freja, som instänger Hugin och Munin i sitt lönnrum, för att hålla Oden i okunnighet om Hothers härtåg mot Beldegg och Öfvergudinnornas anslag mot Asgård.

Adertonde Sången: AsaOden, med Diar och söner, gästar i Ledre. AsaThor, ankommen från Noreg, berättar om Thorres hämdlystnad, och att Göa blifvit hemförd från Mjell af bröderna Nore och Gore. Hans sonson Rolf älskar Göa hemligen. Häner besluter att följa med till Asgård. Härbud rörande kriget emellan Hother och Beldegg. Asarne skynda till dennes land. Fridsbud sändes till Hother, som håller krigsråd med Gevar, Haloge, Gelder och Thorre. Striden börjar. Beldegg, hemligt åtföljd af sin far, angriper Hother två gånger. En brynja, som han fått af Freja, beskyddar honom. Haloge förföljer Veset och

Vifel. Diarne rusa i striden emot AsaOdens vilja. Kung Gelder faller. Skjold räddas af Gefions hamn. Hother öfvervinner Diarne, utom AsaThor, som han med Mimringssvärdet afväpnar. Asarne fly. Kung Gelders lik brännes. Hother gifter sig med Nanna.

Nittonde Sången: Freja utsläpper Hugin och Munin. Valfader besöker Saga, får veta Asarnes nederlag och tillägger dem framtida seger. Bud till Diarne att Hother blifvit slagen af Beldegg. Diarne förnya sin fridsed och aftåga. Besök hos Sige i Hunaland. AsaThor, som qvarblifvit i Norden, besöker Svade. AsaUller kommer äfven dit, begär och får frändernas hjelp att taga den del af Gauthiod, som styrdes af Gaute, hvilken nu är död. Svade och Rolf följa AsaUller dit. Han inrättar ett gudahof, utvidgar Gautes blothus och stiftar särskilta offer åt alla Gudinnor och skyddsväsen, enligt Fullas inrådan. Hans öfvermod uppretar Jotarne. En Jätte kommer till hans nya Asgård, och hotar att flytta det till Jotland. AsaThor hejdar bullret. Freja, förtörnad öfver Beldeggs seger, låter Nannas hamn plåga honom. Han förtynar; men styrkes af Valfader genom en hemlig dryck. Hother angriper Beldegg på nytt; men besegras och flyr till ödemarken. Tröstad genom Freja, återvänder han till sitt land, då AsaUller, på Dvergen Allvises råd, skickar honom ett uppdiktadt härbud ifrån Beldegg, och kriget förnyas.

Tjugonde Sången: Asgård belägras af Vanerna. AsaOdens bröder, Vile och Ve, hafva begärt hans maka, Fjorguen. Hon uppmanar dem att försvara staden, som Vanerna antända och storma. Öfvergudinnorna bedja Valfader rädda Asgård. Han svarar dem tvetydigt. Ett störtregn släcker elden. Vanerna angripas i ryggen och förskingras. En främmande här lägrar sig kring staden, och tre okände smyga dit in. De fängslas, och AsaOden med hans båda söner igenkännas. Fred med Vanerna. Häner lemnas till desse i mannabyte, och Qvaser till Asarne. Ve och Vile aflägga värjemålsed rörande AsaOdens maka, som åter upptages af honom.

Tjuguförsta Sången: AsaOden är bortrest med Qvaser, då härolder anlända till Asgård, med en gyllene bildstod, som Nordkonungarne låtit göra till AsaOdens ära. Hemkommen, erfar han Beldeggs och Gautes död samt AsaUllers anstiftningar i Norden. Härolderne återvända till Norden jemte AsaVidar, Vile och och Ve. Tvenne Diar bebåda Latiernas annalkande. Krigsråd. Aftåg till Norden beslutes. Häner, återsänd af Vanerna, berättar sin medbroders död,

hvars hufvud balsameras och han benämnes Mimer. Allmän utvandring. Hären delas. Besök hos Konung Höfund och Radbart. Hrosstjof spår för AsaOden om Kung Radbarts dotter Rinda. Ottar dräpes af AsaLoke, som betalar blodsböter, hvilka han rånat från Dvergen Allvis.

Tjuguandra Sången: Hånfulla sägner af och om Lopter. Vandringsmannen Skyde berättar om Beldeggs, Gautes och Siges död. Fjorguen vill vända tillbaka. AsaOden går med Skyde att uppsöka Sigurlam. Oväder hindrar Asarnes framtågande. Thjasse kommer för att hämnas ett strandhugg, som några Asar gjort. Vid slutet af tåget förenar AsaOden sig med hären, och ankommer till Sigtuna. Disorna få gudinnenamn: Fjorguen kallas AsaFrigga, och Syr Freja. Frigga uppgår på Hlidskjalf, utan Odens tillstånd. Hon öfverraskas af honom, och bestraffas för sitt hat emot Drottarne, hvarpå hon bortgår blidkad emot dem. Fulla besluter att fortsätta Gudinnornas hämd. I Sigtuna berättar AsaOden Sigurlams framgång i Qvenland. Hejdi är i lifsfara. Skyde, hvilken som tjenstesven följt AsaOden, räddar henne; men såras. Tillfrisknad, röjer han sig såsom Sigurlam och vinner Hejdis hand.

Tjugutredje Sången: AsaLoke återkommer från Uller i Gauthiod, att gästbjuda den högre Asaätten. De fara dit. AsaUller och Lopter besluta att gäcka dem, medan AsaOden utgått till Gautes ätthög. Diarne blifva druckne, och AsaBrage förtäljer, på ett förvirradt sätt, Asarnes heliga sägner. Lopter, biträdd af Allvis och Häner, uppför hånliga gäckspel öfver Asaläran. AsaOden fordrar Uller inför de Vises dom i Sigtuna. Hler inbjuder Asarne till Hlessö, dit de fara, sedan de först besökt Skjold, då Beldeggs minnessten reses, och han nämnes AsaBalder. Hos Hler träffas Vile och Ve, hvilka redan fått länder i Noreg, samt Säming, Thorgerd och hans moder Skade, hvars dyrbara klädsel och stolthet uppretar AsaFrigga. AsaLoke skymfar hela gästlaget. Bortjagad derifrån, spår han olycka öfver Hlers hus. AsaOden inbjuder gästerna till Sigurlams bröllop i Sigtuna. De åtskiljas. Oden på Hlidskjalf får en uppenbarelse om Försonarens tillstundande ankomst.

Fjerde Afdelningen.

Finland.

TJUGUFJERDE SÅNGEN.

Bland Asar var glädje. De anat ej hade
hur, likasom ulf under stjerneströdd natt,
sig hämnarens magter i bakhåll ren lade.
På brudebänk kindfagre Sigurlam satt
vid Hejdi, den hyfagra nordliga tärnan;
så blossar ett norrsken kring mildögda stjernan.
Satt trofasta Skade så stolt vid det bord:
af dyrbara prydnader syntes hon skina,
och högljudt hon talte med sönerna sina.
Hon Öfverasynjan med blick och med ord,
förnärmade bittert; ty straffa hon ville
den köld, henne vistes i Hlessö gille.
Och hämden, hon sökte, den var icke sen;
ty Öfverasynjan, hon suckade ren
inom sig: »Hvi gaf du mig, himmelska Frigga!
»Ditt namn, då alltjemt jag fördunklad dock är
»af medälskarinnan? Hvad rikdomar ligga
»i dessa klenoder, som på sig hon bär!
»Gudinna! Mig hämna, om dig jag är kär.
»Jag sjelf annars hämnas; om också min make
»mig derför skall hata!» — Vid detta beslut,
på Skade hon såg, likt en hväsande drake,
och kort förrän måltiden slöts, gick hon ut.
Än bröllopet långt öfver midnatten räckte.
Af stoj och af dans ofta drottborgen skalf.
Men natten var kylig. Snart himmelens hvalf
och Månes silfverkarm snömoln betäckte.

Snart nedbrunno stjernornas flämtande ljus;
i barrskogen for der ett vinterligt sus.
Till gullsömmad bädd leddes hyfagra bruden;
små tärnor aftogo högtidliga skruden,
och gingo sen åter i gästfylld sal,
med hemlig förnöjelse, hemliga qval.
Der AsiaBrage i ring med dem trädde,
och kärlekens lof i en vexelsång qvädde:

»Vink af gullåldern! Make och maka
»Idavallens lycksalighet smaka.
»Ej mer deras ande nu är
»på jordringen här.
»Se! Luftrymden skiftar;
»dess skuggor vackla.
»Än norrskenet hviftar
»sin bröllopsfakla.
»De bleknade stjernor
»som brudetärnor,
»med skygga blickar
»speja och le!
»Nu flykta de;
»ty Vanadis skickar
»vällustiga Lofn,
»att reda den bädd,
»der menlösa Sjofn
»nyss jolrande stod;
»men nu så rädd,
»flyr derifrån,
»med kind som blod.
»Sjelf Mundilförs son,

»fast blek och kulen
»i karmen han sitter,
»och skaka ej gitter
»från silfverhjulen
»de snömoln tunga;
»hur fort han sig höjer
»att se de lycksalige unga
»Ej längre han dröjer!
»Han slår kring sin mö [1])
»ett dok utaf snö,
»så lätt och så ljust,
»och henne, förtjust,
»i famnen han trycker.
»Sitt öga han lycker,
»och tänker uppå
»de nygifta två.»

När sol öfver glittrande barrskogen trädde,
åt nygifta paret så skälmskt man sig glädde.
Man brydde dem länge och brydde på nytt.
I gästsalen kom också AsiaFrigga:
det var liksom drägt hon med Ljusalfer bytt.
Nu dyrbara smycken på smycken ses ligga
kring hals och kring armar, i ringlande skick.

---

1) I den yng. Edda säges att Måne tog barnen Bil och Hjuke (Hviki) från jorden, och de följa honom städse. Några mytologer hafva framställt Bil såsom en mö. Hon och brodren skulle väl afbilda ny och nedan: Sån *Sägur*, stången, Simul *(Simöl)* och brunnen *Byrgir*, vid hvilken de gingo, förrän Måne upptog dem, torde vara en bild af *ebb och flod*, hvilka ny och nedan afväga på sin stång. Den vattenså, hvilken Svenska allmogen ännu säger sig se uti månens fläckar, kan äfven hafva afseende på de regn- och väderskiften, hvilka, genom månens skenbara färg och under dess olika till och aftagande, man tror sig kunna förutsäga.

Af prydnader nedtryckt, med möda hon gick.
Hon äfven var åtföljd af gullprydda tärnor;
de blänkte som himmelens glittrande stjernor.
Hon sänkte på Skade en bjudande blick,
och uppsteg på högsätet. — AsiaOden
såg opp, liksom solen vid dimma och köld:
»Det prålet jag känner. Från ringprydda stoden,
»som Norddrottar gåfvo mig, är det en stöld.
»Vill hon då för Ve och för Vile sig smycka?
»De åter förgifta sin broders lycka?
»Hvi kommo de hit? — Ha! Sjelf jag dem böd
»förvärfva sig riken, i fjällstängda Norden.
»Nu skördar jag lönen! Nu svartsjukans glöd
»allt högre tycks flamma; men ingen på jorden
»må se hvad jag lider. O, kunde jag ock
»för Gudar det dölja! De glömma mig dock!»
Sen talte han hemligt till Vidar den tyste:
»Du såg hur din styfmor af gullringar lyste?
»Min bildstod man plundrat. Som ljungelden fort
»låt dräpa de bofvar, som stölden gjort [2].»
Men lätt det ej blef; ty föröfvad var stölden
af illsluge Allvis. I midnattens stund,
nyss AsaFrigg offrat i Gudarnes lund;
men harmen ej svalkats, trots nattliga kölden.
Då såg hon en Dverg. Han sin tjenst henne böd;
Svag yppade hon sitt beslut och sin nöd,
och pysslingen bortgick, och så sina bröder
han väckte: »I hört, att en ed har mig fäst
»till AsiaUller; hans Fylgja väl blöder
»till slut! Likväl hatar jag Asarne mäst,

2) Se Saxo, 1:a bok.

»sen AsaThor djerfdes min frändskap förakta.
»Ej heller jag AsiaLoke har glömt.»
Då sjöngo de pysslingar fyra helt sakta,
i bergshålans natt, der de listigt sig gömt:

»Hämd! Segrande Hämd!
»Tyst med släggan! Högt med flamman!
»Bistånd, som vi Asar gifve
»gagne dem, liksom af brynjor
»döende få njuta gamman!
»Vare domen bestämd!
»Evigt vanärade blifve
»två de förnämsta Asynjor!
»Hämd, hämd!»

Och ut hade illsluge Dvergarne gått,
och AsaFrigg bildstodens gull redan fått.
När Onar steg opp, gingo alla till hvila.
Men AsiaÖfverdrotts tankar de ila,
likt skyar, som jagas af stormarna om,
och aldrig få rasta på blåhvalfvet höga.
Vid midnatt, han tyst in i sofrummet kom.
Likt spejande drake, hans blixtrande öga,
vid månskenet, sökte det röfvade gull.
Han tog det. Hans håg var så hämdefull.
Sin sofvande maka han ville ej väcka:
»Ej mer skola qvinnotårar mig gäcka.» —
Han sprang, liksom rädd från ett lönnmord han flytt.
På bildstoden smyckena uppsattes åter.
En spejande vårdman der vakta han låter;
men listen ej sof. Den sig framsmög på nytt.

När AsiaFrigga omsider nu vaknar,
hon ropar: »Det hatade gullet jag saknar.
»Monn Skade det tagit? — Fritt äge hon det!
»O, ve! Att jag sjelf icke lydde min ånger!
»Inom mig beslöt jag, väl hundrade gånger,
»att återge gullet. Men stoltheten lät
»ej ångren få råda! Nu ångren skall stegra
»sin fordran, och Skade nu dubbelt skall segra,
»när jag för min make som brottslig står.» —
I högaloftssalen så dyster hon går:
»Mig tycks detta gille är gjordt för de döde!
»Mig tyckes den riktprydda gästsal stå öde,
»då icke en blick af min make jag får!»
Så qved hon. Då inkom i högaloftssalen,
den starke AsaThor. Reslig likså
en dimma sig breder i blomstrande dalen.
Nu helsade honom båd stora och små:
»Kom! Oss dina äfventyr strax du berätte!
»Hur gick väl ditt envig med Hobergets Jätte?
»Hvad är det för märke i pannan du fått?» —
»Ett tecken att ärligt jag profvet bestått.» —
»Var han, lik den Hrugner, som AukaThor fällde,
»så stark och så utrustad?» Frågades sen. —
»Svag var han mot denne; men klubba af sten
»han hade också, och han framgick med välde
»mot mig. Och min strid emot honom jag tror
»nog ryktbar skall bli. Denna stenböld är stor:
»från Jättens flintklubba kom den. Då gälde
»det lifvet. Men rådig min följesven var,
»och Jätten, den hårde, besegrat jag har.»

Som ebb och som flod vandrar gullhornet åter,
och yppigt der drickes för AsaThors bragd.
Men AsiaOden står tyst och försagd,
han hörer hur hemskt det i hornstickeln låter [3]).
Och AsiaThor ännu sitter så tyst,
likt Knöskanes berghvalf, af solen belyst [4]),
som kopparfärgar dess väggar, men vinden
från Ishafvet går derigenom; likså
den starkes sinne. På rödbruna kinden
der syntes en perla, der syntes väl två;
fast ingen dem märkte. De öfrige glade
nu ropte: »Säg hvad du från ättmänner sport,
»och säg oss om vidare bragder du gjort?»
Så dyster i blicken nu AsaThor sade:
»Ett värf mera svårt, än all jotunastrid,
»jag utfört, och ännu jag darrar dervid;
»fast kärast det var af de värf, jag än hade.
»Från striden, till Selunds blomstrande ö
»jag for. Då var Skjold redan färdig att dö.
»I ätthög jag satte den bragdstore hjelten,
»och sorgen gick fram som en storm öfver Bälten.
»Ung Lejf tog hans rike, och Gram hans bror
»ännu såsom Sjödrott i Ledre bor.
»Skön Alfhild hon gret, och länge hon gråter!» . . .
Orörlig satt AsaThor, suckande åter.
Som tryckning för bröst och för ande slår

3) Med hornstickel mentes spetsen af dryckeshornet, och man trodde, att när ljudet derur, vid tömmandet var starkare än vanligen, betydde sådant en ofärd.

4) Knöskanäs: forntida namnet på Nordkap.

till mark en och hvar, som för nära går
vid Fejgungfors störtfall; så nyhetens lystnad [5])
hos alla försvann, och en allmän tystnad
der uppstod i gästsalen. Sanslös då föll
från högbänk den qvaltärda AsiaFrigga.
I trofasta Skades famn sågs hon ligga,
som hjertligt, med kraftfull arm, henne höll.
Men sen, när hon uppvaknad lyfte sitt öga,
förfärad hon såg på den stolta och höga,
som bar henne, ropande: »Hvar är min Skjold?
»Du honom har mördat. Vill mig du ock mörda?
»Bedragerska! Afundens lön skall du skörda;
»fast, lik en Valkyrja, du står nu så bold.
»Ditt mod, liksom mitt, skall en gång bli bedraget.»
Så hänförd af sorgens och svartsjukans våld,
hon rusade bort ur det tystnade laget.

Den Öfverdrott satt på sitt upphöjda rum,
som luften bland fjällmolnen, dyster och stum.
Till AsaThor sade han slutligt: »Berätta
»hvad vidare hände; ty redan jag ser,
»att ej alla moln från din panna gått ner.»
Och opp såg AsaThor, talande detta:
»När uti sin ätthög jag Skjold hunnit sätta,
»jag styrde åt Hlessö. Men se, också der
»var dödsbud. Der fanns ej den gästfrie Hler.
»Jag askan blott såg af hans fredliga boning.
»Med mordbrand har Lopter befäst sin försoning.» —

---

5) Fejgungfors störtfall i Norge är så starkt, att man icke kan nalkas det, för lufttryckningens skull. Hr Pastor Ekedals muntliga underrättelse om Norge och afl. H. E. Grefve Skjöldebrands pittoreska resa till Nordkap hafva varit mina hufvudsakliga källor i frågan om brödralandets stora naturtaflor.

Nu brände hvar blick som en glödande ugn.
»Hämd!» Ropade alla, »hämd, utan förskoning!»
Då talade AsiaOden, med lugn:
»Ej sorg eller hat må beherrska vårt sinne!
»Hell gästfrie Hler! Må vi dricka hans minne
»som offer åt tacksamhet, icke åt hämd!
»Hans visdom i Nordsöners sägner skall lefva,
»hans hamn såsom hafvets beherrskare sväfva [6])
»för dem, och af dem blifva Äger han nämd!
»Hell bragdstore Skjold! Hans minne och ära
»bland Nordlandens konungar aldrig må dö!
»Hell vare hans fredliga, blomstrande ö,
»må Skjoldungar visa och stora hon bära!»
Sagdt. Och det gyllene hornet vardt tömdt;
och aldrig de namnstores minne blef glömdt.

Men sjelfkära Fulla i Fensal ren skådat
den seger, som gudaförsoningen bådat
de Asar, och hämdfull hon suckade så:
»Skall jag som Hlodynjas tjenstmö här gå,
»då förr hennes hemliga råd jag benämdes?
»Till vakt för dess gullskrin jag nesligt bestämdes.
»Ha! Fulla på jorden skall herrska ännu.
»Som regnstänkta dufvor vid himlabrynen,
»så Magterne sitta tynande ju,
»sen Oden förtäljt dem den härliga synen
»på Hlidskjalf. Men ännu är Fulla ej svag.
»Från Valhalls vakterska kanske, en dag [7]),

6) Att denna apoteos blef af Asarne sjelfva införd, hafva vi redan yttrat i slutanmärkningen vid 10:de sången.

7) Frigga kallas Valhalls vakterska i d. y. Eddan. Måhända gafs detta ärenamn åt den hist. Frigga, såsom Öfverprestinna.

»jag gullnyckeln tager. Och misslyckas detta,
»på jorden min herrskarestol skall jag sätta.»

Till sjelfnämde Oden, i natten, hon flög
och hviskade: »Redan, som nordklippan hög,
»du framstått. Overksamhet blott kan dig fälla.
»Till Asarnes gille i Sigtuna far!
»Du folkets blindhet till sköld för dig har,
»och tryggt kan du inför de Vise dig ställa.
»Din tystnad blir farlig; den vållar ditt fall.
»I qvinnohamn AsiaLoke der skall
»förhåna de Asar.» — På luftvägen åter
flög Fulla. Men springarne trafva nu låter
båd Uller och Lopter till Sigtunas stad.
Så flyga två kärrfödda dimmor i rad.
Till Sigtun kom Uller. Hans sätt var behagligt
för sörjande Asar; fast tyst han belog
dem alla. Han utspred berättelser dagligt
om hexan, som bodde i närmaste skog.
Hon Groa var nämd. Henne ingen kände;
men allt hon dock visste, som händt eller hände
de bröllopsgäster. Förvånande ting
för dem han förtäljde. Eho, som dem hörde,
förökte dem. Nyhetsbegäret dem förde,
som gaddstarka getingar svärma omkring.

Men hexan den sluga var AsiaLoke.
För Asarnes hämd var han skygg, och den kloke,
hvar dag, i en aflägsen skogskoja låg.
Ej husvärden tordes den hexa förmena
ehvad hon begärde. Om natten, allena

hon satt i en bergsklyft. Det lönnrummet såg
ej Sol eller Måne; dess ingång sig krökte
som ormen. En ovand förgäfves den sökte.

Här AsiaUller till Lopter nu för
allt nytt, som i gillet man hör eller gör.
Och denne brast ut: Se vår Mistel'ten knoppats [8])!
»Vår seger blir större, än sjelfva vi hoppats
»Snart AsiaOden skall störtas i grund.
»Kom! Följ mig.» — De gingo, vid midnattsstund,
då gästerna hunnit af mjöddrycken söfvas.
Snart bildstodens vaktare listigt bedöfvas
med dryck utaf bolmört. Djup var hans blund.
Nu AsiaUller i skidgården flyger,
tar gullet af stoden. Nu Lopter det smyger
i Öfverasynjans gyllene skrin.
När solen gick opp, såg AsiaOden,
för andra gången, den ringprydda stoden
förnedrad. Han bleknade. Rofdjurets grin
är icke i nattstunden mera förfärligt,
då offret blir frälst eller fjärran skrämdt.
Han går till sin maka, som nekar bestämdt
till brottet. Han söker och spejar begärligt.
Han tar hennes gullskrin, han finner deri
den röfvade skatten.

Ett skärande skri,
vid denna anblick, ger AsiaFrigga,
och vanmägtig faller hon ned vid hans fot.

8) Mistelten var den olycksväxt, för hvilken Balder föll. Se Valas sång och d. y. Eddan, samt 3:dje delen af Arne Magn. Kom. Förtolkning deraf.

Den retade maken lät der henne ligga:
»Måhända att Ve eller Vile vet bot
»för denna krämpa.» — Så hånfullt han ropar.
Hans ögonhår täcka de nattsvarta gropar,
och mörk, som en Svartalf, i laget han går.
Hvart ögonkast, Ve eller Vile der får
af honom, är skarpt liksom mördande pilen,
hvart ord är så hårdt, som stormande ilen.
Att utforska Frettir, han hemligen gör
ett offer. Men järtecken gafs ej. — Han spör
den mångvises hufvud, som Qvaser förvarat
med Österlands kryddor; men aldrig det svarat.

En afton, från obekant hexa han fick
det budet: »Din maka, i natt, stämt ett möte
»med älskaren. Må din fördunklade blick
»se henne, då salig hon sluts till hans sköte!»
Förtörnad sprang AsiaOden nu opp:
»Ha! Svartalfers härold! Jag blodigt betalar
»det budet, om strax du ej ställer ditt lopp
»till Hvergelmers rysliga ormbygda salar.»

Så röt han. Bedragerskan genast försvann.
Men AsiaOden dock hvila ej kan:
»Hos svartkunnig hexa jag råd ej vill söka;
»de Svartalfers välde jag ej vill föröka.
»Men skändaren undgår då hämnarens slag! —
»Ha! Mägtige Oden sjelf Vala månd fråga
»om Balders öde. Hvi fruktar då jag
»en hexa, när svartsjukans giftiga låga
»mig bränner? — Dock skulle mitt rykte jag våga?»

Så tänkande, sömnlös på gullbetäckt bädd
han kastade sig; och den sjelfkära Fulla
till honom då kom, såsom Ljusalf förklädd,
och hviskade: "Hämd!" — Liksom åskljuden rulla
från sky och till sky, så det ordet gick fram,
att han i hvar blodsdroppe ljudet förnam,
och hjertat det svällde. Vid gyllene bältet
spänns svärdet, och ut på det luftiga fältet
han går, att få andas. — När ut han der kom,
han ej ville framåt, och ej vända om.
Af sjelfkära Fulla han obemärkt fördes
till trollhålans port, och den sången der hördes:

»Det skola Asarne röna,
»att Lopter sin skuld betalar:
»med gullstodens röfvade skatt
»han Öfverasynjan fick löna.
»Hos henne, i gyllene salar,
»han hvilade ljuft, denna natt.
»AsiaLoke han kallas;
»hans lycka är dock öfver allas.»

I moln, såsom blodlefrar tjocka och bruna,
steg halfmånen opp. Men hexan hon log
mot AsiaOden, som slagsvärdet drog
och sade: »Din sång med en blodig runa
»jag slutar, fördömda! — Nu famlade han
mot hålan, hvars ingång han likväl ej fann;
i natt var den höljd. Men i samma stunden,
han hörde ett hånskratt; — från Uller det kom.
I hast vände AsiaOden sig om.

Men, fort som ett strömoln från fullmånerunden
af stormvinden jagas, så hastigt nu flyr
den utklädda hexan, med Uller. Allena
står AsiaOden i natten sena.
Bedröfvad sin gång emot borgen han styr,
och nämner för ingen sitt äfventyr.
I tysthet alltjemt med sitt hjerta han strider.
Men AsiaUller den lögnsagan sprider.

Sjelf AsaThor tänkte nu: »Inom kort
»min pannböld jag mister, om hexan jag låter
»den bota.» — Och ilbud han skickade bort
till henne derom. Men hon svarade åter:
»Jag sejdstaf blott rör under lufthvalfvet blå;
»vid midnattens stund, till mig Andarna gå.»
»Och AsaThor kom. Likt en vindfläkt i gräsen
hon nalkades, ändrande stämma och väsen.
Tre hvarf hon nu AsaThor förde omkring
en stenhäll, och hviskade: »Ordet förfelats.
»Vi mötas å nyo, sen molnet har delats.»
Nu sprang hon från Drotten, i ring utom ring,
med skri, liksom stormandet, under ett Ting.
Sitt hufvud mot marken hon vansinnigt stötte.
Åt motsatta sidor de skyndade ut.
Men åter vid trekorsadt vägskäl hon mötte
den väntande AsaThor, hvilken till slut,
i trollhålan ingick, med svärdet i handen.
När någon gång detta mot klippans vägg
han stötte, då gnistrade det ur den egg,
som kornblixtar små utmed himlaranden.
Och AsaThor mumlade jemt, i sitt skägg

Men hexan böd tystnad. Hon tecknar och korsar.
Hon tystnad befaller, ännu en gång.
och mumlar helt tyst en besvärjaresång.
Snart stockade bloden ur pannbölden forsar,
snart AsaThor tycker att lossnat den har.
Ej mera förmår han sin glädje att styra,
han ropar: »Så glad ännu aldrig jag var,
»sen jag utur Jättehem Örvendel bar.»
Nu svarade hexan i andeyra:
»Min maka var Örvendel. Tack för ditt ord!
»Den hökassen, som på din rygg du har tagit,
»den har ock din hjernlösa panna bedragit [9]);
»ty nu är min trollkraft omintetgjord.
»Ha! AsaThor är blott en pladdrande gumma.» —

Förgrymmad tog AsaThor slagsvärdet opp.
Men hexan, nog slug att ej tiden försumma,
var borta. Den retade AsaThor lopp,
att utgången finna. Han sökte och sökte,
väl glimmade svärdet mot vägg och mot grund;
men skenet försvann, uti samma stund.
Hvar misslyckad sökning hans vrede förökte.
Omsider på vidöppna fältet han kom,
der mötte han hexan. Hon for likasom
en ande, om natten, på luften, på jorden,
kring AsaThor, qvädande högt dessa orden:

»Det skola Asarne röna,

---

9) I d. y. Eddan står om Thor, att han i en hökasse (jernkasse) bar den sjuke Örvandil ur Jotunhem. En usel tillsats vid denna annars betydningsfulla myt; hvarföre jag egnat detta äfventyr åt den hist. Thor.

»att Lopter sin skuld betalar.
»Hler nu sofver, så trygg,
»i falaskans täckelse sköna.
»Lundar och Disarsalar
»brinna på Asarnes rygg.
»Stenbölden pryde din panna;
»växe, att qvädet besanna!»

»Och bort som en rök den förklädde nu flög.
Ej vredgade AsaThor hexan kan fånga.
Der söktes alltsedan, i dagar många;
och mycket hvart rykte om signerskan lög.
En såg hur, som Varulf, hon gick vid hans sida,
en ann henne såg uppå stormskyar rida.
Så gingo mång sägner från qvinna till man;
men ingen den listiga hexan dock fann.

I gillet man fortfor att ganta och skalkas.
Men AsiaUller ej dit mera kom.
Försakad han vardt för de Vises dom.
Snart gillet till slut, liksom fullmåne, nalkas,
och småningom gästerna makat sig bort.
Som strålande skyar från blåhvalfvet gånga,
och en efter annan försänks inom kort,
vid himlabrynen; så voro ock många
af gäster och ättmän, som aldrig mer
hvarann fingo se.

Nu trofasta Skade
omfamnade Säming och Thorgerd. Hon sade:
»Till fjällhöga Noreg jag följer ej er.

»Mång faror i Qvenland min Sigurlam bida.
»Der är ock min fader. Snart skola de strida,
»om jag ej förmår att dem blidka till frid.»
Så talte hon, qväfvande sucken och tåren.
I Sigtun de nygifta dröjde, en tid.
Men hastigt sig närmade härliga våren.
Med himmelsblå ögon och blommor i håren,
han andades uppå den frusna våg.
Hon lossnade. Snart, med ett brinnande öga,
han ned på de simmande isbergen såg,
och fåglarna började åter sitt tåg,
och byggde sitt bo mellan fjällarna höga.
Då trädde den kindfagre Sigurlam in
för AsiaOden, med bruden sin.
Af honom och alla de afsked nu togo.
Med trofasta Skade till Qvenland de drogo.
Var Hejdi nu säll; men från ögonen blå
flöt skilsmessans bittra perlor. Likså
det friska vattnet i Sotaskärs källa
ses opp utur salta hafsböljor qvälla [10]).

Lik utplundrad ätthög, stod Sigtuna borg.
Än AsiaFrigga förtärdes af sorg.
Hon tänkte: »Hvad hjelper mot hånet att strida?
»Den värnlösas vapen är tiga och lida.
»Mitt högmod är straffadt, och ingen mig tror,
»jag hatas som maka, jag afskys som mor!»
Än dystrare var likväl AsiaOden:
»Jag fridsed har svurit. Ej qvinna, ej man
»af Nordbor och Asar jag dräpa kan.

10) Vid Tullgarns fjärd uppstår en frisk källa utur hafvet.

»Hur skall jag väl svalka den brinnande bloden?
»Bort vill jag, att icke min lågande hämd
»på offret må släckas, ej evigt bli nämd.
»Men skymfade gullet på ärestoden
»ej mera skall sitta. I djupets natt,
»jag evigt vill gömma den orena skatt.
»Du Svartalfers ättling! När du mig vardt gifven,
»jag redan dig fruktade. Domen är skrifven
»af Nornornas hand, på det blodröda gull,
»sen Gullvejg blef bränd i de Eviges boning.
»Hon tre gånger brändes, utan förskoning;
»men evigt hon lefver för stridens skull.
»Ja! Evigt hon lefver — och striden skall rasa,
»för din skull, du foster af våld och af fasa.
»Men hvarföre står jag så tvekansfull?
»Allt gull med den döde skall varda begrafvet
»i ätthögens mull, eller sänkas i hafvet!
»Så böd jag de Asar. Hvi dröjer då jag
»att sjelf också lyda den sjelfgjorda lag?
»Ha! Redan min ära har gått till de döde.
»Jag liknar allenast en vandrande hamn,
»som sitter på högen och suckar sitt namn,
»och ingen vill höra hans natthöljda öde.
»Ja, död är min ära, och uppå dess graf
»jag offrar det gull, som man fordom mig gaf.
»Förbannelse följe den hand, som det drager
»ur djupet! Må natt evigt skymma hans dager,
»förblifve han slumpens otröstlige slaf!» —
Så taladt. Till Fyriså ifrigt han hastar,
och dyrbara gullet i böljorna kastar.

Hem gick han, och stoden han nedbryta lät.
Den osälla makan hon bad och hon gret
förgäfves. — En tröst henne maken ej unnar,
hans blick är ett nej, som hans vrede förkunnar,
och dock i sitt innersta skydde han det.
»Jag känner hur svag dessa tårar mig göra.
»Men ut skall jag gå för att stridsbullret höra,
»och slita mig från mina söners mor.
»Jag minnes den ed, som i Asgård jag svor,
»och ingen nu mig från den eden befriar.
»Om ryktet befläckar, på nytt, hennes namn,
»den trolösa evigt förskjuts ur min famn!
»Så lydde min ed.»

Sina visaste Diar
han samlar, och säger till dem: »Inom kort
»till aflägsna länder jag vandrar nu bort.
»Än vet jag ej hvar, och hvad tid, jag kan dröja;
»ty mågen en ann J till Öfverdrott höja.»
Och än mera kraftfullt han ropade ut:
»När tionde våren har hunnit till slut,
»och hem jag ej kommit, J samfält då skolen
»den valde sätta på öfverdrottsstolen.»

Sen talte han enskildt till AsiaNjord:
»Du skall, vid min död, taga offren i vård;
»ty vill jag din tro till den hemlighet närma,
»som AsiaUller ej lösa förstått.
»Djupsinnig och tyst vare Öfverdrott!
»Må allt, liksom solen, han lysa och värma,
»och likväl, som hon, outforskad gå fram.

»Se, derför han ensam offrar för alla.
»Fast sjelf han, en gång, liksom Valhall, skall falla;
»han är dock en telning af Eviges stam;
»ty anden det är, som kan stoftet befalla.
»Från himlen till jorden der byggdes en bro
»af Andarne. Folket vill se, för att tro.
»Den vise dock misstror hvad ögat kan hinna,
»och deraf hans eviga forskningsbegär.
»Hvad söker väl detta? Hvad önskar han finna?
»Blott det som har varit, som blir och som är.
»Och hvad är allt det, om ej verldsandens väsen,
»förklaradt i soln och i ringaste gräsen,
»sen allt uti ämnet han framträda lät.
»Men ämnets nödvändiga vilkor dock binda
»hans straffande arm, sen hans tanke det
»en gång framkallat. Och ned på de blinda
»och svaga kan han endast medlidsamt se,
»sjelf njutande, ostörd, den eviga friden.
»Hans förebud vi äfven äro i tiden.
»Så framstår den evigt Förborgade
»fördoldt, under bilden af Nornorna tre;
»fast synbart, i Gudarne trenne, vi dyrka
»hans väsendes visdom och kärlek och styrka.
»Och derföre Nornorna offer ej få;
»fast de öfver heliga Magterne stå.
»Men anden till stjernrymden lyfter sitt öga,
»och derför i stjernhusen tolf vi tro
»ett tolftal af Gudar bebygga det höga.
»Jag dem ej förnekar. Inom mig de bo.
»Jag tillbeder Tyr, då min hjeltekraft stiger,
»och Brage, vid harpans förtrollande ljud,

»och Vidar, då visheten forskande tiger.
»Mig Forsete rättvisan dyrka böd,
»jag fromheten sörjer i Balders död.
»Mig Frigga i jordiska stoltheten manar,
»jag Freja i kärlekens salighet anar,
»och Sif mig tjusar i mildhetens drägt.
»Så är ock min ande af Andarnas slägt.
»Som barnet sig fromt till sin omgifning sluter,
»så jag till de Magter: i allt det blott ser
»en far och ett hem; likså jag dem ger
»en bild, som i Allfaders väsen sig gjuter.»

Här var det förtroliga samtalet slut,
och döfvad var stormen i talarens sinne.
Men skiljsmessan nalkades. Natten var inne.
Då hängde han brynja och sköld och spjut
vid Lejonafanan: »Du följesven kära,
»min rustning! Du skyddat mitt lif och min ära.
»För mångårig trohet nu hvila njut!
»Och du, som jag icke, sen ynglingatiden,
»har burit, du vare mitt värn uti striden!
»Dig känner ej någon.» —

Från väggen han tar
en gyllene brynja. Han deröfver drar
en luden kofta, och hopfäster henne
uppöfver den gullhjelm, han satt på sitt änne.
Då midnatt sin gullsådd på luftfältet sår,
han bort utur drottborgen obemärkt ilar.
I vildaste skogen den trötte sig hvilar,

på vildaste marken sin föda han får,
och medvetslöst han allt vidare går.

Men kindfagre Sigurlam längesedan
till Qvenland nu kommit. Hans Hejdi blef redan
förskräckt, när hon såg detta nyvunna land:
»Det är som en röst till mig talte ibland;
»jag tycker den hviskar om kommande strider.
»En arm vill mig hejda.» — Nu Sigurlam tog
den rädda vid snöhand. De sågo omsider
en Noita, som stod på en bergspets, och slog
på trolltrumman. Liksom ett bergsrå han log [11]).
Han tänderna skar; vred sitt hufvud och kroppen
som storm fattar mastfur i stammen och toppen:

»Buller bryter fram ur bergen,
»som då Turrisas på trumma
»slår i skyn, när slagtning stundar.
»Ah! Det gäller falske Asar.
»Ah! Det gäller stolte Asar,
»och de goda gamla Gudar!
»Damm-yr höljer högan himmel,
»som då Rutimo sig reser;
»sjelfva skyn han skymmer bort.
»Ah! Det gäller falske Asar.
»Ah! Det gäller stolte Asar,
»och de goda gamla Gudar!
»Upp då, Hiisi! Hitåt hasta!
»Björn och varg, som får du vallar;

11) Noita eller Notaja: Finsk trollkarl. Trolltrumma brukades sedermera blott af Lappska besvärjare.

»drifve du de djerfve gäster
»fjärran från oss! — Fram ock fare
»Turilas, som tunga klippor
»snabbt kan slunga såsom snöflock;
»fort han famne falske Asar!
»Strax han störte stolte Asar!
»Trenne hvarf han vildt dem vyssje!
»Nio dagsled djupt de digne!
»Kuippana! Du genom jorden
»trampa kan, med fasta foten;
»fort att med den fasta foten
»öppna vidt den vida jorden!
»Falle der de falske Asar!
»Störta strax de stolte Asar!
»Trenne tunga tag du trampe!
»Nio gånger gunge grunden!
»Kivutar! Kom hit, med elden,
»som du bär i röda risslet.
»Rysta rysligt röda risslet!
»Låt det långt och länge låga!
»Falle elden på de falske!
»Störta strax de stolta Asar!
»Trenne gånger glöden gnistre!
»Niofaldig flamman flämte!
»Väna Etelätär! Vänd dig
fjärran från de falskes fotspår!
»Låt de vrånge vilse vandra,
»ständigt strida emot stormen!
»Låt dem bo bland björnar bygga,
»dricka dunsters gift bland drakar!

»Hippa! Hindra dem från hällen,
»för dem från den feta furen,
»att dess skuggor dem ej svalka!
»Törsten deras tungor torke!
»Bloden bränne! Benen briste!
»Hvilan vike, viljan svike!
»Kastes de i Kemis klyfta,
»der sin boning svedan bygde;
»och i kalla Kipumäki,
»från hvars väg ej vandrarn vänder!
»Kipu Tyttö nu du lyfte
»på din ask! Låt plågor plundra
»Asars kraft, att när de nalkas,
»strax, som strå i storm, de störta,
»och, som dyens dimmor, digna [12])!»

Han slöt. Och ett buller, på afstånd, der hördes.
Det öktes, och närmre af vinden det fördes.
I aflägsen elf hörs det brusa likså,
när sjörå ur istaket lyfta sin panna.
Det närmande bullret tycks småningom stanna.
Men se, liksom alträd kring åbrädden stå,
med armarna opp öfver böljorna blå;
så står, ned vid elfven, en här utaf kämpar,
af Jotar förföljd, hvilka ställa sitt tåg,
fram öfver ett vad. Men den forsande våg,
förföljande segrares öfvermod dämpar. —
»Jag känner de stridande kämpar igen.»

12) I denna sång, hvilken man sökt bilda efter Finnarnes så kallade runor, äro endast personer ur Finska myterna anförde, enligt Gananders, Schlötzers och Arvidsons Finska mytologiska arbeten. Vidare i slutanmärkningen till denna sång.

Så Sigurlam utbrast. — »Det är mina män,
»som hemma jag lemnat, att borgen försvara:
»de hafva då vikit för Jotarnes skara;
»men Sigurlam har icke vikit än.»
Han sluter sin bäfvande Hejdi i famnen.
En viking med fart utåt böljorna styr,
att föra den nödställda seglarn i hamnen;
från Hejdi, till striden, så Sigurlam flyr,
af svennerna åtföljd. Men djupt i sitt hjerta,
hon suckar: »Hur tiden mitt väsen förbytt!
»Ett svärd var mig lätt; nu min styrka har flytt!
»Och kärlekens sällhet nu skapar min smärta!»

I rustning står trofasta Skade. Hon ger
en handtryck åt Hejdi, och syns icke mer.
Vid elfven ren kindfagre Sigurlam stannat;
hans sårade svenner försvara dess strand.
De lyfta mot Drotten sin blodiga hand:
»Se, hatfulle Thjasse oss öfvermannat,
»dagar och nätter, han hit oss förföljt.
»Hvart flyende steg med vårt blod vi sköljt.»
Så ropte de, både med fröjd och med oro.
De segrande sjelfve besegrade voro
af sår och af trötthet, och nära de flytt,
då Sigurlam började striden, på nytt.
Som jagande skäl, öfver elfven han rusar;
hans svenner ej mer kunna följa hans spår.
Kring hals och i öron nu flodvågen brusar.
Men hunnen till stranden, han omringad står
af Jotar. Han hugger, så blodströmmen frusar.
Mång hullsår han fått; men hans kraft är ej spild.

Nu fiendehären går fram mera vild
mot honom. Så angrips af hungriga vargar
den ädle springarn. Än upprätt han står,
att bringan försvara, än bakut han slår,
att länderna akta. Den ena nu sargar
hans länd, och den andre hans hals eller bog;
så Sigurlam blödde, så Sigurlam slog.
Kring fältet han, liksom en sandhvirfvel, flyger.
Mång Jätte står häpen. Men en af dem smyger,
på knä, fram vid sidan. Han uppstår i hast;
han griper om midjan. Det taget är fast!
Ur gullbögeln Sigurlams ben redan vrides.
Nu sjunker hans hjelm! Men lifligt till sides
sig Sigurlam kastar. Han hufvudet skär
af Joten, och hastigt befriad han är.
Dock hotas han åter. Med upplyftad klubba,
står hatfulle Thjasse framför honom der.
Den kindfagre Sigurlam syntes ej rubba
sin ställning dervid. Men när klubban sjönk ned,
han strax åt en sida sig listigen vred.
Med skölden försigtigt han sjelf sig betäckte,
den vinklade armen åt sidan han sträckte;
långskaftade spjutet mot Thjasse han höll,
som sjelf in i armhålan spjutudden trängde;
ty farten var stark, när sin klubba han svängde,
och kroppen vreds framåt, då neder hon föll.
Förlamad hans arm bredvid höften nu hängde
Men Sigurlams häst var, på hufvud och bog,
förkrossad af klubban, och genast han dog.

Sig hatfulle Thjasse af detta ej finner

nog hämnad. — En fjällström, som rusat med dån
från bergspetsen ner, redan saktare rinner
i dalen, då vikingens bostad den hinner,
som skulle den tämjas af böljornas son.
Så hatfulle Thjasse stod tankfull och stilla.
Men Sigurlam ville ej tiden förspilla:
han klöf, med ett dubbelhugg, fiendens sköld.
Då vaknade denne, med ett, ur sin köld.
Han grep, med den sårfria armen, om lifvet
på Sigurlam, kramande honom så hårdt,
att Drotten vardt rödblå, och andades svårt.
De brytas och brottas. Men icke är gifvet
eho, som skall segra. De begge ren mist
all styrka. De kunna blott kämpa med list.
Fram Sigurlam springer; han kort sig betänker:
i Thjasses strupe han griper sig fast.
Med uppvinklad arm han sen fattar i hast,
sitt svärd, och dess udd emot brösthålan sänker
på Thjasse. Men just som han dödsstynget ger,
sitt slagsvärd, i vinken, han omvridet ser.

Det handtaget gjorde den trofasta Skade:
»Min fader! Min son! Hvarom striden då I?
»Skall hämden af offer då fullmättad bli?» —
Sitt gullspjut hon mellan de stridande lade.
Men berserkaryra på Thjasse nu kom.
Hon skiljde dem åter. De skiljdes, liksom
två fjällblock i jordskalf: de knuffats beständigt
vid stötarna. Skilda, de ramla till slut,
enhvar på sitt håll. Men Skade behändigt,
trotts fadrens förvägran, drog lansskärfvan ut

ur sidan. Från ögonens natthöljda gropar
det ljungade; likväl förband hon hans sår.
Nu ser han de sina, som hjortarnas hopar,
af Sigurlam jagas; han hotar och ropar
förgäfves. Då fraggar han hämdefull:
»Nu måste jag segren åt Asarne lemna;
»dock kommer en dag, som skall tvefalt mig hämna.
»Det koste mitt lif och mitt rödaste gull,
»blott Sigurlam ligger i svartan mull!»

Än segrarne flyende skaran förfölja;
så stormarna jägta en fraggande bölja
och vräka den opp, jämte högar af sand,
allt längre och längre på sluttande strand.
Men icke förföljelsen hejdas ändå.
Se, framåt de ilsknaste trollmännen hasta:
Tre göpnar af snö de baköfver sig kasta,
tre vårfloder starka framrusa derpå [13]).
Ett myrlejon gräfver mång hålor likså
i sanden, att der sina rof kunna fånga.
Men Asiakämpar allt framåt gånga.

Till väntande Hejdi snart Sigurlam kom.
Hans kämpar, af segern så stolte och glade,
med sång och med byte, också vände om.
Men tyst var allena den trofasta Skade;

---

13) Saxo säger (5 bok.) att de Finnar, som bodde längst i Norden, kunde trolla, hvilken öfvertro ännu fortgår hos vår allmoge. I ett fältslag, säger denne författare, blefvo Finnarne öfvervunna, och de kastade derpå tre stenar bakom sig, som blefvo till tre berg, och hindrade fienden att förfölja dem. En annan gång gjorde de af litet snö en hel flod. Denna så kallade trollkonst se vi ofta i vår Nord, då stora vårflöden uppkomma, utan att mycket snö synes.

af dotterlig farhåga slog hennes barm.
Strax började aftåget. Buller och larm
der gjordes. Man kom till en dal, och för alla
den syntes som lunden vid glada Valhalla.
På afstånd man såg blott, likt nysshornad ren,
en regnbäck sig skynda, från sten ned på sten,
till elfven, den stillare, åldrige brodern.
I lundarna syntes små foglar på gren
af Vättarna vyssjas, som småbarn af modern.
Med skiftande drägt, mången fogel der kom
i luftsaln, med Vindalf han dansade om.
På fältet mång djur af fiendteligt slägte,
ej långt från hvarandra, sig fredligen sträckte,
bland gräs och små blommor, som fromt tycktes lyss
om bi eller fjäril gaf granne en kyss.
Men liksom en kung, mellan blomstren och gräsen,
högtidligt der gick en vidtfamnande flod;
tryggt lekte gullfenade fiskar vid näsen.
Och se, midt i djupet en klippa stod,
på den satt en man. Af hans blick och hans väsen,
det syntes att mer än en menska han var.
Hans sjudubbla klädnad af regnbågen hade
sin färg, och som vågor dess fållar sig lade.
Af fjädrar ett bälte kring lifvet han bar,
mer lätt än en sky, som mot stjernborgen far.
Hans öga var blått som den lugnaste bölja,
der Ljusalfer små sina gullvingar skölja.
Hans lockiga hår var som näckblomman hvitt,
hans skägg uti silfrade bugter sig spridt
kring bröstet, som svallskum plär åbrädden hölja.

När Asarne kommo, han vänligen log,
och lätt denna sång på sin kantele slog [14]):

»Nord! Bland dina berg och böljor
»ställde mig den starke Anden.
»Men min hug var mild som månen,
»och min sång så varm som solen.
»Tingens väsen, verldars upphof,
»eldens födelse besjöng jag.
»Dervid dallrade all luften,
»dervid klang i djup och klyfta.
»Flärdens fara, flyktigheten
»af allt jordelif jag qvädde.
»Fram då qvällde qvalets tårar.
»Vreda sinnet vekt jag gjorde,
»sorgsna sinnet starkt jag gjorde.
»Fordna fäders kraft jag qvad för
»hyddans häpne hyresgäster.
»När jag stämde silfversträngen,
»straxt de stolta skogens åbor
»förde fort de fyra fötter,
»luffade på långa läggar,
»för att lyss till ljufva leken.
»Ej fanns fjädradt djur i fjällskog,
»som då icke drog till dansen,
»vigare än vindens hvirfvel.
»När jag slog på silfversträngen,
»allt hvad uti vilda vågen,

14) Denna drägt tillades Finnarnes Väinämöinen, hvars sånger hafva den mildaste anda. Kantele är ett fornnordiskt strängaspel, liknande det fordom brukliga instrumentet hummer.

»med sex fenor far, och framåt
»flottar sig med åtta åror,
»kom att lyss till lätta leken.
»Sjelfva hafsfrun häftigt hof sig,
»bröstgängs sträckt mot strandens stenar.
»Släpade på strandens stenar,
»med besvär sig opp, att bättre
»lyssna till den lätta leken.
»Trillade ock tunga tårar,
»från mitt eget ögas källor,
»ned åt breda bröstets bugtning,
»ned åt knä och genom klädnad,
»nedåt fot och genom fållar.
»Jordens sällhet så jag gjorde.
»Nu vill Väinämöinen hvila,
»i det dolda djupet stiga,
»der hans toner evigt tiga!»

Den gamle steg ned i de glittrande vågor,
de klingade högt, så det klang uti skyn.
Ur dem gick ett töcken, ur den gingo lågor.
Ett strålhvalf, en hägring, mot himmelens bryn,
då uppstod. För Asarne var denna syn
ett järtecken. Sen, när de hunnit sig sansa,
de märkte hur böljorna började dansa.
Förunderlig var deras ringlande gång,
och opp utur grunden der hördes en sång:
»All Norden sin älskade sångare gråter;
»ty Väinämöinen han kommer ej åter!» —
»Han kommer ej åter!» — Det genljudet slog
från klippa till klippa, från skog och till skog.

Omsider af stormar det fjärmare fördes.
Knappt väcktes det opp, förrän åter det dog,
och sist som en hviskning af Andar det hördes.

Förutan allt hinder, med ilande tåg,
ren Sigurlam nådde till konungaborgen.
Som strömoln förflyga, så flydde nu sorgen,
när åter det älskade hemmet han såg.
De flyktade åboar kommo så glade
tillbaka. Och allt vardt af trofasta Skade
bestyrdt. Förrän vintren sin liljebrådd sår
på fältet, och vågen sin isbrynja tager;
med son uppå arm redan Hejdi går,
och namnet Svafurlam bära han får [15].
Som fader och moder så högväxt och fager.
De makars lycksalighet höjdes hvar stund;
likså stiger vårhimmeln. Vetterns vågor,
när druckna de äro af Solalfens lågor,
för ögat röja sin djupaste grund;
så öppen var Hejdi, i hjerta och sinne,
och Sigurlam läste hvar tanke derinne.

---

15) Se Hervararsaga.

Slutanmärkning.

Finska folkstammens ålder och härkomst lär för alltid blifva en gåta; men dess myter och runor äro på Nordens historiska horisont en meteor, som skimrar betydelsefullt mot Asialärans himlabloss. Finska runorna äro så väsentligen skilda från de sånger vi tillegna Asiafolket, att ingen kan anse dem hafva tillhört Odinsläran. Att dömma af de lokalisationer, personifieringar m. m., som i Finska mytläran finnas, skulle man tro, att hon är äldre nordbo än Asiläran; men då hon i det hela röjer en besvärjningsanda och en gigantisk bildning, som på intet vis närmar sig till Asialärans sätt och syftning, der allt röjer begreppet om ett urväsen, om det godas strid med det onda, om själens odödlighet, sjelfva gudarnes undergång och ett lif efter detta; så tyckes denna senare vara mera beslägtad med österns läror.

Finnarnes fordna heliga bruk och sjelfva gramatikaliska uppställningen af deras språk tyckes väl äfven angifva en slägtskap med östern, men i deras mytlära röjes något aldeles eget. Hufvuddragen deri äro så nordiska, att man svårligen kan neka hennes ursprung från norden, och de mytiska sägner, som af Saxo anföras och alsicke hafva Isländsk stamrot, likna Finnarnes andelära. Olika i ålder och stambygd, äro de båda likväl barn af den urgamla modren i Öster. I henne finnes väl ett godt öfverväsen Jumala och ett ondt Piru (Perkele), men dessa väsenden äro nästan overksamma, eller åtminstone synas de så uti de fragmentariska uppsatser, som vår samtid hittills erhållit; och den dualism, som borde framstå uti Finska myterna på grund af deras slägtskap med Österns läror, kan svårligen igenfinnas. Intetdera är det andras fiende; och deras goda gudar strida stundom med hvarandra, likasom Grekens gudamakter. Hennes Vainämöinen är visserligen en mild, härlig gudastod, och hennes jättar målas som onda och förfärliga; men hvarje figur står isolerad som ett porträt, ryckt från väggen af den höga familjsalen. Hon saknar icke titaniska urformer; tvärtom öfverflödar hon deraf, men i de mildare natursymboler röjer hon numera icke någon högre gudanatur, emedan de sig emellan icke hafva något närmare samband, framkalladt af en grundidé, som måhända fordom genomgått hela gudaserien. Hon är yppig och djup i sina kosmogoniska sägner, såsom den om verldsägget, om jernets och eldens födelse m. fl., och besvärjelseformlerna äro en dystert skön folkpoesi, hvilken sluter sig, fastän ensidigt, till dualismens princip; men tiden och katolska inblandningar hafva gjort så stora söndringar i detta afseende, att man numera förgäfves söker återbringa denna mytlära till erforderlig enhet. Det ser ut som dess 2:ne öfverväsen Jumala och Perkele vore skapelser af en yngre tid än mytläran sjelf, ty den andel de taga i henne är så ringa, att man knappast minnes deras tillvaro, då man läser de öfriga företeelserna i denna lära.

Likasom denna mytlära synes tydligen uppblandad med katolska legender, så

tyckes hon äfven i en äldre tid tillbaka hafva blifvit uppspädd eller utvexlat sägner med asialäran. I slutanmärkningen vid 10 sången har jag redan yttrat, att myten om natt och dag, om Mundilförs barn, Sol och Måne, samt Bil och Hjuke tyckas hafva tillhört en annan lära, men blifvit genom Asarne, kanske af politisk syftning, införde bland deras myter. Finska runan säger, att det ägg, hvaraf verlden skapades, föll i *vattnet;* detta liknar Asalärans Ymer (Chaos), som bildades af *dimmor;* den *undra* äggsidan, hvaraf jorden, enligt Finska myten, blef danad, liknar sägnen om jordens härkomst af Ymers kött; och den *öfra* liknar himlens bildande af hans hufvudskål. I en annan likartad runa (från södra delen af Wiborg) står, *att en fager mö växte på linden:* detta liknar asiamytens första menniskor, som skapades af ett träd, och man skulle äfven kunna säga, att myten om Iduns frukt är en motbild till Finnarnes verldsägg, då Brage kunde anses som den manliga återställande kraften (reproduktionen) i naturen, och Idun med sina äplen såsom verldskrafternes passiva föryngringsprocess.

Finnarnes Juutas är, enligt Arvidssons mening, blott en kristen myt, lånad af Judas, och Perkele är Slavonska; Kaleva är således det enda ursprungliga onda öfverväsendet. Hans tolf söner skulle kunna anses som bild af de tolf årets månader, betraktade från deras fysiskt-menliga inverkningar på menniskonaturen, likasom runan säger att Louhiatar blef hafvande af östanvinden och födde nio söner eller sjukdommar. Äfven historiska personer hafva sedan tillegnat sig Kalevas ättnamn; ty det heter att tolf hans söner bodde i Paldamo, men flyttade sedermera till flera orter: till Kemi, Kajaneborg, Tavastland m. m.

I Finska myterna, likasom i andra läror, iakttages det heliga tretalet med dess fördubblingar: Lounottaret, naturens döttrar voro trenne mör, östanvindens barn 9, Kalevas söner 12 o. s. v.

Anmärka bör man äfven att endast i Nordiska språken är månes namn maskulint och solens feminint. Detta är lika med Asiamyten; förmodligen voro de så benämde i den äldsta urnordsläran. Finnarnes *Päivä,* solen, dagen, hade en dotter *Päivätär,* och det heter äfven i Eddan, att sol föder en dotter. Denna *Päivätär* tillika med *Kuutar,* månes dotter, svarar någorlunda mot de barn, som enligt d. y. Eddan, sol och måne togo till sig. Likasom hon nämner en ulf (Manegarmr) som skall sluka Månen, så heter det ännu i Finska hvardagsspråket om nedan att månen ätes. Ganander säger att Luonotar är lika med de fyra mjölkströmmar, som runno af kon Audumblas spenar, och att Immi är lika med Gersemi, Frejas dotter. Vidare kan Finnarnes Jortana jemföras med Asialärans Gjallarå, och Kavet, en förste uti månen, förliknas vid Hjuke, som måne upptog till sig. Sägnen om Necken är förmodligen lånad från Finnarnes Necki, såvida icke båda kunna härledas från kristendomens sydligare sägner.

Allt detta vare nog om Finska lärans mindre betydande väsenden; vi vilja här beröra det, som angår en af nordlärans högre gudomligheter, jag menar Thor. Finnarne kalla honom Ukko, ett namn, som är lånadt af Åke-Thor, och Ukkon fyrinä (Ukkos buller) är detsamma som tordön. Här tyckes hufvudnamnet Thor hafva blifvit bortkastadt, mähända för att icke förblandas med den Thor eller

Thorre, hvilken förut eller senare af vissa nordiska urstammar dyrkades, och blott Ukko eller Auka bibehölls af Asarnes benämning på Thorguden. I runan till Ukko står: »gamle fader uti himlen». Detta uttryck tyckes tillkännagifva, att med Thor menas här jotunastammens äldsta gudomlighet. Vidare står der uti samma runa: »utaf *sten* ett svärd mig bringa.» Detta stensvärd liknar ej blott de gamles stenvapen, utan förnämligast den *flintsten*, som Thorsbilden höll i handen uti Jumalas (den högste gudens) tempel i Bjarmaland, hvarom Herrauds och Boses saga talar. Finnarne kalla Thor äfven Ayeke d. v. s. *farfarsfar*. Månne då icke Goefar, åskans namn ibland vår allmänhet, kommer deraf och ej af *Goas far?* Det senare var Thorre, enligt Fundin Noreg. Edda talar icke om Goa. Guffar kallar vår allmoge ännu hvarje gammal, okänd man, som den vill gifva ära. Det är således sannolikt, att ordet Ayeke i Finska myterna har, likasom i våra efter kristendomen införda talesätt, mera åsyftat en allmän benämning af det äldsta högst dyrkade väsen.

Vi hafva förut sagt att asiamytens Loke var en sinnebild af luften. Likasom han var ond, men upptogs bland gudarne (se slutanmärkningen vid 17:de sången); så var Finnarnes tro, att åskans knall förosakades af ett lefvande väsen, som hade både en *ond* och en *god* natur, emedan det blifvit hemligen skapadt af den onde Perkele, men uppfostradt af den gode guden Jumala. Detta föranleder till den gissning, att myten om Loke eller åtminstone om UtgardaLoke (såsom sinnebild af elden uti fornnordens mytlära) ursprungligen härstammar ifrån samma lära, hvilket jag äfven framlagt i slutanmärkningen till 10:de och 17:de sångerna. Den gamle skalden Thiodolfer säger i sången om Skjalf, då hon strypte kung Agne, att *Loges Disa* lyfte konungen högt i luften med guldkedjan. Som Skjalf var ifrån Finland, är det sannolikt, att hon, likasom qvinnorna af Asarnes presterliga kast, förestod offren, och det häntyder således att Finnarne, eller en del af denna gamla folkstam, trodde på samma gudomligheter, Kare, Äge och Loge, som de andra nordboarne, och att denna stam utgjordes af Jotar, hvarföre Finland ofta menas der Jotland i urkunderna omtalas, fast icke med den geografiska begränsning, som nuvarande Finland har.

TJUGUFEMTE SÅNGEN.

I Qvenland steg Sigurlams välde. Men sjelf
gick AsiaÖfverdrott utan allt välde.
Af isbojan fänglas en sorlande elf,
för hvilken en gräns ingen dödelig ställde.
Gick AsiaÖfverdrott tyst och allen;
hans sinne var dystert, hans fot var sen.
När så, några dagar, han vandrat hade,
han tyckte sig blifva mer lätt, och han sade:
»O frihet! Jag röner din salighet nu;
»men blott som ditt styfbarn mig lottade du.
»Ja, fri är den ringe; men slaf är den höge,
»och fri är den glade; men slaf är den tröge.»
Till blomstrande Selund, allen med sitt qval
han lände: »Min Skjold! Till din hög skall jag ila.
»Der ofvan är ödsligt: men under är hvila.
»Hvi skulle jag söka din konungasal,
»der Lejf och Gram dig förglömt allaredan!
»Ha! Kärleken oftast på jordringen lög.»

Tre dygn på en grafhög han dvaldes, och sedan
besökte han AsiaBalders hög.
Han talte till hamnen af älskade sonen:
»Du ohämnad ligger, lik strålande månen,
»som gömmes, i hast, af den nattliga sky,
»och glömmes, när morgonen åter ses gry!»
Så qved han. På älskade sonen han tänkte,
då Hermod den snare, i gullsky, sig sänkte,

på Lättfote ned, som en ilande vind.
Den älskade sonen, med hand under kind,
ej såg det. Men Guden, som nu ville väcka
sin sörjande ättling, nämde hans namn.
Det ljöd som en svallning kring vikingens snäcka,
när segel den refvat och vaggar i hamn.
Men sonen, fast himmelska rösten han hörde,
sitt vemodsbetungade hufvud ej rörde.
Då öppnade ryktets bevingade Gud
sin mund och han sade: »AsiaBalder,»
tre gånger. Och hördes då likasom ljud
af hundrade harpor och hundrade skalder.
Snart Guden och rösten försvann uti skyn,
likt skimrande Bifrost, för ättlingens syn.
Men han var förkrossad af saknadens smärta:
»Den trösten jag njutit förut, och dock var
»den trösten ej nog för mitt blödande hjerta!
»Din namnstorhet, son, borde glädja din far;
»men nu har all glädje för honom försvunnit.
»Hans bröst är ett eldberg, som redan utbrunnit,
»och natten och tystnan der blott äro qvar!»

»Dotter af jorden, du högväxta Ära!
»Dotter af himlen, du ljusletta Fred!
»Er har jag gifvit min trohetsed,
»er jag den åter vill svära.
»Med klappande hjerta
»fåfängt jag dock till den branten har sträfvat,
»der J för mig sväfvat.
»Jag nedföll med smärta!

»Rösten jag höjde, att efter er ropa.
»Rösten förqväfdes! Då sade er hamn:
'Olik är ätten; i samma famn
'trifvas ej vi tillhopa!' —
»Min ed jag dock lydde;
»sökte er båda, så trogen och trägen.
»Men farlig var vägen,
»och dagsljuset flydde!

»Flyn mig! Dock må edra skenhamnar sväfva
»öfver den gamle som då han var ung!
»Må de, när vägen blir mörk och tung,
»honom ur gruset häfva,
»och vandringen lätta!
»Men på hans grafhög, o måtten J sjelfva
»dock slutstenen hvälfva,
»och kronringen sätta!»

Nu sorg honom hejdar, nu sorg honom jagar.
Till Hunaland kom han: »I sällare dagar,
»min älskade Sige, du herrskade här;
»men, liksom min lycka, du höglagd nu är!
»Din Rörik ej känner mig. Ej vill jag träda
»i konungasalen, der skalderna qväda
»om dryck och om älskog.» — Allt vidare dref
hans sorg honom. Okänd för alla han blef,
likt vågen, som vexelvis sjunker och svallar.
Med eggskarpa svärdet i slöjdevan hand,
han uthögg en julle, vid trädfager strand,
och Odinsholme man ännu den kallar [1].

1) Odens holme är belägen vid Ösel.

Han sade: »För lugnt är mig allt uppå land.
»Ut vill jag, att pröfva det stormande hafvet.
»Måhända mitt minne der blifver begrafvet;
»ty Valfaders heliga ring, som jag bar,
»ej mera kan verka, i lidelsens dar.»

Åt skummande hafvet han djerft sig förtrodde,
der stormarna hveno. Kring fjärd och kring ö
sin julle, som jägtade flarnet, han rodde,
med vexlande vindkast. Snart rimfrost och snö
sitt silfrade nät kring lockarna snodde.
»Hur kall är dock Ran! Likväl säges att Hel
»är kallare. Ha! Huru liknöjd jag vore
»till hvem af de båda min skugga nu fore;
»ty jag bland Einherjar har mer ingen del.» —
Omsider till klippiga stranden han nådde
af Qvenland, der kindfagre Sigurlam rådde.
Han nedgrof sin brynja: »Ligg här, i all ro,
»min ynglingafröjd! Jag ej söker dig ofta,
»må sveket ej ana ditt lönliga bo!
»Försigtig och tyst som den spejande lo,
»af hvilken jag nu lånar hufva och kofta,
»skall hemlighetsfull i den kindfagres sal
»jag gå, att der gömma mitt namn och mitt qval.»

För värden den nykomne gubben nu sänkte
sin hjessa. Han teg; men så mycket han tänkte.
I högsätet kindfagre Sigurlam satt,
och närmast hans hofskald, på öfversta steget

vid honom. Det stället han fått såsom eget [2]), och nu, vid horndrycken, qvad han så gladt:

»Bifrost står härlig:
»mörkaste skyar
»gråta och stanna,
»sen honom de sett.
»O, huru kärlig,
»allt han förnyar!
»Jord! från din panna
»han suger dess svett.

»Gullhornet sköna
»skall bland oss gånga;
»uppåt det skjuter
»svallande bröst.
»Redan vi röna,
»hur i dess ånga
»himmelen gjuter
»styrka och tröst.

»Bifrost den höga
»Gudar hopfoga,
»hemligt en låga
»brinner derpå.
»Hejlmdallers öga
»vaktar den noga.

2) Skalderne hedrades i nordregenternes hof, och fingo der alltid utmärkta rum. Nedre stegen af konungasätet voro platser, der jarlar och hersar sutto, då den unga konungen tillträdde regeringen. Till den sång, som hofskalden här qväder, är bilden tagen af Bifrost (regnbågen), som i Edda kallas gudarnes bro. Glädjens ursprung är himmelskt, och dess innersta är frid. Hejmdall den hvite (den rene) och vise Vanern vaktar Bifrost mot materiens symbol, jättarne, och han föreställer således gudafriden d. v. s. harmonien i naturen. Derföre brister också Bifrost i Ragnarok, då hela detta materiela jordlif skall upphöra.

»Jättar ej våga
»öfver den gå.

»Gullhornet röda
»har ock en flamma.
»Visdom och löje
»vakte dervid!
»Älskog må glöda!
»Vänskap må glamma!
»Dyrt är hvart nöje,
»som mördar vår frid.

»Bifrost emellan
»ströskyar glimrar;
»sällan han stiger
»fram i sin prakt.
»Än mera sällan
»dubbel han skimrar;
»Hejmdall han tiger,
»lyss på sin vakt.

»Gullhornet lätta
»sällan du tage;
»farligt dig sårar
»dess utnötta rand.
»Visdom må sätta
»sköld för de svage!
»Låt icke dårar
»trycka din hand.»

Sig fägnade några åt hofskaldens lek;

och horndrycken tycktes som blommorna dofta.
Om AsiaFrigga der hviskades ofta;
men gästen den gamle satt tyst och blek.
På Sigurlam endast han ögonen hade.
Nu hyfagra Hejdi och trofasta Skade,
den mor och den farmor, med vårdande hand,
allt efter hvarann, liten Svafurlam ledde,
hvars ögon ren stodo som stjernor i brand,
och gullhåret lockigt kring pannan sig bredde.
Från nedersta bänken den gamle det ser,
det upprör hans hjerta, men mållös han sitter.
En kämpe det mjödfyllda horn honom ger;
men dryck eller föda han njuta ej gitter.
Mång veckor förgå, innan till sig han får
ung Svafurlam. Barnsligt med pilten han leker,
och ren mera lifligt hans hjerta nu slår.
Men ser han hur Hejdi sin Sigurlam smeker,
med ilande steg han ur kungssalen går:
»All sällhet är lögn; och allt qvinnosmek
»är moder till qval, och är dotter af svek.» —
Så tänkande, ofta på obanad stig,
han vandrar omkring öfver snöhöljda fältet,
och der på en häll, nedom löflösa tältet,
som spänts af en hängbjörk, han hvilade sig.
Men visligt för alla sitt qval han fördöljer.
Dock trofasta Skade, med spejande blick,
hans innerstas rörelser ständigt förföljer.
Hon tänker; hon hviskar: »I röst och i skick,
»en underlig likhet den främlingen fick
»med AsiaOden!» —

Två hirdmänner gingo,
en dag, i den kungssal, de talade så:
»I uppkrafsad snögrop en ulf syntes stå.
»Vi tömde hans blod; för den bragden vi fingo
»en rustning så skön, och af rödaste gull!
»Oss undrar, hvem dit denna rikedom lade.»
På rustningen blickade trofasta Skade,
och talte till kämparna, hemlighetsfull:
»Förtigen det fyndet. Jag strax åt er väger
»två gånger dess värde.» — Så sagdt och så gjordt.
När detta var skedt, gick hon hemligt och fort
till AsiaOden. Sitt vanliga läger
han uppsökt vid hängbjörkens ruggiga stam.
Han ämnar att gå, när hon kommer fram;
hon hejdar hans steg, och förtroligt hon säger:
»Hell, AsiaOden!» — Den åldrige ser
på Skade, som fortfar och oförställdt ler:
»Jag vill icke skilja två trofasta vänner.
»En rustning jag fått, hvilken jag endast känner.
»I ynglingaåren jag drog den utaf
»en Asiadrott, då sin hand han mig gaf.
»Och lika kära de äro mig både.
»Du bleknar, du våndas? Ej skall jag förråda
»ditt namn. Jag allenast vill mildra ditt qval.»

»Bort, qvinna! Vik bort!» Var den gamles tal.
Då svarade Skade: »Behöfver jag gissa
»ditt namn och ditt qval, sedan tidningar vissa
»jag fått om din flykt? Såsom tistelens frö,
»med snölätta fjunvingar, far att beströ
»allt fältet; så ryktet beställsamt ock sprider

»det onda. Min hatfulle fader, som strider
»med mig och med alla, oss skickat det bud:
'Om AsiaOden, den störtade Gud,
'vill mig besöka, jag skydd honom lemnar.
'Jag vet hvar han finns, och jag icke mig hämnar
'på värnlös man, i den ringares skrud.'

Upp for nu den gamle. Det smädande talet
i klappande hjerta fördubblade qvalet.
»Ha! Strax det mig lyster till Thjasse att gå;
»hans fridsord jag löser, att strida vi må.»
Då svarade Skade: »Nej, lugna ditt sinne!
»Bekämpa den Svartalf, som herrskar derinne.
»Jag Fjorguen känner. Hon fåfäng är;
»men fåfängan aflar ej låga begär.
»Nu lider hon. Nu hon min vän ock skall blifva,
»sen offer hon blifvit för verldens förtal.
»Jag henne vill söka, och tröst henne gifva,
»sen du äfven öker den lidandes qval.
»Jag Fjorguen känner. Min sällhet hon mördat;
»fast sjelf hon deraf ej sällhet har skördat.
»Ja, Fjorguen den sköna förnedrar sig ej.
»Hon oskyldigt led ju för dina bröder....»
Strax afbröt den gamle: »Hon oskyldig? Nej!
»Gläds, hexa! Att jag redan djupare blöder,
»sen du dessa sår äfven upprifva fått,
»blif säll genom medälskarinnans brott.»
Då genmälte Skade: »Gå du, att förgifta
»din lifsdryck, att sedan din ande ock må
»förpesta all verlden! Men frid skall jag stifta,
»att Norden af dig ej skall vanhelgad stå,

»en likbeströdd offerlund, illskan att gläda.»
Då utbröt den gamle: »Hör, qvinna, min ed:
»Förrn AsiaFrigga man bäddat ned
»i högen, jag ej skall i Sigtuna träda.» —

Den kindfagre Sigurlam obemärkt hört
de ifriges samtal, han gick till den gamle:
»O fader! Sen lidandet dig till oss fört,
»med dig oss förtroendet åter församle!
»Blif här, att din ålderdom skydda vi må!»
Då svarade fadren: »Hvem kan mig förstå?
»När stormar och blixtar kring seglaren fara,
»hur kan han de ropande strandboar svara?
»En ed uti Asgård det gamla jag svor,
»då Vile och Ve mig försont med min maka.
»Nej! Aldrig till henne jag vänder tillbaka.
»Du sjelf med din Hejdi så lycklig dig tror.
»Ha! Njut af din blindhet och tro på din lycka!»

Upp sprang han i hast, och han vände sig om,
den älskade sonen i famnen att trycka:
»Nej, tro ej det ord, som på tungan nu kom!
»Din Hejdi är nordqvinna. Frihet i lifvet
»och mod uti döden åt henne var gifvet;
»hon lärt att försaka, hon dertill har mod,
»som Österns qvinna ej glöder dess blod.»

Nu sutto de båda på marken så tyste,
som vålnader två uppå himmelens sky,
när stjernorna börja i östern att gry.
Den gamles händer nu Sigurlam kysste.

Men klaraste himmel plär mulna igen,
när yrväder nalkas; så högsinta dragen
på AsiaÖfverdrott vexlade än.
Å nyo han talte, af vemod betagen:
»Se, blottad jag är, och min vekhet man rönt,
»min kärlek med vanvördnad blir nu belönt!
»Nej, ut vill jag vandra, med svärd uti bälte,
»och verlden skall åter mig se såsom hjelte.
»Den gyllene brynjan jag här på mig tar;
»då andas jag lätt, som i mandomens dar.
»Son, helsa din ättling! Hans blickar försmälte
»hvar is i mitt hjerta; Ja, han var min tröst.
»Hur barnsligt vi glädjas i senan höst,
»när rågbrodden utslår de ljusgröna hären;
»Ty tanken då njuter den härliga våren!
»Men — vintren den kalla blott väntar på mig;
»dock stolt skall jag dö.» . . . .

Ifrån Sigurlams hjerta
den gamle sig slet. På villande stig,
han sökte å nyo att döfva sin smärta.
Lik kämpen, som vaknar vid fienders gny,
och icke kan finna sin rustning åter:
i striden han måste; ty äran ej låter
en obepansrad från blodsgillet fly.
Så AsiaOden af allt tror sig blottas,
så ville han värnlös med olyckan brottas.
På hatfulle Thjasse, så mången gång,
han tänkte: »Mig honom betala nu lyster
»det skydd han mig bjudit.» Och dagen lång,

och ännu fem dagar, han vankade dyster.
Nu flyger en hind, med dristiga språng,
på fältet. — »Ha! Dig jag till föda behöfver;
»men bäckar och stängsel du hoppar ju öfver.
»Hvem fångar med handen en yrande vind?» —
Så tänkande, såg han af jättlika stenar
en mur, öfver manshöjd; väl tusende renar
derinnanför betade. — Främst vid dess grind,
en qvinna han märkte: med innerlig smärta
hon tryckte en tolfårig mö till sitt hjerta.
Men se, trenne tärnor den gråtande mö
från modren nu ryckte: »Vi Thjasse blott lyda;
»Han lärt att sin vilja, som herrskare tyda.
»Han rest från ung Frida. Och vi måste dö
»om henne vi lemna.» Då ropte den lilla,
så stridt hennes tårar på kinderna trilla:
»Min fader har jagat min moder från sig.
»Hvi skall liten Frida hos honom då blifva?»
De tärnor väl tiga; men offret de rifva
från modren och ställa mot borgen sin stig.

Allt detta såg AsiaOden, med vrede;
men tänkte: »Är ännu min vekhet så stor!
»Hvad? Evigt förakt jag för qvinnor ju svor?
»Men modren der borta min forskning dock lede,
»mig anar att hatfulle Thjasse här bor.»
Af gråtande qvinnan det svar honom lemnas:
»I förrgår drog Thjasse till Sigtuna bort;
»och der hans besök ej lär blifva så kort.»
Då tänkte den gamle: »Jag får då ej hämnas?
»Men allmänt min skymf skall bland fiender nämnas!

»Nej! Strid skall jag söka, och döfva jag skall
»mitt innerstas storm, under drabbningens svall.»
Så tänkte han, vandrande nätter och dagar,
likt strömolnet gråa, när stormen det jagar.

I kindfagre Sigurlams konungaborg,
der rådde ännu både fruktan och sorg.
Den ene och andra, i hemlighet, sade:
»Hvart månne den gamle nu riktat sin färd?
»Allena han går i den vida verld!»
Omsider sig yttrade trofasta Skade:
»I fåfänga utrop vi öda vår tid;
»ett råd har jag fattat, till Sigtun jag hastar
»på spejarefärd, för att der stifta frid
»emellan de makar.» — Uppå sig hon kastar
den skarlakans lifrock, tar spjut och tar sköld,
och döljer i stålhjelm sitt höghvälfda änne.
Från Sigurlam flög hon, med lotsad köld,
hans sonliga smek var försåtligt för henne.
Ung Svafurlam suckade, Hejdi hon gret;
men Skade sig bort från de älskade slet.

Än dystrare borgen nu är för de makar;
och Skade ej mer för ung Svafurlam vakar.
Så långsamt nu skrider stund efter stund,
som Islands fjäll, hvilka bort från sin grund
helt obemärkt flyttas. — Snart hedar och fjärdar [3])
i snödrifvor bäddas. Der Sigurlam härdar
sin älskade son. Kring skogar och fjäll,

3) På Island finnes smärre fjällar, hvilka af volkaniska krafter småningom snakas än hit, än dit.

de jaga mång brummande björnar och loar.
Det tidsfördrifvet ung Svafurlam roar,
han jagar, från morgon till sednaste qväll.
»Jag ofärd dig spår af din jägarevana»,
så talade Hejdi till honom ibland.
Och liksom i Vetterns snöhvita sand,
af strömdragen mörkare fåror sig dana,
än här och än der, och med vexlande bana,
mång strömdrag gå fram, och i samma stund,
sig andra bilda på djupare grund;
så aningar skuggade Hejdis hjerta.
Oroligt det klappade, långan tid.
Men hon för sin Sigurlam dolde sin smärta,
och länge de njöto den gyllene frid.

Men frid inom AsaOden ej bodde.
I faror och fasor han sällast sig trodde.
Omsider till svallande Dumbshaf han kom,
der rysliga vidunder fjällbon förskräcka.
Han dem ville se, och han dem ville gäcka,
»och ropte: »Stig, hafstroll! ur vågorna opp,
»hit, låt mig få se din förfärliga kropp,
»som hvalar kan lyfta och seglarens snäcka.
»Låt se om din bild så förfärlig mig syns,
»som lidandets Svartalf, då natten begyns.
»Tag Hafsormen med dig, den starke och store,
»om också det sjelfva Jormungand vore;
»ty skåda jag vill hvad förfärligast är.
»Upp! Pröfven mitt mod, förrän qval det förtär.»

Så lekte med faran och fasan hans tankar.

Allt vidare fram uppå fjället han vankar.
Snart såg han en nedbränd konungaborg:
ur rykande askhögar gnistorna sprutto.
»Ah! Här är mitt hem, här bor jemmer och sorg!» —
Så tänkande, såg han två piltar, som sutto
på grundstenen. Askmörjan glittrade högt
omkring dem; men flitigt de lemningar drogo
derur, liksom rödaste gullet de sökt.
De grälade ömsom, och ömsom de logo:
»I mörjan jag stöter dig ned från din sten,
»om mig du ej lemnar det största ben. —
»Försök om du kan ifrån stället mig rubba.
»Det benet är grofvast; jag derför det tar;
»ty Hårdverk den hätske det tillhört har;
»jag deraf skall göra min första klubba.
»Min fader kung Dumber han brände in.»
Då sade den förste: »Men äran är min;
»ty höfves ej dig vårt byte att klandra.» —
»Men jag tände skogen.» Så sade den andra.
»Om Thursar ej bortgått att släcka dess brand,
»vi båda väl fallit för deras hand.» —
»Och jag tände kungssalen,» yttrade åter
den förste — »och Hårdverker föll genom mig.
»Dock, halfbroder! Segren jag lemnar åt dig.
»Vår farfader Svade bestämma jag låter
»hur bytet skall delas emellan oss två.»

Af piltarnes glam icke vidare hörde
den Öfverdrott. Samtalet djupt honom rörde.
Han gick och, i hjertat, han hviskade så:
»Kung Dumber ej far eller broder har lemnat,

»hans fall är dock redan på mördaren hämnadt.
»Och, AsiaBalder! Du ohämnad är.
»Ditt namn, liksom sandkorn för störtande skuren
»förs hädan. På nattliga molnstoder buren,
»snart glömskans Häger omsväfva skall
»din ätthög. — Vid Balder den godes fall,
»gret allt, för att lösa hans stoft från de döde.
»Af sorg dog hans brud. — Hvem begråter ditt öde?
»Din ätt — ja, sjelfva din Nanna är kall!»
Fram gick han så dyster. De kolsvarta stammar
i skogen han såg ej. Och rökmolnet der
han märkte ej. Tanken på blodshämden är
hans ledare. Hastigt kring honom då flammar
en eldvägg af granar. Han studsar dervid.
Att fly — dertill gifves ej rum eller tid.
Att stanna — är dö, under tusende plågor.
Allt tätare famnas de mångklyfda lågor.
Till sidan han blickar. Men lågorna opp,
som ormar, sig slingra från rot och till topp.
Här marken blir kringsköljd af glödande vågor,
det knakar i stam och det brakar i sten.
Så står nu den Öfverdrott helt allen.
Ett rökmoln af eldflingor glödgadt nu sänker
sig ned mot hans hjessa, och likväl han tänker
på Beldegg — ohämnade Beldegg ännu.
»Snart ligger jag ohämnad, likasom du!»
Han sade. Då hördes det braka och knattra
uppöfver hans hufvud. Ett glödande regn,
likt rödblått åskmoln, kring honom ses smattra.
Hans hufva och kofta ej mer gåfvo hägn.
De brunno. Och redan två störtande tallar,

med grenarne kämpande starkt mot hvaran,
förfärligen gny, att i skogen det skallar:
den ena den andra ej nedfälla kan.
De luta och famnas, och blifva ej skilda:
ett skyddande hvalf öfver vandrarn de bilda.
Sin brinnande drägt har han kastat utaf.
I gullbrynja står han. Den skiner mot flamman
som Sol, när hon träder ur brusande haf.

Nu tusende tankar sig hopa tillsamman;
men alla dock slötos kring Beldegg. — Då stod
för vandraren, midt ibland lågornas flod,
den spåmannen Hrosstjof: och slokiga hatten
än föll för hans anlet, lik dimman om natten,
då stjernorna skymmas på himmelen blå.
Den mörkblåa mantelen låg kring hans skullra.
Med röst, som när åskan på afstånd hörs mullra,
till AsiaOden han talade så:

»Skön Rinda en son dig föder.
»Den förste af fallna bröder
»han tidigt hämnas, och blöder.»

Och hastigt han talade ut dessa orden,
de hvirflade fram som en stormvind i Norden:

»Runesatt bark af Lerads träd [4])
»dig vill jag räcka. Må dermed
»fiende fällas, krafter döfvas,
»krankheter botas, vett beröfvas,

4) Lerad: ett träd, som står i Valhall, och af hvars blad geten Hejdrun äter.

»anlet förändras och röst och sätt,
»ung blifva gammal, tung blifva lätt!»

Strax spåmannen Hrosstjof försvann mellan träden;
så bortflyger doftet af blommande säden.
Men högst mellan stammarne uppgick ett sken,
likt det af en bristande eldsol. Då sade
den Öfverdrott: »Åter ett möte jag hade
»af Oden den höge! Hos Haloge ren,
»om unga Rinda de spåvisa orden
»mig gåfvos. Han sjelf mig ett ögonkast gett.
»Ja, Oden det var. På den heliga jorden,
»de dödlige stundom Odödlige sett.»

»Evige Magter! Mot edra beslut
»dödlige fåviskt strida.
Som vinden far ut,
»kring himmelen vida
»att skyarne sprida,
»så jag nu ilar till okända värf
»brusande, mäktig och djerf.
»I hjertat mig bränner
»det sjudande blod.
»I sinnet jag känner
»ungdomeligt mod.

Ur dess spenar, säger d. y. Edda, utrinner det mjöd, som Ejnherjarne dricka. Grekernas Zeus sades vara uppammad vid geten Amaltheas mjölk. Hrosstjof omtalas icke endast af Saxo, utan nämnes äfven i de poetiska urkunderna. I Hyndlas sång, v. 31, säges han vara af Hrimners slägte. — Likasom Oden och hans bröder voro beslägtade med Ymer (materien), så kunde Hrosstjof äfven vara beslägtad med denne. Ordet Hrosstjof betyder *lysande, härlig, hög.*

»Upp! Det vill svalkas
»i blodig strid,
»tills det hinner en gång blifva kallt,
»Upp! Det vill nalkas
»till fröjd och frid,
»för att lefva i allt och för allt.

»Ja, stjerna! Hvälf
»min lott, som dig lyster.
»Ut vill jag, som frusande elf
»i verldshafvet kastar sig yster,
»liknöjd ehvart han skall hamna!
»Ut vill jag, och glömma mig sjelf,
»i svärmande öden.
»Och sällheten famna,
»eller famnas af döden!»

Så qvad han, med stämma som stormvinden hög.
Sig elden derute ren lagt. Men der flög
en eld i hans blod, hvilken lyftade anden.
Den runsatta bark, honom Hrosstjof nyss skänkt,
den höll han, ovetande, ännu i handen,
och dermed berörde han, oförtänkt,
sitt anlet. Och se, då förändrades dragen [5].
I närmaste källa han såg det betagen.

---

5) Österlänningarne färja sina anleten med vegetabilier, och konsten att förändra sitt utseende anses ännu som trolldom. Nordborna dolde ofta sitt ansigte med en mask, en öfverdragen tunn hud. o. a. s. Den runsatta bark, hvarmed Oden berörde Rinda (enligt Saxo), hänsyftar till fädernas tro på runors och på trollqvädens kraft (se Liljegrens Runlära), fördomar, som ännu hafva anhängare bland vår allmänhet..

Åt öster, åt öster han nu vände om,
och snart till den vänsälle Radbart han kom.

En mördande strid med de mägtige grannar
Kung Radbart begynt, och hans nederlag
var afgjordt. Då kom till det blodiga slag
en obekant hjelte. Som störtfloden stannar,
då bergraset rullar sig ned i dess bädd,
så fienden hejdades. Döden och flykten
hans härmänner blefvo. Mång olika rykten
om underverk spriddes i hären, och rädd
enhvar flydde undan för obekant hjelte.

Nu segren var vunnen. Vid gyllene bälte
den okände blodiga slagsvärdet stack.
Kung Radbart den vänsälle hjertelig tack
åt räddaren säger; — och vandrar sen åter
med honom till borgen, der göra han låter
stort gille. En vink åt sin drottning han ger:
»Må Rinda vår dotter, till främlingens ära,
»för honom ett fullbräddadt välkomsthorn bära!»
Hon kommer. På henne den okände ser
förtjust. Och han så, i sitt innersta säger:
»Det var då den sköna, som blifvit bestämd,
»att gifva mig tröst, och att gifva mig hämd!
»Nej! Folkvanger sjelf sådan skönhet ej äger.
»Nej, Vanadis! Så ej din rosenmund brann,
»när Ödur den första kyss af dig vann.
»Och ögonen... O! Hvilken trollruna målar
»den härliga sol, som på himmelen strålar?

»Och kinderna ... O! Hvilken skald har förstått
»att teckna en ros, som ur knoppen nyss gått?»

På Rinda han tänkte, om Rinda han drömde.
Sin makas trolöshet snart han förglömde.
Lik fullöfvad ek, i sitt väsen han var.
Sin kärlek, sitt namn han för verlden ej röjde:
»Blott ringa mig synes hvad utfört jag har,
»att vinna skön Rinda, fast ren hennes far
»förtroligt mig hyllar.» — Dock länge ej dröjde
den stunden, då faran i arm honom höll.
Ty hatfulle Thjasse, som svurit att straffa
hvar Aser, sen Hårdverk i lågorna föll,
och störta enhvar, som än hade att skaffa
med Asar; han hade församlat en mängd
af Jotar. Som flod, mellan klipporna trängd,
går fram; så bli lönnvägar listigen tagna.
Han sände ej härbud; han hemligt sig smög,
som varglon, om natten, kring dal och kring hög.
Kung Radbarts kämpar, af friden bedragna,
på jagt eller fiske nu vankade om.
Och redan i nejderna lågo de slagna,
då Thjasse till kungsborgen segersäll kom.
Ren Jotarne konungasalen omringa.
Den vänsälle Radbart låg sjuk. Han ändå
drog svärdet, att nesligt sig frid ej betinga.
Men fram gick den främling och talade så:
»Ej konungen skall utur nattstugan gå.
»Allen jag väl är; jag allen skall dem kufva.
»Ej skola de drakar ditt gull få rufva.»

Och ut ibland fienden gick han allen.
Som Solalf sig fram genom molnväggar tränger,
ej menniskoögon fördraga dess sken;
så går han bland skaran, och runsvärdet svänger.
Den gudskänkta ringen föröker hans kraft,
och gåfvan af Hrosstjof, likt mjödhornets saft,
föryngrar hans väsende. Tanken allena
på Rinda ger styrka åt utmattad sena.
Förgäfves vill hatfulle Thjasse, med list,
strax taga sin ensame fiende fången;
förbländad af svärdsskenet, synen han mist.
Och hastigt till Hvergelmer vore han gången,
om icke han flytt med sin mördarehop,
lik ulf, som förskräckes af jägarens rop.
Än segraren fienden länge förföljer.
Han dödsblommor sår öfver väg, öfver hed,
och fältet med lik och med sårade höljer,
tills solvagnen sjunker i vågorna ned.
Allena han utgått, allena han stred,
allena han segerberättelsen förde
till vänsälle Radbart, som häpen den hörde [6]).

Förgingo mång dygn i det gästfria lag,
der sången till segrarens ära man höjde.
Men denne satt tyst. Konung Radbart det röjde,
och sade till honom förtroligt, en dag:
»Min borg är för trång för ditt manliga sinne,

---

6) Denna händelse är tagen af Saxo. AsaOden kunde vid denna tid vara vid pass 80 år, en ålder, som, i långt aflägsna tider, kan anses mindre hinderlig för äktenskapet, då ännu, trotts samtidens veklighet, år 1830 en Komminister i Vester Sarna, redan 80 år gammal, gifte sig för sjette gången.

»och blott för oss andra bor glädjen härinne.
»Din bragd jag väl känner; men tungt är det rön,
»att jag icke mägtar gifva dig lön.
»Ditt namn jag ej känner; jag tror ej att lifvet
»dig blef af en dödelig ättfader gifvet.
»Din tystnad, din dysterhet väcker min sorg;
»ty öppen jag är som min gästfria borg.»
Den främling stod tyst, och såg neder mot jorden;
sen hof han opp blicken, och sade de orden:
»Förändrad är jag. Men din redliga håg
»är lika. Det eviga föder det goda.
»Du känner mig ej, och du kan ej förmoda,
»att länge du mig som din gästvän här såg;
»och likväl har tiden ej döfvat ditt minne.
»Blott jag är förändrad, till anlet och sinne.
»Vet då, att jag AsiaOden är nämd. . . .»
Kung Radbart stod häpen Han börjar betrakta
sin gäst. Och då talade denne helt sakta:
»Jag söker en maka, jag trår efter hämd.
»Min Beldegg blef mördad, min maka mig svikit.
»Och Rinda den sköna mig blifvit bestämd
»af Nornan, att skänka den frid, från mig vikit.
»Gif henne åt mig; men fördölj än mitt namn!»
Den vänsälle Radbart slöt gästen i famn:
»Må Evige dela de jordiska lotter!
»Mitt ja, såsom fader och vän, jag dig ger,
»och sedan mitt rike. Jag kan icke mer;
»ty frihet att välja, den tillhör min dotter.»

Men sjelfkära Fulla i Fensal ingick.
Hon sänkte på Asar en hotande blick:

»Fast Öfvergudinnorna slutade striden
»mot Norden, fast jag icke mera blir hörd
»af Frigga; är likväl min kraft ej förliden.
»Min vink skall förjaga den jordiska friden.
»Med den skall ock Asarnes sällhet bli störd.»
Så Undergudinnan, inom sig, nu tänkte;
på midnattens sky hon mot jorden sig sänkte.
Af Rindas hänfarna syster en hamn
hon tagit. Hon hviskar den sofvandes namn:
»O, syster! Jag stigit ur islagda jorden,
»att rädda din ära. En orm i din stig
»der går; kring din barm vill han uppslingra sig!»
Strax hamnen försvann, vid de varnande orden.
Men Rinda den sköna for opp ur sin bädd,
som hafsliljan blek, och som skogsdufvan rädd.
Och se, nu den okände segraren träder
i jungfruburen. En sång han der qväder
om kärlek och tro, om en kyss han ber.
Men vredgade Rinda ett svar honom ger,
som älskaren gäckar, och hjelten förhånar.

Från henne han flyr; fast till henne han trånar.
Till vänsälle Radbart å nyo han går,
som konstnär förklädd. Allas bifall han får.
Hans smide beundras. Den konstnär omsider
mång smycke af ädlaste gullet nu smider
åt Rinda den sköna. Som sångare öm,
han talte om kärlek. — Men nyss, i en dröm,
åtvarnad af Fulla, hon slängde de smycken
på golfvet, och trampade dem uti stycken.
Förtörnad den onämde konstnären var.

Förtörnad blef Rindas kungliga far:
»Jag är ju för ung,» sade Rinda den sköna,
»att gråhårig man, för hans ömhet belöna.» —
Den utklädde konstnären hastigt drog bort;
men Rinda den sköna ej gick ur hans minne.
Förändrad till åsyn, han kom inom kort,
till kungsborgen åter. Man skulle derinne
ett kämpaspel hålla. Der täflade han
helt okänd, och alla han öfvervann.
Men svårare var det att Rinda besegra.
Hon honom begabbade; ty hennes mod
förstärktes af Fulla. Vid Rinda hon stod,
i hamn af en tärna. Nu segraren kräfde
belöning af Rinda. Men handen hon häfde.
Den kyss, som han fick uppå kinden, var stark.
Som norrsken hans ögon nu började flamma.
Han Rinda berör, med den runsatta bark,
som af Hrosstjof han fick. Och se, i detsamma,
den sköna Rinda nu vansinnig blef!

Som stormen, den vredgade kärleken dref
nu älskaren bort; men han utbrast med smärta:
»Nej! Hat kan ej mätta ett älskande hjerta.
»Olycklige far, du har varit min vän,
»skall aldrig jag mera dig trösta igen!
»Hvem kan mig nu Rindas öde berätta?
»Hvem kan hennes vansinne bota? — O nej!
»Så djupt som jag sjelf hon lider dock ej.»
Och åter han tänkte: »O Rinda! Hur gerna
»jag komme igen, för att rädda dig
»från plågor! — Men huru fördölja mig?

»Om sjelf jag förklädde mig nu såsom tärna . . .
»Nej, kärlek! Nej, icke för detta pris,
»kan Hermoders son åt ditt välde sig lemna.
»Nej, AsiaBalder! På detta vis,
»din fader ej bör, och ej skall dig hämna.
Med flammande hjerta, med molntäckt blick,
nu Hermoders son så tankfull der gick.
Han vandrade länge, han vandrade vida,
skön Rindas bild såg han framför sig skrida.
Hans Fylgja var hon: hvarje dag, hvarje natt,
han tyckte sig se, huru hamnen der satt
på sol eller stjernstrålar. Sjelf han ej anar,
hvarthän denna skyddsande honom nu manar.
Han framgick, och ofta han dock vände om.
Till Bjarmalands gränser han slutligen kom.
Ett blothus han såg, och han qvad i sitt sinne:
»En Asiastam här sig bosatt. Jag hör
»vårt tungomål. Offer åt Valhall man gör.»
Då hörde han sålunda qvädas derinne:

»AukaThor satt i Bilskirnes borg.
»Stor var hans harm och Gudarnes sorg,
»sen hammaren Mjolner ur Gudens sal
»den djerfva Bergresen Thrymer stal.

'Mjolner jag lemnar' — "var Thrymers bud" —
'blott du mig sänder Freja till brud.
'Din hammar jag gräft uti jorden ner,
'väl nio dagsled, om icke mer.

»Ropade så till Freja hvar Gud:»

'Skaffa oss Mjolner, och kläd dig till brud!'
»Men Freja, förgrymmad, då gaf till svar:
'Som brud jag aldrig till Thrymer far.'

»Mycket nu taltes i Bilskirners borg.
»Freja ej vårdade Gudars sorg.
»Men Hejmdall han talade: 'Thor nu må
'i Frejas klädnad till Thrymer gå!'

'Aldrig en qvinnoklädnad jag bär.
'Hylke och prål för qvinna blott är.'
»Men Gudarne ropade: 'Gör det Thor!
'För oss är Ljungarens kraft dock stor.'

»Kläddes nu Thor i Vanadis skrud,
»reste sen bort som Bergresens brud.
»Och Laufejasonen hans tjenstmö var;
»den sluge hylke och nycklar bar.

»Glädjen var stor i Thursarnes borg.
»Thrym bad sin brud förglömma all sorg:
'Hvi gnistrar din blick som en ljungelds sken?
'Du äter opp både kött och ben?'

'Freja har längtat hit till din sal.'
»Så var den sluga tjenstemöns tal.»
'I dagarna åtta hon fastat har,
'i nätter åtta hon vaken var.' —

'Hämten mig Mjolner! var Thrymers bud.
'Vige den mig vid gudafödd brud.' —

»När Thor fick sin Mjolner, han hjertligt log.
»Han Thrymer sjelf och hvar Jätte slog.

»Gladlynt satt Thor i Bilskirners borg.
»Flydd var hans harm och Gudarnes sorg,
»sen hammaren Mjolner han återvann.
»Nu Mjolner lätt icke röfvas kan [7].»

En eld öfver AsiaOden sig bredde;
han tänkte: »Ha! lyckligt min Fylgja mig ledde;
»skön Rinda, skön Rinda, skall snart blifva min.
»Kan ljungaren AukaThor qvinnodrägt taga,
»kan jag ock till Radbart som tjenstemö draga.» —
Han krympte båd axel och ryggrad in
och gick till Kung Radbart. När qvinnan den föra
steg in uti salen, då räddes enhvar

7) Se hammarens hämtning i d. ä. Eddan. Jupiter påtog sig Dianas skepnad, när han lockade Kallisto. Att Thor miste sin hammar, betecknar vinterkölden, som minskar dunstkretsens elektriska ämnen; ty jättarne voro af frosttrollens ätt, som vi förut sagt. Mjolner var gömd nio resor under jorden, d. v. s. ännu skulle det dröja veckor och månader, förrän luften blef varmare. Att jätten ville locka Freja till sig, betecknar att under vintren ett nytt, omärkbart lif, framstår i jordens innersta. Stuhrs mening, att Thrymsqväde är en vårsång och att Freja här framstår som vårens gudomlighet, sammanträffar med min förmodan. Thor tog Frejas klädnad; d. ä. våren började. Thor reste med Loke (luften) till Thrymer (vintren) och denne böd honom full förtäring; d. ä. jordens ofrugtbarhet aftog. Jättens glädje att få Freja till brud betecknar den oorganiska naturens sträfvande till lifsyttring, då vårvärmen börjar. Hans syster begärde brudskänker, gullringar. Gull föreställer sol och ljus. Hon fick ingen brudskänk af den förmenta Freja, utan i dess ställe slag af hammaren, likasom Thrymer och hans hela ätt, d. ä.: dunstkretsen återtog sin elektriska kraft och vintrens välde upphörde; fast den oorganiska principen ännu qvarstod som sådan. Lokes förevänning om de åtta nätter torde betyda de vexlingar, som polariska dunstkretsen undergår, innan hettan bryter fram. Att Thor åt och drack mycket, beteknar dunstkretsens uppsugande af de ur jorden upptinade vätskor. Häraf skönjes äfven huru Loke kunde vara med gudarne, som voro hans fiender.

och hviskade hemligen: »Icke vi böra
»den jättemö reta. Om i oss hon tar
»månhända det kännes i många dar.»

Hos Drottningen fick hon nu tärnetjenst göra.
Hon nämde sig Vecka. Den tärnan så snäll
arbetade träget, från morgon till qväll;
men tärd var skön Rinda af dödelig krämpa.
Då talade modren: »Ditt lif är oss kärt.
»En tjenstmö jag har, af sin moder hon lärt
»mång läkrunor. Hon dina plågor skall dämpa.»
Och Vecka blef förd till den jungfrubur:
hon kungsdottren lyfte på senfulla armen,
hon svepte en slöja kring skönhvälfda barmen
och knäppte den lifgördels guldhakar ur.
Hon tänkte: »Ejnherjar! Er nu icke harmen;
»men aldrig min fröjd man i Valhall lär nå!» —
Och Vecka hon tvådde sen fötterna små:
»O, Ljusalfer! Skönare fot J ej fingen
»fast endast på gullmolnens vägar J gingen!» —
Med handen kring snöhvita vador hon for,
och såg hur det smånätta knät var rundadt:
»O, Freja! Din magt ingen dödlig utgrundat!»
Så suckade Vecka. Och striden var stor
i hjertat, mot hämdens och vällustens anda.
Omsider, då Natt börjat daggdrycken blanda
med vallmo, inslumrade Vecka också.
Men fram utur jorden en Svartalf månd gå;
han qvad dessa ord i den sofvandes öra;
det let som när mullrande vågor sig röra:

»Mins din Beldegg. Han föll,
»fastän fridsed du höll.
»Vill de fridlösas fader du nämnas?
»Nej, hämnas! — Hämnas!»

Och doft som ett aflägset fjällras i Norden
der hördes ett hånskratt, och sen dessa orden:

»Den visaste jordson bland alla
»måste dock en gång falla»

Vid sången den slumrande Vecka spratt till
likt dödssårad Berserk, när hämnas han vill,
och dock ej förmår något hämdvapen föra.
Men Svartalfen qvad i den sofvandes öra:

»Vet din Fjorguen hvar natt
»famnar älskarn så gladt.
»Vill den trolösas lydman du nämnas?
»Nej, hämnas! — Hämnas!»

Än vildare kastar den sofvande sig,
med läte så hemskt som på ulfvastig,
när hanar och honor sitt envige föra.
Men Svartalfen qvad i den sofvandes öra:

»Rinda hånat din bön,
»Sjelf du hånat ditt kön;
»Vill en qvinnas trälinna du nämnas?
»Nej, hämnas! — Hämnas!»

Och doft som ett aflägset fjällras i norden
der hördes ett hånskratt, och sen dessa orden:

»Den visaste jordson bland alla
»måste dock en gång falla.»

Nu vaknade Vecka. Förgiftad var bloden;
hon framgår, förvandlad till AsiaOden.
På sofvande Rinda förvirrad han ser;
han nalkas, han flyr henne tusende gånger.
Nu mins han sin hämd blott. — Den hejdas ej mer.
Skön Rinda förgäfves än strider, än ber;
hon måste bli moder! — Sen gick han med ånger
till fadren, som budet med smärta förnam [8]).

På solhjulet rullade månader fram,
hvar stundande dag skön Rinda förskräckte.
Omsider hölls bröllopp, och länge det räckte.
Sen föddes en pilt. Han var svartögd och stor;
och Boe var namnet, han fick af sin mor.
Men fadren sig utlet: »Han Vale skall nämnas;
»ty AsiaBalders död skall han hämnas.»
Den moder förtärdes af hemliga qval,
och bud efter bud kom från trofasta Skade
till Rinda den sköna; och hemligt de sade:
»Se, AsiaFrigga för Lopters förtal
»är frikänd; bed maken nu strax vända åter.» —
Skön Rinda af sorg och af svartsjuka gråter:
»Hvad blir väl mitt öde? Allen med min son,
»jag går ju ett mål för de lyckliges hån?

8) Rinda blef moder till Boe. Vidare i följande slutanmärkning.

»Ack! ingen mig sjelf med mitt hjerta försonar,
»och ingen — blott döden, blott döden mig skonar!
»Dock evige Magter! jag svärjer vid er,
»att aldrig min make skall famna mig mer.
»Mitt qvalfulla hjerta snart brister måhända;
»men säll till sin Fjorguen må han återvända!»
Så Rinda. Allen med sin son och sin sorg
hon gick. Fastän bedjande maken fördröjde,
med ord eller blick hon sin svaghet ej röjde.
Till slut drog han bort ifrån konungens borg;
»Två år jag försökte min Rinda att vinna;
»men aldrig förmildras en hatande qvinna.»
Så tänkande, leddes af slumpen hans gång,
ej mera han sällhetens hem kunde finna,
och altid hans Fylgja sen qvad denna sång:

»Offer du gaf åt de tre,
»som hos dödlige
»merg och ande förtära:
»de kalla sig ära,
»och älskog och hämd.
»Nu din lott är bestämd:
»Lef oförstådd, mörk och allen,
»lik en ramlande bautasten!»

Slutanmärkning.

Alla fyra dessa äfventyr mellan AsiaOden och Rinda äro tagna ur Saxos Danska historia. Att denne häfdatecknares berättelse om Odens landsflykt m. m. skulle vara aldeles diktad, derföre att hvarken Sturleson ej heller någon annan urkund enkom nämner den, eller att detta skulle angå den mytiska Oden, vågar jag betvifla. Finn Magn. har, som mig tyckes, icke orätt antagit att 96:te till och med 102:a verserna af högsången kunde vara en afhandling om Rinda, hvilken Saxo i sin 3:e bok omtalar; likväl tyckes denna episod i Havamal angå mera en hist. än en myt. person, hälst denna sång icke är beräknad på annat än allmän etisk lära, med undantag af de 3 sista raderna i 13 versen och de 3 första i den 14:de, hvilka rader tyckas bäst passa till den så kallade 3:e afdelningen, om Suttungsmjödet, hvilka äfven Finn Magn. anser hafva tillhört en *särskilt* festlig sång. Rinda nämnes i d. y. Eddan och i Groas trollsång i d. ä., men helt lösligen i båda dessa urkunder. I skaldespråket förekommer Rindas namn oftare; men blott såsom en bildomskrifning, likt många andra hist. personers namn. Flera gånger omtalas de nio stora Asynjorna; men Rinda nämnes icke bland dem. Hon hör således mera till sagan än till myten.

Som de källor, Sturleson följt vid yngl: sagans författande, förmodligen endast vidrört Upsala dynastien, så hafva de väl framstält denna ätt i sin *storhet*, och öfversett de bihändelser, som angått AsiaDiarnes enskilta lefnad. Likväl skulle man tycka att AsiaUllers uppror, såsom poetiskt ämne, bort i yngl.-sagan intagas, äfvensom AsaBalders (Beldeggs) strider och död. På det sätt historien *nu* framställes, kunde detta ske; men svårligen efter forntidens. Att en nykommen herrskareätt har motståndare, är vanligt; att denna ätt icke vill utsprida sina inre beskymfningar, är naturligt, äfvensom det är nödvändigt, att den muntliga traditionen måste inskränka berättaren till de enklaste och på dynastiens hufvudsyften mäst rigtade föremål.

Saxo och Sturl., nära hvarandra i tiden, hafva brukat någorlunda lika urkällor, fast de varit ledde af olika åsigter och syften. Sturl. ville börja sin historia i dess första vigtiga moment; och hvar är det, om icke i *Asiastammens invandring?* Hans yngl.-saga blef således en enkel och klar inledning till hans historia om Norge och Island. Saxo deremot skref sin Danska historia med den blinda ifver och förkärlek, som i politiskt och religiöst afseende utmärkte forntidens lärde, och lade sin styrka mera i formen än i ämnet. Likväl måste mellan dessa båda häfdatecknare finnas en betydningsfull likhet, i anseende till den *äldsta* sagan, hvilket äfven besannar bådas trovärdighet, oaktadt de synas nästan stridande mot hvarandra. Detta ämne må undersökas. Saxo säger icke att Skjold var son till Oden utan till Lother. Den Lodan, som Ossian omtalar, anses vara identisk med vår Oden (Vodan) eller Loder. Att Loder liksom Oden, Har och

Jafuhar blott var ett namn, hörande till våra fäders höga triad, har jag förut erinrat. Frigga kallas äfven Lodyn (Hlodynia) såsom maka till Loder d. v. s. Oden. Lodin var ett mansnamn (Olof Tryggv. s. 57 kap.), och hvad i Thattr om Haakhabrok står, att kung Erik i Upsala offrade till guden Lyter, har förmodligen afseende på namnet Löder, Loder. Då den asiatiske Oden i folktron förblandades med den mytiske, var det naturligt, att den förre skulle äfven få sig tillegnade den senares olika benämningar. I Eddan omtalas Loder flera gånger jemte Oden och Häner, och då man förvexlade namnen Valfader och Allfader, måste äfven begrepet om Oden ensamt i sig upptaga begrepet om Asarnes triad, hvarföre Oden omsider blef qvarstående såsom den enda högsta gudomligheten. Äfven det onda, som Saxo yttrar om den historiska Löder (Lother), hvilken han kallar Skjolds far, kunde härröra af det förtal, som AsiaOdens motståndare utspridt om honom, eller af det hat, som Saxo jemt röjer mot den historiska gudapersonalen, eller också af de elaka begrep man fästade vid Odens namn, sedan Uller såsom MedOden tillegnat sig detsamma. (Se slutanm. vid 22 s.) Suhm i Danem. hist. del. 2 sid. 66 säger: »I alla isländska Konungalistor, Landfedgatal och i de 2:ne Flateyarböcker så ock Edda i företalet, fab. 66, samt Rimbeigla, s. 57 m. fl. göres Skjold till Odens son och Danmarks förste konung.» Så gör äfven Sturl. i sin Yngl.-saga, och hvad Saxo anför om Dan, såsom Danska rikets *förste regent*, är så obestämdt, att det tydligen synes syfta mera att få en orsak till landets namn, än till att beskrifva dess första konungs verkliga tillvaro. Den gamla sägnen om vår Svenske kung Humble har Saxo begagnat, fast med någon förändring. Sturleson förbiser den, ty han tecknade blott Asiaättens öden; likväl tyckas dessa båda häfdatecknare öfverensstämma äfven i detta ämne. Saxo säger först att Lother tog väldet från Humble, Dans son, *som bar detta öde med största tålamod.* Detta uttryck gifver anledning till den förmodan att med namnet Humble menas Gylfe, hvars land AsiaOden tog, fast icke med vapen. Enligt skaldespråket betyder Humble en mägtig konung i allmänhet; äfvenså Gylfe. Saxo säger sedan att Lother vardt dräpt af upproriske undersåtare. Troligtvis är anledningen härtill tagen af den berättelsen, som äfven finnes i Yngl.-sagan, att Diarne med Geirsodd stungo AsiaOden, hvilket Saxo antog för uppror eller hämdlystnad. Väl omtalas Oden sedan af Saxo som en särskilt person; men detta är icke underligt; ty denna författare, som utan strängare undersökning framstälde alla sägner, blott de lände till hans syfte, kunde lätt hafva af en och samma person gjort tvenne. Han säger att Oden flera gånger förändrade sitt ansigte, när han friade till Rinda. Sturleson tillägger sin AsiaOden samma förmåga.

Saxo gör Skjold till Anguls broders sonson; kanske derföre, att han såsom en god kristen fruktade att härleda Danska konungahuset från den hedniske Asia-Oden, hvilken han ständigt förvexlar med den mytiske. Den Danske kung Helge, som nedlade Hothbrod, kallar Saxo Hothbrods bane, och äfven Haddings bane, hvilket dubla namn röjer, att det varit två olika personer med namnet Helge, fast Saxo gjort en enda af dem. Att en Helge eller en Haloge funnits redan i Asarnes tid, är förut

nämndt i not. 23 vid 3:e s. Kunde ej denna vara förvexlad med den danske kung Helge, och Saxo således äfven i denna punkt vara trovärdig, fast dunkel? Den Alfhild, som Saxo kallar Skjolds maka, nämnes icke af Sturl.; men i Hervararsaga samt Thorsten Vikings. saga omtalas en Alfhild, samtidig med den förra. (Se not. 2 vid 3:e s. och not. 6 vid 17:de s.). Saxo säger att Skjolds son hette Gram. Månne ej Grams bedrifter blifvit sammanblandade med Grims? Alfhild uppfostrade Ogns son Grim och denne gifte sig med Alfhilds dotter Bauggerd; således blef Skjold hans styffader och Alfhild hans mor i tvefaldig mening, såvida hon varit densamma som Saxo nämner. Namnet *Grip*, som i Saxos vers om Gram förekommer, torde rätteligen vara Grim, fast denne såsom förklädd kallade sig *Gram*, och kanske sedan fick behålla detta ärenamn för senare konungar, ur hvilkas antal han dock blifvit af flere häfdatecknare utesluten. Saxo gifver Oden stundom Upsala stundom Byzans till bostad, i stället för Asgård. Utan att förkasta hvad Finn Magn. yttrat härom, tror jag helt enkelt, att detta har sin grund deri, att Saxo, som kände, att en folkstam, hvilken i ursägnerna kallades *Turkar*, åtföljde AsiaOden till vår Nord (se slutanm. vid 15:e och 26:te sång.), förvexlade desse med de mot de kristne stridande Ottomaner, och namnet Byzantium föll lättare för den store latinaren än våra nordiska namn Sigtun, Upsala o. s. v. De grundligaste underrättelser, om våra urkunders Turkar, gifver oss Herr A. M. Strinnholm uti inledningen till Svenska folkets historia. Det lugn, hvarmed han följer våra och andra länders fornhäfder, och den sans, hvarmed han framställer andras forskningar, göra honom till en af samtidens läsvärdaste historiker.

Sturleson säger att *Oden for ofta bort i främmande land*, för att lära folkslagens seder. Odens motståndare hafva måhända ansett en dylik resa för en *flykt*. Saxo säger också att Oden gjorde sig sjelf landsflyktig för Friggas skuld. Hvad Saxo förtäljer om hennes otrohet, liknar Sturl:s berättelse om Vile och Ve, som ville dela Odens land och *maka* sig emellan. Saxos yttrande att Nordens konungar läto göra Oden en gullsmyckad stod, och att Frigga lät stjäla bort gullet derpå, tyckes vara föranledt af den dyrkan, som AsiaOden fick här i Norden, samt den mytiska sägnen, som Sturl. har i sin Edda om Freja, då hon för att få Brysings smycke, lemnade sig åt fyra dvergar, hvarom i nästa slutanm. Då namnen Frigga och Freja i våra urkunder så ofta förblandas, har sådant äfven kunnat missleda Saxo. I anledning af Odens kärlekshandel med Rinda, säger Saxo först: att han *afsattes* från sin värdighet af Diarne och gjordes fridlös; men yttrar sedan att han *återfick* sin gudavärdighet och blef så ansedd och namnkunnig hos alla folkslag, som om han varit *ett ljus för hela verlden.* Här röjes åter en sammanblandning af den myt. och den hist. Oden. Sturl. säger om den senares död: *då begynte man på nytt offra åt Oden;* han har förut nämt, att folket ansåg Asarne *som gudar.* Det förra uttrycket tyckes således antyda, att AsiaOdens anseende *till en tid* blifvit förringadt, och detta kunde hafva skett genom Ullers uppror. Att Sturl. uttryck skulle angå den myt. Oden eller flere hist. Odiners invandring i vår Nord, låter väl icke rimligare. Saxo, som tyckes mindre bekant med vårt gamla Svithiod än med Götharikes småstater och tyska

grannländerna, talar om Hother, Atle, Skate och Gelder m. fl.; men sedan Nordboarne besegrat de förgudade AsiaDiar, nämner han icke Odensätten vidare, utom Hothers fortsatta strider med AsiaBalder, och dessa angingo icke den herrskande Upsaladynastien. Sturleson förbigår alltsammans. I skaldespråket vid hans Edda står likväl att gifmilde konungar nämdes Skate och dess kämpar kallades Skajnar. Att detta skulle hänsyfta på en annan kung Skate, än den Saxo omtalar i Skjolds historia, kunde väl vara troligt, men har ännu icke blifvit styrkt. Några hafva ansett Saxos berättelse om Hothers och den hist. Balders strider, såsom ett lån från myten om Balder och Höder, öfver hvilket ämne vi redan yttrat oss i slutanmärkningen till 21:a sången. Som Saxo i sin regentlista upptagit både större och mindre regenter, måste tidräkningen derigenom blifva vacklande. Sålunda talar han icke om Oden och hans ättlingar på samma tid, som han nämner Skjold. Detta är äfven fallet med Hother och Helge och dem, som deltogo i striden mot AsiaDiarne. Skjold och Hother voro samtida regenter i olika delar af det fordna Danmark. Saxo har förblandat Hothers bror, Atle (Atisle) med den Upsaliske Adils, (se not. 30 vid 3:e sång.) Derföre fick nämde Atle sin plats efter Rolf Krake. Vidare om detta ämne kan läsas i den lärde Bisk. Müllers undersökningar om trovärdigheten af Saxos och Snorres källor.

Af förenämde likheter mellan Sturl. och Saxo vill jag icke draga den slutsatsen, att allt hvad de anföra röjer fullkomlig historisk enhet. Jag tror tvärtom, att begge omblandat myt och saga, hälst Saxo, som var mera vältalig än kritisk i sitt framställningssätt; men jag anser det anförda som ett bevis på tillvaron af dessa folkstraditioner, då 2:ne utmärkta författare, så olika i alla samhällsförhållanden, liktidigt framställa samma forntida händelser. Att Sturl. börjar sin Gylfaginning (d. y. Edda) med 1:a versen ur Högsången; att han vidare framställer fädernas triad m. m. bevisar blott, att den Gylfe, som deri nämnes, är brukad till *vehikel* för denna mytologiska uppställning; likväl bevisar icke detta att den Gylfe, hvilken Sturl. omtalar i sin Yngl. saga, är en diktad person; ty före asiaättens invandring, måtte väl någon öfverherrskare hafva funnits i Norden, såvida man icke antager, att den vid denna tid varit antingen alldeles obebygd, eller blott bebodd af vildar. Hvad vi i not. 9 vid 23:e s. anfört ur Klaproth angående de Lamaiska templens inredning i våra tider, tyckes bevisa, att det icke varit orimligt om våra fornfäder i ett jordiskt öfvertempel såsom Upsala, velat afbilda sin läras skönaste ideal d. v. s. Valhall. Det är då likaså troligt att berättelsen derom icke är en blott allegori af fädrens begrepp om Valhall, hvilket man nu sökt uppdikta. Om man tror att hednaskalden Thiodolfer diktat allt, hvarpå Yngl.-sagan stödjer sig, bör man väl ändå tro hvad den kristne ärkebiskopen Adam af Brehmen om Upsala tempel berättar.

TJUGUSJETTE SÅNGEN.

Förvirringen växer i Sigtuna stad.
När stjernorna gry, och när Dellinger vaknar,
allt jemt man den älskade Öfverdrott saknar.
Till Magterne ofta för honom man bad.
Ej sällan sig skocka uproriska hopar,
och mången till AsiaDiarne ropar:
»Hvar är vår beskyddare, hvar är vår far?
»För oss till de evige offer han bar.»
Till rådslag då samlades Diar och Asar.
Och vördige AsaNjord talte: »Här rasar
»nu split, och vår Öfverdrotts färd blir ej kort.
»Han sade oss sjelf, när han vandrade bort:
'Ej vet jag än hvar, och hvad tid, jag kan dröja;
'ty mågen en ann J till Öfverdrott höja!'
»Och högt som en åska han ropade ut:
'När tionde våren har blommat till slut,
'och hem jag ej kommit; då mågen J alla
'den valde till verkelig Öfverdrott kalla!'

Begyntes nu valet. Från man och till man
gick ordet. De fegaste voro mest djerfva;
enhvar sökte Öfverdrottsrätt sig förvärfva.
Men en var för gammal, för ung var en ann.
Då reste sig AsaThor, sägande: »Vänner!
»Min styfson är Uller. Enhvar redan känner
»hans mod och hans kraft. Man har hemligen sagt,

»att AsiaUller vill trotsa vår magt.
»Om nu denna magt vi åt honom förunna,
»han sjelf bör den öka. Vår kraft blir ju hans?
»Och öfverdrottsväldet åt honom vi kunna
»förtro; ty han älskar dess höjd och dess glans,
»och kan ej fördunkla sig sjelf och sin ära.»

Då talade AsaNjord: »Våld följer nära
»vid sjelfviskhet. Dig ingen misstror. Det fanns
»ej svek på din tunga. Men styfsonens sinne
»vi känna. En herrsklysten Svartalf derinne,
»sin yngel har lagt, och den ökes ännu.» —

»Sannt talar du, fader! Ty sann är ock du.»
Så yttrade AsaFrej. »Mest af oss alla
»mig Uller förföljt; fast hans arm var för svag,
»att störta mig. Likväl skall tyngre den falla
»på mig, och kanhända mig krossa, en dag.
»Men stolt är att upplyfta den, som man hatat.
»Sjelf Oden i glada Valhalla ju matat
»den trotsige Fenrisulf, hvilken dock skall [1])
»mot honom sig resa, vid Magternes fall?
»Oss tillhör dock magten, och trotsa vi kunna
»en ensam. Om han oss vår rätt ej vill unna,
»vi Öfverdrottsväldet då ge åt en ann.»

»Det hopp,» sade AsaTyr, »svika dock kan.
»När Uller vårt Svithiod med Gauthiod förenar,
»oss fruktansvärdare blifva han lär.
»Men hörom hvad Qvaser den vise nu menar!»

1) Se d. y. Edda.

Då svarades: »Han ej i rådslaget är.
»en sjukdom hans siarestyrka förtär.»
Snart tystnade några; snart ropade andra:
»Hvad AsaThor yttrat, det bifalla vi;
»och han skall vår borgen för styfsonen bli;
»ty Uller vi kora.» — Än mången hörs klandra
det trotsiga språket. Men visares råd
ej gälla mot våld och mot öfverdåd.
Som hafssvallet fortgår de väljandes buller;
och magten man lemnar åt AsiaUller.

Den sjelfnämde Oden, med hämnarens hån,
det budskapet undfick. Till Lopter, helt sakta,
han hviskade: »Trefallt kan Jättemöns son
»de gudabeslägtade Asar förakta.»
Af styffadern AsaThor varning han fick;
men log, då den gamle till jättestrid gick.
Mång Diar sin nyvalde Öfverdrott mötte
med kalla och tveksama blickar. Det stötte
hans stolthet. Men listigt fördolde han det.
Asynjorna fångades snart i hans nät;
och dessa för Asarne hemligt dem lade.
Så blef han förgudad, och namn han nu hade
af MedOden. Snart ock till Sigtuna kom
den hatfulle Thjasse. Men Diarne sade:
»Se, öfver den Joten är Gudarnes dom,
»och han bör blott bjudas på örnarnes gille [2].»
Den herrsklystne MedOden vika ej ville,
och kunde ej trotsa. På hundrade sätt,
att skrämma de blinde, förvilla de kloke,

---

2) Örnars gille: strid.

begynner han orda om pligt och om rätt.
Men vildhäst i skog fångas icke så lätt.
Snart kom äfven listige AsiaLoke
till Sigtuna. — »Han har med lögnaktigt tal
»oss skymfat, och uppbränt den gästfries sal.
»Hvi kommer han hit?» — Så Diarne ropa.
Men Lopter och MedOden hånle tillhopa.
Fast Diarne knota, han blir der likväl.
Med spejarelögner han MedOden mättar,
om alla Asynjor han sägner berättar,
och listigt i Asarnes samqväm sig stjäl.
I fjärran var AsaThor. MedOden rigtar
mot honom sitt hån. Ej har vandraren hägn
mot isfjällets storm, fast hans fot icke svigtar.
Den listige Lopter på AsaThor diktar,
om Askurröds döttrar, en skändelig sägn [3]).
En dag, han till hersklystne MedOden sade:
»Nog minns jag den kärlek, till Syr du hade.
»Jag minnes också att din vänskap var stor
»för AsiaFrej, hennes make och bror.
»Du tyckes ha glömt det, ej mera du lågar
»för Syr och på Frej du väl hämnas ej vågar?»
Då ropade MedOden: »Tror du jag glömt
»den hämd, hvartill kärlekens dårskap mig dömt?
»Sök, listige målsman, att MedOden hejda!
»I Valhalls namn, han mot Valhall skall fejda.»

Och AsiaFreja och AsiaFrej

---

3) Thors äfventyr med Askurauds 17 döttrar, hvilka af svartsjuka dräpte hvarandra, tyckes hafva en naturmyt till grund; men som den numera är okänd, har detta äfventyr blifvit här tillegnadt den hist. Thor.

till Tings lät han stämma. De anat hans syfte,
och ville det trotsa; ty kommo de ej.
På Tingsstenen satt han, sitt slag svärd han lyfte,
med ljungande ögon han talade så:
»Här våld och svek sig mot himlen förena;
»men himmel och jord skola segra ändå.
»Och jag, såsom Öfverdrott, altart skall rena,
»om menniskoblod också fordras dertill.
»Er Öfverdrott är jag. Men ej för att jäfva
»den hämd och den ära, som Magterne kräfva.
»Er Öfverdrott är jag. Och jag nu vill
»från edra oseder täckelset häfva.
»Vid offret har jag inga järtecken fått,
»ej heller jag varningar undfått i drömmen.
»Men utplåna måste jag Vanernas brott.
»Med sejd de berusat er, Asar! — Förglömmen
»dock ej, att man dömmer er, såsom J dömmen.
»Hvem hatar väl brottet, och skyddar ändå
»de brottsliga syskonamakarne två?
»Dem Gudar, till straff, ju förnekat den lycka,
»som trälen får njuta: en lifsfrukt att trycka
»till älskande hjerta. — Nog! Icke jag mer
»om desse vill orda. — Hvad himmelen ger,
»är tolk af dess hyllest. Mig deraf han gifvit
»sitt tecken, då jag eder Öfverdrott blifvit.
»Det värfvet är stort, och jag uppfyller det.»

De syskonamakar han åtskilja lät.
Han trotsade Diarnes hot, deras böner.
På nidstång han genast lät skrifva sin dom [4]),

4) Nidstänger (skampålar) brukades fordom till att förklara sin fiende som

att gammal och ung skola vittna derom.
Då ropade AsaTyr: »Nu han belöner
»dig Frej, som för honom har röstat så blid.
»Men fridsed vi svurit. — Förhatliga frid,
»som nidmänner hägnar! En motbild du blifvit
»till den, hvilken Magterne odjuren gifvit,
»dem Loke den onde har aflat. Till sist
»de måste dock fängslas med våld och med list [5].»
Så talade han till de syskonamakar.
Den ädla AsiaFreja dock vakar
för friden. Det gör äfven AsiaFrej.
Men likasom sårade, vinglösa drakar
förfärligen blicka, och röra sig ej;
så långsamt för dem tycktes tidshjulet hvälfva.
Och tyst de beslöto emellan sig sjelfva
att bygga ett gudahof, härligt och nytt,
och fly från det altar, som friden ren flytt.

Snart hände, att gullet, som AsiaOden,
vid afresan, nedsänkt i svallande floden,
blef upptäckt af Allvis. Den illsluge Dverg
förändrat sitt namn och sitt anletes färg.
Han upptog den oöfverträffliga skatten.
Ett smycke deraf, under mörkaste natten,
han smidde, med bröderna tre, i ett berg.
Den listige Lopter då ordade mycket,
med qvinnor och män, om det dråpliga smycket.

---

fridlös och hvars mans niding: ett skymford, mera sårande än det nuvarande uttrycket ärelös.

5) Om Fenrisulfvens och Midgardsormens fängslande se d. y. Edda.

Han tänkte att fåfängan reta hos dem;
så Idun vardt lockad från Eviges hem.

En fager Asynja, som MedOden gifvit
det binamnet Freja, sen offer hon blifvit
för MedOdens lusta, när höra hon fick
om dyrbara smycket, inom sig då tänkte:
»Säll den, hvilken mägtiga Nornorna skänkte
»en sådan klenod!» — Och ur borgen hon gick
en natt, med förklädnad, lik AsiaFreja.
Hon kommer till berget. Förtjust hon der ser
hur smycket en lysning åt berghvalfvet ger,
hur Dvergarne ifrigt det skura och feja.
Fast härden är utsläckt, det lågar ändock
från smycket, likt stjernskott. Asynjan det tänder
med åtrå. I manteln sin gullgula lock,
de blixtrande ögon och svanhvita händer
hon gömmer, och åter till berghvalfvet vänder.
»Hvad kostar det smycket? — 'En trollkraft det har
'att fängsla hvar älskling.' Gaf Dvergen till svar.
»Hvad kostar det smycket?» — 'Eho som det äger,
ej åldras.' Så närmaste Dvergen nu säger.
»Hvad kostar det smycket?» — 'Vi sälja det ej;'
så talte den tredje. 'Du minns väl att Frej.
'för ringar och svärd, vann den strålande Gerda?
'Ej mindre jag våra klenoder tror värda.' —
»Hvad kostar det smycket?» — Så listelig log
den fjerde Dvergen: 'Vi känna dig nog.
'Om Freja enhvar af oss bröder vill unna
'sin hyllest, vi smycket väl lemna kunna.'

Den fagra Asynjan blef blek och blef röd;
förgäfves mång skatter hon Dvergarna böd.
Hon tänker inom sig: »Ack! MedOden brinner
»för Eymer! I tårar min fägring försvinner!
»Ett offer är jag, och mig verlden beler.
»Det smycket för evigt en älskare binder,
»det smycket mot årenas våld är ett hinder.
»Jag måste det vinna. Till offer jag ger
»min trohet, att MedOdens trohet alltmer
»må ökas.» — Det härliga smycket hon tager,
på afgjorda vilkor; och hemåt hon drager.

Men AsiaLoke, som spejade jemt,
han lyddes, en afton, på Dvergarnes skämt:
»För ringa var det, som oss Freja månd lofva;
»fast löftet hon hållit. Men stor var vår gåfva.
»Det gullet var två gånger rånadt, och sist
»vi stulit det. — Lifvet vi derföre mist
»om ägaren röjt oss - - - -»

Gick Lopter nu åter
till MedOden: »Mera din Freja ej gråter;
»ty smycket hon löst. Det så dyrt icke var.
»Ha! Fyra kyssar blott kostat det har.» —
Förgrymmad blef MedOden: »Hårdt skall jag straffa
»din lögn, om du icke mig smycket kan skaffa.»
Då svarade Lopter helt spotskt: »Med ditt lof,
»jag tar det, och ej du behöfver mig truga.
»Som blodgirigt kräk plägar liljebarm suga,
»så jag gör mitt värf.» — I sin gullbädd nu sof

den fagra Asynjan. Hon listen ej märkte [6]);
men lidelse Lopter i listen förstärkte.
Det skinande gullsmycket eggar allt mer
hans åtrå. Så ljuf är den fruktan det ger.
Från liljebarm snöhvita linnet han drager,
med darrande händer han gullsmycket tager,
och stolt inför MedOden sedan han går,
som rasar af vrede. Men Lopter den stillar:
»Din knämö är vis. Hennes otro jag gillar.
»En Gud den beredde. Du mig ej förstår?
»Hör! Skymfen på AsiaFreja skall falla.»

Han nämde sitt anslag. Det gillades ren
af MedOden, hvilken lät önskemön kalla
inför sig. Hon skalf, som vid Magternes sten
en brottsling. Sig MedOden yttrade sen:
»Du döden förtjent. Men din ungdom jag skonar,
»om strax med ett svek dina svek du försonar.
»Bed AsiaFreja i djupaste mull,
»för evigt, begrafva det hatade gull.
»Bed henne deröfver en bindruna qväda,
»att vinna min hyllest, om den kan dig gläda.
»Blott hon känner sejdkonsten. Gå! Men förtig,
»att smycket det hatade visats för mig.
»Lyd! Om ifrån döden du önskar att frälsas,
»och snart såsom högst bland Asynjorna helsas.»

---

6) I d. y. Edda säges, att Loke vid detta tillfälle först förvandlade sig till en fluga och sedan till en loppa, hvarom i denna sångs slutanm. Att detta till sin början varit en naturmyt, hvilken omsider blifvit invecklad med en historisk sägn, tyckes tydligt, ehuru äfven denna senare fått ett slags mytisk anstrykning. Vidare se Finn Magn. mytol. ordbok vid Arnæ Magn. Kommiss. Edda.

Och tyst i sitt hjerta den eden han svor:
»Min hämd skall de lyckliga Dvergarne drabba;
»men hämnarens seger af tystnan beror.»
Och tyst var han. Listige Lopter sjelf tror
hans sätt, och begynner hans vekhet begabba.

Till AsiaFreja strax önskemön gick;
så blek står en stjerna på blomströdda kullen:
»Till skänks detta smycke af Dvergar jag fick;
»men djupt har jag gräfvit en håla i mullen,
»och der vill jag sänka det hatade prål.
»Må du med din sejdkonst inviga dess bål,
»att MedOdens kärlek jag snart vinner åter.
»Din Sejdkonst är viss, aldrig felade den.»
Sin snöarm kring höga beskydderskans knän
hon knyter. Hon beder, hon snyftar och gråter.
Men AsiaFreja än blickar helt skygg:
»En brottsling är du, och jag kan icke trygg
»dig följa. All verlden ditt lättsinne känner;
»det misstänkt dig gjort inför qvinnor och männer.» —
Då sade Asynjan: »Ej brottslig, men svag
»jag är. Sjelfva MedOden känner att jag
»belögs utaf dvergarna. Vill du förråda
»en värnlös, olyckelig qvinna? Vi båda
»ju rönt den förkrossade kärlekens qval?
»O ve mig! Du tiger. Och verldens förtal
»du vill ej förmildra; men öka min smärta!
»Vill sjelf du då stjäla min MedOdens hjerta?
»Att honom behaga, jag offrade allt;
»att verlden behaga, du mördar mig kallt,
»för det jag af ömhet mig låtit förblinda!»

Af bedjerskan AsiaFreja blef rörd:
»din ånger nu vare af Gudarne hörd!
»Mig gifve de kraft att med sejdrunor binda
»din älskade Öfverdrott! Med dig jag går,
»när midnattens måne på blåhvalfvet står.»
Den fagra Asynjan till MedOden sade
hvart ord, som hon talt, och hur lyckats det hade.
Gick AsiaFreja, vid midnattens stund,
till anvista stället. En endaste stjerna
gick varnande fram, öfver himmelens rund.
Den fagra Asynjan, som offertärna,
gaf smycket åt AsiaFreja, och stum
hon undan sig smög från det hemliga rum.
Men AsiaFreja på heliga stafven
höll smycket, och qvad så vid öppnade grafven:

»Kom, älskare! Kom,
»Till din trogna vänd om! —
»Gullvejg, tre gånger,
»i Gudarnes sal
»brändes; men åter
»tycktes hon lefva
»i strid och i rån.
»Gull föder ånger,
»gull föder qval.
»Derför jag låter
»sejd kring dig sväfva,
»du Svartalfers son! —
»Kom, älskare! Kom!
»Till din trogna vänd om.
»Men här — men här,

»i den eviga natt,
»ruge draken sin skatt!
»Den varde hans lön!
»Blott kärlekens bön,
»som fram jag nu bär,
»vare trodd, vare hörd! —
»Af sejdrunan rörd,
»kom, älskare! Kom!
»Till den trogna vänd om!»

Nu ville hon djupt i den öppnade mull,
för evigt, begrafva det hatade gull.
Men AsiaLoke kom fram, i detsamma:
»Begraf ej den skatten. Så ypper den är.
»Den MedOden tarfvar, och han den begär.»
I smycket grep Lopter. Som drakögon flamma
det tycktes; ty Asar, med brinnande bloss,
der kommo: »Till vittnen du kallade oss,
»och vittna vi skola.» Så talade dessa:
»Må straffet snart drabba de brottsliges hjessa!»

Stod AsiaFreja som mördaren blek,
när lidelsen saktat sig: »Var det en snara,
»som lades för mig? Bör jag uppenbara
»hvad tärnan förtrott mig? Nej! Om hon mig svek,
»får likväl mitt löfte ej vara en lek.»

Ej sol sig i böljan, två gånger, förfriskat,
då tusentals munnar om äfventyr hviskat,
som AsiaFreja har haft. Med hvar stund,
berättelsen växer, från mund och till mund.

Af MedOden ännu så listigt beskyddas
den fagra Asynjan. — En röfvarehyddas
förhatade lemningar hägnas likså
Men Hejmdall den hvite till Lopter nu ropar:
»Ditt lif skall betala de lögner, du hopar
»på AsiaFreja. Jag tömma ej må
»ditt blod; men jag vill, uti böljorna svala,
»din spejarekonst, dina lögner betala.
»Nämn tid och nämn ort för vår dykarestrid.
»Må AsiaDiar bli vittnen dervid!»

Sig Diarne samla på sluttande stranden.
I vågorna störta de stridande sig.
Den ena och andra är handfast och vig.
Der simmas med fot, och der brottas med handen.
Likså tvenne skälhundar föra sitt krig,
till sjös. Deras åsyn är ryslig och bister,
de murrhåren spetsa, och tändernas spjut
ur fraggande gapet de sträcka ut,
och hugga dermed, så att blodskum och ister
på höljorna flyta. Mer bister ändå
var kampen emellan de täflande två.
Än famn emot famn, öfver bölja, de brottas,
än åter, tillsammans, de dyka mot grund
och synas ej mera. Men, inom en stund,
de flyta på böljan. Nu mordslagen måttas
mot tinning och bröst, ehvar fienden blottas.
Nu en mist sin jemnvigt, och griper sig fast
om fiendens höft, och han drager, med hast,
sin öfverman ned. Nu han hastigt sig svänger,
allt högre och högre, han småningom klänger,

att honom förqväfva. Den andra igen
sig hufvudkullstörtar mot steniga grunden,
och der, med sin tyngdkraft, han än håller bunden
sin fiende, slitande bort dennes hand
från strupen. Och fienden krafsar, på stunden,
sig lös undan honom och simmar mot land,
kort hvilande sig, till dess fienden åter
gör angreppet eller sig angripa låter.

Så vexlade kampen, en gång efter ann,
ocb ingen af dyrkarekämparna vann.
När aftonen kom, voro krafterna tömda.
Åskådarne sjelfva ren tröttnat dervid.
Och se, lika kraftlösa, lika berömda,
de kämpande gingo ifrån denna strid.
Som yrmoln, kring landet mång hånrykten foro,
af listige Lopter de diktade voro.
När AsiaFreja dem höra fick,
med tårar till AsiaFrigga hon gick:
»Du känner min skymf. Men du känner väl föga
»min oskuld. De Eviges vaksama öga
»dock sett den. Vi begge ett mål för förtal
»ju äro. Och du kan förstå mitt qval.»

Så blek som en sippa, nyss skjuten ur jorden,
var AsiaFrigga. Hon talte de orden:
»Att lida, det blef oss här nere bestämdt.
»Men vågen bland lidande väger ej jemt.
»Tillförne, då medgångens trollhorn jag tömde,
»mång qvinna, jag också, som brottsling fördömde.
»Du sjelf för min svartsjuka föremål var.

»Men hatet försvinner i lidandets dar.
»Försonad med allt, jag allt nu försake.
»Allt, utom försoningens rätt med min make!
»Ja, straffas jag bör för mitt öfverdåd.
»Men likväl jag hoppas af Gudarne nåd,
»att Saga skall rädda min ära, mitt rykte.»

Hon AsiaFreja nu innerligt tryckte
till hjertat. Den ena och andra var stum.
Så sitta, vid högen på månbeglänst rum,
två tårögda, renade Andar tillsamman,
sen badade uti den heliga flamman
deroppe de blifvit; och jorden, helt kort,
de åter besöka. — Nu trofasta Skade
till Sigtuna kom, för att sjelf jaga bort
all ofrid. För AsiaFreja hon sade
sin afsigt. Och styfdottern glad den förnam.
För Öfverasynjan hon genast bar fram
det fridsbudet. Talte då AsiaFrigga:
»Med frid på min dödsbädd jag önskar att ligga.
»Och bort drage Skade. Jag glömma ej kan,
»att hon, före mig, samma hjerta vann. —»
Då svarade AsiaFreja: »Försonad
»med alla, du sagt dig från jordlifvet gå.
»Din äras bödlar din tillgift ju få;
»Skall trofasta Skade då ej bli förskonad?
»Af dig ifrån henne en make ju togs?
»Hon straffas, att hon utaf honom bedrogs.» —
»Nej, hon,» sade AsiaFrigga, »först sårat
»hans stolthet, och svartsjuk, hon sjelf sig bedårat
»af högmod, då fjärran på villande stig,

»hon bortdrog. — Men du bör ej såras af mig.
»Jag lyder din önskan. Låt Skade få komma!»

Den trofasta Skade med smärta nu såg
hvar AsiaFrigga på sjukbädden låg.
Förvissnad så ligger en rimfrostad blomma.
Och Skade helt hjertligen talade så:
»Se, lika vanlottade äro vi två.
»För samma förvillelser straffas vi båda.
»Om jag, med min flärd, ej din fåfänga väckt,
»du icke din hand emot gullstoden räckt.
»Men låtom nu friden emellan oss råda!
»Glöm hatet, och njut blott försoningens tröst!
»Räck kärlekens hand åt din make, som irrar
»på villande stig. — Men ditt öga ju stirrar
»mot mig, som en eldsol i mörkaste höst?»...
Då talte den sjuka, med darrande röst:
»Så djupt att bli sårad, så länge att lida,
»allena att gråta, allena att strida,
»allt detta min lott utaf jordlifvet vardt.
»Förblödt har mitt hjerta, det brister väl snart!»
Den trofasta Skade räckte till henne
ett skyddssmycke: »Detta min brudeskänk var.
»Af Fridulfers son denna locken jag skar [7]),
»vid första omarmningen. Lägge du denne
»vid hjertat! Och strax skall det slå mera lugnt.»
Men AsiaFrigga suckade tungt:
»Nej! Runor och örter och sejdmänner alla
»förmå icke åter från grafven mig kalla.

7) AsiaOden kallas äfven Sige Fridulfsson, hvarom i not. 7 vid 2:a sången.

»Jag känner att hjertat snart hvila skall få.
»Bjud AsiaDiar inför mig att gå!»

Och Diarne kommo, vid midnattsstunden,
sen offren de invigt i heliga lunden.
Som ätthögens andar så dystra de stå.
Från gullsydda hyendet AsiaFrigga
sig lyfte, och sade med tynande röst:
»Jag lider. Dock har jag ett hopp och en tröst:
»det hopp, att med ära i grafhögen ligga,
»den tröst, att min ande, förklarad och fri,
»skall AsiaOdens ledsagare bli.
»Ty hören mig J, som härnere än dömmen
»i Magternas ställe! Min suckande hamn
»skall evigt er qvälja, om fegt J förglömmen,
»er fader och höfding, och skymfen mitt namn.
»Ja, hören! Förrn Vanadis gulldörr jag nalkas,
»jag svär, att jag aldrig min älskade svek.
»Och måtte min ande i Folkvang ej svalkas,
»om nånsin från makans trohet jag vek!»

Hon mer tänkte orda; men stämman förqväfdes.
Det sorlande bröstet som källesprång häfdes.
Mot himlen, med möda, sin hand hon höll,
och sanslös tillbaka på bädden hon föll.
Hon dog! — Och små Ljusalfer saktelig trädde
ur gullskyar fram, och de sålunda qvädde:

»Striden är slut.
»Tröttade anden
»hvile sig ut,

»i himmelska landen!
»I Sindris salar,
»döden betalar
»lifvets skuld.
»För jordiskt guld,
»gaf du din ro,
»icke din tro.
»Stråle sig sluter
»till stråle i skyn,
»kärligt och tätt;
»en ljusström den gjuter
»så varm och så lätt.
»Bölja vid bölja
»hvarann ses följa,
»mot himlabryn.
»Så skall du hamna
»dit opp, och der famna
»din make och ätt!»

Som strömoln af ilande vindstötar jagas,
så sorgen af vexlande sorger förjagas,
och hatet sig tröttar i lifvets bestyr.
Sin kraft emot tegar och klyftor försöka,
de Diar, sitt guld och sitt välde att öka.
Och sjelfva den dristige AsiaTyr,
i grufvornas skimrande schakter förnöter,
bland blekgula dvergar, i frost och i qvalm,
sitt blixtrande svärd, han träget det stöter
i gullröda kopparens skimrande malm,
och glad hör han rullande stenblockens buller,
och glömmer sitt hat emot AsiaUller.

Den vördige AsiaNjord likaså,
ungdomelig än uti hjerta och sinne,
fast pannan var rynkad och hjessan var grå,
blott hade sin enskilda trefnad i minne.
På fältet ses gyllene skördarne vagga,
i fjärdarne svajar hans gullgula flagga,
och fiskare knyta de konstiga nät.
På skog och på äng sjunga herdar, som valla
hans härliga hjordar; och af Diarna alla
han fader blef nämd, och han yfdes af det;
och MedOdens ränker han fortfara lät.
Och AsiaVidar i jernbergen sprängde,
sin sköld på dess glittrande väggar han hängde,
sitt svärd i dess remnor han pröfvar så glad,
och se, liten Dverg då så sakteligt qvad:

»Stilla bröder! att vår sång
»icke hörs i minans gång.
»Ingen må upprepa den,
»skrämma bergets starke män.
»Låt dem hamra, låt dem bryta,
»hemort lätt vi kunna byta! —
»Idog Dverg ej tigger fred,
»öfver allt står flitens städ.» —

Och AsiaFrej till sin nybygnad gick, [8])
små Ljusalfers sång der höra han fick:

»Liksom lönnhuggen ek
»i fridlyst dal,

8) Om asiatemplets flyttande från Fornsigtuna till Upsala, se Yngl: saga.

»står Sigtuna Disarsal,
»besmittad af våld och svek;
»Men du uppå Fyrisvall,
»fullborde ditt Gudahof!
»Din hämd så tindra skall.
»Din gerning få framtidens lof.»

Asynjor beredde blåknoppande linet,
och tärnorna sköljde mång konsterik väf,
Då qvad der en strömkarl ur gungande säf:

»Bölja ligg stilla,
»var spegel för skyn.
»Väll icke opp dyn!
»Hjelp snöhanden lilla,
»som sqvalpar så mjuk
»den droppande duk!»

Men ännu var lyckan mot MedOden huld,
och ömsom med hotelser, ömsom med guld,
han lyckades Diar och Asar förblinda.
Då kom der från hatfulle Thjasse ett bud:
»Se, AsiaOden, den husville Gud,
»har lönskeligt våldfört den skuldfria Rinda.» —
Då blef mellan Asar en tvist, och dess ljud
var tordönets. En vill med magtspråk försvara
sin fordna Öfverdrott. Andra förklara
att sjelf han sig störtat från Herrskarens höjd,
dess välde och ära. Till Tings de nu gingo,
och AsiaOdens belackare fingo
strax öfverhand. — Rusad af hämnarens fröjd,

är MedOden. Alla den frågan nu göra,
hvem ständiga Öfverdrottsväldet skall föra?
Likt våg, under storm, denna ordtvisten går.
Men seger den hersklystne MedOden får,
och öfverdrottsväldet, för alltid, han tager [9]).
»Min arm öfver Svithiod och Gauthiod ren når.
»Ve AsiaDiar, om svärdet jag drager,
»att hämnas den skymf, man vid Tinget mig gjort!»
Hans hot och hans hat blef allt vidare spordt.
Snart börja de vekare lönligen knota;
snart börja de starkare uppenbart hota.
De sågo nu ulfven; men hunno den ej.
Då gick bort till Nontuna trofasta Skade [10]).
Dit samlades AsiaVidar och Frej
samt Yngve den yngre. Och hon till dem sade:
»Er ungdom jag vårdat. Med moderlig rätt
»jag talar. Hvi har väl er frifödda ätt
»försakat den älskade fädernejorden?
»Sin frihet att värna, den drog ju till Norden?
»Och sjelfve J öfverdrottsväldet nu gett
»till den, som er skymfat, er bojor beredt;
»till den, af hvars löften J alla bedårats!
»Men han, som af Asar och Gudarne korats,
»han går som kring griften en ohämnad hamn.
»J honom förglömmen! J glömmen er sjelfva!
»Overksame låten J tidshjulet hvälfva.
»En maka blef ryckt ur en halfbroders famn;
»er tystnad dock hyllar förtryckarens namn!

---

9) Detta är enligt Saxos berättelse.

10) Nontuna, fordom Noatun, ej långt från Upsala beläget, var AsiaNjords bostad, hvarom förut i slutanm. till 7:de sången.

»Er ÖfverAsynja, AsiaFrigga,
»ohämnad J låten i grafhögen ligga.
»J tron på den listige Lopters förtal;
»men ej på det offer, hvars ära han stal.
»J störtat er Öfverdrott, just då hans hjerta
»var krossadt af hånet och svartsjukans smärta.
»För nidmän J öppnat hans öfverdrottssal.
»Finns ingen bland eder och bland edra fäder
»mer brottslig än han? Är här ingen, som qväder
»det härliga Havamal mera? Dess ord
»om kärleken gälla kring hela vår jord,
»jag vet det. — Men hafvet blir stilla omsider,
»så AsiaOden förklarad skall bli.
»Jag sjelf är från lustans förblindelser fri;
»dock evigt mot våldet och sveket jag strider.
»Gån, hyllen J dem! Det är träldomens skick.
»Gån! Sväljen hvar skymf med fördragsamt sinne.
»Hur AsiaFreja ett halssmycke fick
»förtäljen med hån! Och AsaFriggs minne
»beskymfen, att köpa en hyllande blick
»af MedOden. Låten ock vålnaden sedan
»af eder beskymfade Öfverdrott
»med thorviggen rista ert svek, edra brott,
»och svaren: 'Se, Uller belönar dem redan.' —
»Ja, låten ock mig, som er moder är,
»sen ohämnad falla, när hatet begär
»mitt blod! — Men så länge det fritt ännu rinner,
»skall jag icke hvila. För Asiaätt
»jag kämpar, sen sjelf den sin ära och rätt
»förglömt. Fastän qvinna, jag mägtig mig finner,
»att värna er alla. Och bort skall jag gå;

»till Sigurlams borg. Denne son skall ej tveka
»att stödja sin fader; ty ära och kraft
»har han. Och jag sjelf skall kung Radbart beveka,
»att bistå med härsmagt. Han två gånger haft
»till härman den namnstore AsiaOden.
»De snart skola komma som brusande floden.
»Till Rinda den sköna jag sände ett bud
»om AsaFriggs oskuld. Och nu, då hon röner
»att ÖfverAsynjan i grafhögens skrud
»är prydd, skola fadrens och älskarens böner
»beveka den sköna, den sörjande brud.
»Och AsiaOden skall komma tillbaka,
»med segrande härar och segrande maka;
»ty Rinda den sköna den segern är värd.
»Men J skolen rodna, då hämnarens svärd
»förströr dessa offer, som J viljen bära
»åt MedOdens våldsmagt, åt skändarens ära.»

Så trofasta Skade. Och fjärran hon gick.
Som stormen hon for öfver hedarna långa;
hon fann inga mödor för stora och många.
Men hersklystne MedOden varningar fick
af listige Lopter. Och trofasta Skade
fanns, följande morgon, på heden död,
af dolkstygn vid dolkstygn! — Kämpat hon hade;
ty lansen var bruten och koftan var röd.

Men Asar och Vaner, förskräckta och slagna,
nu ropade: »Hur skola hämd vi få,
»för fader och syster och mödrarna två?
»Af listige Lopter vi äro bedragna.

»Han är det, som MedOden stödt i dess hämd.
»Han är det. Och vare hans död nu bestämd!
»Upp! MedOden sjelf från sin höghet att fälla!
»Hans magt skall för frifödde Asar ej gälla,
»och Oden hin Ille han nu blifve nämd [11])!»
Det hot, som ett härgny, allt vidare fördes.
Af hersklystne MedOden liknöjdt det hördes.
Snart sjelfkära Fulla steg ned i hans dröm.
Af Groa den silfverbelockade hade
hon hamnen. Så doft, som en aflägsen ström,
i älsklingens öra de orden hon sade:
»Än, fosterson! måste du tala för frid;
»ty väldig är Asarnes arm uti strid.
»Dock kan du än vinna, hvad vinna du ville.
»Dig folket ju stöder? Ett offergille
»för hopen du snart, såsom segrarefest,
»skall göra. Hur härligt med Asiabloden
»förgyllas då skulle den heliga stoden!
»Ja, AsaThor sjelf borde blifva din gäst,
»när hem han har kommit. Se! Asarnes blickar
»dig följa, som ulf, förrn han slitit itu
»sitt rof. Men hvar fiende hejdas ännu,
»om Lopter till Gauthiod, som Lyddrott du skickar.
»På honom hvar misstanke leda du kan.»

Strax listige AsiaLoke då sändes
till Gauthiod. Hans sköld emot MedOden vändes.
Han retade hemligen qvinna och man:

---

11) Att Oden ofta kallades ett ondt väsen, och att detta uppkommit genom Ullers elakhet, sedan han tilvällat sig Odens namn, är redan anfördt i slutanm. till 22 s. I Volsungaqväde 21 v. står: »Oden råder för det onda.»

«Jag gull icke har. Men jag råd kan er gifva,
»hur Gauthiod ur träldom befriadt skall blifva.
»Vår härsmagt mot MedOdens är icke stor;
»men lekattor små kunna björnen fördrifva.
»Ja, sjelfva hans styffader, AsiaThor,
»skall öfverge honom, och då skall han falla,
»mer kraftlös än jag; ty af Asarne alla
»han hatas.» — Ett bullrande bifall härtill
de öfrige gåfvo. Blott få tego still;
men sökte att andra i rådslaget locka.
Som åskdigra moln sig på lufthvalfvet skocka,
så hopades skaror. — Till MedOden då
kom spejarebud, och det talade så:
»Vet, Lopter i Gathiod uppror nu väcker.
»Snart växer hans magt, att du honom ej räcker.
»Sänd vänliga ord, och till Sigtuna bjud
»den listige. Trotsar han sedan ditt bud;
»då må han med list för ditt hämdbegär falla!» —
Och MedOden lät honom vänligen kalla.
Då hviskade Lopter: »Jag redan förstår
»din kärliga bjudning. Och jag till dig går.
»Jag snart skall med AsiaDiar förena
»min hämd, att den måtte dig drabba allena.
»Ja, dem jag med gåfvor vill fånga. Och se,
»dig MedOden ock jag ett offer vill ge.»

Sagdt. Under natten till Svartalfhem for han.
Han möttes af Allvis, nu Brockur benämd:
»Du Thjasse bestulit. Jag dig åt hans hämd
»skall offra, om ej du mig lyder.» — Så svor han.
»Som lösen du smide tre kostbara ting,

»hvars make ej finnes på jordens ring.»
På spetsiga hakan sitt pekfinger lade
den illsluge Allvis, och stum han der stod;
men hemligt inom sig de orden han sade:
»Ha! Länge mig lystat få suga ditt blod.
»Du rånat den kostbara ring, som jag hade.
»Nu vill jag dig smida, till evigt men,
»tre ting, som dig fräta i merg och ben.»
I ambolt det gungar, i smidja det lågar.
Men AsiaLoke arbetarne plågar
med list. Fastän smidet han snart önskar få,
de pysslingabröder han qväljer ändå [12]).
Hans ilska är lika, fast lyckan har svigtat.
Han tänker: »Den sagan ju AsaTyr diktat,
»att dvergar min mund hade hopsytt. Välan!
»Ej jag, men de Asar nu skola förstummas,
»af mig hvarken list eller tid skall försummas. —
»Den tage mitt lif, som mig upphinna kan!»
Han snabbt, som en stormil, till Sigtuna for,
gaf smycke åt AsiaFrej och åt Thor,
sen MedOden sjelf han det yppersta gifvit.
»Den kraft, som de hafva,» så Lopter nu svor,
»är lika med Gudarnes vapen. De blifvit
»af Svartalfer gjorda.» — Då hviskades der:
»En mansbot för trofasta Skade det är.»
Den hersklystne MedOden visste att reta
de Asars uppflammande hämdebegär
mot Lopter. »Se, alla förvånas, som veta,
»att lösen af AsiaLoke J fått
»för Skades mord och hans öfriga brott.»

12) Denna sägn är tagen ur d. y. Eddan.

Då rasade AsiaDiar. De slogo
förrädarn i bojor, och honom de drogo
till Tings, för de illgrepp, han länge bedref.
Af MedOden brottslingen lemnad nu blef:
Den Öfverdrott bortdrog. Två stenblock, som prässa
tillhopa sin tyngd uppå samma grund,
snart skiljas åt. Likaså skiljdes nu dessa.
Förrådd och allena, i motgångens stund,
den listige Lopter förglömde sin våda.
Som mördande blixt sjelf sig mördar, så for
ett hämdebeslut i hans bröst, och han svor
att MedOdens brottslighet äfven förråda.
Och se, under hånlöje, rysligt och kallt,
med trotsande åtbörd, bekände han allt:
hur ringprydda stoden de plundrat, om natten;
hur MedOdens önskemö listigen smög
i AsaFriggs gullskrin den röfvade skatten,
och sen hennes trohet för maken belög.
På MedOdens eggelse borgen han tände
hos gästfrie Hler; och MedOden kände
att dvergar det gull åt hans önskemö skänkt,
som AsiaFreja i jorden sänkt. —
Då reste sig mångvise Qvaser och alla
de andra med honom. Ett hotande dån
steg opp, som när fjällskred i dalarne falla.
De ropade: »Dom öfver Farbötes son!»
Och åter det ropet, som tordön, hörs skalla:
»I nattligan håla, som Loke sjelf,
»han fjettrad skall ligga.»

Förrn morgonen grydde,

den listige fången till upprorsmän flydde
i Gauthiod. Och der han vid Farangers elf,
sig bygde en fyröppen spejareboning.
Men Qvaser och AsaThor, utan förskoning,
som ulf efter rof, än förföljde hans fjät.
När Lopter dem ser, ner i forsen han hastar.
Då upptäcker Qvaser den vise ett nät
i spejareboningen. Genast man kastar
det tversöfver elfven. Med manshöga språng,
lik laxen, gör Lopter sig fri, hvarje gång.
Omsider af AsaThor greps han, och fördes
långt bort till en bergsklyft; då gladögd och snar
kom illsluge Allvis. En kedja han bar
förunderligt smidd, och så qväda han hördes,
med röst, som en uf under höststormen har:

»Hejsan! Dristigt
»AsiaLoke mig rånat.
»Hejsan! Listigt
»AsiaLoke mig hånat;
»gåfva åt honom jag smidt med min bror,
»välment gåfva, fast ej den är stor.»

Det Allvis. Och AsiaLoke blef fängslig
i bergsklyftan bunden. Dess dysterhet var,
lik Magerös innersta fjällmur, så ängslig[13]):
ej ört eller dager inom sig den har.
Så klyftan, dit Asiasmädaren fördes.
Af brottslingens verop ej Diarne rördes.
Der låg han, och trodde sig skåda en hamn,

13) Magerö, ett skär vid Ishafvet.

som höll i en huggorm, hvars etter han tyckte
sig bränna. Förfärligt han lederna ryckte.
Han skalf, då den hviskade Skades namn! . . .

När MedOden erfarit brottslingens öde,
han utbrast så slugt: »Jag skall hämnas den döde.
»Min fosterbror var han.» — När sen han förnam
hur hatad han var, sågs han trotsa hvart hinder.
Vildt rasade han emot Asarnes stam.
En vådeld så störtar sig bröstgänges fram,
sen mur eller hvalf icke mera den binder.

Slutanmärkning.

Oaktadt Oden var hufvudman för de invandrande Östmännerne, voro dock Asar och Vaner lika i magt. Att sjelfva jotunastammen var delaktig deruti med de ursprunglige asarne, röjes af sägnerna om Uller, Tyr, AsiaLoke m. m. Likväl ser det ut som hade Vanernas ätt slutligen förträngt den Odenska. Sturlesons drottlängd börjas med Njords son, Yngve Frej, likasom Are Frode alldeles förtiger den Odinska ättens delaktighet i regeringen, oaktadt alla norddrottar härledde sin stam från AsiaOden. Saxos berättelse om dennes landsflykt och afsättning tyckes ännu mera bestyrkas deraf, och är troligt att jotarne, Ullers medhållare, spelat det välde, som de sjelfve förlorat, uti händerna på Vanaätten. Antages icke detta, emedan Odenska ätten dymedelst anses utträngd från Sviaöfvervälde, hvilken sats strider emot ursägnen, då kunde det gälla emellan Asar och Vaner och upgöras lika i de första lederna sålunda, att Asars och Vaners stammar växelvis innehaft öfverväldet. AsiaThor efterträdde icke sin fader Oden, utan Njord såsom den älste Vanern, derefter Yngve såsom AsiaOdens son och efter honom Yngve Tyrkiakung eller Vaner, såsom vi förut sagt, samt dernäst Fjolner, Yngve Frejs son, och ifrån denne Yngve Frej benämdes Ynglingaätten, hvilken således nedstammade från AsiaOden, och icke från vanern Njord; men om Yngve Tyrkiakung uteslutes, då lämpas hela denna ättlängd på den sistnämde. Som AsiaOden sjelf bar namnet Tyrkiakung (se Langfedgatal hos Langebeck) så hafva måhända AsiaOdens och Yngves personer blifvit i stamtaflan förvexlade; ty det är nog besynnerligt att Ynglingarnas hela konungaätt fick namn efter Yngve och icke efter Oden, såvida hans ätt icke blifvit af Vanerna förträngd. Äfven tycktes det angifva en delning mellan båda stammarne, att Yngve Frej flyttade offren från Sigtuna till Upsala. Namnet *Ansivarer* hos Tacitus är förmodligen

en hopdragning af Asar och Vaner, hvilka stammar sammansmälte till en enda. Oden räknas äfven ibland Vandalerna (Suhm om Oden), och detta namn, som mera betecknar vilda ströfstammar, är sannolikt hopdraget af orden Vaner och Alaner. Måhända ordet Daner äfven kunde härledas från desse Vaner, Vandaler, kanske rättast *Vandaner;* ty Klaproth i sin resa 1 del. 67 sidan gifver oss af ordet Dan en märkbar etymologi. Ordet Dan, säger han, betyder vatn eller flod och deraf komma namnen Donau, Danapris, Danaster eller Dnister, Daniper eller Dnieper, således kunde namnet Daner tänkas utgånget från samma rot, likasom Tanaquisl, Tanais. Binamnet Hildetan blir då Hildedan d. v. s. Danahjelte.

Yngl. saga nämner att AsiaFreja lefvat längst af alla gudahofvets föreståndare. Här skiljas då icke asar och vaner. Der står äfven att hon var något underlig till lynnet, och att alla förnäma *sjelfrådande* qvinnor efter hennes namn kallades fruar. Antages att hon som regentinna fått titeln Tyrkiakonung, likasom kungsdottren Thorborg vid lifstraff befalde alla nämna sig Konung Thorberg, då försvinner Yngve Tyrkiakonung ur regentlistan. Yngl. saga, sedan den omtalat Frejas egenskaper och regering, säger i följande kapitlet: Fjolner, Yngve Frejs son, *rådde dernäst* öfver de Svenske. Således hade Freja förestått en mellanregering, och kanske med sitt manliga sätt inverkat på den hårdtyglade hopen. Denna mellanregering har åtminstone varat under de tre år, som man var tvungen till att hålla Yngves död hemlig. Lagerbrings ytrande, att hvad Tacitus anför om *qvinnoregering hos Sviarne,* torde angå denna Frejas offerföreståndarskap, tyckes sålunda böra gälla för mera än blott gissning. Det heter äfven att AsiaOden gifte sig med Freja, hvilket förmodligen skett efter Friggas död, och derföre att Freja efter henne var öfversteprestinna; ty vid den ålder, som Oden då upnått, är icke troligt att han af annan orsak lockat henne. (Vidare i not. 15 vid 29 s:n). Frejs tjenare Bygver var förmodligen också en vaner, antingen diktad eller verklig; men som mytisk person kan han svårligen anses. Om namnet Bygver betyder byggmästare, passar en dylik tjenare väl den hist. Frej, som uppbygde Upsala tempel. Kanske äfven ordet byggia haft samma dubbla betydelse som det tyska bauen d. v. s. bebygga och odla. De jemförelser, som vidare beröra detta ämne, kunna inhämtas i Arnæ Magn. Kom. Edda. Nu några ord om de mytiske vanerna.

Att mysteriet om Allfader var asalärans brännpunkt tyckes afgjordt, emedan nordmyterna öfverallt förebåda magternas fall; men detta mysterium fördunklades allt mera, sedan hist. personer tillegnat sig Odensnamnet; ty då förblandades äfven begreppen af Allfader och Valfader, i den råare folkstron, och Nornorna, hvilka i forntid, nutid och framtid förestälde oändlighetens inkarnation i tiden (alltings upphof), fingo sin motbild i en gudatriad (alltings ordnande), och då framstod myten om Oden, Vile och Ve, eller Oden, Häner och Loder (Har, Jafnhar och Tridi) eller Oden, Thor och Frej. Men Thor förvexlades ofta med Njord, sedan vanernas ätt i folksägnen närmare sammansmält med asarnes. Vid edgång och minnesskålar till gudarne blef Thor ofta förglömd för Njord; likväl finna vi, att Thor på flera ställen varit dyrkad såsom den ende och högste guden. Det är svårt att afgöra, om detta skett

derföre, att den vilda forntiden gaf den högsta gudamakten blott den högsta fysiska betydelsen, eller derföre, att de med asarne inkomne Turkar, hvilka voro beslägtade med Grekerne, sågo uti Thor en afbild till Hellenernes Zeus; ty asialäran hade Oden (den intellektuela kraftens representant) till sin öfvergud; men hos Greken var denna kraft framstäld i Apollo och Minerva, såsom underordnad deras Zeus, hvilken förestälde den fysiska kraften och förde åskan i sin hand. Samma skäl, som vi uti slutanm. vid 17 sång. framlagt, att Äger icke behöfdes, då Njord var hafvets beherrskare, enligt dåvarande asialära, gäller äfven i anseende till alla Vanerne; ty Njord såsom vindens och väderlekens sinnebild blir detsamma som AukaThor, atmosferens gudomlighet. Stundom kallas han fader, stundom son till Frigga (Jorden). Så var Njord både bror och make till sin egen syster, liksom OsirisDionysos till Isis-Luna. Hela skilnaden emellan Njord och Thor består deri att den senare, enl. det mytiska urbegrepp, är både som ensam och som delaktig i nordgudarnes triad, en bild af den elektriska elden öfverallt i luft och i jord. Om Odens ena öga skulle föreställa solen och det andra månen (den manliga lifgifvande kraften) och Frigga den frambringande qvinliga principen, (lifvet i jorden) då vore Frej och Freja som bilder af solen eller månen d. v. s. af den manliga och qvinliga principen, äfvenledes öfverflödiga. Allt öfverflöd af sinnebilder, i en gudalära, bevisar osammanhang deruti. Egyptiernas solgud kallades äfven *Fre* (Jablonskys Pantheon Egypt. I. 137) men detta var mera ett binamn, än en objektif framställning af solen. Vare detta nog sagdt om den mångtydighet, som förekommer i den senare asialäran.

Hvad skola då de mytiske vanerne beteckna? Finn. Magn. säger, att de föreställde skyluften (atmosferen). Men den stränga konseqvens, som röjes i den ursprungliga asialäran och den dualistiska grundidé, hvarpå hon är fotad, fordra att såväl *mörkret och kylan* hafva ett godt och ett ondt väsende till sina representanter, som *ljuset och värmen*, då elementerna hafva hvar sina dubbelväsenden, hvarom i slutanm. vid 17:e sång. Är det nu bestämdt, att Oden och öfrige asiagudomligheter föreställa *dagen* och de *i ljuset* verkande naturkrafter, så måste en, likasom särskild, gudastam vara sinnebild af de i *natten och mörkret* verkande krafterna. Natten sades vara af jättestam och Lokes ättlägg; ty hennes far Niarve, Nare (kall och osund vind) var son till Loke. Hel förestälde det underjordiska mörkret, allt enligt dualismens begrepp; således måste det *goda*, som i natten eller mörkret framstår, äfvenledes enl. nämde idé, sinliggöras. Derföre blef Frej, månens bild, en symbol af dess i jorden ingripande alstringskraft, således åkerbrukets och odlarnes gudomlighet. Odens ena öga kan då icke betyda månen, utan blott solens nedgång till andra hemisferen, hvilken man förestälde sig som underverld. Att Frej blifvit ansedd som tvekönad, härrör kanske deraf, att han och Freja ofta förblandas, såsom i Hyndlas sång, der hans attribut gullinborst gifves åt henne. Kanske dessa syskon tillhopa förestälde månens båda *halfvor*, eller den öfre och undre *vätskan*. Äfven är sannolikt att man ursprungligen tänkt sig Frej såsom verkande i den *oorganiska* naturen, och Freja i den *organiska;* ty de olika mytiska sägner om hvar och en af dem bevisa, att de i

början varit tvenne särskilda gudaväsen. Att Frej var den i vår planet inkarnerade lifsprincipen (den manliga alstringsdriften) bestyrkes både af den phallus, hvarmed han afbildades och äfven deraf, att han i Ragnarok skulle strida med det ursprungliga lifvet, Surtur, (den förborgade) och oväpnad falla för hans brinnande svärd.

Frejs kärlek till Gerda är en skön och fulländad myt; dock kan den på flerehanda sätt tydas. I slutanm. till 7:de sång. och i not. 3 vid 8:de sång. är redan något yttradt derom. Skulle jättemön Gerda vara lånad af Germanernas Hertha (Erde, jorden), då är Frejs kärlek till henne lätt förklarad, ty såsom sinnebild af månen och dess alstringsgifvande fuktighet, dagg, regn, dimma o. s. v. måste han straffas, om han nalkas Hlidskjalf (solen i zenit), och en tärande kärlek till jättedottren Gerda (jorden) blir hans straff och omsider hans belöning, då de mötas i den lugna (kyliga) barrskogen, der nordiska odlare ytra sin kraft medelst rödjande och svedjande. Åt Gerda har han gifvit dyrbara ringar och omsider sitt svärd, hvilket af sig sjelf dräpte hans fiender: årsväxtens och odlarenas gud gifver rika skänker, fast de, liksom hans tjenares besvärjningsord, icke förmå att tvinga jorden. Svärdlös måste han vara; ty fredligt är hans värf och hans sinne.

Njord, atmosferens gudomlighet, var Frejs (månens) fader, och en bild af de håfvor, *natten* meddelar. Han var fiskets skyddsmagt. Sannolikt idkades detta af våra nordboar, liksom ännu hos vår allmoge, om qvällen och under natten, då nät m. m. utsättas eller fiskbragder vid bloss förrättas. Metallerna upptagas äfven ur bergens nattliga sköte, der sprängningar förrättas såväl natt som dag, o. s. v. Genom dessa ämnen kunde Njord kallas *rikedoms gifvare*. Han var också en bild af det lugna hafvet; ty atmosferens magt styr vindarnes gång. Sjömän anropade honom; ty förfäderna, i brist af kompass, följde nära stränderna under mörkaste årstiden.

Myterna om Freja öfverensstämma äfven med det förut anförda. Loke (luftens onda princip), framträder oftast i desamma. Om hennes binamn: Gefn, finnas några ord i not. 29 vid 1:a sång., och om binamnet Mardöl i not. 6 vid 4:de sång.; men den förklaring Finn. Magn. gifvit åt dessa hennes namn passar fullkomligt till fullmåne och nedan, då *Gefn* skulle betyda: *fullbragt, full af glans,* och *Mardöl* beteckna: *dold i hafvet.* Dikten om brysing har väl i förevarande skaldestycke blifvit tilvällad den hist. Freja; men den grundar sig visserligen på en mytisk ursägn. Finn. Magn. tror äfvensom jag, att de fyra dvergarne föreställa månans fyra qvarter; likväl får jag anmärka, att om Freja (förvexlad med Frej); skall vara sinnebild af den från himlakropparna emanerande frugtbarheten i hela naturen och följakteligen äfven kärlekens gudomlighet; då blifver hennes smycke, brysing, som betyder eld, glans, både en sinnebild af skönhetens behag och af månens milda glans, hvilken de älskande i synnerhet dyrka. Frejas åtkomst till brysing, får då följande förklaring: de fyra dvergar, som smidde det, äro de fyra månens qvarter. Hvarje natt i denna myt föreställer en vecka, likasom i skapelsemyterna en dag föreställer en längre tidsföljd. När Freja

bär detta smycke, är månen i sin fulla glans; när hon sluter sig inne i sitt lönnrum, dit ingen kan se, är månen i sitt fulla nedan. Brysing kan äfven anses som symbol af vinterhimmelen, ty den är klarast; men under de kortare nätterna sluter Freja sig in i sitt lönnrum, d. v. s. stjernornas sken aftager, solens tilltager, och Lopters (den menliga luftens) inverkan blir starkare. Nätterna förlängas snart, och med dem natthimmelens glans. Af Loke får nu Oden veta hur Freja åtkommit brysing, och han befaller honom att taga det ifrån henne, medan hon sofver (under sommaren). Lokes förvandling i fluga och loppa uttrycker luftens alstring af skadliga insekter. Dimmor och töcken minska stjernornas glans (brysing) och det lemnas till Oden (solen), som sedan ensam herrskar på sommarhimmelen. Frejas make Öder är visserligen Oden sjelf. Hennes sorg öfver hans bortgång är dagens förkortande vid nordpolen, der stjernhimlen länge behåller sin glans. Frejas tårar liknas vid gull, och föreställa glittret på fjäll och på is. Kanske norrskenet äfven betecknas dermed.

Hvad som i Eddan berättas huru Freja tvangs att väcka en fortfarande strid emellan tvenne kungar, tyckes hafva varit en urgammal mytisk tradition, hvilken sagoskrifvaren inflickat i sitt verk, och derföre förbigås det här. Man anför äfven i en fragmentarisk vers, huru Loke och Hejmdall en gång slogos om brysing i skepnad af laxar. Detta torde kunna förklaras sålunda: Laxen, i elfvar och insjöar lika väldig som hvalen ibland hafvets fiskar, föreställer början af fisket d. ä. våren, hvars dimluft (Loke) tager glansen från månen (brysing från Freja); men gudaväktaren Hejmdall (jemvigten i naturen, hvilken aldrig får rubbas), måste strida med Loke (luftens onda princip), på det Freja sedermera åter må framträda, prydd med sin brysing.

TJUGESJUNDE SÅNGEN.

Som våg öfver våg uti verldshafvet slår,
det vaggas alltjemt och det hvila ej får;
så agget förföljer, så missödet rasar
alltjemt mot de fordom förgudade Asar.
Blott kindfagre Sigurlam lefde förnöjd,
i Qvenland med Hejdi. Den älskade sonen,
ung Svafurlam, var liksom vexande månen,
när klarögd han stiger på ekbekrönt höjd.
Sitt tolftal han fyllt, han det icke förgäter:
mot björnar och ulfvar sin styrka han mäter.
Och ryktet beundrar hans styrka och mod.

Men hatfulle Thjasse; fast gammal till åren,
med is i hvar sena och drifvor i håren,
dock brann utaf ilska och törst efter blod:
»Snart tretton vintrar, mitt svärd nu har hvilat;
»ty lyster mig pröfva om krafterna ilat
»så hastigt, som vingade tiden for bort.
»Hit, Jättar och Jotar! Vår fejd skall bli kort.
»Se, Nordfjällens Gudar sin vigg redan lyfta
»mot Asarnes ätt. Liksom solvittrad klyfta
»är all deras ära, är all deras magt.
»Den Öfverdrott, mål för vårt hat och förakt
»som värnlös stigman i öknarne vankar.
»Ej mins jag, hvad ryktet om honom mig sagt,

»men ett är odelbart ifrån mina tankar:
»och det är den ed, som mot Asiaätt
»jag svor, då jag Noreges fjäll måste lemna,
»jag svor, att mig evigt på Asarne hämna.
»Upp vänner! Att fylla den eden är lätt!» —
Han slöt. Och sig alla, likt slingrande ormen,
likt midnattens hamnar, som flyga med stormen,
strax skyndade fram öfver obanad stig.
Då nära de hunnit till Sigurlams välde,
på lur de sig här i en bergshåla ställde.
Tolf dygn de förgäfves der upphöllo sig.

Men kindfagre Sigurlams Fylgja nu ville,
att Drotten, nyss kommen från Granndrottens gille,
helt sent, på en solglödgad midsommarsqväll,
gick ut, med sin Hejdi, till ängarna gröna,
som stängdes af elfven och skogskrönta fjäll.
Höghornade hjordar, så feta och sköna,
här gingo i bete. De ulliga lam,
när Hejdi dem ropade, dansade fram [1]),
att matas och smekas. De älskande båda
med helig förundran kring ljushafvet skåda.
De tego; men talade mycket ändå.
Så tvillingstjernor på lufthvalfvet blå
betrakta hvarandra med strålande öga,
och vida hvar stråle far om i det höga,
förrän till vår natthöljda jord den kan nå.
Än tego de älskande makar. Omsider
de satte sig under den slokiga björk,

---

1) Den tid, då sjelfva kungsdottren delade hushållets angelägenheter, målas både af Homer, Bibeln och våra sagor.

der AsiaOden, i fordna tider,
sig hvilat. — Nu ropade Hejdi. »Så mörk
»blir himlen i hast! En kyla sig sprider
»igenom mitt bröst. Se, der borta, der,
»mig tycks att en hotande vålnad vankar - - -!»
Då svarade Sigurlam: »Sorgen dig tär.
»Min moders och styfmoders död det är,
»som väcka hos dig dessa smärtfulla tankar.»
Och åter han såg emot daggbestänkt jord,
och hviskade fram dessa dystra ord:
»Min moders vålnad? Ja, trofasta Skade!
»Jag utför den hämd, som beslutit du hade,
»på MedOden sjelf. Han i grafven dig lagt;
»han stulit min faders ära och magt.
»Jag härar skall samla, jag härar skall taga
»af mägtiga grannar, och snart skall jag draga
»till Sigtuna . . .»

Hastigt nu uppstår ett gny;
att fjärran höghornade hjordarna fly.
Nytt härskri; — och hatfulle Thjasse de kände!
Han lopp med sin skara, likt höstilen, fram.
Med ryggen, försvarad af hängbjörkens stam,
mot mördarne Sigurlam modigt sig vände.
Snart hatfulle Thjasse der afväpnad stod,
snart vältra sig sju af hans flock, i sitt blod.
Från en af de fallne vill Hejdi nu taga
ett svärd. Men två Jättar den värnlösa draga
från liket, och bortsläpa henne som rof.
Förgrymmad blef Sigurlam. Svärdet han hof.
Mot Jättarne flög det, likt flammande drake.

Men se, han sitt ryggvärn har lemnat dervid,
och kringränd af alla, förnyas hans strid!
Befriad var Hejdi. Sin blödande make
hon nu måste lemna. Hon ilade hem,
att kämparna väpna. Hon ankom med dem
till stället. . . . En olycksbebådande tystnad
nu säger, att Thjasse sin hämdelystnad
har mättat! — Hon söker; hon Sigurlam ser,
sjelf döende, ligga bland högar af döda [2]).
Hon ropar! — Han uppslår sitt öga, med möda.
En handtryck den gråtande Hejdi han ger.
Han »Svafurlam» hviskar — och är icke mer! . . .

Nu kämparna flögo, att mördaren hinna.
Men natten var mörk; de hans fjät icke finna.
Främst rusar då Sigurlams hofskald fram.
Han Thjasse ren hunnit. Han svärdet ren svingar,
Ett hvimmel af mördare honom omringar.
Han fäller dem ned, liksom regn fäller dam.
Men hofskalden fick ej sin Herrskare hämna:
han måste nu segern åt mördarne lemna.
All natten långa, vid hängbjörkens stam
han satt. Mot svärdet den matte sig stödde,
och qvad till sitt svärd, fast af såren han blödde:

»O, mitt svärd!
»Som fosterbror

---

2) Hervararsagan berättar, att Thjasse Jotun ihjelslog Sigurlam. Sannolikt är, att den Thjasse, som Hyndlas sång i d. ä. Eddan kallar den praktälskande Jotun var denne hist. Thjasse, hälst alla de personer, som i nämde sång uppräknas, äro historiska, äfvensom de fleste, hvilka der bära ett mytiskt namn.

»till mig du ju svor
»trohet, utan allt svek och flärd?

»O, mitt svärd!
»Du lemnar mig;
»fast aldrig jag dig
»öfvergifvit, i denna verld.

»O, mitt svärd!
»Vårt brödralag
»beseglade jag
»med mitt blod, i hvar kämpafärd.

»O, mitt svärd!
»Sen du mig svek,
»all fröjd från mig vek.
»Hoppet flytt, min kraft är förtärd!»

Så qvad han, i natten, helt tyst och allen.
Och sorgligt hans svärd emot nytändning sken.
Det var liksom osegren ångra det skulle.
Ej hofskalden såg hur på närmaste kulle,
nu Hejdi sin make, ren stelnad och kall,
på snöarmen hof, och förstärkt utaf sorgen,
allen honom bar, hem till konungaborgen.
Så, efter en storm, ligger afbruten tall
mot hvitbröstad björk. Ifrån hela riket
mång klagorop ljödo; men Hejdi var tyst.
Hon tre gånger Svafurlam förde till liket,
och ropade: »Hämd!» — När de begge nu kysst
dess sår, i skönbröstade högen det fördes.

Vid grafölet Svafurlam, ännu helt ung,
i högsätet steg såsom Qvenernas Kung [3]).

Mång hotande rykten om Thjasse än hördes:
»Han samlar af Jättar en större mängd.» —
Stor rustning i Svafurlams krigshär begyntes.
För Hejdi var verlden tillhopaträngd
i Svafurlam. Glädjen var utestängd
från land och från borg. Men hvar Hejdi hon syntes,
der klarnade allt. En ljusning likså,
i mörkaste natten, kring Måne plär stå.
Som solen sitt ansigte speglar i vågen,
så Svafurlam var, uti blicken och hågen,
sin moders afbild. Hans yttre var lugnt.
Han lät sina Hirdmänner brynjorna taga:
»Hit, svenner! På vildjagt vi skola nu draga.
»Må Thjasse komma! Vårt svärd är ej tungt;
»ty armen är härdad, och blodet är ungt.»
Ren satt han på springarn. Den frustande dansar
i spetsen för hirden, hvars bågar och lansar
som vårnyet skeno, i glittrande rad.
Fram flög den, allt medan ung Svafurlam qvad:

»Vi jaga i skogen,
»i vårens dar.
»Haloh, haloh!
»Må bergshäll oss mota,
»må fjällström oss hota;
»ung jägare har
»en härdad kropp.

3) Svafurlam tog väldet efter sin fader. (Hervarars.)

»Den bär honom trogen,
»friskt opp, friskt opp!»

Ung Svafurlams hirdmänner stämde nu in i sången, och svarade Herrskaren sin:

»Friskt opp, friskt opp,
»med ilande lopp!
»Hör skallkedjans rop:
»ren björnarna brumma! —
»Nu icke försumma
»att svänga din lans.
»Träng närmre ihop
»den jägaredans!
»Sök mannarön;
»sen famna med glädje den hulda mön.»

Och åter ung Svafurlam, dristig och glad den sången, för stojande hirdmänner qvad:

»Vi jaga på bergen,
»all vintren om.
»Haloh, haloh!
»Fast yrväder susa
»och vindströmmar brusa,
»kom, jägare, kom!
»De lifva opp
»allt blodet, all mergen.
»Friskt opp, friskt opp!»

Ung Svafurlams hirdmänner stämde nu in i sången, och svarade Herrskaren sin:

»Friskt opp, friskt opp,
»med ilande lopp!
»Mot ulfven dig smyg
»på ljungande skidor!
»Längs fjällarnes sidor,
»med höglyftad lans,
»som stormvinden flyg,
»till jägaredans!
»Njut sen din lön,
»och famna med glädje den hulda mön.»

Ånyo ung Svafurlam, dristig och glad,
den sången för stojande hirdmänner qvad:

»Vi jaga vid stranden
»all hösten ut.
»Haloh, haloh!
»Må svanorna rädda
»i hvassen sig bädda;
»vid skälhundars tjut,
»vid uttrars hopp
»far jägareanden
»friskt opp, friskt opp!»

Ung Svafurlams hirdmänner stämde nu in
i sången, och svarade Herrskaren sin:

»Friskt opp, friskt opp
»med ilande lopp!
»Ej stanna du får;
»fast isen den brakar.
»Kring råk och kring vakar

»sväng om, med din lans.
»Hej! Lustelig går
»den jägaredans,
»på vilda sjön!
»Sen famna med glädje den hulda mön!»

Och åter ung Svafurlam, dristig och glad,
den sången, för stojande hirdmänner qvad:

»Så skola vi jaga
»från tid till tid.
»Haloh, haloh!
»Fast här utaf Jotar
»än lockar, än hotar;
»för frihet och frid,
»med trofast hopp,
»till striden vi draga
»friskt opp, friskt opp!»

Ung Svafurlams hirdmänner stämde nu in
i sången, och svarade Herrskaren sin:

»Friskt opp! Friskt opp
»med ilande lopp!
»Hör, jagthornets ljud!
»Det varnar, det ropar:
'Se, Jotunahopar
'svänga sin lans.
'Upp, Nordson! Dem bjud
'till Jägaredans

'på fältet och sjön!
'Sen famna, med glädje den hulda mön!'

Ung Svafurlam så. Och hans hirdmänner alla
besvarade sången. Ren skogarna skalla.
På gnäggande springaren framåt han flög,
här ulf och der björn in i kulorna smög.
En damhjort ung Svafurlam sökt, hela dagen [4])
förgäfves. Beständigt han vidgade slagen,
beständigt han längre i hålskogen red,
tills Solalf sig smög bakom fjällarna ned.
Nu ser han ej mer sina trognaste svenner,
och sjelf han ej vet hvartåt färden bär;
ty natten kring honom ren dödstältet spänner.
I tanke, att Drotten allt hemkommen är
till kungsgården åter hans hirdmänner rida.
»Ung Svafurlam har icke än kommit hem,»
se det var den tidning, som helsade dem.
I borgen sig larm och förskräckelse sprida:
»Må facklorna tändas! Kring skog och kring dal,
»vi söka och ropa den älskade åter.»
Hvar sven ilar ut, och hvar ungermö gråter.
Men tyst sitter Hejdi i högaloftssal.
Hon strider, och döljer för alla sitt qval.

Der söktes och söktes. Mot brynjorna glimma
de facklor; så glittrar ock fullmånes strimma
mot skogen, när den är af isslagg beklädd.

---

4) Samma urkund berättar att Svafurlam hela dagen förgäfves jagade efter en hjort, och omsider såg tvenne dvergar vid en stenklyft, hvilka han tvang att åt sig smida svärdet Tirfing.

Der roptes och roptes, så dvergen blef rädd,
som bodde i fjället. Dock svarade ingen.
Så spejades fåfängt, två nätter och dar:
»För Thjasse ung Svafurlam fallit har!»
De klagorop stego ur kämparingen.
Det genljöd deraf, i den ödsliga borg.
Men Hejdi satt tyst, och hon stred mot sin sorg.
Snart började likväl den verksama anden,
å nyo, sin färd till de diktade landen.
I tanken förföljande mördarens spår,
hon ropar inom sig: »Nej! Ingen försoning!
»I Nastrand den hatfulle Thjasse nu går.
»I Nastrand! — Jag ser ju den rysliga boning
»på kalan fjällgrund, dit Sol aldrig når!
»Mot nordan dess vidöppna portar sig vända,
»der köld och qval aldrig få någon ända.
»Af huggormars ryggar, som slingrat sig hop,
»är gästsalen bygd, och som bonader sitta
»grönspräckliga hudarna. Utur sin grop
»de kantiga ögonen gnistrande titta.
»Se, gaddstarka munnarna vidöppna stå!
»Ur dem rinner etter som fraggande vågor:
»det hväser och fräser, likt svafvellågor!
»Menedare, mördare deruti gå [5]),
»och aldrig de hvila. Ha! Thjasse också
»der vadar och vadar . . . Ja, mördarn jag känner.»

Så, svärmade Hejdi. För tärnor och svenner
hon dolde hvar tanke. Förstummad hon satt,

5) Denna beskrifning på de brottsliges straff efter döden finnes både i Valas sång och i d. y. Edda.

utan sömn eller kost, både dag och natt.
För länge hon tiger, för länge hon strider [6]).
Ett skydrag, som suger och drager, hvar stund,
allt stort och allt smått i sin hvirflande rund,
far uppåt och framgår som stormvind omsider;
så Hejdi till forntida Vala förbyts.
Ren vildt hennes gullhår för vinden sig sprider.
Ren kinden förbleknar och snöhanden knyts.
Nu tanke vid tanke i hjernan tränges,
nu fattas det föga att hjertat ej spränges
af stockande blod. Vild rusar hon ut.
På skogbekrönt bergtopp hon stannar, till slut;
förstelnad hon står der, med hand under kinden.
Allena och tyst står sörjande hinden
på klippan, när yrväder rasar ur skyn.
Så Hejdi. Hon lyss uppå elfven, som brusar
vid fjällväggens fot; denne sång henne tjusar.
Hon blickar alltjemt ned mot vågornas bryn:
»Tre hamnar der sitta Ha! Ren jag er känner,
»son, fader och make! De käraste vänner
»härnere jag ägt, och derofvan jag får.
»Se Gylfe! Hans silfverhår liknar en fragga.
»I vågens blåmantel min Sigurlam står.
»I mörkgrönan vass tyckes Svafurlam vagga!
»Jag måste dock se om mitt öga är sannt.»
Nu rusar hon fram uppå störthällens brant.
Så djupt ett andedrag tar hon — det sista,
förrinnan det tårlösa ögat skall brista!

6) Att Hejdi återfaller i andeyra, har jag ansett vara naturligt, sedan hennes fantasi åter genom djupa sorger blifvit upprörd.

Ett språng — och ej mera hon andas skall!
Hon språnget nu gör . . . .

Men se! I den stunden
hon kände sig, liksom af trollmagter, bunden.
Med krampaktigt skratt, och med blick så kall,
mot handfasta räddaren nu hon sig vände.
Hon stirrade skarpt; och dock honom ej kände.
Men AsiaOden i faderlig famn
så hjertligt den sanslösa Hejdi sluter.
Han tre gånger säger till henne sitt namn.
Ur halfqväfda bröstet Hejdi nu gjuter
en suck, och hon utbrister: »Är det din hamn,
»min Sigurlam?» — Våldsamt till svallande barmen
hon AsiaOden då trycker, och ned
hon sanslös dignar på seniga armen.
Nu AsiaÖfverdrott hemligen qved:
»Min Sigurlam mördad, hans Hejdi förlorad,
»och Svafurlam flydd, eller fallen för svärd!
»Den tidningen mötte mig nyss, på min färd.
»Jag ser, att den ej är af ryktet förstorad.
»Hvart skall nu den gamle, den biltoge gå,
»der endast en blick han af kärlek kan få?
»Hvem skall nu med grönskande torfvor bekläda
»hans grafhög? — Och hvem skall hans drapa nu qväda?»
Det AsiaOden. En tår så varm —
den första, som rann öfver fårade kinden,
sen åldrige Gylfe låg död på hans arm, —
föll neder på sanslösa Hejdis barm.
Så töperlor skakas af nordanvinden,

från jernekens krona, i dimmefull höst,
fast hon blott suckar med halfqväfd röst.

Men Hejdi, vid tåren, sprang upp ur sin dvala,
från flämtande bröstet en suck sig bröt.
En andeverld åter kring henne sig slöt,
och åter hon sjöng som en högröstad Vala.
Hon klagande qvad om den första strid,
som slutade Magternas gyllene tid.
I mildare toner hon höra låter,
hur Balder har fallit, och kommer ej åter!
Nu steg hennes röst, liksom vårflodens gång,
och vildt, som en stormil, hon qvad denna sång:

»Blodstid, dråpstid!
»Bröder mot bröder,
»barn emot fäder
»rusa till strid.
»Svärdstid, stormtid!
»Sol icke glöder,
»i blod hon sig kläder.
»Ingen sommar blid,
»ej föda, ej frid!
»Fimbulvinter tre år[7]),
»ej sommar, ej vår!»

Hon qvädde om Lokes och Odjurens strider,
hur Oden sjelf måste digna omsider.
Hon qvädde om Hvergelm och nidmänners qval,

7) Dessa rader äro tagna ur Valas sång samt ur d. y. Edda om Ragnarok.

om saligas glädje i Sindris sal.
Hon slöt, då hon sjungit hur Sutursflamman
förbränner vår jord, huru godè tillsamman
bebygga den härliga, grönskande ön,
som uppstiga skall utur svallande sjön.

»Då kommer till doms den Rike,
»den Starke, som ej har sin like.
»Han delar lön, och han sliter tvist.
»Då kommer den svarte drake till sist.
»Hans öga det brinner.
»Med liken, på nattsvarta vingar,
»genom ödsliga rymden han svingar.
»Men nu — jag försvinner, försvinner [8])!»

En hvirflande stormil från himlarunden
gick fram. Och se, Hejdi försvann, i den stunden.
I bergskrefvan eller i svallande våg
hon störtades kanske, fast ingen det såg;
ty hvirfveln sin nattlige vinge utsträckte
och berget och vågen med skogsfälle täckte.
Men högt ifrån vester, och högt ifrån öster,
der hördes i skyarne tusende röster
upprepande sången. Ännu lika stum
stod AsiaOden på samma rum.
Och åter han tyckte sig hämdqvädet höra,
som Fylgjan stundligen qvad i hans öra:

8) Den sista raden i Voluspa: *Nu han försvinner,* hafva flera uttolkare trott böra vara: hon försvinner, och angå Vala sjelf (hvilken äfven het Hejdi, enligt hvad i 14:de sången är anfördt.)

»Offer du gaf åt de tre
»som hos dödlige
»merg och ande förtära:
»de kalla sig ära,
»och älskog och hämd.
»Nu din lott är bestämd:
»lef oförstådd, mörk och allen,
»lik en ramlande bautasten!»

När AsiaOden nu hört denna sång,
hans kraft ville digna; men högt i detsamma
den reste sig, liksom en Ljungarens flamma. —
Till Sigurlams borg gick hans ensliga gång,
och se, före qvällsvard han nådde den redan.
Den borg stod så mörk som en ihålig ek,
sen drönare och bin hållit kämpalek,
och svärmen sin vise har mistat, och dädan
vill flykta. Af såren försvagad och stel,
satt Sigurlams hofskald på öfversta steget —
det rum han i högsätet fått såsom eget.
Helt dyster han qvad till sitt strängaspel:

»Nattfogel sitter
»så tyst i sin klyfta.
»Icke han gitter
»att höja sin röst,
»om ej för att qvida och snyfta.
»Min sorg är så bitter,
»beklämdt är mitt bröst;
»men högt vill jag lyfta
»min blick emot ljuset.

»Måhända en tröst
»då sjunker till gruset.
»Hvad ser jag? Två hamnar
»deroppe ju sväfva
»i drägt, hvilken sälle
»af solstrålar väfva?
»Se, kärligen famnar
»den ena den andra!
»Från ställe till ställe
»på molnen de vandra.
»De söka och söka
»en älskling på jorden,
»och sucka de orden:
'Hvar dväljes vår son?
'Är lockad han vorden
'af trollen och rån,
'att odjuren öka?
'I nattsvartan håla
'han inträdde nyss.'
'Skall hans svärd då ej stråla?
'Skall trollqvinnors kyss
'hans sinne bedöfva?
'Han, son af en hjelte,
'vill bragder ej öfva?
'Han spände dock bälte
'mot ulf och mot björn.
'Skall namnlös han falla,
'lik ofjädrad örn,
'förglömd utaf alla! —

»De hamnar försvinna

»som himmelens skyar.
»Men sången skall hinna
»till modigas bröst;
»fast icke den nådde
»till Ungdrotten, der
»han de villor förnyar,
»som hamnarna spådde.

»Pansrade här!
»Flykte sorgen!
»Mod och tröst!
»Upp till strid!
»Dyr är vår tid.
»Skulle konungaborgen,
»der Sigurlam rådde,
»af Jotarna skändas?
»Nej! Förr skall den tändas,
»med egna bloss,
»af oss, af oss!
»Och en äresång
»för Svafurlam höjas, på samma gång,
»som med blixtrande stål,
»vi bestige vårt flammande bål.»

De sorgfulla kämparna maningen hörde;
det var som en vålnad i natten dem kysst.
Men icke på svärd eller sköldar de rörde;
så björn i sitt hide är stilla och tyst.
Nu blef der ett buller i högaloftssalen;
så prasslar en störtskur i fjällstängda dalen.
Och AsiaOden kom in. — Då han gick

till högsätet, ljusnade kämparnas blick:
»Två Drottar vi mist. Och bland alla den störste
»nu Gudarne sändt oss! — Att hämnas de förste,
»och hämnas vår Drottning, det blir oss så lätt,
»om du oss vill föra mot Jotarnas ätt.
»Må hatfulle Thjasse med härskaran komma,
»vi hugga den ned såsom giftig blomma.
»Tre nätter vi vakat, vid svärd och vid bloss,
»nu sömnen den ljufliga styrke oss!» —

Ren kämparna sofvo så tungt som de döde;
men AsiaOden sitt öga ej slöt.
På rosende kinder mång tår också flöt,
så tyst för de älskades okända öde.
När Måne nu somnat, vid midnattens stund,
och stormen sin vält öfver jordringen körde,
då hördes ett hästtramp, och kungsborgens grund
tycks skakad — ett gnäggande äfven man hörde.
Hårdt slogo de vårdmän på sköldarnas rund.
Upp tärnorna sprungo: »Hvem räddar oss arma?
»Ren hatfulle Thjasse för borgdörren står!»
Sjelf AsiaOden till kämparna går.
De vakna och rusta, de hota och larma.
De halfklädda mör, nyss för gråskägget blyga,
kring AsiaÖfverdrott rädda sig smyga
och ropa: »Blott du är vår sköld och vårt hopp.
»Han kommer den grymme, af Asiabloden
»befläckad! — Upp hämnare!»

Hastigt nu lopp
den inkomne fram emot AsiaOden,

och sjönk till hans bröst, och det Svafurlam var.
Den gamle höll honom till klappande hjerta,
och ropte med uttryck af fröjd och af smärta:
»Min sonson! För vintersolståndets dar,
»en skymt utaf ljus äfven mig blifvit ämnad!» —
Ung Svafurlams hand öfver svärdfästet for,
han utbrast: »Nu skall ock min fader bli hämnad,
»på hatfulle Thjasse. Den eden jag svor,
»skall lösas. Det lugne min sörjande mor!
»Hvar är hon? . . .» De snyftande tärnorna stego
tillbaka, och svennerna suckande tego.
Han frågade åter, och farfadern gick
till högsätet, sägande allt helt sakta
om Hejdi. När Svafurlam tidningen fick,
han ropade: »Tirfing! Nu kan jag förakta
»din styrka; — ty sviken i allt jag dock blef!
»En trollkraft det var, som till skogen mig dref,
»när blindt jag den flyende damhjorten sökte.
»En trollkraft min trafvares styrka förökte.
»Ja, trolldom mig svek, när i mörkan natt,
»jag tröttad vid ensliga stenhällen satt,
»ur hvilken de listige dvergarna smögo.
»De höllo sitt löfte och likväl de lögo.» —
»Berätta din saga!» Så Farfadren böd:
»Din Tirfing tycks lysa som skogsbrandens glöd.
»Hvem gaf dig det flammande svärdet?» — Då sade
ung Svafurlam detta: »När fullmåne flytt,
»två dvergar jag såg. De i stenhällen hade
»sin härd, och den sken liksom dag hade grytt.
»Jag högg uti hällen: 'Ett svärd skall mig göras,
'som alltid ger seger, ehur det må föras.'

»Så böd jag; ty åtrå till bragder förbytt
»mitt väsen. På moder och hem jag ej tänkte.
»När tredje dagen i vågen steg ned,
»mig dvergarna mötte. I händerna blänkte
»ett svärd, och en glans liksom Solalf det spred.
»Jag tog det. I stendörrn tillbaka då trädde
»den äldste dvergen, och hämdfullt han qvädde:

'Blottas Tirfing, då gal dödens hane!
'Nidingsbragder blifve Tirfings vane!
'Varde Tirfing alltid ägarns bane!'

»Så dvergarna. Tirfing jag svängde mot dem.
»Men stendörrn var stängd och jag ilade hem.
»Ve mig! För en dunstbild jag vågade lemna
»mitt hem och min moder. O Tirfing! Hur dyr
»du blef mig. Hvad båtar mitt äfventyr?
»Nog hade jag kunnat på Thjasse mig hämna,
»förutan din trollkraft.» — En klippa nu låg
på Ungdrottens hjerta. Men AsiaOden
förmildrade qvalet. Hvar kämpe beság
hans Tirfing. Den sken liksom gyllene stoden;
men dyster den var, liksom nysslugnad våg,
när endast en strimma af gryende dagen
deröfver sig breder; fast ännu ej dragen
så Tirfing dock syntes; ty smidd han var
af Allvis, fast obekant namn han bar.

Och se, innan Sol sina gullvifvor strödde
kring östern, då talade Svafurlam så:
»Tre härolder skola till Thjasse gå.

»Han nidingslikt dräpte den hjelte, mig födde.
»Men öppet jag strider. Och blodsböter skall
»af honom jag taga för Sigurlams fall.
»Han tid och ställe bestämme!» Då slogo
de kämpar på skölden. Likt vågornas dån
det genljöd. Och fjärran de härolder drogo.

Dem svarade hatfulle Thjasse med hån:
»Till ätthögen fadren då vinkar sin son!
»Ha! Snart skall jag dit honom resfärdig göra;
»ty ännu jag mägtar att stridsklubban föra!»
Ren Svafurlam ilat till stridsfältet bort,
sen farfadrens händer högtidligt, men kort
på ungdrottens lockiga hufvud läggas.
Då talte den gamle: »Som islossad elf,
»gå segrande fram uti Norden! Jag sjelf,
»fast grånad i strid, utaf stridsropen eggas.
»Men fridsed jag gifvit. Den hållas skall,
»och svärd jag ej drar emot Nordfjällens stammar.
»Du ärfve vårt heliga hämnarekall,
»blif värdig din namnstora ätt, eller fall!»
Som ögat på Rota, så ögat nu flammar
på Svafurlam. — Striden alltredan begyns:
den vexer, den brusar allt mera förfärligt!
Det blodiga gillet var likväl så härligt
för hämdlysten Svafurlam. Nu han ej syns
ibland sina kämpar. De kunna ej följa
hans framfärd. Den går liksom frusande bölja;
den går liksom stormen på vidöppen redd.
Ej mera är Svarfurlam hörd eller sedd.
De Jotunasvärmar gå fram och tillbaka,

likt blodröda åskmoln, dem stormilar skaka,
de täcka hvarandra och ila förbi
på vindarnes rygg, hvilka häfva sitt skri
så hest mot de herdar, som fältet bevaka.
Af stridshvimlet Svafurlam omringad är:
»Han faller! Han faller!» så ropar hans här.
Men Jotunaväggen af fienden spränges.
Till höger till venster förödelsen far.
Då syns hvar ung Svafurlam högsätet har.
Då hörs hur hans svärd öfver Jotarne svänges.
Hans Tirfing är varm, och mång hjerta blir stelt

Som drifvor för snöplog, så Thursarna vika.
Dock började armen sin Ungerdrott svika:
»Nej, segrande Tirfing! Du än huggit felt;
»till hatfulle Thjasse din egg icke räckte.»
Han spejande såg, liksom uthungrad örn,
för hvilken små foglarna flykta förskräckte.
Han gjorde sig väg, liksom uppretad björn
i skogssnäret tränger. Då tycktes der sitta
mång ögon på Tirfing. De började spritta,
som ulfögon glimma i yrväders natt.
Och se! Helt nära, vid Svafurlam, satt
den hatfulle Thjasse, på gångaren höga.
Hans anlet var skrumpet; men eldigt hans öga.
Hans kropp var än stark; fast förstelnad af år.
En hjelte ännu vid hans blick hade hisnat.
På utlefvad ek ofta grönskande hår
bekransa mång grenar; fast andra förvissnat.
Han tågade framåt. Han omhvärfdes än

af trotsiga hirden, likt jättbyggda muren
kring Gudarnes stad; men ej fast såsom den.

Ung Svafurlam ser honom. Stormböjda furen
ej hviner så högt, som hans Tirfing hven.
Ej skiner en blixt som hans Tirfing sken,
då hirdmannaskaran han sprängde kring Jätten.
Han ropte till Thjasse. Hans röst var en storm:
»Du afskum af Hvergelm och Hrimthursaätten,
»med hjerta af ulf och med hufvud af orm,
»må, af Sigurlams hamn evigt hånad och ängslad,
»din död bli en snara för hela din stam;
»lik Loke, med ättlingens inelfvor fängslad!»
Nu hatfulle Thjasse red närmare fram.
Han ropte så högt, att enhvar det förnam:
»Hell vare ditt ord! Du besvärjningen sade
»öfver hela din ätt, du sonson af Skade!
»Besvärjningen gälle, från led och till led!»

Den lågande Svafurlam hotet ej hörde.
Hans hugg, likt en eldflod, regnade ned,
på Thjasse, som listigt till sidorna förde
sin häst och sin härsköld; fast svärdet var tungt,
och huggen helt blinda. Men Svafurlam åter
sin Tirfing som norrskenet flamma låter.
På nytt viker Thjasse till sidan, helt lugnt.
En stenhäll dock hejdar hans snedsprång och lister.
Hans hjelm blifver klyfd, och hans jernhandske brister,
och slagsvärdet faller! Ej Svafurlam ser
hans våda. Och frid han åt honom ej ger.
Han hugger allenast. Ren hufvudet klyfves

på Thjasse; fast kroppen den sitter helt rak
i gullsadeln. Än af sin styrka den yfves.
Ung Svafurlam griper, med sakta mak,
i tygeln på trafvarn, som lyda ej gitter.
Då faller den hatfulle Thjasse, med brak,
på mark. Men i gullbögel fast ännu sitter
hans fot, och han släpas mot stock och mot sten.
»Hit, Jotar! Att se huru stora J ären!»
Det segrarn. — Han släppte sitt segerrof ren,
och flög efter flyende Jotunahären.
Hans Hirdmänner följde hans segrarerop.
De sprängde, de följde den flyende hop.

Ung Svafurlam åter till slagfältet vände.
En ungmö på knä framför Thjasse der låg.
Hon icke den kommande segraren såg.
Och Ungdrotten sjelf än sin fränka ej kände.
Hon ropade, blek som ett dimmeklädt ny:
»O, fader! O, fader! I qval och elände
»din hatfullhet störtat mig! Hvart skall jag fly?
»Hvad hjelper ditt gull mig, då skydd jag ej äger?
»Min moder du dref från ditt husliga läger.
»Och jag står allen, lik en stormdrifven sky!»
Hon suckade, likasom böljan sakta
hörs sucka i ensliga insjöns vik.
Från springarn flög Drotten, att henne betrakta.
Den blodige stod der, en fånge lik.
Som ungnyet mild, gick han fram till den sköna.
Hans röst var som ljudet bland vasskogen gröna:
»Din fader jag fällde. Det blodsböter var;
»ty han som en niding har mördat min far.

»Men hämden är slut, och du segrar allena.
»Må Svafurlams fränka beherrska hans borg!
»Hans gästfrihet mildre ditt hat och din sorg!
»Låt resa ett bål. Med gull låt det sira,
»och dotterligt Thjasses graföl nu fira [9])!»

Så Drotten. Han skickade härolder ut:
»Frid bjuder er segrarn.» — Och striden vardt slut.
Till graf ölet Thursarna fredligen vände,
sen följde skön Frida sin skyddande frände.
Men se, vid midnatten, under sitt tåg,
ung Svafurlam dvergarna åter såg,
i stenhällen smida. De gingo kring städet,
tre gånger tre hvarf, och de sjöngo det qvädet:

»Seger ung Svafurlam vunnit
»med Tirfings svärd.
»Städ och härd
»i jorden må hvila!
»Bort vi nu ila
»till Svartalfers verld.
»Ännu vi offret ej funnit,
»ännu vi målet ej hunnit.
»Dommen är dock bestämd:
»Hämd!
»Segrande hämd [10])!»

---

9) Svafurlam hämnades sin faders död och ihjelslog Thjasse. Sedan gifte han sig med dennes dotter Frida, som var syster, kanske rättare halfsyster, till hans farmoder Skade. (Hervarars.)

10) Sammastädes om Svafurlams och hans ättlingars öden.

Slutanmärkning.

Många bele våra nordmyter, för deras grofva troll och jättar; men asialäran är icke ensam rik derpå. Den dualism, som råder i henne, måste afla slika fantasiens foster. Att *vidunder* finnas i alla mytläror, är en nödvändig följd af dessa lärors urbegrepp. Man må härleda dem från en menniskoanden medfödd dunkel religiös aning, eller blott från en blind fruktan för verkningen af ett ondt, doldt eller kändt öfverväsen; de måste framstå i mer eller mindre ryslig skepnad, och utveckla sig i mon, som detta folks begrepp om förnödenheter och njutningar tilltaga; ty med dessa vexa dess första oskyldiga tillit till ett godt och beskyddande väsen; derföre har Romarn och Greken sina enögda Cykloper, sin hundrahöfdade Hydra, sin draksvansade Typhon m. m., likaså väl som nordbons åttafotade Sleipner, åttaarmade Starkodd, Hel, Fenrer, Jormungand m. fl., hvilka alla låna sig lika litet till den *sanna* bildande konsten. Och hvad betyda Grekens Giganter och nordbons Thursar, om ej det *obegränsade*, det närmast Kaos ännu hvilande ämnet, hvars egentligheter väl uttrycka lifvets förborgade tillvaro i all materie, men icke lifvets seger öfver densamma, ty detta uttalar sig genom en mera fulländad organisation?

Då Greken, mera utbildad, förkastade de djuriska attributer af hundhufvud, gumshorn, fogelnäbb m. m., hvilka hans grannar och lärare satte på sina gudar, för att uttrycka deras karakter; då gjorde han detta stora steg af ett rent konstsinne, icke af slump eller gudaförakt; ty prester och folk skulle offentligen bedömma de gudastoder han gjorde till tempel, grafvårdar, m. m.. Detta konstens triumftåg var redan kändt af Homer; ty så framställer han sina gudar. Äfvenledes förekommer i våra nordiska gudabilder icke eller någon djurisk form, utan denna är som attribut, anbragt utom gudamenniskobilden, och sjelfva Loke, det ondas fader och gudarnas fiende, föreställes under skön, fast lättsinnigt manlig form. Han måste visas sådan; ty redan i tidens början hade han (såsom kaotisk, osund luft) gjort fostbrödralag med Oden (ljuset och värmen); men hans barn, Hel, Midgardsormen och Fenrisulfven, aflade af en lika elak mor och far, visas under mera djurisk skepnad. Att Hel afbildades som qvinna var konseqvent, ty hon föreställde det förstörande jordelementet och var en motbild till öfvergudens maka jordgudinnan Frigga, d. v. s. jordens allnärande princip. Loke, Fenrer och Jormungand voro motbilder till gudatriaden Oden, Thor och Frej eller dennes far, Njord. Att desse odjur voro förviste från gudarne och bundne med osynliga band, är både fysiskt och ästetiskt beräknadt.

En sjuklig fantasi eller rå okunnighet, säger man, har tillskapat dessa vidunderligheter i myt och i saga. Erfarenheten har ofta visat falskheten af detta omdöme. Jag förbigår de likheter man i senare tider funnit med de vidunder, hvarom grekiska och romerska skalder tala, och vill blott anföra några få na-

turrön till försvar för norddikten. Ännu finnas dvergar, hvilka vid 30 års ålder icke varit så stora som det minsta barn; och menniskor finnas ännu af jättelik storlek. På Öland dog, 1830, en man fyra alnar och två tum hög. En verklig jernskog (metalliserade trän) har funnits vid Orbissan i Böhmen, och det ofantliga djurshornet, som hittades i Thüringen 1780, var tie fot, två och en half tum högt i yttre bågen. (Se naturunder af Wagener.) När Angurboda kallas den *gamla i jernskogen*, eller sagan berättar om det ofantliga djurshornet i Bjarmalands tempel, ler man åt den råa dikten. Den som aldrig sett en hägring, skulle kunna tro det vara ett gyckelspel af ett sjörå, och inom vårt land finnas ju flera sjöar med detta naturfenomen? I den kristna norden voro dikter om troll och hexor mest gängse bland höga och låga. Den Trolliska familjen bär ännu namn och insegel på grund af en dylik sägn: Namn på herregods, på Trollhättans vattenfall, m. m. äro ännu bibehållna. Alla anledningar till dessa namn äro betydningslösa dikter från medeltiden, likasom dess tomtegubbar, skogsrån, o. a. s.; men om någon af våra fritänkare möttes i skymningen af en olycklig, hvars ansigte blifvit vanställdt af en stor polyp, eller någon med starkt utvidgade och flere tum utom sitt läge utdrifna ögon (sjukdomar som tyvärr icke äro sällsynta), så skulle han knappast tro att han mötte en menniska, utan ett troll.

Man beskärmar sig äfven öfver nordgudarnes atributer. Är Odens åttafotade Sleipner, sinnebild af tankekraftens snabbhet eller ljuset, mera vidunderlig än den bevingade hästen Pegasus eller den med hälvingar försedde Merkurius, fast desse senare mera låna sig åt den bildande konsten? Man ler åt Thors bockspann, sinnebild af molnens samling kring fjällspetsarne, der Jupiter föreställes stundom ridande på en bock och liknar nordbons Thor äfven härutinnan, likasom i hans strider med Giganterne, hans åskvigge m. m. Man ryser för Frejas kattspann. Siberiska kattor äro mycket lika lejon, ett djur, hvilket Amor sjelf brukar tygla. Dufvan var icke tillagd Afrodite såsom ett tecken af trohet, utan såsom bild af *modervärme* och *alstringskraft* (Creutzer 2. 75). Så var katten, hvilken hos Egyptierne blifvit helgad åt månen, sinnebild af alstringskraften. Kattens gnistrande hud var ett uttryck af värmen, och som afbild af månens lifalstrande kraft egnades han väl åt Frejs sköna syster.

Historien har rönt samma öde som religionen: under vissa tidpunkter har man trott och förgudat allt, under andra betviflat och förnekat allt. Det ena hafva okunnighet och slöhet vållat, det andra ett kritiskt nyhetslynne, som vill se, men icke genomse. Så har man utdömt hela vår nordiska mytlära, och med henne förnekat äktheten af all saga. Att sjelfve den trovärdige Sturleson sammanblandar dem i sin ynglingasaga, är onekligt, men att derföre göra alltsamman till en dikt, är lika vidskepligt. (Vidare i slutanm. vid 25 s.) Antager man tillvaron af en asiatisk gudadyrkan i vår nord, måste man äfven antaga en historisk personal, som der infört densamma, och det är då troligt att i denna lära, likasom i alla andra, verkliga menniskovarelser blifvit framställde såsom föremål för folkens dyrkan, eller i förbund med dessa gudaväsenden, likasom Gylfe

är i d. y. Eddan blott en vehikel; men i yngl.s. en handlande hist. person. Kortligen: man tvingas att tro yngl.s., ty alla dess berättelser äro så enkla och så djupt tagna ur den tidens hjerta, att man måste vara för mycket lärd för att icke förstå dem. Om man nämner maran, som dräpte kung Vanland, skall numera hvarje bonde i vårt land säga att maran är en sjukdom, hvaraf menniskor qväfvas. Berättar man att Svegder sprang in i en sten och syntes aldrig sedan, skall bondhustrun fråga om det var ett hastigt bergras, eller fjällskred (nedstörtande snölavin), som slutade hans dagar; hvad under att slika skaldebilder förekomma i så gamla sånger som Thiodolfers? Man beler Grimners sång i d. ä. Eddan, när deri säges, att den förklädde Oden lät sig af Gejrröd svedas vid brasan, och detta sätt att pröfva nykomna gästers mod är likväl ännu öfligt hos en folkstam på Kaukasus. Rolf Krake undergick äfven detta eldprof hos kung Adils i Upsala; hvilket allt visar, att en asiatisk stam infört denna plägsed i norden.

TJUGEÅTTONDE SÅNGEN.

Vid Yggdrasil Magterne sutto omkring
den mägtige Oden, likt solbanans ring.
Då talade Hermod den snare de orden:
»Min son har du lofvat beskydda på jorden.
»Men se, han af tallösa öden förföljs,
»likt klippan, som evigt af vågorna sköljs.
»Skall Valhalls Gudomlighet mera ej stråla?
»Skall den som en bristande vädersol pråla,
»och sedan förintas?» —

En höstsky allen
går hastelig fram öfver himlen; men denne
förmår icke bortskymma Solalfens sken;
så for der ett moln öfver Valgudens änne,
försvinnande hastigt. Då talade han:
»Hvad Asarne bryta, det samfäldt de gälde!
»De lånt våra namn, och de stadgat sitt välde;
»och vunnit på jorden, hvad vinnas der kan.
»Min son! Blott till jorden din håg du ju sänker?
»Hvad är det för sol, som der nedanom blänker?
»Jag ser den ej mera: dess gång är för låg;
»jag mins blott den syn, som på Hlidskjalf jag såg.
»Af denna mitt väsen inom sig tycks dragas,
»dock famnar det nu hela Alltet omkring!

»Af denne mitt forskande öga försvagas,
»dock skådar det nu obeskådliga ting!»

Af mägtige Oden ej mera der ordas.
Förstummad han ser mot vår molntäckta jord,
som hade hans syn redan hunnit fullbordas.
Då yttrade fridgode Frej dessa ord:
»När lyftes då stoftet, när frias då anden?»
Men se, intet svar han af Oden fick.
En darrning alltgenom hans innersta gick,
och axprydda stafven föll honom ur handen.
Förvånad satt Njord; ty han såg att hans gull
förbleknadt sjönk neder, förvandladt i mull.
Den väldige AukaThor händerna lade
i kors öfver Mjolner, och detta han sade:
»Jag hittills min ljungande hammare höll
»så väldigt; men nu tyckes tung den mig blifva.
»Jag mins att den, en gång, ur handen mig föll.
»Det var, när jag Asar mitt namn skulle gifva. —
»Ja, blodsvett också på min båge kom,»
sad Uller. — »Fullbordas då Nornornas dom,
»i MedOden?» Sagdt och sitt öga han lyfte
mot Gudarnes far. Men den mägtige teg,
likt Vidar den tyste, som ensamt hans syfte
förstod, och ur Gudaförsamlingen steg.
Långskäggige Brage, af oro betagen,
brast ut: »Se, min Idun ju är fjärran dragen,
»hon, hvilken de härliga gulläplen bar,
»som Gudar föryngra, hon flyktat har!»

Han ville sin oro vid gullharpan lätta;

men strängarna sprungo. Ett veljud steg opp,
som svagt ännu dallrar kring Yggdrasils topp.
Gick Hejmdall då ned, att sitt Gjallarhorn sätta
ifrån sig. Vid lifsträdets heliga rot
det legat alltsen. Men med obetänkt knot,
den fåviske Hermod, förnimmande detta,
flög neder till jorden, med ilande fart.
De öfriga foro till glada Valhalla.
Men dystert och dystrare syntes det snart;
ty sorgliga aningar hade de alla,
och svekfulla runor förvillade dem.
Ej Urd kunde Odrärer mera förvara,
ej spejande Hugin till Valhall kom hem.
En olycksbebådande dröm var hos Gudar,
dem Dain förborgade sorger bebudar.
Ren Magterne grånade mer och mer;
så fullmåne sjunker i verldshafvet ner.

Det dröjde och dröjde. I Magternes salar,
om gudaföryngrande frukten man talar.
Och ingen sig satte vid Gudarnes bord,
men alla nu mägtige Valfader fråga:
»Är Idun i himmelen eller på jord?»
Nu Oden såg opp, och hans blick var en låga,
han sade — som störtvågor hvälfde hans bröst:
»Vid Yggdrasil Idun sjönk neder, och åter
»hon snart icke kommer; hon sörjer och gråter.»
Än starkare höjdes hans siareröst:
»Se, krafterna tyna i Dvergarnas leder!
»På Ginungaätt falla verldarna neder.
»Se, huru det mörknar! Från himmelens rund

»Allsvider väl än låter morgondagg falla;
»men uppsuger åter dess gullperlor alla.
»Ej Sol eller jord sig hvila, en stund,
»ej luftströmmen stannar, med svek den beblandas;
»men vishet i urdjupets boningar andas.
»I Mimers brunn, i det strålande bad,
»der finns den. Förstån I det än, eller hvad?»

Så Oden. Men ingen af Magterne hade
förstått dessa ord, och de visaste sade:
»Upp, Brage! Du fare att hämta din brud!
»Med Hejmdall du frambäre Magternes bud!
»Hon tale! Hon vet huru verlden månd börja.
»Hon vet ock dess slut.» Båda foro då ned.
En vålnad af Loke der följde ock med;
ty så han dem syns, när de trå, eller sörja.
Snart finna de Idun, och henne de spörja
om verldarnes öde. Men bittert hon gret.
De bådo på nytt. Hon dock ej ville tala.
Hon satt som en sierska, fallen i dvala.
De bådo på nytt; men ej gagnade det.
Tillbaka de foro till höga Valhalla.
De helsade Oden: »Hell vare din magt!
»Må evig fröjd bli ditt högsätes vakt,
»och sent må ditt Valhall i Ragnarok falla!»
Så taladt. Och sorg föll på Magterne alla,
när Brage och Hejmdall berättat till slut
sin tidning. Den mägtige Oden brast ut:
»I morgon, när Dag ifrån himlaranden
»kör gullvagnen fram öfver luftblåa landen,

»vi råd skola taga.» In natten nu bröt [1]),
och Alf liksom Dverg sina ögonlock slöt.

1) Ämnet och äfven de fleste ordalag i den mytiske framställningen, som börjar förevarande sång, äro tagna ur Odens korpasång i d. ä. Edda. Denna härliga diktning, tvifvelsutan äldre än kristendomen i vår nord, kunde anses som en hög profetia derom. Jag vill icke med en Origines eller Evsebius antaga, att kristna läran redan i de första århundraden blifvit förkunnad i vår nord; men då våra vikingar gjorde vidsträckta tåg i Europa, och flere af dem målas som hedniska fritänkare, kunde begreppet om kristendomen, ehuru dunkelt, hafva inträngt bland flera af våra fäder, och tanken uppstått i något skaldebröst, om valhalliska lärans undergång. Är ifrågavarande sång författad senare, har den likväl det högsta allegoriska lif i bemälte hänseende. Sjelfva dess benämning tyckes mytisk; ty Odens korpar, Hugin och Munin (tanke och minne), hvilka enligt d. y. Edda, sade honom allt, som i verlden skedde, borde ingifva de höga begrepp, som sången innebär. Att början deraf äfven benämnes företalsdikten, tyckes vara ganska naturligt, emedan den i sitt nuvarande skick egentligen består af en lång inledning; och den derpå följande hufvuddikten tyckes hafva den stora betydning, hvilken jag förut angifvit.

Sångens ämne framställer naturgudarnes sorgliga aningar: de bleknade speja förvillade runor. (Deras visdom var numera opålitlig.) Urd (det förflutna, historien) skulle vakta *Odrärer* (det heliga kärl, hvari skaldmjödet blifvit förvaradt). Poesi och religion äro samfödde, den ena lefver för och förmedelst den andra. *Hugin* (tanken) flydde: genom naturforskning kom icke menniskan närmare gudomligheten. Gudarne ana nöd (sin undergång), om Hugin fördröjer. Gudarnes dröm eller aning sade dem att Dain (döden) skulle öfvergå naturreligionen (då den uppenbarade trosläran framstod). I följd af allt detta säger qvädet vidare, att Idun (hvars frukt hittills underhållit gudarnes odödlighet), ur Valhall försvunnit. Hon hade nedsjunkit till roten af verldslifvets träd (yggdrasil); *hos nattfadrens ätling satt hon fången*, och *sörjde de lyckligare dagar*, såsom qvädet yttrar sig. Då tyna dvergarnes krafter, d. ä. allt det skenbara af tingen förringades, då lifvet i sin högre betydning skulle framträda. På Ginungaätt (frosttrollen) nedfaller hela skapelsens yttre skimmer. Solens häst Alsvider fäller ännu morgondagg; men hvarken sol eller jord få någon hvila; ty icke »sveken luftströmmen stannar.» Troligen betecknar detta Loke i moraliskt afseende, d. v. s. den onda principen inandad af alla varelser. Se slutanm. vid 17:de s. Dikten säger vidare:

I Mimers klara
källa döljes
menskornas vishet;
Veten J än eller hvad?

Menniskovisdom försvinner i den allvises djup. Här slutar företalsqvädet, och begynner sjelfva dikten om Iduns flykt. Att Idun här betecknas med ordet Nanna,

Låg mörker kring Valhall. Men mörkare voro
de nattliga moln, öfver Norden foro.

I Sigtuna hersklystne MedOden gick.
Han hånligen log åt de stridandes oro:
»Se illskan mig möter i tal och i blick.
»I Gauthiod hvar tunga begabbande ropar:
»att lömsk emot AsiaLoke jag var,
»att honom till offer jag gifvit har.
»Och åter här fordra upproriska hopar
»den fridlöse AsiaOden igen.
»Ha, ropen då, slafvar! Men hämnaren

---

i stället för qvinna eller gudinna enligt Finn Magn., kommer förmodl. af den likhet, som uppstod mellan Nannas vistande hos dödsgudinnan Hel och denna dikt om Iduns nedsjunkande till frosttrollen. Nu skicka magterne Iduns make samt Hejmdall den hvite (rene) och Loke att bespeja Idun; men förgäfves: hon sörjer och tiger. De vilja veta nya verldslifvets upphof och slut; men hon svarar icke. Gudabeskickningen återvänder, önskar öfverguden långvarig magt. Han säger, att råd skulle tagas, när dagen inbryter. Ljuset väntas; men natten bröt fram, och alla inslumrade i sin förra andedvala. I d. y. Eddan förekommer en berättelse om Iduns bortförande af jätten Thjasse, och som förmodligen blifvit hopstöpt af senare författare; ty de många förvandlingar i fogelskepnader, som deri förekomma, likna mera medeltidens fe-historier, än de förete nordens rena naturbilder. Årstiderna betecknades hos Egyptierna med tre äplen. Vore nu Iduns bortförande blott en naturmyt, kunde det föreställa en långvarig *vinter*, kanske fimbulvinter, hvilken skall föregå verldsbranden, och Iduns (vårens eller föryngrandets sinnebild) nedfallen från lifsträdet då magterne förtyna. Brage, sångens och glädjens gudomlighet (liksom Freja var kärlekssångens), kan äfvenledes vara värmens sinnebild, likasom Apollo var både skaldekonstens och solens; och han måste uppsöka sin maka. Hejmdall (gudaväktaren) d. v. s. jemnvigten i naturen bör följa honom, och Loke (det menliga i luftelementet under början af våren) deltager i deras försök att återfinna Idun (våren), som gråter och sörjer sin fångenskap hos frosttrollen. Derföre är också Loke den som i d. y. Eddans berättelse lockar Idun i vinterjättens våld. Odens svar på detta bud betecknar, att solens högre gång förvissar om den snart annalkande våren. Båda dessa förklaringar äro beslägtade; vintren kunde beteckna hedendomens mörker och köld; våren den annalkande kristendomens ljus och värma.

»skall svara er alla, med Ljungarens stämma:
»nu kan både här och der jag, en gång,
»få sjunga förtryckarens segersång;
»Ha! Skulle mig vanmagtens hvisslingar skrämma!
»Jag känner det binamn, mig Diarne gett
»af Oden hin Ille. Jag vill det förtjena.
»O, Nidhögg en gång mig din draketand läna,
»att göra ett offer, som förr man ej sett.
»Ett menniskoffer, störst bland de störste,
»jag viger åt dig, du urmörkrets Förste!
»Stig opp! Och i Uller din dyrkare känn!
»Jag har ingen maka, jag har ingen vän.
»Din ära jag vill i min ära förkunna,
»din magt i min magt. Må du seger mig unna!
»Ja, AsaThor sjelf, om han motverkar den,
»af dig varde fjärran i vildöcknar dragen!
»Snart digne de andra för runeslagen!
»Jag Gauthiod mot Svithiod beväpna skall,
»ty så skola båda bereda sitt fall.
»Jag sen åt min hämdlust dem båda kan viga;
»de skola besegrade darra och tiga.
»På splittrade fjällblock der växer likså
»en trotsande tall, emot himmelen blå.»

Nu eggar han hopen mot Diar och Asar.
När vilddjuren fångas i jägarenät,
de fragga mot den, som vill lösa det;
så folket, af blindhet, mot Diarne rasar.
Då samla sig dessa i gudavigd sal.
Der uppstod ett larmande, som då en hval
i nordhafvets mörkgröna vågor sig tumlar.

Man ser ej dess späckiga, klipphöga kropp,
blott böljan, som ständigt sig fraggar och grumlar:
man hör hur hon sjuder och hvirflar sig opp.
Och AsiaNjord han tog så till orda:
»Sin dom öfver oss låter Nornan fullborda.
»Hvad är nu vårt mod, och hvem ger oss nu hopp?
»Här sitta vi slagne, som vingstäckta örnar,
»och kraftlöst vi brumma, som fångade björnar.
»Hvad gagnar väl detta? Mot svek och mot våld
»bör handlingen jemnlikt gå fram med beslutet,
»ty likstämmigt föres ju skölden och spjutet.
»Se, fegt jag ej håller min afsigt fördold.
»För länge jag stridt mot mitt innerstas tankar.
»Min ätt är förföljd.» — Nu AsiaFrej
sig utlät: »För oss är då striden? — O, nej!
»För alla. I fjärran nu AsaThor vankar.
»Sin styfsons förvillelser hyllar han ej.
»Om svärdet här drages, det länge skall blodas;
»det ondas välde är stort, som det godas.
»Nog vet jag att frihet är broder till frid;
»men sårade, eller ock lytta, ur strid
»de gå.» — Derpå talade AsiaBrage:
»Se, Asarne hafva sig vexelvis fäst
»vid Nordboars qvinnor, och mantalet mest
»fördubblats. Dock äro vi Asar för svage,
»att trotsa de Nordsöner, man emot man.» —
»Hvad hjelten besluter, han utföra kan,»
så talade Yngve. »Ej faran förstoras
»af fiendetalet. Men segren förloras
»af villrådigheten. Ja, tiden är dyr!» —
Då ropade ifrige AsiaTyr:

»Den ädle blott låter af faran sig egga.
»Upp! Sjelf jag min hand uti gapet vill lägga
»på denna vår Fenrer, att bindas han må.» —
»Och mig,» sade AsiaVidar,» skall gläda
»att kröna din seger, och väldigen träda
»i ulfvens gap, fast mot himmelen blå
»dess etterbesmittade käftar stå.» [2])

Nu Qvaser den vise böd lugn och tystnad:
»De vapen, som hämd eller ärelystnad
»ha smidt, för sin ägare brista itu;
»ty måsten J lida och lyda ännu.»
Än tystare talte han: »Mången väl känner
»att redan i Gauthiod går upproret fram.
»Som stormilar, reser sig stam efter stam.
»Men Diar! Blott biden och liden som männer!»
Så Qvaser helt liknöjdt. Men AsiaTyr
å nyo sig utlät: »En trollmagt dig styr,
»om MedOdens ränker och våld du fördrager.»
Till orda den vördige AsaNjord tager:
»Hvad Qvaser har talat, det gälla må.
»Försigtighet fordras. Dock fordras också,
»att AsiaOden tillbaka må kallas;
»vår skymf emot honom bör anses som allas.
»Men huru? Ej någon af oss vågar bort
»sig smyga. Och afståndet är icke kort.» —
Då hviskade Qvaser den vise: »Jag känner
»den vänsälle Radbart; hans härmagt är stor.
»Hos honom än AsiaOden väl bor.
»Ja, Diar, blott tigen och liden som männer!»

2) Både Valas sång och d. y. Edda beskrifva slutet af gudarnas sista strid.

Så desse. Men MedOden spejade ut
de missnöjdes hotande ord och beslut.
Han tänkte: »Af hot kan mitt välde ej störas;
»en mördande pil ej af offret plär höras.
»Men Qvaser är tystlåten; farlig är han;
»då ulf sluker rofvet, han tjuta ej kan.»
Sen länge han öfverlagt uti sitt sinne,
han illsluge Allvis inför sig böd gå,
och sade: »Du alltid mitt tal plär förstå.
»Den tro du mig svor, du väl än har i minne?
»Se, Qvaser den vise är tyst liksom du;
»men visare är han än Dvergarne alla.
»Din öfverman är han i all ting ännu,
»och du eller han måste derföre falla.
»Förstår du mig? Så har jag drömt, denna natt:
»Mig tycktes du vann en oändelig skatt;
»men Qvaser han tog den.» — Helt listelig nickar
den illsluge Dverg, och med eldröda blickar
till MedOden talar: »Din dröm var ej god;
»men Dverg, fastän liten, har Jättarnes mod.
»Och snart skall du se hvilken får, af oss båda,
»den skatten. Du sjelf har väl den i din vård?
»Ty här jag den fordrar. Låt ensam mig råda.» —
Det bifölls. Och Allvis, som skyggande mård
i nästet kröp in, att ej Sol måtte skåda
hans snedsprång. Han talte till brodren: »Vi mist
»två bröder. Nu pröfvas vår styrka och list.
»Men lycka oss väntar. Jag redan det anar.
»Hör! Qvaser den vise från land och till land
»plär vandra, när folkslagens seder han spanar.
»Kom! snart skall han lockas till aflägsen strand.

»Minns! Fjalar och Gjalar härefter vi heta.
»Vi bygga i Öster, och der vi arbeta
»i jordgrundens hjerta, och der vi nu gjort
»ett fynd, — aldrig fanns ett så sällsamt och stort:
»det heliga kärl, hvari skaldmjödet gömdes
»af Suttung, förrän utaf Oden det tömdes,
»det hafva vi funnit.» — Nu logo de kallt.
Snart MedOden äfven sin önskmö befallt
förklädd som en Vala, vid midnattsstunden,
den sägnen förkunna, i heliga lunden.
Hon lydde. Om Dvergarnes fynd spriddes ut
mång rykten. Då talade Qvaser till slut:
»Jag fyndet skall se, och till lycklige Fjalar
»jag hemligt skall draga. Det hända ock kan
»att AsiaOden jag finner. — Välan!
»min Fylgja då mödorna dubbelt betalar.»
Den visdomsbegärlige fjärran nu gick.
Omsider, när bergshålan skåda han fick,
der Dvergarne bodde, en plågande aning
hans innersta kylde. Men visdomens spaning
hans tanke berusat. Vid midnattens stund,
hans Fylgja då qvad ifrån närmaste lund:

»Natten är kort;
»men vägen är lång.
»Lyss till min sång,
»och skynda dig bort!
»Valguden höge friden ju höll;
»likväl hans Balder för Loke föll.
»Natten är kort;
»men vägen är lång.

»Lyss till min sång,
»och skynda dig bort!»

Den vise Qvaser knappt hörde den sången;
till Dvergarnes bergshåla stälde han gången.
Ett gille för vettgirig vängäst der görs.
»Hvar är nu ert fynd?» Så af Qvaser der spörs.
»Hvar är det? — Dess like all verlden ej hade?»
Men Fjalar och Gjalar så listelig sade:
»Ej någon af oss ännu yppa törs
»dess gömma. Men du, som är visast på jorden,
»den likväl bör skåda. Kom med!» — Vid de orden
de listige Dvergarne smyga på tå:
»Se, svaga vi äro! Dig icke förvåne
»vår rädsla. Mot våld intet värn vi här få.»
Till nattligan skrefva, dit Sol eller Måne
än aldrig hann blicka, och arm under arm,
de ledde den åldrige vise helt varsamt,
och hviskade: »Icke af horndrycken sparsamt
»vi njutit. Det nu torde göra oss harm.
»Kom! Hjelp oss att lyfta den qvarnhällen tunga.» —
Han halp dem. Men lömskt och med illbragders mod,
två dolkar de stötte igenom hans lunga,
och Qvaser den vise der låg i sitt blod! . . . .[3]).

---

3) Om Qvasers död talar d. y. Edda i Brages samtal. Det synes tydligen, att man med denna sägn uppspätt myten om skaldemjödet, hvilken i höga sången finnes omnämd. Likasom Pegasus, skaldernas häst, föddes af Medusas blod, så uppkom äfven skaldmjödet af den mytiske Qvasers blod. Och likasom Zeus två gånger tog ormskepnad, för att lägra sin moder Rhea och hennes dotter Persephone (Creuzer 3. 315); så tog Oden ormskepnad, för att få njuta den sköna Gunlöd. Man har velat förklara denna nordmyt på flera sätt; men hvarje förklaring af våra myter bör ske så enkelt som möjligt, ty deras anda är sådan, och deräst de skola hafva fullkomlig konseqvens, böra de icke eller på mång-

I Svithiod väntade gamla och unga,
på Qvaser den vise. »Hvart drog han då hän?»
Så Diarne fråga. »Hvi syns han ej än
»i Sigtun?» Men fåfängt de frågat och väntat.
Dit kom likväl Allvis. En molnklädd natt,
han sade till MedOden: »Hvar är min skatt?
»Du har väl som Öfverdrott gåfvan förräntat?
»Vårt arf efter Qvaser, du sjelf här nu ser:
»en urna med blod.» — Vildt MedOden rycker
det blodkärl från Allvis, som segrande ler.
Hvar blodsdroppe MedOden lefva dock tycker.
Med jättekraft Allvises händer han trycker,
och ropar: »Din skatt sjelf du uppsöka må!
»Du lockade svekfullt min önskmö den sköna,

faldigt olika sätt framställa ett och samma begrepp. Skulle våra fäder, som så högt värderade skaldkonsten, och som endast genom detta vehikel kunde bevara sina fornminnen, icke äfvenledes egna åt denna gudakraft en mytisk framställning? Då Greken, hvilkens öfvergud afbildade den fysiska kraften, hade så många sinnebilds sägner om Apollo och Athene, skulle då icke nordbon, hvars öfvergud föreställde den intellektuela kraften, äfvenledes gifva honom en myt om skaldförmågans ernående? Jag tror derföre att myten om Suttungsmjöd icke bör annorlunda tydas än efter dess ordaförstånd d. v. s. skaldekonstens upphof. De sägner, som i d. y. Edda förekomma, äro mörka tillsatser. De rent mytiska fragmenter deremot, som vi hafva i Havamal, äro härliga. I den förra står att Oden gjorde nio trälars arbete; detta kunde betyda skaldens första ansträngningar för sin bildning. Jättens svek antyder det hinder materiela förhållanden orsaka. Det mödosamma borrandet med Rate: skaldens ihärdiga forskningar i natur och tekniskt språk m. m. Odens ømskapning till en orm: skaldens behof af klokhet. Gunlöds omfamning och öfverlåtande af mjöddrycken: skaldens behof af fantasi och känsla, för att kunna blifva verklig skald. Odens återfärd till Valhall i örnahamn och hans otrohet mot Gunlöd, sedan han uttömt båda skaldemjödskaren, kan betyda att kärleken till konst döfvar den till qvinnan, ehuru äfven denna återfödes med hemlig saknad och förebråelse, såsom Oden yttrar sig i Högsången 107 v. Oden (solen, etern) tömde drycken ut i Valhall, för att deraf gifva näring till goda skaldenaturer; d. v. s. skalden bör mera söka sina föremål i den högre rymden hos ljusets gudomlighet, än nedre i det jordiska hvardagslifvets företeelser.

»min hämd har jag tyglat. Att trefallt dig löna
»är billigt, sen Qvaser du mördat också,
»och ej skall du öfver otacksamhet klaga.»
Nu tänkte han ljungande slagsvärdet draga;
men illsluge Allvis, som vinden försvann,
och log. Honom MedOden gripa försökte;
men hämnaren icke den flyende hann:
i natten som ormen, sin bana han krökte:
»Din falskhet skall lönas med sjudubbel vinst.»
Så Allvis i tysthet sin harm månde gjuta.
»Min ed har du löst, och min tack skall du njuta;
»jag yppar ditt svek, och ditt straff blir ej minst.»

Och fort flög till Sigtun det ryktet med stormen:
»Se, Qvaser är mördad. Den Midgardsormen,
»som MedOden kallas, har honom förrådt.
»Upp straffare! Nu är hvart dröjsmål ett brott!» —
Men MedOden slugt sig från misstanke friar,
en fånge blir Qvasers mördare nämd,
och strax, till hans skuggas försoning, bestämd
att offras. Det nekade AsiaDiar.
Strax MedOden menniskooffer, på nytt,
då gör, fast från altaret Diarne flytt.
Förhånande dem inför Asar och Sviar,
mot alla han stred. Uppå vidöppen strand
så mötas de hvirfvelvindar ibland.
Nu Diarne mindes det råd, som de fingo
af Qvaser den vise. Med tecken alltjemt
man talade. Allt var så tyst, men bestämdt.
I lönnrum till rådplägning slutligen gingo
de äldste; och hastigt när denna var slut,

man skickade Vifel den hugfulle ut,
med tolf af de yppersta Asar. Förbundet
han ensam dock kände. Ur Lögaresundet
de smögo i natten. Men stormvind steg opp,
och draken blef kastad på närmaste grundet,
så hejdades ännu det hemliga hopp.
Mång Diar det sågo: »Hos Ran snart bäddas
»de tågandes säng. Hon ej vill att vi räddas.»

Men de icke kände den oro och sorg,
som jägtade AsiaOden. Så bygga
inbillningens andar en vikingaborg,
hvars stenblock, sig häfva som klipporna trygga;
men vandrarn, som slutligen holmen når,
ser blott hur ett näste för ufvar der står.
Och hvart han sig vände han tyckte sig höra
hur Fylgjan hon hviskade hemskt i hans öra
sin straffsång, och ännu i tanken han såg
den gråtande Rinda. Vid snöbarmen låg
hans sistfödde. Skygg för sig sjelf och för verlden,
än AsiaÖfverdrott fortsatte färden,
då ryktet om ÖfverAsynjans död
hann enslingen. Ömsevis dödsblek och röd
han vardt. Under gullhjelm en tår syntes tindra.
Så tyst liten våg mellan klippor ses glindra
i skären. Med hjertat oroligt, beklämdt,
den gamle går fram både nätter och dagar.
En hamn af hans maka tycks följa alltjemt
hans fotspår, och ömsom den hotar och klagar.
Då reste sig AsiaOden med mod,
och slog några runor. Vid första slagen,

sjönk hamnen; så sjunker en dimma för dagen.
Men enslingen qvad såsom brusande flod:

»Svartalf! Jag lyss
»ej till ditt tal.
»Död må sig hvila
»i ätthögen still!
»Med försoningens kyss,
»anden må ila
»till Vanadis sal.
»Nog är af qval.
»Lycklig jag vill
»till min älskade hasta.
»Nu är jag fri,
»som en Ejnheri sjelf.
»Ja, säll skall jag bli.
»Som en brusande elf,
»som en växande våg,
»som en stigande sol,
»så växer min håg,
»så stiger min kraft.
»Nu får jag ej rasta.
»På den herrskarestol,
»jag tillförne haft,
»kan jag stiga igen,
»om hon, den älskade, delar den.»

Så sökte han döfva med runor och sång
sitt qval, och hans ande tycks högre sig lyfta,
som örn flyger opp från sin dimhöljda klyfta.
Men tiden blef honom så trög i sin gång

och vänsälle Radbarts borg mera trång.
Beständigt han tyckte det sjöng i hans öra,
som skulle han Fylgjans hämdqväde höra.
Då qvad han till Radbart: »I ätthögen lugnt
»sig Fjorguen ren hvilar; dock andas jag tungt
»för Rindas hårdhet. Förmildradt nu vare
»mot mig hennes hjerta, och kärligt hon fare
»med mig, som min maka, till Sigtunas stad!»
Den fader han böd, och den make han bad
förgäfves; ty hård var förnärmade Rinda:
»Vill fader å nyo sig låta förblinda
»af Östmänners trollord, han göre det fritt!
»Men jag är nu mor, och mitt hjerta är mitt.»
Med straffande ögon på maken hon såg,
som kärligt för henne på knä ännu låg.
Sen talade han: »Min son till min like
»jag ämnar att bilda. Han följe mig dock;
»fast moder är ogen.» Sitt ögonlock
hon nedslog och sade: »Min Boe får rike
»som arf af min fader. Om ej, blir hans lott,
»att vara min härman, när spiran jag fått.
»Nog! Min skall han vara, och jag honom vårda.»

Bort gingo nu make och far från den hårda.
Men hård hon ej var. Hennes innersta stred
med ära och kärlek. Sju vintrar, hon led
förakt af sig sjelf och förakt utaf verlden.
Vid stupande stranden hon gått, mången stund,
och kallat på Ran. Och den sista färden
hon ämnade ställa mot vågornas grund,
och svalka sitt hjerta i kyliga floden.

Hon skydde, hon älskade AsiaOden.
Hon såg i sin älskade Boe hans bild,
och bort honom stötte, och åter så mild,
i kärliga armar den menlöse tryckte:
»O! När såsom hjelte du skapar ditt rykte,
»då ligger din moder i kallan jord,
»och blott hennes skymf är för verlden spord!»
Så hat mot ömhet sin tvekamp förnyar,
likt hvimlet af ljusa och mörkare skyar.

En afton, gick Rinda vid aflägsen strand,
och gullharpan slog med bäfvande hand.
Hon ropade Hafsfrun, och denna då trädde
ur böljan, och båda i vexelsång qvädde:

»Hvar är du med perlkronan sköna?
»Hvar är du med vassgördeln gröna?
»Dig kallar å nyo min röst.
»Gif tröst! Gif tröst!» —

»Din suck är som stormen på stranden,
»din gråt som en störtskur på sanden.
»Jag väcktes så ofta af dig.
»Hvad vill du mig?» —

»O kom då! Med svallhvita armen
»mig slut till blåslöjade barmen!
»I hafsgrundens salar är ro.
»Låt mig der bo!» —

»Vet, mörk är min sal liksom natten,
»och kall som det stupande vatten..
»Du väntas i Asarnes stad.
»Var lugn, var glad!» —

»Nej! Mörker och köld i mitt hjerta
»så länge ha bott, de ej smärta.
»Jag Asarnes härlighet skyr.
»Till dig jag flyr!» —

»O hör du? Han gråter den lille.
»Hvad? Honom du offra då ville,
»sjelf offrande ära och lif?
»Nej, blif! Nej, blif!» —

»Ha! Bäst är att sjelf kunna kasta
»från skullran de brott, mig belasta.
»Bäst leda mig sjelf i mitt qval [4]).
»Låt opp din sal!»

Hon störtar i sjön. Alla böljorna dansa
i ring. Hennes spår de med perlor bekransa.
Men Ran stiger opp uti Vindalfens fjät,
och säger: »Jag fångar ej dig i mitt nät;
»ty Nornan, som bor i de ljusströddda landen,

4) I Groas besvärjningssång i d. ä. Edda förekommer en vers, som ger anledning att tro, det Rinda gjort ett dylikt försök mot sig sjelf; ty der står:

»Jag dig först då qväder
»sång, den nyttig tyckes,
»som Rinda qvad för Rana.
»Alt hvad svårt dig synes,
»du af skuldran kaste!
»Sjelf du led dig sjelfvan.»

»en stjerna dig gaf, och der ofvan i skyn,
»hon skiner ännu, högt öfver min bryn.»
Hon talte, och bar sen skön Rinda på stranden.
Små solstrålar kysste den flämtande anden.
Snart lif i det qvalfulla hjertat då kom.
Och åter till kungsborgen vände hon om.

Sjelf AsiaOden, sju vintrar långa,
också hade lidit; fast ingen det såg.
En fjällbädd förnötes af rullande våg.
Snart började qvalet, på nytt, honom fånga.
Han ingick till vänsälle Radbart, och lugnt
förtäljde sin afsigt att kungsborgen lemna.
Med oro han dock syntes Rinda nämna.
Den vänsälle Radbart suckade tungt,
när gästen drog bort. Såsom redlös snäcka
i storm, gick han fram öfver hedarnas sträcka.
Men trög blef hans fot, och qvaft blef hans bröst;
han hörde sin Fylgjas hånfulla röst,
och tusende minnen hans hopp tycktes gäcka.
Allt vida och vidare drog han omkring,
än hit och än dit, utan hopp eller syfte.
Än verkade föga den gudskänkta ring;
ty anden ej himmelska vingarna lyfte.
De slappa förnötes mot stoftburna ting.
Men så, i sitt qvalfulla hjerta, han sade:
»O! Att dock i Öster förblifvit jag hade!
»Med ära jag fallit. Min blick var så lång
»i framtiden. Nu är min bana så trång!
»Mig åren ju kyla! Hvad lofvar då Norden
»till arfvedel? Krämpor allenast och qval,

»och allt, hvad som vinnes i Eljudners sal!
»Ha! Redan bland dödmän jag räknad är vorden.
»Mitt knä börjat darra, min fot blifvit sen;
»ty bloden förisats af nordliga kölden.
»Den luft jag här andas, fast dimfri och ren,
»förstelnar min sena. Nu trycker mig skölden,
»nu svärdet mig faller ur domnande hand.
»Hvi har jag försakat mitt fädernesland?
»Mig nekas en graf i det härliga öster.
»Mitt namn som en hviskning i fjällstormen dör!»

Han tystnar. Men hastigt omkring sig han hör
en sång; och den kom från två olika röster.
Den ena var likasom vårfläkten mild,
den andra som nordan så högljudd och vild.
När AsiaÖfverdrott uppslog sitt öga,
han såg på två bergspetsar, skilda och höga,
två Väsenden sitta. Och voro de två
helt olika. Qvad nu det ena alltså:

»Du bistre Vintrens far,
»Vindsvale! Åter du har
»jagat min älskade son,
»Sommaren, långt härifrån.
»Ack! Sent han kommer, och tidigt han far;
»ty alltid du hans fiende var.»

Då svarade Vindsvale dessa orden;
hans ande var kall, som en dimma i Norden:

»Icke skall Svasads veke son

»herrska allen öfver jord och haf;
»fast honom jag gaf
»jordringen halfva till lån.
»Jag tager den åter,
»när vifta jag låter
»min herrskarestaf.»

Då svarade Svasad, med ljuflig stämma,
den let som när västan sin gång vill hämma:

»Ditt rikes gräns ingen känner.
»Köldviftande vingar du spänner
»likt natten, kring domnande jord.
»Min son du förjagat från sjelfständig Nord,
»fast alla der älska den milde.
»Han vandrar allena bland vilde,
»han hör endast trälföddes skri,
»han sörjer att du honom skilde
»från Norden; ty Norden är fri.»

Sitt isiga ögonbryn Vindsvale lyckte,
med röst, liksom elfver på isbojan ryckte:

»Ja, Norden är fri. Men min son och jag
»beherrska den frie. En evig lag
»lät Nornan på isbergen rista:
'Här lifvets spira skall brista!' —
»Ja, det kommer en dag,
»då solar och stjernor verldsväldet mista.
»Och döende, svag,
»skall strålen den sista

»flämta på jordlifvets jättegraf.
»Och Alltet skall, vid glimten deraf,
»spegla sin grusade bild.
»Då finnes ej mera jord eller haf,
»då herrskar jag
»evigt ensam, mägtig och vild [5].»

Slog Vindsvale manteln kring snöbergets topp,
och isiga regndugg och stormar han väckte.
Gullvirkade mantelen Svasad utsträckte,
och flög emot skyn som en vårdimma opp.
En rysning der for genom AsiaOden,
när Vindsvale slutat sin hotande sång.
Han rönte sitt intet i Alltets gång.
Men värman kom åter i stelnade bloden,
då vårvinden sjöng, och den lossnade våg,
som stjernbeströdt hvalf, åter började glittra,
och fjällarnes pansar för Sol hunnit vittra,
och flyttfogeln börjat sitt nordliga tåg.

Och AsiaÖfverdrotts hjerta sig lyfte:
»Här vankat jag har, utan tanke och syfte!
»Ha! Skulle jag digna för kroppsliga qval?
»Hvad? Skulle väl kärleken så mig förblinda,
»att offrad jag fölle för trotsiga Rinda,
»som offrar mig ensam åt verldens förtal?
»Nej, rättvise Höfund! Ännu är din sal
»ju vishetens boning? Med friden derinne
»du bor. Och till den som det helgaste rum,

5) Eddorna omtala den rysliga köld, som skall föregå verldens förstöring. Vår tids geologer hafva börjat framlägga samma hypoteser.

»der Siarn tar gudasvar, knäböjd och stum,
»jag går, för att lugna mitt brusande sinne.»

Han kom till kung Höfund. Den gamle der låg,
på sjukbädden. Dit de tvåhundraårs gamla
af vänner och rådet han låtit församla.
Han gaf dem en vink, enär gästen han såg;
ty, trots all förklädnad, han strax honom kände.
När alla gått ut, konung Höfund sig vände
till honom. Och gästen, till vinkande värd,
nu sade: »Du ren till den långa färd
»är redo! Jag ser det. — O, stjernor, J hvälfven
»er jemt uti natt! — Som på forsande elfven
»den ensame roddarn, bland störtvågor far,
»med blott en åra; så jag äfven var.
»Och nu skall för mig detta stöd äfven brista!» —
Den gamle han svarade matt dessa ord:
»Vi mycket väl äga på denna jord;
»men intet oss tillhör, och intet vi mista.
»Hvem fick väl den rike Beherrskaren se
»af allt? Vi blott tro att en ägare
»på allt lät sin heliga namnruna rista;
»men ej kan den läsas af dödlige! - - -
»Hvad är då den visdom, hvaröfver vi skryta?
»En källa, som vill ur ett hälleberg bryta,
»men kan icke hinna till solljuset opp!
»Och hvad är den sällhet, hvarefter vi tråna?
»En bild, som ett träsk utaf solen plär låna,
»en bild utan ande, ja, bild utan kropp! - - -
»Blott frid är vår tröst, och blott hvilan vårt hopp.»
När rättvise Höfund det uttalat hade,

de åldriga ögon tillhopa han lade,
och somnade in i den eviga blund,
begråten af alla. Från rike till rike,
det fanns i vår Nord ej kung Höfunds like.
Som vandraren ser på en eldhärjad lund,
och minnes dess fägring i hänfarna dagar:
så man och qvinna i hjertat än klagar.
»Den rättvise Höfund än Saga väl minnes;
»men Odens land icke mera finnes!»

Nu AsiaOden, att sorgerna qväfva,
på nytt lät sin håg uti rymderna sväfva.
Ej någon fick se huru djupt han led.
Han här eller der, efter inföddes sägen,
bespejade landet, och lemnande vägen,
han fjärran på trofaste gångaren red,
än uppföre sandås, än utföre hed.
Till Rinda och Boe hans tanke sig svingar,
och kärlek och harm uti vexlande fart
än spänner med våld, än förslappar dess vingar;
och framtiden målas än gulljus, än svart.

En morgon, då gullklädda Sol på sitt änne
sin strålkrona fäst, och allt utaf henne
belystes, sen hon uppå gyllene karm
sig satt, och hvar vindfläkt ren kändes så varm;
ty redan Allsvider och Arvaker drogo [6])
den gullvagn vid rosende tistelstång,
med frustande ifver och ökade språng,

6) Alsvider (allvärmaren) och Arvakur (bittida vaken) voro solens hästar och sinnebilder af hennes egenskaper.

så eldhjulen fart utåt luftvägen togo,
mot fjällarnas rygg och mot lundarnas spets,
och gulldam sig spred kring den östliga krets;
då vaknade AsiaOden. På trötte,
föråldrade gångarn han uppsteg igen,
hans ende, hans trogne, pålitlige vän.
Och se, honom Vifel den hugfulle mötte
samt tolf de förnämste af Asiamän.
De sänkte sitt spjut och sitt anlete neder,
med blickar, likt barnet, då hjertligt det beder:
»Hell, Öfverdrott store! Hell Nornornas råd,
»som lyckligen förde oss hit på din bana!
»Oss Diarne sändt, att till härtåg dig mana
»mot AsiaUller, hvars öfverdåd
»dem hånar och trycker. De hata hans välde;
»men hållit sin fridsed. Försvara dem!
»Och skyddande följ oss till Sigtuna hem,
»att straffa den djerfve, som friheten fällde!»

Med kufvade känslor sin hand han dem gaf,
och följde dem ned till det svallande haf.
Der restes ett altar af jättelika hallar,
till minne åt AsiaFrigga; fast än
han syftet fördolt för de utsände män.
Och Odenskova man ännu det kallar [7]),
och aldrig dess like i Norden man såg.
Snart sjödraken flög öfver brusande våg.
Förglömdes då forntida oro och möda
Sjelf AsiaOden af stundande dar,

7) Odenskova (Odens sten), ett af ofantliga stenar uppfördt minnesmärke i Kimtio socken i Finland.

och stundande framgångars aningar var
betagen. En tanke tycks hundrade föda;
den ena gaf fruktan, den andra gaf hopp,
och tallösa åter sen reste sig opp.
Så satt han, en natt, och månd hufvudet stöda
vid rodret. Helt tyst han blickade fram
på glittrande vågor, der stjernstrålen samm.
Då rodnade östern af kärlekens värma,
ty Dellinger börjat till jorden sig närma.
En saktelig suck öfver böljorna for:
den kom ifrån Natt, hvilken flyktat tillförne.
Sitt öga hof Sol, förhärligad stor;
då viftade Sömnalf sitt himmelska törne.
kring draken, och alla inslumrade lugnt.
Med sinnet af sorger och ålder tungt,
sjelf AsiaÖfverdrott, fordom så vaken,
inslumrade äfven helt sorglöst, och då
steg sakta en Hafsman ur böljorna blå.
Med drypande skägg, öfver sidan af draken
han listigen koxade, qvädande så:

»Stilla! Stilla!
»Liten bölja, trilla
»i hafsström så tyst!
»Slumre de seglare roligt;
»tills de förtroligt
»famnat och kysst
»mö eller vän,
»i drömmen igen!
»Sjödrake! Hvila
»vingen, och ila

»till Hafsfruns barm!
»Äflande broder,
»lyd icke roder!
»Se, på min arm
»lätt jag dig för.
»Tjusande stränder,
»solrika länder
»vinka dig. Hör!
»Hvilan är kort,
»mödan är lång;
»skyndom oss bort,
»under Vindalfers sång!»

Ren sjödraken lydde, och Hafsmannen ständigt
med ludbruna händerna sköt så behändigt,
än hårdt i dess bakstam, än lätt uti förn.
Och liksom i bergsskrefvan ofjädrad örn,
flöt sjödrake fram öfver ilande strömmen.
Men AsiaÖfverdrott såg nu, i drömmen,
sin älskade Rinda. Då kom der en hamn
af AsiaFrigga, som mildt henne tryckte
till hjertat. Sen slöt ock en annan sin famn
kring båda, och suckade Skades namn.
De tvenne nu flydde. Den första han tyckte
vid namn honom ropa. Han uppstod i hast,
och vaknande, grep uti rodret fast;
böd skotena spännas och årorna tagas.
Och sjödrake flög, med sin nickande mast,
som snabbfotad vildren kring fjällarna jagas.
En ensam stjerna ur Friggerock
då lyste, och AsiaÖfverdrott tänkte:

»Min maka det var, som ned sig nyss sänkte.
»Fast stjernorna blunda, hon vakar ändock.»
Han följde den stjernan. Hon viste åt vester.
Främst far så den äldsta af flyttfoglars flock,
då Norden besöks af de vårbjudna gäster.

Men AsiaÖfverdrott talade så:
»Mig tyckes att stormen är icke långt borta,
»högt susar det ännu i luftrymden blå.
»Ty måste vi vaka. Att tiden förkorta,
»du Vifel mig tidningar bringa skall
»om Noreg. Jag älskar de störtelfvers svall,
»en bild af de öden, jag mött här i Norden.»
Då talade hugfulle Vifel de orden:
»Sig kärlekens låga i mordbrand förbytt.
»Mot vise kung Gevar den rasat på nytt.
»Han innebränd blifvit af falske Gunde;
»ty denne skön Nanna ej vinna kunde.» —
Men AsiaOden han gaf detta svar:
»Ett sorgligt minne mig detta var.»
Inom sig på AsiaBalder han tänkte.
Han fortfor — sitt hufvud mot armen han sänkte:
»Tre år ren förflutit, sen tidningar sist
»om Blotmannen Thorre af ryktet jag hade.
»Sin dotter, skön Goa, han då redan mist [8]),
»vid midvintersoffret. Men mången mig sade,
»att än lär hans heliga vrede och nit
»mot Asarnes ätt väcka strider och split.»

Då svarade Vifel: »Den Blotmannen store

8) Om Goas bortförande se Fund. Noregs.

»har tystnat; och mera hans stämma ej hörs.
»Blott svärd, ej den heliga blot-tenen förs.
»Den dristige Nore, den illsluge Gore,
»sen tre år de Gudarne fåfängt sport
»om röfvade systern, emellan sig gjort
»ett hemligt förbund, att i härtåg draga,
»och hela Noreg i tveskifte taga.
»Då seglade Gore kring holme och fjärd,
»inkräktande allt. Men med segrande svärd
»drog Nore på fjäll och i dalar. Han lade
»allt land för sin fot. Ingen herrskare der
»förmådde att hejda hans stormande här.
»Man tror att af Saxarne bistånd han hade;
»och hviskar att Bredes hamn ofta stod,
»i molnen på fjällarna, ropande: Blod! —
»Än vidare fram öfver fjällbygden hastar
»den dristige Nore. Likt stormen, som kastar
»allt ned för sin fot, så hans stridshärar blott
»sig väpna: då flyr eller faller hvar Drott.
»Här en gifver skatt, der en annan förblöder.
»Se, Vile och Ve, dina namnstore bröder
»då stupade.» — AsiaOden härvid
såg opp: »Har min Säming, som hört deras strid,
»ej hämnat de fränder och konungar alla?»
Då svarade Vifel: »Ejnherjars frid
»din Säming ren njuter, i glada Valhalla.» . . .

Opp AsiaOden från gullrodret steg;
ty högt uti hjertat hans blod började svalla.
Han såg på den frusande böljan och teg;
men sen med de orden till Vifel sig vände;

»Berätta, berätta hvad vidare hände!»
Och Vifel han fortfor: »Se, Nore då kom
»till Bergen, der Rolf ännu herrskar. De stredo.
»Men segren som höstvindar vexlade om.
»Till åttonde svärdsmötet voro de redo;
»då framgick emellan det konungapar
»en qvinna så fager, och Goa det var.
»Hon ropade»: 'Mord evigt ulfvarna lyster;
'Men broder! Men make! Hvad gagnar er strid?
'Du Rolf, har mig frälst. Du Nore, gif frid
'åt honom, och famna din lyckliga syster!' —
»Den dristige Nore stod ännu så dyster.
»Då kom ock ung Hodda. Och hatet försvann,
»och dristige Nore till brud henne vann.
»Men se, när som Blotmannen Thorre det sporde,
»der han i sitt berghvalf ett blodsoffer gjorde,
»han utbröt:» 'Förbannelse hemgiften är,
'som Goa, min dotter till Asarne bär.
'Må evig strid i den fjällstängda Norden
'gå fram som en pestvind.' — Och strax vid de orden
»han nedföll död, framför altarets fot.
»Fullbordan dock vinner hans rysliga hot;
»och sönernas hopp redan tyckes förfela.
»Som Altens vidtfamnande grenar sig dela
»åt motsatta håll; så hade de gjort
»sitt härtåg. Men redan af ryktet man sport
»att split mellan brödernas ättlingar vore;
»ty Bejter, en son af den svekfulle Gore,
»ej nöjd med sin magt öfver holme och ö,
»beslöt att den vidga, och frändens försvaga,
»och derföre lät han från tillfrusen sjö

»på medar sitt skepp öfver landtungan draga.
»Han sjelf höll i styret. — Så lyder hans saga.» — [9])
Då talade AsiaOden: »All list
»är son utaf feghet, och fader till tvist.
»För evigt i Norden sin bane de finne!
»Men frid öfver Blotmannens aska! — Ett sinne,
»likt nordfjällen, alltid den Blotmannen haft.
»Jag också vill hedra hans namn och hans kraft,
»och derför till hans och hans dotters minne
»må vintrens två månader nämde bli! [10])»
Så ordades der, tills den storm var förbi.

Snart stormen med farorna åter föröktes:
likt ormgångar sjödrakens bana kröktes,
Det gungande haf var som isgråa fjäll
med fragga, lik snön på den öfversta häll.
Då flögo sju strålglimt mot AsiaOden.
Ett ljus honom omgaf. Så heliga stoden,
af facklor bestrålas; vid höstoffrets natt.
Och se, på hvar strålglimt en vålnad nu satt
af hans hänfarne söner. Strax stormarna jagas
tillbaka, och himlen af gullskyar dagas,
och lyckosam blef nu de seglandes färd
Snart smögo de in i en klippestängd fjärd.
Nu seglet sig slappar, nu vindarna somna,
och skogarna hviska: »Välkomna! Välkomna!»

Och AsiaOden till Sigtuna kom.
Hvad högtid! Hvart anlete ljusnade redan.

9) Detta svek gjordes af Bejter. Se vidare slutanm. vid denna s.
10) Rörande dessa månaders namn se slutanm. vid denna s.

Så himlen, när Måne vändt anletet om,
uppklarnar i hast, efter regnfyllda nedan.
Nu kysses hans mantel, nu famnas hans knän.
Stum AsaThor stod, likväl talade tåren;
det tö är så ljuft i de kyliga åren.
Och Yngve den yngre, med qvinnor och män,
gick fram; och dem följde, likt grönskande våren,
mång svenner och mör, både stora och små.
De förre med qvistar, de andra med kransar,
kring AsiaÖfverdrott anställde dansar,
och bugande sjöngo de vexelvis så:

»Du heliga lund!
»Mång sorgbeklädd stund,
»du suckat och frågat:
'Hvarthän har han tågat?'
»O sucka ej mer!
»Väck eken och linden,
»och ropa med vinden:
'Nu honom jag ser!
'Ja! Vår fader och vän
'har ju kommit igen!'

'Omfamna din syster,
'den heliga källa.'
»Så länge hon gret,
»Dess sorl var ett knot.
»Af fröjd må hon svälla,
»och glittrande, yster,
»hon kysse hans fjät,
»som går dig emot;

»han vår fader och vän
»har nu kommit igen!

»I småblommor! Vyssen
»ej fjärilen mer!
»Ej hören hans joller!
»Gungen opp, gungen ner,
»allt som Vindalf er håller!
»Gjuten rökverks doft,
»och rodnande kyssen
»från foten allt stoft
»på vår fader och vän,
»som har kommit igen!»

Slutanmärkning.

Äldre häfdforskare hafva tvekat om tiden, då Nors och Gors tåg skedde, och denna händelse sättes än ett århundrade före asarnes tid, än lika långt efter densamma. Medelvägen torde kunna följas, då denna händelse framställes i slutet af AsiaOdens lefnad. De bröder Vile och Ve, hvilka han, enligt yngl: s. qvarlemnade i Asgård, vid sin första resa till norden, hafva förmodl. följt honom hit och varit desamme, som Nor säges hafva besegrat. Der nämnes väl icke, att de blifvit af AsiaOden insatte i Norge; men der står, att AsiaOden *insatte sin ätt i all land.* Der säges att AsiaOden återtog sin hustru, men icke att han återrest till norden. Likväl säges der att Oden *brändes på Fyrisvall,* och således hade han kommit hit igen. Om Rolf, som bortröfvade Goa, var AsiaThors sonson, enligt urkunden, är tiden gifven för hennes bröders Nors och Gors tåg. Skulle deremot dessas tidsålder nedflyttas från asiastammens första period här i norden, så måste den Vile och Ve, som Nor slog, hafva varit senare ättlingar till AsiaOden. Likväl är det sannolikast att de voro hans bröder; ty hvarföre skulle desse ensame bli qvar i gamla Asgård, när hela stammen drog sig undan för romerska härskarorna? Och om de flydde med till norden, hvar togo de då sin bostad? Såsom öfverdrottens närmaste ättmän kunde de väl icke lefva aldeles undangömda i en vrå af den obebodda norden?

Några anse Goas bortförande såsom en allegorisk dikt, och detta är icke orimligt; ty oaktadt hennes namn icke finnes i Eddorna, kunde det likväl hafva

tillhört en mytisk person, och sedan blifvit förflyttadt på en historisk. Det låter icke troligt att Norge fått namn af Nor; men att Nor och Gor underlagt sig Norge, är ganska möjligt; likasom det är bekant att Gors namn icke finnes på något ställe af norska kusten. Rörande deras slägthärledning i Thorsten Viking: saga, är redan yttradt i slutanm. vid 8:de s. I Espolins försvar för Fundin Noreg. är i flera delar oförkasteligt.

Just derföre att den historiske Loge ansåg sig såsom ättling af den som gudomlighet dyrkade Loge, var det naturligt, att han gaf sina barn namn häntydande deras ursprung. Derföre fick Haloges tredje dotter icke något mytiskt namn, och dymedelst brytes denna sträcka af allegorisk slägtbetydelse.

Att årets tvenne första månader blifvit uppkallade efter en. hist. Thorre och Goa, vill icke heller jag påstå; men att af äldre dyrkade väsen med detta namn både årets månader och hist. personer kunnat blifva uppkallade är icke omöjligt; hälst under hedendomens tid likasom under kristendomen flera himlakroppar blifvit benämde till hist. personers hugkomst. Det är äfven rimligt, att en person i fornåldern haft detta namn enligt Torfæi grundsats, och att månaden likväl, oberoende af denna historiska person, fått ett entydigt namn. Annars skulle ju alla årets månader hafva blifvit uppkallade i enlighet med föregående slägtnamn, hvilket icke är fallet? Att de andra månaderna blifvit benämde efter naturens utseende eller märkliga göromål är äfven rimligt; ty högst oppe i vår nord göra köld och mörker både det ena och det andra lika fattigt på omvexling. Att göra Goa till sinnebild af jorden, emedan namnet liknar dennas grekiska benämning, är mera höglärdt än grundligt. Att flera bröders namn (Heiter, Bejter m. m.) rimmas, är icke orimligare än att namnen på flera systrar nu kunna rimmas: Erika, Fredrika, Ulrika; Anna, Johanna, Susanna; Albertina, Carolina, Wilhelmina, Christina, Josefina o. s. v. Att Gors efterkommande såsom sjökonungar, gåfvo åt sina ättlingar namn, som hänvisa på ett skepps beskaffenhet, kunde äfven vara möjligt, och har man kanske skaldevis sagt att det eller det skepp vore sjökonungens son. Likväl förekommer det mig som skulle dessa namn kunna passa likasåväl på svärd, sköld eller brynja som på skepp. Värmaren (Hejter), genomskäraren (Mejter), glimraren (Bejter), den gyllene (Gejter) o. s. v. motsvara fullkoml. rustningens forntida benämningar. Att en sådan mängd namn uppstått, torde just bevisa att sägnen i sin första mundtliga form, innefattade färre slägtnamn, hvilka med generationens tillväxt allt vidare föröktes, och sedermera af muntliga sedan af skriftliga berättelser förfuskades allt mera. Dessutom får man erinra att vår förnämsta poetiska urkund, Voluspa, uppräknar icke mindre än 70 namn på dvergar, och att Hyndlas tång, annars kallad Voluspa den mindre, består af en vida större genealogisk namnkedja än Fundin Noregs, hvilka namn stundom rimma sig.

Detta hör dock till hela slägtregistret, hvars första medlemmar endast komma här i fråga. Och deräst min sats får gälla, gälla äfven dessas namn; ty de tillhöra första utgreningen från nordbons gudacykel. Se slutanm. vid 4:de s. Icke heller synas mig de bedrifter, som tilläggas hufvudpersonerna, vara osannolika. Napoleons tåg öfver Alperna med en mera förvekligad generation och med

den tunga materiel, som nuvarande krigssätt fordrar, är lika obegripligt som att Nor med sin krigshär framträngt och lefvat en tid af jagt mellan Kölens bergklyfter. Hvem vet hurudant norska fjällens utseende var i forntiden? Hvart år inkräktas ju stora jordsträckor af nedglidande jord- och snömassor? För 2000 år sedan kunde landet haft mera villebråd och skog. Att Gor kunnat få en tillräcklig flotta långt in i den bottniska bugten för att eröfra Norges öar och en del af kustlandet, tyckes lika så rimligt, som hvad våra egna sagor och andra länders säkra urkunder berätta om flottors utgräfvande eller stora skepps rullande på kaflar. Denna öfverraskning kunde göra Gors härfärd ganska lätt. Att landet återigen sönderdelades mellan smärre herrskare, är en vanlig följd af sådana hastiga inkräktningar; de besegrades hämd och segrarenas öfvermod vållar detta; också herrskade ständig split mellan Nors och Gors egna ättmän. Att Nor och Gor kunnat anföra en af flera folkstammar sammansatt krigshär, är väl icke omöjligt. Folkvandringarnes tid var just nu inne, och ofta sällade sig mindre stammar till större, för att få land eller byte. Just det skälet att Nors och Gors tåg måste *skett många århundrade före Harald Hårfagers tid,* kastar denna händelse tillbaka mot Odenska perioden och bristen i ättlederna tyckes visa ett mindre begär att uppdikta nya. Om kunskapen om Europas bortröfvande föranledt sagoskrifvaren att dikta Goas enlevering och Ovids skrifter lockat honom att ur Sturl. Edda begagna namnen: Sol m. m., då skulle nästan hvarje nordmyt vara beslägtad med romarns gudalära och hans skalders dikter. Att flera gamla sägner blifvit brukade, än hvad sagan behöfde, kan väl icke nekas; men det är just åldern af desse sägner t. ex. den om Hler på Lessö, som bevisar att sagoskrifvaren icke var okunnig om sin forntid, och jag får här ånyo erinra om min slutanm. till 4:de sång.

Hvad i kritiken säges om Odens bröder Vile och Ve, samt om Svade Jotun och Svase Jotun, är ännu mindre vederläggande. Att i hela Fundin Noreg icke finnes några spår, som kunna häntyda till de skaldestycken, hvaraf den upprunnit, är visserligen det vigtigaste inkast mot denna urkund; men här är endast fråga om Nors, Gors och Goas personlighet, hvilken Biskop Müller sjelf icke betviflar. Han säger: »Vi mena ingalunda, att det hela är ett för roskull diktadt »äfventyr; ty dertill är ämnet för simpelt, och namnen för många; utan det »synes snarare vara resultatet af de första försök att gifva upplysningar om »Norges älsta historia. Senare än medlet af tolfte århundradet kan man icke »antaga det väsentligaste af denna samling af etymologiska dikter hafva skett; »ty yngre författare skulle hafva mera sökt bortkonstla det hela, talat med förakt »om de gamle gudar och icke låtit sig åtnöja med så korta och ofullständiga »genealogier.» Så har denne i våra sägner nitiske forskare yttrat sig. Hvad jag nu anfört mot hans kritiska satser, skrefs för längre tid sedan, hvilket af det föregående skönjes. Nu har hans verksame ande lemnat sin bana härnere; men frukten af hans arbete är ett Idunsäple, som hos efterkommande skall föryngra kärleken till nordens sägner.

TJUGENIONDE SÅNGEN.

På fjällskogens toppar de evigt gröna,
som stå, likt herdinnor, kring nordliga fjäll,
och niga för vinden, hvar morgon och qväll;
på dem hade Mundilförs dotter den sköna
ej ännu kört strålande eldvagnen fram,
fast östern beströddes med gyllene dam,
som lundarnes foglar i drömmarna störde.
Allt mera sig vidgade luftbågens krets,
fast solvagnens eldhjul än icke berörde
de skyhöga klippornas isiga spets.
Men klippor och böljor dock började brinna,
af innerlig väntan på ljusets Gudinna.
Och Sol steg opp på sin rosenkarm,
med rodnande kind och med svällande barm,
och Glaner han satt utmed älskade bruden.
De följas alltjemt på sin dagliga stråt;
de skiljas blott sällan. Och skiljas de åt,
då tager hon sorgliga dimmeskruden,
och tömmer sitt qval genom skyarnas gråt.
Men glädtigt de älskande, jemte hvarannan,
ur östern nu höjde den strålande pannan.

Och AsiaOden ur gullbädden steg,
hans röst var som stormen i höstliga nedan:
»Till strid kom jag rustad, och MedOden redan
»är före mig borta! Han aldrig var feg.
»När upproret stannat i Gauthiod, han sedan

»nog möter oss. — Följen mig! Än är det tid,
»att hejda hans svek och den mördande strid.»
Med Diar och kämpar till Gauthiod han nådde,
der hungerns och tvedrägtens Svartalfer rådde.
Det Blothus, med hundrade Gudar uti,
han såg. Och der hördes ett jemrande skri:
sju menniskooffer vid altaret lågo
i band, och de blodige Diar i ring,
med lyftade flintknifvar, stode omkring.
När AsiaDiarne detta nu sågo,
förgrymmades hjertat. De rusade fram:
»Bort, blodsulfvar, bort! Stån opp J förtryckta!»
Strax fångarna lösas och Diarne flykta.
Den trätsjuke Häner sitt brott och sin skam
för AsiaDiarne dölja ville.
På MedOdens bud, i ett offergille
han lemlästad blifvit, och bort han nu drog
ej vetande sjelf hvilken kosa han tog;
ty ännu han räddes för Oden hin Ille.
Men denne med rädsla var obekant än.
Hans blick var en skogsbrand. Han rusade hän
helt ensam, att stilla den rasande hopen
som skockats, likt ulfvar. Af bullret och ropen
lät AsiaOden sig leda. Han flög
i MedOdens fotspår. Som ulf plägar jagas,
men ej af förföljande herde kan tagas,
så MedOden undan sin fiende smög.
Nu satt han på Olleberg, dyster och hög
som dimmehöljd ek, och han upphof sin stämma
till folkhopen der: »Hvem tänken J skrämma,
»förvägne? Hvad? Brukar man klubbor och hot,

»när skydd man begär, inför Herrskarens fot?
»J Gudarne trotsat i mig. Och jag tänkte
»att hejda den blixt, de mot er redan sänkte.
»Jag hungern sökt leda från höjd och från dal.
»Och just denna stunden, i Gudarnes sal,
»det fraggande blod af sju brottslingar rinner. . . . .»
Sitt trotsande strafftal han sluta ej hinner;
ty högt emot honom från männernas hop
der uppstod ett aflägset hotande rop:
»Nej, huggorm! Nej, Gudarnes straffblick förtäre
»dig sjelf! Se, vi alla befriade äre,
»hvars blod du tänkt gjuta. Nu fordra ock vi
»att ditt må som sonarblot gjutet bli [1])!
»Hur skönt skall oss smaka det offergille!
»Hur ljuf blir den offersång, genom ditt skri!»

Nu rasade MedOden. Tala han ville.
Men vapenbrak uppstod från männernas ring;
det gick hela kullen och fältet omkring.
Allt tätare slöt sig den hotande skaran;
så åskmoln sig skocka, förrn ljungeldens bloss
kan tändas. »Den grymme sög blodet af oss
»i lugnet. Nu rinne hans eget i faran!»
Så röto de, packandes närmre sig hop;
som skallkedjan hoptrycks, när ulf är i snaran.
Men MedOden log åt de trotsigas rop.
Han sex af de närmaste klöf. Deras kroppar
han brukar till fotstöd. Och se, med ett språng
han raskt på den främste af männerna hoppar.

1) Försoningsoffer. I 7:de sångens slutanmärkning är taladt om Sonargalten, hvilken offrades om julen åt Frej.

Från en till en annan, han ställer sin gång
på hufvud och axel. Den resan var lång.
Af omvägar många, han slutligen tröttas;
ty klubba mot klubba, lik gärdsel, der stöttas.
»Tag fatt! Husch, tag fatt!» Är det härskri, som hörs.
I hopen allt stundom en öppning väl görs,
lik varggropen. MedOden hoppar dock öfver.
Men trött han nu blir, och han hvila behöfver.

När AsiaOden hans lifsfara ser,
en herrskarevink till de sina han ger,
och AsiaThor jemte Diarne rusar
i hopen. Med sköld, emot bröstena ställd,
de männerna knuffa. Från däld och till däld,
så islossad elf mellan klipporna brusar.
Nu yttersta ringen sig öppnar, och snart
den nästa och nästa. Med kungsörnens fart
for MedOden ned. Men som stöttlösa tältet
ses sjunka ihop, så af rustningens last,
den tröttade nedsjönk. Han uppstod, och fältet
försökte han vinna. Då gripes han fast.
En jättelik arm honom fattar i bältet,
och lyfter den seniga, skönväxta kropp,
väl en gång dess längd, ifrån jordytan opp.
»Ha! Sådan en lyft kan blott AsaThor göra,»
han tänkte. — Då hviskades der i hans öra:
»Var tyst och var fredlig! Af Diarnes här
»beskyddad du blir, fastän brottslig du är.»
Af klubbor en mur de upproriske slogo
kring Diarne, hvilka, som hvirflar, sig drogo
vid MedOden bort, under skymningens stund.

Och natten snart stjernströdde himmelens rund.
»Hvem har honom räddat?» Så mången hörs fråga.
Dem svarade andra: »Blott Gudar det våga.
»De kunde ej gilla vårt hotande våld;
»nu är han för oss af de Evige dold.»

Ren natten betäckte de mörkblåa landen,
och hopen nu sof. Men den verksame anden
hos AsiaOden ej hvilar ändå.
Han ser huru måne och stjernor sig kläda
i svart, och hans seger kan honom ej gläda.
Han suckar: »Hvad hämd kan på Uller jag få?
»Hans magt är förbi och hans brott utan like:
»han stal ju min ära, mitt lugn och mitt rike?
»Med listige Lopter, han skymfat min hälft,
»och mörker och blod öfver altaret hvälft.
»O Hvergelm! Du ormar tillfyllest ej hyser,
»att gnaga hans bröst; om en huggorm ock törs
»det röra. — Men hvad? Om för hopen nu görs
»ett menniskooffer? . . . Nej, hjertat det ryser! —
»Ve mig, om af Skuld detta illrådet hörs!
»Skall sjelf jag i envige honom då fälla? - - -
»Jag fridseden bryta? Mitt Öfverdrottskall
»besmitta med blod? Nej, flykta han skall,
»och sjelf inför verlden som fridlös sig ställa,
»halft liflös och högsatt, igenom sitt fall.» —
Så AsiaOden inom sig. Han väcker
nu AsiaThor utur sömnalfens famn.
Den starke sig långsamt på björnhuden sträcker,
och tyckes ej tro att han hörde sitt namn;
då hviskar hans fader: »Son, Uller du följe

»långt fjärran till Gleson. Vår drägt honom dölje.
»Fort! Fort! Att ej retade hopen det ser;
»blott jag, — endast jag ännu frid honom ger!»
Och AsaThor undan med brottslingen flydde.
Sjelf AsiaOden, förrn morgonen grydde,
med Diarne for ifrån upprorets bygd.

Fem gånger på lufthvalfvet Dellinger lade
sin gullkrans, förrn MedOden ensam, i skygd
af natt och förklädnad, sig insmugit hade
på Selunds blomstrande ö, hvarest Gram
och Lejf ännu sutto på herrskarestolen;
så lyser ett dubbelsken stundom från solen.
Och MedOden tänkte: »Björn göres tam
»i början. Men aldrig min styrka skall tämjas.
»Jag sport, att de konungahalfbröder sämjas
»på herrskarestolen. Med våld eller list
»de störtas ej. Här vill jag likväl mig dölja,
»tills våren har lossat den islagda bölja.
»Men gull jag behöfver, sen Gauthiod jag mist;
»ty gull är en trollstaf, som allt kan förena.»

Förklädd såsom träl, och krokig och trög,
han nämde sig Harald. En natt han sig smög
till AsiaBalders ätthög, allena:
»Att plundra de döda må trälarna sky;
»men jag vill för kropplösa Drottar ej fly.»
Han gräfver och gräfver. Men intet han finner.
Omsider till djupaste botten han hinner.
Der höres ett brakande, höres ett gny!
Se, kärrlika ångor mot gräfvaren frusa!

Hör, grumliga vågor ur dybotten brusa!
Ren forsa de utföre isbelagdt fält,
och omstörta allt, som i vägen sig ställt [2]).
Den bautasten, AsiaOden månd rista
åt ättlingen, rullade långt derifrån.
Det väckte i nejden ett spökelikt dån,
Det ljöd, som när hällar för thorsviggen brista.
Men MedOden utbrast med brottslingars hån:
»Ha! Väckte jag er, underjordiske Magter?
»J Nifelhems yttersta, mörklagde vakter?
»Upp! Frusen och dönen! Jag skräms ej deraf.
»Men ringa är vinsten, som arbetet gaf.
»Här måste jag då lika fattig vandra!
Men stänges en väg, jag snart öppnar den andra;
»ty gull skall jag vinna, att vinna mitt mål.
»Sen låter jag blixtra det egghvassa stål.»

I Ledre var juloffret redan förrättadt,
och folket gått hem. Men på landsbygden än
var dans och var gille bland qvinnor och män.
Och se, när som horndrycken sinnena lättat,
sig MedOden in bland de rusige stal.
Än modige Veset satt tyst i den sal.
»Från Sigtuna du ingen tidning berättat.»
Så roptes der. Veset då gaf dem till svar:
»J veten, att AsiaÖfverdrott har
»tillbaka ren kommit. Men upprorets buller
»i Gauthiod går fram, och der strides allt jemt,

2) Saxo säger att en vid namn Harald öppnade Balders (AsiaBalders) hög, i tanka att der finna skatter; men när han hunnit i djupet, bröt en så stark flod opp, och öfversvämmade allt, att gräfvarena måste fly bort.

»än för och än mot denne AsiaUller,
»som sig ibland Sviarna MedOden nämt.
»Han stulit, med arglist, en Öfverdrotts välde;
»men himmelens ljungeld förrädaren fälde. . . .»

Ej AsiaUller nu hejdar sig mer:
»Din lögn jag i MedOdens ställe betalar!»
Så sagdt. Och tre knifstygn han Veset ger.
I Eysas famn sjönk den sårade ner.
Hans dödssuck var tung, som emellan två dalar
en höstvind går fram. Som en stormil ock går
hans mördare bort. Men från mjödfyllda kannan,
sig männerna skynda, i mördarens spår,
till stranden. Eho, som till flyktingen når,
blir nedlagd. Så stupar der en efter annan.
Men hämdfulla mängden föröks allt med ett.
Som stöfvarn, allen mellan vildgaltars bett,
så MedOden. Skinnkoftan af sig han drager,
ur gyllene bältet en oxlägg han tager [3]),
och binder på foten. Han ilar från strand,
mot knöliga trälstafven stöder sin hand.
Så flyger ett sjörå på mörkgrön bölja.
De andra ej vågade honom förfölja.
»Sätt ut! Ha, sätt ut öfver Hafsgudens fält!»
Skrek Drotten; och flög öfver islagda Belt.
Han nalkades Fjon; och allt strandfolket flydde.
En gubbe, mer klok, detta underverk tydde:
»Ett sjörå det är, ty på trollmannavis,

3) Uller gick öfver hafvet på ett *förtrolladt ben.* Se Saxo. Detta ben har förmodeligen varit en oxlägg, ett redskap, som i norden brukades att gå på glanskis med, förr än skridskor mera allmänt infördes. Ännu i sista århundradet brukades det.

»det går med ett hexben på nattgammal is.»
Till stranden kom MedOden Unga och gamla
af mankön befallde han strax att församla.
Han talte. Hans pockande stämma och sätt
för trotsiga öboar voro som pilar:
»Jag ännu förtiger mitt namn och min ätt;
»men jag er beherrskar med magt och med rätt.
»Se, Jotunen Häner i mullen nu hvilar
»Hans rike mig tillhör. Jag tager det nu;
»eho mig ej lyder, jag hugger itu.»
Ett sorlande uppstår; och MedOden säger:
»Min magt ifrån evige Gudar jag äger:
»och högt den mig lyft öfver menniskors stam.
»Om någon än tviflar, han strax stige fram
»att vädja till styrkan. — Ha! Kommer der ingen?»

Då framsteg en yngling ur sorlande ringen.
Han ansågs som starkast bland öboars hop:
»Var modig! Var modig!» Så gick der ett rop:
»Hans trolldom kan icke dig skada, om listigt
»du thorsmärket gör.» Redan ynglingen dristigt [4]),
mot främlingen rusade, gripande fatt
i MedOdens lifbrynja. Denna gick sönder,
och flög som ett trollskott på gapande bönder.
Då uppstod bland dessa ett hånande skratt.
Förgrymmad röt MedOden: »Hämnad då vare
»min brynja, och bort du till Nifelhem fare!»
Han ynglingen lyfte på skullrorna opp,
han kramade honom, så lederna löstes,

4) Thorsmärket eller hammarmärket hvilket hedningarne gjorde, liknade de kristnas korsmärke, såsom vi finna af Olof Tryggv. s.

och blodet ur gapande käkarna föstes
Med honom till närmaste strandhöjd han lopp.
En bok stod der nedanför. Högt på dess topp,
med senfulla armar, han ynglingen slängde.
Lik offer i heligan lund, han der hängde.
»Må korpar förtära dig! Må deras skri
»för trotsiga slafvar en varningssång bli!»

Tillbaka mot hemmet de öboar vandra;
hans styrka de prisa, hans grymhet de klandra:
»Ett troll han väl hade till far eller mor;
»ty godt i hans trotsiga lynne ej bor.»
Men hersklystne MedOden, stolt af sin seger,
föraktande allt, åter sade med hån:
»Ha! Magter i Valhall, J togen ert lån
»tillbaka; men land af mig sjelf jag nu äger.
»När våren går fram, jag på snäckorna här
»besöker ert fridlysta Gauthiod, och der
»jag hoppas er Ragnarok börjar på stunden,
»fast Fenrer här står på sin ö ännu bunden»
Så hånaren skröt. Men vid midvintrens slut
han skickade gullköpta önskemör ut.
Och snart kom i Noreg för högsinte Svade
en qvinna i mansdrägt, och detta hon sade:
»Din halfbroder MedOden sände mig hit.
»Du vet, att han fallit för Gothernas split.
»Han landsflyktig irrar på Fjones stränder.
»Församla din styrka af vänner och fränder
»för honom!» Men Svade bröt samtalet af,
och sade: »Mig åldern vid högsätet håller.
»Jag fåviskt åt Uller min broderhand gaf.

»Hans mål var en dunstbild, hans löfte ett joller.
»Nu rättvise Magter hans herrskarestaf
»förkrossat. Hvi skulle han Oden sig nämna?
»För honom mitt bistånd blott vanmägtigt är.
»Min Rolf emot Nore har mattat sin här;
»men skydd i min gård jag min halfbror vill lemna,
»om också hans fiender skulle sig hämna.»
Det svaret tillbaka snart MedOden får;
af vrede hans hjerta än vildare slår.

På tånghöljda Fjon kom en mördande smitta,
så gammal som ung blef skördad deraf.
Likt småkräk på stinkande tång, som ett haf
uppvräker; så lik utmed lik tyckes spritta
i dödskamp: hvart andedrag mördar med ett.
Då talte en Sierska: »Se, jag har sett
»den hvitsvarta Hel uppå boktoppen sitta,
»der liket af ynglingen hänger ännu,
»som trollkarlen dräpte.» — Sig öboar sju
då samlade hemligt och sade: »Hvad böra,
»hvad kunna vi svage mot Gudarne göra?
»Den gruflige trollman är hämdefull.
»Han krossar oss alla, om honom vi reta.
»Men Gudarne hata hvar trollman. Det veta
»vi alla; ty straffas ock vi för hans skull!»
Så männerna hviska. Från grannön då skyndar
det budskap: »Se, MedOden, drifven ifrån
»sitt land, går nu ensam på tånghöljda Fjon,
»der han med de ädlaste mör sig befryndar.»
Då hviskades tyst, mellan brasor och bloss:
»Den menniskooffraren blottställer oss

»för Gudarnes vrede. Upp! Väpnen er alla!
»Att menskorna skona, han sjelf måste falla,
»till Gudars försoning!» [5])

Vid midnattens stund,
församlades hela det tysta förbund.
En Svartalf dem följde. Han räddes för ljuset,
som blossen der spredo; men föste alltjemt
de andre framför sig. — Nu allt är bestämdt.
Som ulfvar, så listigt de omringa huset,
der MedOden ligger, af giljareruset
nyss insöfd. Enhvar söker intränga först;
men inträdd, han häpen tillbaka sig drager.
Då framstår en man, både styfvast och störst
bland öboar alla. En stenhäll han tager,
och handlöst den kastar mot MedOdens bröst.
Upp springer nu denne, och höjer sin röst:
»Förrädare, dön!» I tre öbor han ramar.
Dem alla på en gång han krystar ihjel;
den fjerde han dödsblå med knäskålen kramar.
Men en sig försåtligt bakom honom stjäl,
och stöter sitt spjut i hans rygg och hans lunga.
Den döende MedOden hastigt mänd slunga
sig om emot mördaren, vridande af
hans hals. Och begge der liflösa föllo.
De öbor, som vakt omkring Drottborgen höllo.
snart rusade in, och en hvar af dem gaf
ett sår åt det sargade liket. Då mumlar
en gubbe: »Mig tyckes att liket ser opp.» —

---

5) Att Uller blef mördad af bönderna på Fyn, säger Saxo. Ännu finnes nära vid Stenborg ett ställe, kalladt Ollerup.

Enhvar af de hjeltar från offret då lopp,
lik fraggan, der sårade hvalen sig tumlar.
Och fram kom nu Allvis den illsluge dverg,
som åter förändrat sitt namn och sin färg.
Han såg på det liket; hans tindrande öga
strax blinkade, som för en blixt från det höga:

»Hämden är full.
»Vid Asars sida,
»månde jag smida
»blodrödt gull;
»lefver dock än.
»Nu går jag hän,
»till önskad ro,
»i Svartalfers bo.»

Och in i en tveklufven stenhäll han sprang,
som lycktes så fort, att den väldigen klang; —
och Allvis för evigt från jorden försvunnit.
Men se, när som MedOdens lifström förrunnit,
då kom der en Ljusalf från Vidblains salar,
då kom ock en Mörkalf från jordgrundens dalar.
Det var deras syfte, på olika stig,
att hämta den mördades ande med sig.
Då qvad det förmörkade, nattliga väsen,
så hest som en huggorm bland vissnade gräsen:

»Hvergelmers Förste
»nu glädjas bör.
»Dit jag den störste
»af Drottar för.

»I Nastrand ingen
»bland ormar gått,
»som gudaringen
»tillförne fått.»

Då svarade honom den strålande Alf,
en tår i hans blick, lik en daggperla, skalf:

»Ej Gudomens blomma
»till Hvergelm skall komma,
»fast smittad den vore
»af Nidhöggs tand.
»Drotten den store
»jag för, vid min hand,
»till Andarnes boning,
»till frid och försoning.»

Så Ljusalfen qvad, och vid strålande handen
han lyfte den redan befriade anden.
På honom han satte den runmärkta ring,
som skänktes åt Drotten, vid Magternes Ting;
fast han den förlorat i stormande tiden.
När Mörkalfen såg den, så slutades striden:
i jorden sig gömde hans merglösa kropp.
Men Ljusalfen lyfte de gyllene vingar,
och lätt som en offereld uppåt sig svingar,
han flög med den frälste mot luftborgen opp.

Men farsoten fortgick. Om natten om dagen;
den fällde mång yngling, mång qvinna och man;

och vänner och makar ren flydde hvarann.
En blodstrimmig slöja af jordrök var dragen
kring bokkransad slätt, och kring alestängd vik.
Då ropte en Sierska: »MedOdens lik
»bör pålas vid jord, hvari Svartalfer bygga.
»De rycka båd gammal och ung i sin famn,
»som offer åt honom, om vi ej betrygga
»vår ö, mot den trollmannens straffande hamn.»
De öboar trodde på siareorden
och pålade MedOdens lik invid jorden.
Den mördande farsoten flydde till slut, [6])
och Sierskans runekonst snart spriddes ut.

När AsiaOden af ryktet försporde,
att MedOden fallit, ett graföl han gjorde,
med Diar och Asar, i Sigtunas borg.
Och påbjuda lät han kring gator och torg,
att ingen den hänfarne vanrykta borde:
»Se, stor var hans kraft och hans sinne var stort.
»De villor han väckte, de brott, som han gjort,
»har döden försonat. Nu smädelsen tige!
»Från tånghöljda Fjon man före hans stoft,
»och honom i Gauthiod en ärehög vige!
»Må tolf af hans Diar, inunder dess loft,
»vid honom sig hvila!» — Befallningen lyddes.
Med stenar och torfvor den ärehög pryddes.
De blommor, som rökverk, der höjde sitt doft.
Och Odenshög kallas den, än denna dagen [7]).

---

6) Enligt Saxos yttrande, spred Ullers lik smitta ifrån sig, hvarföre det uppgrofs och der slogs en påle igenom det, då farsoten upphörde.

7) På Axvalla hed nedrefs år 1802 en ätthög, Onshög (Odens hög) kallad.

Men Gauthiods menighet, ännu bedragen
af tron uppå MedOdens gudom, alltjemt
emellan sig sade: »Det är blott ett skämt,
»att Uller är död; han väl synes omsider.
»I Olleberg stormarnes uddar han smider [8]).
»Vi sjelfve det hört. Ja! Ofta ett rop,
»med gny, som när krigshärar drabba ihop,
»ur suckande jorden sig höra låter.
»När kommer, när kommer då Herrskaren åter?»
Så hviskades der om de under, man hört.
Snart hviskade äfven mång Sejdmänner sluga:
»Se, MedOdens gull blef till Olleberg fördt
»af trollen. Två eldklädde drakar det ruga,
»och aldrig af menniskohand blir det rördt,
»förrn lågande vingen på drakarna domnar.
»De sola väl aldrig det härliga gull;
»men tiden går fram, och när drakvakten somnar,
»då kryper det opp utur svartan mull [9]).»

Allt dettta om Gauthiod. I Sviarnas välde
var allt i förvirring. och hjertat det svällde
i AsiaOden. Han vankade der,
en bild af den idoge landtmannen, drifven
från hemmet af plundrande vikingars här:
hans älskade boning står öfvergifven.

Deri funnos 13 menniskobenrangel, som alla sutto i en viss ordning. Förmodligen är den Odensgraf som ännu visas i Wärends härad, Tolgs socken en ärehög, äfven uppkastad efter denne MedOden.

8) Om denna öfvertro, som ännu råder hos folket omkring Olleberg, har jag redan yttrat mig i slutanmärkningen till 21 sången.

9) Detta har afseende på det fynd, som gjordes vid Olleberg år 1826, och hvarom förut i 22 s. slutanm.

Han sörjer, när åter tillbaka han är,
sitt plundrade bo och sin härjade gröda,
sitt forntida verk och sin stundande möda.
Så AsiaOden i hjertat det var.
Men ordning och frid tycktes åter han kalla
till jorden; så isberget solstrålar drar.
Han var som en Gud ibland Norddrottar alla.
Och nära och fjärran der fanns ingen man,
så vida beryktad och dyrkad som han [10]).

Och likväl var icke hans innersta mättadt,
och icke hans suckande hjerta blef lättadt;
den safrunna björklunden frodas ej kan.
Då kom der ett dödsbud: »Se! Mördad är sonen
»af Sige. Så bortgår den strålklädda månen.»
Och AsiaOden såg neder mot jord,
han mindes den trälfödde Bredes mord. —
Han suckade djupt i sitt natthöljda sinne:
»Nej! Än är försoningens dag icke inne;
»som hämdoffer måste en AsiaDrott,
»än falla och blöda för Siges brott.»

Helt nära vid Sigtun den ätthög månd ligga,
der lugnt sig nu hvilade AsiaFrigga.
Dit kastade AsiaOden sin blick,
mång enslig stund, mot sin vilja. Då hände
en qväll, sedan stjernborgens guldljus sig tände,
att hamnen af Fjorguen den sköna framgick
på stjernvägen, hållande vänligt vid handen

10) Hvad Saxo säger 3 bok. om Oden, sedan han återfått sin gudavärdighet, se slutanm. vid 26 s.

två andra, som flögo, likt dimmor kring stranden.
Än skildes hon, än hon förentes med dem.
Och alla de Drottar af Asiabloden
som gått ifrån jorden till Gudarnes hem,
nu skymtade fram, som en solglimt på floden,
och flydde. Djupt suckade AsiaOden:

»Strålklädda stjernor!
»Jag ser eder vaka,
»likt svenner och tärnor,
»i stojande sal.
»O träden tillbaka
»i molnets dal!
»Kring glädjens borg
»er vakt sig församle!
»Men här bor sorg.
»Ja! Lemnen mig gamle,
»allen med mitt qval.»

Så qvad han, och se, uti salen då kom
en tolfårig Drott; skön som blommande linden,
hans svartbruna hår flög som vårsky för vinden.
Han sade sitt namn. Och hans blick var liksom
en eldsol. Till faderligt hjerta han trycktes:
»Min Boe! Min Boe! Jag ser dig då här!
»Af Rinda den sköna en afbild du är;
»blif också din faders, hans äras och ryktes!
»O, fullgör, en gång, hvad mig Hrosstjof har spått,
»och hämna din broder, den ljuslette Drott!»
Då svarade Boe: »Tre härskepp mig följa.
»I Noreg har snillrike Hother ryckt ut

»mot Gunde den falske, med hämnarens spjut.
»Nu vill jag ock hämnas. Å svallande bölja
»till Noreg jag ilar. Hvad Rinda mig böd
»jag utför. Hon talade före sin död:
'Vänd hem till din fader. Säg: Rinda förlåtit.
'Ja, säg att hon älskat, och tyst har hon gråtit.
'Gå! Hämna den ljuslette Beldegg! Der stod
'en blodig runa på dig; ty jag burit
'dig fram, sen din far hade fridseden svurit.
'Gå! Sistfödd må hämnas de förstföddes blod!»

Den Öfverdrott stod der, så blek utaf smärta.
Då bröto de orden ur suckande hjerta:
»Har Rinda den sköna hos Freja fått tröst?
»Det finnes då mer ej ett hjerta på jorden,
»som klappar för mig? Men de ljufliga orden:
»hon älskade. — O! De på en gång mitt bröst
»förkrossa och lyfta! Och Rinda förlåtit,
»och Rinda den sköna mig tyst har begråtit!
»Son! Detta en hviskning från Vidblain var.
»En stjerna, som himmelska strålar gjuter
»på enslingens stig, sedan länge han har
»gått vilse.» — Ånyo i famnen han sluter
ung Boe, som står vid hans sida så skön.
Vid löffallen ek skiner rågbrodden grön
om vintren. Den åldriges hjerta sig rörde
med ungdomlig kraft, då han undfått den tröst
att Rinda förlåtit hans brott, och han hörde
ej vidare Fylgjans bestraffande röst.
Men stark var den längtan, ung Boe nu hade
att strax emot snillrike Hother få gå;

till slut lät han fadren sin längtan förstå.
När denne sin hand på hans hjessa då lade [11],
med svärmande hjerta den ungerdrott sade·

»Eld går genom merg,
»eld går genom ben!
»För mitt öga hvad sken!
»Så gnistrar, när Dverg
»med sitt svärd klyfver sten.
»Upp då! Fast ung och allen,
»skall jag Mimringsvärdet ej frukta.
»Upp! Jag med blodsdagg vill fukta
»Noregs solklädda berg.»

Till Noreg på vingade draken han gick.
Den snillrike Hother nyss upphört att kriga
mot Gunde den falske, som fången han fick,
och lefvande strax måste bålet bestiga;
ty vise Kung Gevar sin herre han svek.
Skön Nanna ännu, under innerligt smek,
förband på sin Hother de blödande såren,
han fått under striden. Hon snyftade tungt;
men snillrike Hother sig yttrade lugnt:
»Qväf sucken, min Nanna! Och aftorka tåren;
»din far är ju hämnad. O tröstar ej det?» —
Då suckade Nanna — en vindfläkt om våren
plär sucka likså: »Ack! Du sjelf ej förlät
»min faders dråpsman. Men Beldeggs du glömde,
»den ljuslette Aser, hvars ådror du tömde.
»Än är det ej hämnadt; och blod kräfver blod.» . . .

---

11) AsiaOden lade händerna på dem, som skulle gå i strid, och de trodde då att deras värf skulle dem väl aflöpa. Yngl. s.

Hon knappt hunnit sluta, då framför dem stod
en härold från Ungdrotten Boe. Han sade:
»Den fridsed, som AsiaDrottarne hade
»besvurit all Norden, den hålla de än;
»och ljuslette Beldegg är ohämnad vorden.
»Men Boe, hans halfbroder svor icke den,
»och nu han som hämnare uppstår i Norden.
»På östliga fjället, med hjelmprydda män,
»han väntar dig. Må du, fem dagar, dig rusta.»
Då svarade Hother den snillrike så:
»Mig harpa och svärd ännu lika förlusta.
»Min hud är väl rynkad och locken är grå;
»men icke ännu är min mannakraft fallen.
»Se, toppen är hvit på fullsnögade tallen;
»men kärnfullt och saftigt är trädet ändå.
»Dock säger en röst mig, att Beldegg skall hämnas.
»Min tid lär väl stunda, till offer jag ämnas.
»Åt Boes halfbroder Skjold gaf jag frid,
»när Atle min broder i envig han fällde;
»ty sårad han var. Men till hämd och till strid
»ung Boe nu trår — må han fägnas dervid!»

Det Hother. Sin här han i slagtordning ställde;
snart pilarne hveno, och sköldarna skrällde.
Som unga tallskogen skuggande står
för skrofliga klippan, så unghären går
för Hother den gamle, när stridsbullret rasar.
Men Hother tillförne har stridt med de Asar,
och fram som en fjällbjörn han ilar med hast.
Han söker ung Boe, de drabba tillhopa.
De båda på hämd för en broder nu ropa,

enhvar ger sig sjelf ingen ro eller rast,
och högt uti drabbningen svärden de höllo.
Men likasom löf, efter frostnatten, fast
på ungträden sitta, skönt redan de föllo
från åldriga lunden, så uthärdar lätt
den unge hvar möda. På hundrade sätt,
försöker än Hother förödelsen stanna,
och sår åt sin fiende stundom han ger.
Men sårad han sjelf faller vanmägtig ner,
och qväder, i famnen på Rörek och Nanna:

»Min dag är förliden,
»min qväll blifver kort.
»Jag ilar nu bort
»ur stormande tiden.
»Son! Du ej drage
»ditt hämnaresvärd!
»Mitt rike du tage,
»blif lönen värd!
»Sörj ej mitt öde;
»men fräjda vår ätt!
»Ja, helsa min stad!
»Säg att jag glad
»nedsteg bland döde,
»ty vägen var lätt [12]).

»Älskade Nanna!
»Tack för din tro,
»din mildhet och dygd!

---

12) Saxo beskrifver Hothers sista strid och fall och säger, att han i sin dödssång bad helsa sin stad.

»Under jernekens skygd,
»der din fader fick bo,
»du din lockiga panna
»vill ju lägga till ro?
»Der hvile jag med!
»Ej må du skilja
»den vissnade lilja
»från det mossiga träd!
»Lägg der också
»Mimring den skarpa,
»jemte min harpa,
»att ock hvila de må!»

Qvad Hother de ord, och från denna stund,
han slumrade in i den eviga blund.
Hans Nanna sjönk ned. Hon ett ord icke sade.
Helt tyst på hans axel sitt hufvud hon lade;
der lågo de liflösa, mund emot mund! —
Kung Rörek försökte ej mer att sig hämna;
men kämparna ville ej stridsbanan lemna.
De läto än skalla de krigiska horn.
Lik jernpelarn, hvilken i brinnande torn
står ensam och smärt mellan fräsande flamman,
tills sista stödet förtärts, och tillsamman
han sjunker med röstet, och ned med sig drar
de lågande hopar; så blödde, så stridde
ung Boe. Ett åskmoln för alla han var,
och dödar omkring sig, likt viggar, han spridde.

Men AsiaOden i Sigtuna satt.
Han hörde hur vågor och vindar sig rörde:

»O! lång är min dag, dock är längre min natt!
»Och än från ung Boe jag tidning ej hörde!»
Då kom der en budsven från Ungdrottens här:
»Din anblick mig icke så gladelig är.
»Men gammal Drott du med tidningar roe!»
Och budsvennen sade: »Det angår ung Boe.
»På Nordfjället strid med Kung Hother han höll.
»Den gamle han stod, liksom mossbetäckt klippa
»för ungskogen står: inga vikingar slippa
»fram till den; så Hother. Till slut han dock föll.
»Men dyr var den segren! Som störtvågor svalla
»uppöfver hvarandra, så angrepo alla
»Kung Hothers männer ung Boe, och då
»sjönk han. Men han föll, liksom ramlande muren
»allt krossar i fallet. På sköldarna buren,
»han lades i hög, af de krigshärar två,
»och högen vardt kransad med bautastenar [13])».

Som urgammal jernek, med mossiga grenar
och bladfallen krona, står dystert still,
fast stormarna ryta beständigt i dalen;
så tyst stod den gamle, vid stormande qvalen.
Hans insjunkna öga ej gråta vill;
omsider han qvad dock i gästfyllda salen:

»Kastad är lotten,
»och hämden är mätt.

13) Boe föll äfvenledes af sina sår, och begrofs med stor högtidlighet. I förespråket till d. y. Edda står: han het *Boe*, som vi kalla *Vale*. Om Valafjäll, såsom jag här anfört fått sitt namn efter denne hist. Vale, eller af någon annan strid, eller också af Valhall, i fall detta fjäll haft en ättestupa, derom finnes ingen underrättelse.

»Nionde Drotten
»af Asia ätt
»sitt blod nu har gjutit,
»som Nornorna dömt.
»Hvad Sige har brutit
»det varde förglömdt!
»Nornor oss skicka
»den lott vi förskyllt.
»Låtom oss dricka
»ung Boes minne;
»ty målet han fyllt.
»Stolt var hans sinne,
»stolt som hans fall.
»Nu Saga betale
»sin gärd åt hans hamn.
»Nu flammar hans namn;
»ty heta han skall
»AsiaVale!
»Bäcken om våren
»förrinner, sen spåren
»små blommorna kysst.
»Höstdagens blomma,
»när snömolnen komma,
»förtynar i hast;
»men fjället står fast.
»Och när allt är tyst,
»om Boe dock Valefjäll tale!»

Han qvad, och en tår från hans insjunkna öga
föll obemärkt ned i det fraggande mjöd.
Han AsiaFreja sen inträda bjöd,

och talade: »Du, bland Asynjorna höga,
»den enda nu är, och du nämnas skall
»min maka. Den heliga flamman allena
»på AukaThors altare skall oss förena,
»men Vanadis lågor tände oss ej [14]).
»Det heliga värf att ett Blothus här bygga
»skall äfven din halfbror mot sorger betrygga,
»och minnet förvara af AsiaFrej.
»Mång tusende år, skola sen, till din ära,
»de höfviska nordqvinnor namn af dig bära.
»Din fader skall här såsom Öfverdrott bo [15]),
»när jag fått gå in i de eviges gårdar.»

Och AsiaFreja, med renhetens tro,
sin Öfverdrott skötte. I andaktsfull ro,
en tynande offereld likså man vårdar,
att storm eller bristande näring ej må,
i förtid, den släcka. Men lugna också
den åldriges dagar nu fram tycktes flyta,
likt strålar, som svagt ur ett aftonmoln bryta.

En vinterlig natt, då än låg och än hög,
en vexlande stormvind kring fjällarna flög,
med ljud, liksom skiftande gnissling från hjulen,
som sitta på Fullmånes stjernströdda vagn,

---

14) I Yngl: s. står att AsiaOden, efter Friggas död, gifte sig med Freja (den hist.). Detta var säkerligen ett af pligten påkalladt giftermål; ty öfverdrott måste hafva en öfverprestinna, och dertill var AsiaFreja, såsom äldst, den af ödet bestämda. Måhända ligger äfven en mytisk förblandning härunder; ty Ödur var den myt. Frejas man, och hans namn kunde lätt förblandas med Oden eller Audin, såsom han kallas. Äfven kunde solen härunder förstås såsom maka till måne.

15) Enl. Yngl: s., efterträddes AsiaOden af Njord. Se slutanm. till 26 s.

och skyarna flögo som hvirflande agn;
och himmelen syntes än klar och än mulen;
låg AsiaOden på gullbädd. Liksom
en vandrare, villad på klippfulla branter,
vid skymningen irrar åt olika kanter;
så AsiaOden sig kastade om.
Hans himmelska Fylgja till honom då kom:
sin snöhand hon förde så lätt kring hans panna:
strax drömmarna framgå, och tankarna stanna.

Och glada Valhalla, i drömmen, han såg,
der pelare stodo af gyllene lansar,
och bänkar, beprydda med skinande pansar.
En örn och en ulf bredvid gullporten låg.
Han tyckte sig mötas af Hermod, sin fader,
som strax honom förde till Valguden hän,
och främst bland Ejnherjarnes skinande rader
sitt högsäte fick han. — Det står der väl än. —
Och Gudarne, jemte Ejnherjarnes skara,
med gny honom der bödo välkommen vara.
Han såg sina svärdfallne ättmän igen:
der ljuslette Beldegg och Hother tillsamman
förtroligen sutto, i glädje och gamman.
Men se, han en underlig känsla förnam,
när snillrike Hother ur skaran steg fram,
och fridsamt sin hand åt den nykomne räckte.
Så molnet, som stormen kring jordringen väckte,
deruppe välgörande öppnar sin barm.
Nu blef han på en gång ungdomeligt varm.
Högt kände han blodet i ådrorna spritta,

och tyckte sig blifva förvandlad: han var
sjelf Oden den höge. Dess gullhjelm han bar.
Han tyckte sig sjelf på dess högsäte sitta.
Och alla Ejnherjar, båd stora och små,
med fröjd honom sågo. På Måne likså
man tycker att himmelens gullögon titta,
Långskäggige Brage, så munter och glad,
vid gyllne harpan hans Drapa nu qvad:

»Sviarne sörja,
»och Goterna tro
»i Asgård dig bo.
»Saxarne börja
»att dyrka ditt namn.
»Vid örlig och våda,
»i drömmarna skåda
»Nordsöner alla,
»din älskade hamn.
»Du seger dem ger,
»du komma dem ber,
»till höga Valhalla,
»och glade de falla.»

Sig Gudarne reste. Ej tala de hunno;
ty Valhall och Gudarne hastigt försvunno.
Knappt drömmen från AsiaÖfverdrott flytt,
förrn Sömnalf i famn honom tryckte på nytt.
Och se, han nu såg huru folkskaror trädde
i AsaFrejs nybyggda afgudahus,
hvars murar och hvalf liksom himmelens ljus

der glänste; ty rödaste gull dem beklädde.
Han såg hur en gullked kring taklisten sken.
Der stod ock ett träd, liksom Yggdrasil höga;
det förr ej var sedt utaf menniskoöga.
Han gladdes. Dock hastigt förskräcktes han sen;
ty menniskooffer på Magtens sten
der blödde. Han ryste; men Natt syntes vifta
sin vinge deröfver, och dysterhet låg
kring Norden. Då tyckte han allt redan skifta,
och tusenfallt tusende Väsen han såg
i luftrymden sväfva. Och öfver all jorden
de utbredde sken, och de sjöngo orden:

»Hvar är Frej? hvar är Thor, hvar är Oden?
»De sjönko i gruset ner!
»Se! Lammet gick fram, och hednastoden
»var icke mer, — icke mer!»

Och Magtens rysliga sten hördes ramla,
vid sången från skinande Andarnas här.
Då vexlade drömmen. Till Asgård det gamla
tror AsiaOden att flyttad han är.
Men se, den högtornade borgen han der
ej finner. Han frågar om fränder och vänner;
men ingen hans namn eller ättartal känner.
Och vaknad, han utbrast, med blossande kind:
»Är allt hvad jag tänkt, hvad jag gjort och erfarit,
»allenast en sky, som förströs af en vind?
»Hvi har jag då varit! Hvi har jag då varit!»

Slutanmärkning.

Yngl: s. är den enda urkund, som talar om AsiaOdens sista handlingar; men hvarken den eller någon annan sägn ytrar att han åt sig invigt de svärdfallne hjeltar. Hvarföre skulle han då sjelf hafva offrat sig åt Oden? — Ett offer, vare hurudant som hälst, betecknar likväl ett tillegnande åt något högre väsende än offret sjelft. Den förblandning, som myt och saga undergått, gjorde att de hjeltar som under eller utom striden offrade sitt lif åt Oden, historiskt förkroppsligade detta mytiska begrepp. Men dessa anmärkningar leda oss ännu vidare.

Många, ja nästan alla häfdforskare hafva med stränghet ordat om nordbornas menniskooffer, hvilka man i allmänhet ansett såsom högsta beviset på asialärans grymhet och dess anhängares vilda och djuriska lynne. En kort undersökning i detta ämne torde vara behöflig och kanske något mildra denna stränga dom.

Redan i slutanm. till 1:a s. hafva vi yttrat, att asialäran var en hemlig föreningsläuk emellan forntid och kristendomen, och att våra hedniska förfäder derföre icke anstälde några förföljelser mot de kristna predikanterne, förrän dessa genom list och våld sökte bringa norden under S:t Peters stol. Nordens statsförfattning, säger man, vållade detta. Visserligen; men denna statsförfattning, hade först utgått från den *presterliga kasten*, och är således ett uttryck af asialärans ursprungliga mildhet. Om än, såsom man ifrar, denna lära vore född i Asien, har den likväl icke österns *trällynne*, icke heller dess okynne. Den gjorde väl manliga fångar till trälar; men den svaga qvinnan var fri. Hon hade magt öfver sitt hjertas val. De så kallade trälar voro mera *arbetare* än *slafvar*, och de kunde knappt förytras, likt en annan vara, hvilket vår kristliga samtid ännu gör.

Nordbons *åtrå att falla i strid*, hans Gejrsodd, ättestupor, trotsighet att som öfvervunnen eller sårad kasta sig på svärd eller bestiga ett brinnande skepp m. m., allt sådant var, utom sin religösa grund, och betraktadt blott såsom ett nödvärn mot det lidande, hvarmed ålderdomen hotar i ett kallt och ohyfsadt land, ändå en sjelfuppofring, om än icke så ädel som de kristnas martyrdöd, likväl ädlare än dessas många vansinniga penitenser, och man torde kunna fullt påstå att det icke var blodbegär, som förmådde AsiaOden att låta stinga sig med spjut; han ansåg väl denna handling som en besegling af hans lära, och ett bevis af hans förakt för jordlifvet. Man kalle detta än ett rått svärmeri; det var likväl ingen kannibalisk gerning.

Nordbons *blodshämd* hade icke heller ett inre omenskligt syfte, fast den stundom leddes af grymhet; ty blodshämden var icke *hämd* utan *pligt*, och den utförde blott hvad *lagens svärd* nu gör bland kristne. Enviget gick äfven genom hela den katolska riddaretiden, och det är ännu icke utrotadt i ett enda kristet land; ty det är den *naturliga lagen*, om man så får säga, hvilken altid

talar, då den *skrifna* lagen tiger. Att *lefvande* betjening, tillika med den af-lidnes husdjur och vapen, någon gång sattes i den mägtiges grafhög, eller brändes på hans bål, var ett österländskt bruk, hvilket mera begagnades af de Celtiska stammarna, än af våra nordliga förfäder. Hvad Romerska häfdatecknare säga om Germanernas menniskooffer, hörer förmodligen icke till asarnes trosläror, hvilka de knappast kände till namnet. Hvarken Hertha, Tuistan, Teuth, Mannus eller någon annan germanisk gudomlighet finnes i Eddorne, och förenämde namn kunna lätt härledas till sydligare ursprung. Theuth, Celternas gudomlighet, är troligen söderns Zeus. Tuiston är Tyskheten, Germaniens genius. Mannus är förmodl. en hopdragning af det sammansatta ordet Germanus: Herthas (Gerdas) Mannus — Gerdas eller Herthas man. I n. 2 vid 14:de s. har jag yttrat att troligtvis Herthas blodiga offer gifvit anledning till menniskooffring i asiakulten.

Offer af förbrytare, fångar och drottar, enär desse ansågos vålla landets nöd, höra mindre till asialärans andemening, om hon rätteligen begrundas, än till hennes senare missbruk. Greker och Romare offrade äfven menniskor. Hvad beteckna de årliga *afrättningarne* uti kristna stater? Äro de annat än offer åt en hämnande gudom? Och huru hafva de rättroende Europeerne behandlat Negrerna eller sina fångne medkristne under reformations- och frihetskrigen? Huru många menniskooffer hafva icke i början af detta århundrade fallit för våldskräktare i vestern och östern af vår verldsdel? Huru många kristna regenter hafva icke sista och föregående tidehvarf fallit för bilan, såsom politiska offer, och hvar finnes i våra gamla nordhäfder en sidobild till de kristnas autodafeer? Vi hafva i not. 25 vid 7:de s. omtalat magtens sten, hvarvid offren dödades. Mången ryser ännu vid denna förfärliga tanke. Likväl var sättet, hvarpå offer genom ryggknäckning dödades, hastigare än våra nu brukliga halshuggningar, hvilka ofta genom skarprättarens oskicklighet, länge pina det olyckliga offret; att förtiga de ohyggliga sätt, hvarpå djur i allmänhet dräpas af klumphändte menniskor. Genom en våldsam lyftning kan ryggmergen brytas, och menniskan i samma ögonblick dö. Likafort kunde äfven detta offringssätt utan plågor för offret i en enda vink verkställas.

Det är icke allenast af asialärans inre andemening otroligt att dess högste stiftare velat införa menniskooffer, utan äfven omöjligt att af urkunderna få en dylik beskyllning sannfärdigad, intill dess asialäran genom yttre inflytande förlorat sin inre höga betydelse och, likasom kristendomen sedermera, missförstådd fått otaliga sekteriska och politiska offer på sin skuldräkning. Saxo säger: »*Vid denna tid var en» som het Frö, Gudarnes föreståndare i Upsala, och begyntes i hans tid* att offra menniskor. Saxo, som var en nitisk munk och hedendomens bespottare, hvilket altjemt röjes då han talar om AsiaOden och hans drottar, hade visserligen icke förtegat att denne infört menniskooffer, om han rönt det minsta derom genom skriftliga eller muntliga traditioner. Man kan således äfven af denna anledning förmoda att asialäran i sin början icke var besmittad genom menniskooffer. Hvad angår namnet Frö, som Saxo anför, är detta sannolikt en förändring af namnet Frej, likasom Freja af oss ännu vanligen uttalas Fröja,

Om med denna Frej menas den förste Upsala Frej, Yngve Frej kallad, eller den senare Yngve Tyrkiakung, Njords son, kan icke afgöras. Sannolikast är att det angår den siste, hälst *goda år och frid* rådde i landet under hans styrelse, hvarföre han också begrets af alla; och asialäran dessutom, likasom alla andra läror förföll genom politiska misstydningar ju äldre den blef, såsom vi slutligen finna i Domalders öde, hvilken sjelf blef offrad åt gudarna, under en svår missväxt. Att MedOden, eller Uller, hvilken förändrade *asialärans offerskick*, äfven kunnat hafva infört menniskooffer, såsom vi redan anmärkt, är ganska troligt, hälst han var ättlägg af den råare jotunastammen, och endast upptagen bland asarne; men Aune den gamles historia visar, att dessa rysliga offer ännu århundraden derefter icke hade fått någon religiös grund; ty han hindrades omsider ifrån det offer han ämnade göra af sin siste son. Huru kunde detta förbud skett, om helgden af menniskooffer legat i folkets eller den högre kastens tro? Alla hans andre nio söner offrades i följd af ett gudasvar, förmodligen ett politiskt knep antingen af fadren eller presterna för att förekomma dynastiens utgrening och inre stridigheter. Likväl blef detta gudasvar sedan motvägt genom en renare tro. Hvad angår Lappars och öfriga nordstammars menniskooffer, så höra dessa till deras och icke till asialärans kult.

TRETTIONDE SÅNGEN.

Snart Nordsonen tystnar. Men heliga vare
de ljud, han på tynande harpan vill slå,
och lätt, som en Ljusalf, kring Norden de fare,
att alla den Allstarke dyrka må;
och älska de hänfarna fäder ändå!

Till verldslifvets urbild, till trädet det stora,
hvars tredubbla rot genom verldarna går,
hvars grenar i stjernornas rymd sig förlora,
hvars stam redan stått, många tusende år,
och ännu till verldslifvets dödstimma står.
Till urgamla Yggdrasil gingo de trenne,
allbjudande Nornorna långsamt fram;
knappt mindes de vattna den mossiga stam.
Stod Urd nu så tyst, och med lutande änne;
men förde sin runstaf mot höjden ibland.
Helt systerligt tryckte hon Verdandis hand,
som fäste på himmelen orörligt öga.
Med arm i arm, vid henne stod Skuld,
i forskande ställning. Dess blick var så huld,
hon pekade lugnt emot blåhvalfvet höga.
Så stodo de mägtiga, hvilka se,
allt det, som har skett, som sker, och skall ske.
Men nu de tego. Ej rådslag de höllo.
Omsider de neder på anletet föllo;
så himmelens stjernor i verldshafvet gå.

Och Nornorna länge och tysta lågo;
ty heliga syner de heliga sågo.

Och Alferna alla, med gullvingar små,
kring Yggdrasil stodo, så tyst vid hvarannan.
Som sjunkande Måne ser nedåt, likså
de andaktsfullt sänkte den strålande pannan.
Hvar Fylgja, i väntan på Nornornas dom,
likt bedjande småbarn, stod der så from.

Högtidlig var tystnaden, länge den räckte.
Då for der ett sken genom lufthvalfvet fram,
förgyllande Yggdrasils krona och stam.
Ja, himmel och jord det med gulldam betäckte,
som hade väl tusende solar och fler,
på en gång, från verldsrymden störtat ner.
Strax Alferna strålande gullvingen hängde
för ögat; ty genom den klappande barm
det skenet sig, liksom en åskstråle, trängde,
dock var den, som vårsolens, ljuflig och varm.
Knappt mägtade Nornorna skenet fördraga,
fastän de sig ned på sitt anlete lagt.
Likt menniskors barn de nu kände sig svaga,
fast högt öfver Valhall de sträckte sin magt.
Och Nidhögger, mörkrets förfärliga förste,
af verldslifvets fiender evigt den störste,
så kraftlös på halffrätna roten nu satt,
lik vålnaden, under en halfljus natt.

Ja, helig var tystnaden öfver all verlden,
som lugnet i Allfaders eviga hem.

Sig hejdade stormen på halfgjorda färden,
sig hejdade strömmen, likt svanor i fjärden,
när bugtiga vingarna framvaggat dem.
De hungriga rofdjuren säflige tego,
och dolde sin blodiga ram och tand.
Här liljor vid liljor ur klipporna stego,
der rosor vid rosor ur öknarnes sand
sig höjde, och kärligt för vindarna nego.
Så underligt var det i menniskors bröst:
en alltgenomgripande vällust de kände
inom sig, som ingaf båd häpnad och tröst.
Och undret var stort, och till verldens ände,
det största, som händt och som hända kan;
ty Allfader sjelf ned till jorden sände
sin Son, och som menniska aflades han.

Strax Nornorna lyfte den strålande pannan,
och vexelvis sjöngo de så till hvarannan:

»Helig, helig, helig Han,
»som föddes Gud, som föddes man.» —

Från stjerna till stjerna, i luftrymden vida,
de heliga orden sig hasteligt sprida.
Och genast en suck ifrån jordenes grund
de heliga orden uppstiga låter:
och genast, som åskor kring blåhvalfvets rund,
från rymdernas rymd de besvarades åter.
Men Urd den höga, på samma gång
med Verdand och Skulld, nu qvad denna sång:

»En Son af den Störste,
»från evighet bådad,
»som Sanningens Förste
»i tiden är skådad.

»I Honom är friden,
»i Honom är styrkan.
»Ej rymden, ej tiden
»begränsa Hans dyrkan.

»För alla allena,
»Han strider och blöder.
»Hans död skall förena
»hvad lifvet föröder.»

Kring rymden, för andra och tredje gången,
ett genljud sig spred af den himmelska sången:

»Helig, helig, helig Han,
»som föddes Gud, som föddes Man!»

Med korslagda händer för klappande barm,
i gulltäckta salen nu Nornorna gingo.
Och Alfernas strålande anleten fingo
mer klarhet, och blicken vardt helig och varm.
Men Fylgjorna alla med äflande oro,
tillbaka från bäfvande Yggdrasil foro,
och spridde sig hastigt kring jordenes rund.
Allenast tre män, som i Österland bodde,
hört sången, och hjertligt på undret de trodde.

Den heliga tystnaden varat en stund,
och längre den skulle i verldslifvet råda.
Men silfverbevingade svanorna båda
i Urdarvågen, med svällande bröst,
sig lyfte, och snöfagra hufvudet rördes
förunderligt. Aldrig de upphäft sin röst.
Men nu, liksom Siare, sjunga de hördes:

»Ljus går öfver jorden!
»Mörkt är i Valhalla,
»högt gal hanen der!
»Fri är menskan vorden.
»Gudhems Magter falla,
»Hlidskjalf molntäckt är.

»Ragnarok ej stundar,
»Gudarne dock bleknat.
»Asgårds ringmur föll.
»Sjelfva Oden blundar,
»sjelfva Mjolner veknat,
»fastän Thor den höll.»

Den andra Svanen de orden qvad;
på Yggdrasil rördes hvart enda blad:

»Allt i Fensal höga,
»allt i Folkvang tiger;
»slut är deras fest.
»Skumt är Friggas öga.
»Freja mer ej stiger
»på sin ystra häst.

»Bräckt är Ullers båga;
»tung är Hermod vorden.
»Hejmdall sofver än.
»Svag är Tyrs förmåga,
»Njord och Frej till jorden
»kasta gullet hän.»

Nu svanorna häfde de silfrade brösten,
och sjöngo tillhopa den varnande trösten:

»Disarsalar ramla,
»disarlundar brinna,
»hes blir Valans röst.
»Men det rena, gamla
»aldrig skall försvinna
»ur de renas bröst.»

Och natten gick fram, och den omhöljde jorden
som höstliga töcken omhölja Norden.
Och tyst blef i Valhall. — Sjelf Oden der satt
i andelig slummer. Hans öga var matt.
Lik Måne, den tid han gått in i sitt nedan:
en kant af hans silfverrund aftagit redan,
och dygn efter dygn, och stund efter stund,
allt mera förtynar hans strålande rund;
så Oden. Kring honom de öfriga Gudar
nu sutto i sina fördunklade skrudar,
som Måne och stjernor förbleknade stå,
när Sol fram ur purprade Östern ses gå.
Så tynade Magterna. Mången dock trodde

dem lefva i tusende år. Och ännu [1])
de bleknade hamnar oss omsväfva ju?

Kring Lögaren AsiaDiarne bodde,
i magt och i ära, bland Nordfjällens stam;
så skimrar en sky, der en eldsol gått fram.
Men se, när till höstoffret samlas de skulle,
och nära de foro en obekant kulle,
då hördes ett ljud utur jordgrunden gå.
Men intet de sågo; ty snömoln der foro,
likt nattliga väsen, kring stjernorna små.
Men Diarne, hvilka förundrade voro,
betänkte sig. En af dem kom då ihåg
att Gylfe den gamle i ättkullen låg.
De hejdade genast den ilande gången.
Då skälfde i kullen dess bergklyftemur;
den öppnades! Eldslågor gingo derur,
och doft genom öppningen hördes den sången:

»Asarnes ära,
»välde och lära
»snart svinner, likt flärden,
»för Medlarens namn,
»som famnat all verlden,
»i menniskohamn.»

Till Sigtuna AsiaDiarne flydde,
ej någon förstod hvad det qvädet betydde.

---

1) Icke blott i dagars och stjernbilders namn lefver minnet ännu af våra fornfäders gudar, utan äfven i flerfaldiga sägner, som ännu vandra kring hos vår allmänhet.

Men AsiaOden begrundade det:
»Mig Gylfe i dödsstunden höra lät
»den spådomen, just som hans ögon sig slöto.»
Så tänkte han. — Lugnt några vintrar förflöto.
Men AsiaOden vardt bräcklig och tung;
han fyllt sina hundrade år längesedan.
Hans byggnad, så gudalik, då han var ung,
för tid och bekymmer sig böjt allaredan.
Så står, liksom landtbygdens urgamle kung,
ett vikingafäste, förfallet och öde,
der stormarna gästa bland hamnar af döde.
Försilfrade voro hans lockar och skägg;
men glesa, likt blommor på rimfrostig hägg.
Dock utgick der än ur hans insjunkna öga,
allt jemt någon stråle, förhärligad klar,
bevittnandes hvem han tillförene var.
Så stiger en flamma mot himmelen höga,
ur öppnade ätthögens plundrade mull,
sen skattgräfvarn röfvat det urgamla gull.

Och ännu hans känslor ej hunnit att domna,
fast redan försakelsens dar voro komna.
Snart hördes der dödsbud, allt tid efter tid;
men AsiaOden ej ryste dervid.
Så odlaren, döf för beklagande fränder,
från hagelförödda fältet sig vänder.
En natt, då han låg uppå gullstickad bädd,
han såg hur en stjerna sig framsmög helt rädd,
ur stormförda molnen, som jagat den lilla.
Då slumrade han mera lugnt och stilla.

Och se, der en Ljusalf som barnsinnet glad
kom ned. Till den hvilande gamle han qvad:

»Det lider, det lider.
»Snart komma de tider,
»som ätthögar jemna
»med trampade gruset.
»Snart runhällar remna.

»Det lider, det lider.
»I heliga strider
»skall jorden förlossas.
»Snart afgudahuset
»af Lammet skall krossas.

»Det lider, det lider.
»Snart lugnet sig sprider;
»och stoftet skall renas
»och friden och ljuset
»på jorden förenas.

»Det lider, det lider.
»Snart tanken framskrider
»fast bojan den tvingar;
»dock väcks den vid suset
»af frihetens vingar.»

Strax Ljusalfen opp på en stjernstråle flög. —
Men ofta på AsiaFriggas hög
sågs enslige maken, från öfverdrottsborgen.
En stilla tår i hans öga sig smög;

fast viljan den starka beherrskade sorgen.
Och liksom man vördar en gudabild,
hvars dyrkare dött, och hvars glans är förspild;
så AsiaFreja ännu syntes vårda
den Öfverdrott. Alltid förtrolig och mild,
när tidningar kommo som vinteryr hårda,
försökte hon lugna det stormande bröst.
Men AsiaOden behöfde ej tröst,
fast senorna domnat, och kyliga åren
ur insjunket öga framlockade tåren.
Han satt i sin härliga Öfverdrottssal,
och såg emot Asiafanan, som hängde
kring hvalfvet. En suck ur hans hjerta väl trängde,
men modigt han qvad, att bekämpa sitt qval:

»Ströskyar små sig församla,
»i hotande molnstod, om qvällen.
»Skrämmen ej vandraren gamla,
»som nattetid irrar, på fjällen!

»Bäfvar han, må han då krossas!
»Den vise kan lyfta sitt änne.
»Vikingens drake förkrossas
»af vågen, dock älskar han henne.

»Höstdag är stormig och kulen;
»men vintern blir stjernklar af kölden.
»Ätthögens hvälfning är mulen;
»men lugn ger den gräsklädda skölden.

»Himlen, om vintren, tycks närmre

»vid jorden. För ynglingens sinne
»Gudarnes boning är fjärmre;
»men halft är den gamle derinne.

»Qvällskuggor synas så långa,
»fast solen går fort till sin hvila.
»Dödskampen skrämmer så många;
»den vise till målet kan ila.»

Så strid han med sorg och med ålderdom höll.
Han tröttnade väl; men för dem han ej föll.
En dag, då han låg på sitt gulltäckta läger,
och tycktes allt mattare, mattare bli,
då gjorde hans ande från stoftet sig fri,
och for, såsom Saga den bragdkära säger,
till eldverlden opp, och till köldverlden ned.
Till Gjallarbro kom han. Den är icke bred;
men hundratals skaror deröfver dock vandra,
hvar dag, och de likväl ej tränga hvarandra.
Han nalkades Hels beskuggade hem,
kring hvilket mång tusende portar månd hänga.
De öppnas så lätt, och sig sjelfva de stänga,
dock kan ingen två gånger öppna dem.
Den boningens anblick var liksom en dimmas:
hvar mur tycktes tvärt genom jordgrunden gå,
och kunde dock blott af sin kyla förnimmas.
Otaliga skuggor arbeta derpå;
den boningen blir aldrig färdig ändå.
Här ingick han. Nio gemak han besökte,
der gästernas antal, hvar stund, sig förökte,
fast gillet hos Hel icke kosteligt är.

Ty Ve heter salen och Tvinsot är sängen,
och Sen heter tjenstmön, och Gångdöd är drängen,
och Svält heter bordet, som uppdukas der [2]).

I midten af boningen Hel månde sitta.
Halft hvit och halft svart är dess anletes hy.
De glanslösa ögon ur groparne titta,
så matt som ett halföppnadt, töckenhöljdt ny.
Hon lemnar ej bordet. Beständigt hon äter;
oändelig hunger den uttärda fräter.
Som isfjället kall, och som isfjället döf,
hon hviskar helt tyst, likt ett prasslande löf
på griften. Hvart ljud är dock tusendes bane.
Bakom henne sitter den brandgula hane,
med ruggiga fjädrar och slokande kam.
Han gal, när en nykommen skugga går fram.
Hans ljud med ett sorlande dödsrop plär ändas,
och hinnklädda ögat tillhopa han drar.
Af dödskallelampor der hänger ett par:
i dimman beständigt de släckas och tändas.
Då framskymta benranglens sorgliga flock,
som kräla alltjemt och stå stilla ändock.
De gå som i sömne, och aldrig de vakna,
de gå som i yra, så kalla och nakna.
Blott vårdslöst virad kring midjan, en hvar
af multnad svepning en lifgördel har.

2) Dödsgudinnans boning Eljuduer (Elvidner) beskrifves på detta sätt i d. y. Eddan. Skälen till nordbons fruktan för stråddöd ses i föreg. slutanm. Hvad de nio gemaken betyda, är ej lätt att säga, om icke de skola afbilda vissa på den tiden kända farsoter. Hvad i öfrigt Hel betyder, kan läsas uti slutanm. vid 17:de s.

Ja, allt är i Eljudner liksom det stode
i Ginungasvalg, hvarest urämnet låg. —

När AsiaÖfverdrotts ande det såg,
han frågade: »Kännen J Balder den gode?
»O skuggor! Då leden mig fram till det rum,
»der lycklig han sitter vid älskade Nanna!»
Men, långsamt och tyst, sin gulbruna panna
hvar skugga nu rörde, och uppdrog helt stum
de grinande käftben, som hängde så slappa.
Då hof sig hans ande till jordringen opp,
besjälande åter den domnade kropp,
och hjertat och pulsarna började klappa.

Af synen på en gång bestämd och försagd,
den Öfverdrott talade så i sitt sinne:
»Nej, Hel! I din boning jag nyss varit inne,
»att bygga hos dig vare merglöses bragd.
»Nog vet jag att Tiden, med susande vingen,
»skall fläkta bort mig och den gudskänkta ringen.
»Men slaf jag ej blir; ty min ande är fri.
»Ja, Hel! Blott den fege ditt offer kan bli.»
Så taladt. Då höjdes hans mod och hans snille.
Han såg, likt en tjusande sejdmö, stå fram
hvart storverk, han hört om sin mägtiga stam,
hvar seger den vunnit i blodbadets gille.
Och fattande tyst ett beslut om sin död,
han Diarne alla församlas böd.

Sitt afsked som Öfverdrott taga han ville:
den blanka brynjan kring lifvet han drog,

hon sken som mot solen en rimfrostig skog.
Nu satte han gullhjelmen uppå sitt änne.
Mot den sken hans silfrade lock så mjell,
som under en eldsol, ett snöbetäckt fjäll.
Sin ärriga sköld under hufvud han lade;
så ofta tillsammans de hvilat hade.
Vid sidan af bädden, han sedan, på vakt,
de fostbröder: spjutet och slagsvärdet, ställer.
Hans koger och båge förglömmas ej heller:
vid sig han de ynglingavännerna lagt.
Så låg han, när in alla Diarne gingo.
Han hof en vänlig, försmältande blick
på AsiaFreja, som bort strax gick.
En vink af den gamle nu Diarne fingo.
En stilla, betydningsfull blick han dem gaf,
lik höstmånes glimt, ur ett dimbetäckt haf.
Den starke AsaThor stod der så dyster;
han djupast af alla i hjertat var qvald.
Han tänkte: »Skall Öfverdrott nu blifva vald? —
»Ha! Mig det ej anstår, och mig det ej lyster.» —
Så tänkt. Och bland Diarne åter han steg.
Men fadren han såg på dem alla, och teg.
En vink han dem gaf, och de närmare trädde
till bädden der, manligt han sålunda qvädde:

»En kämparing sluten
»omkring mig, och gjuten
»den kraftlösa bloden!
»Till mägtige Oden
»min ande vill ila,
»att stoftet må hvila.»

Han gullbrynjan öppnat från sida och bröst;
men Diarne sågo med skräck på hvarannan.
Då hof han den silfverbelockade pannan
från bädden, han qvad med befallande röst:

»En kämparing sluten,
»J söner af Oden!
»Med eggskarpa spjuten,
»nu frimodigt gjuten
»den kraftlösa bloden!
»Vi Gejrsodd det kalla.
»Må verlden J lära
»hur de böra falla,
»som lefvat med ära!»

Han slöt. — Liksom måne i aftonens stund,
sen blekhvit han färgat den vestliga brädden,
går saktelig ner bakom suckande lund;
så sjönk han tillbaka på gulltäckta bädden.
Af suckande Diarne omvärfd han låg.
Han teg; men på dem han befallande såg.
Och alla, sen åter en vink han dem gifvit,
på en gång lyfte de eggskarpa spjut,
som, enligt hans vilja, nyss hvässade blifvit,
vid Magtens sten, före juloffrets slut.
De sänkte dem nu i den åldriges hjerta! —
Men AsiaOden med blossande kind,
sig reste. — Ej kännande dödssårens smärta,
han qvad, med en stämma, lik sommarens vind,
när kärligt han smeker en doftande lind.
Han qvad, lik en storm, när den isarna bryter,

och längs öfver lossnande vågorna ryter.
Så ömsom han sänkte och höjde sin röst.
Och hjertlig och glad, som den gästfria värden,
när vänner han följer på återfärden,
till Diar och söner han sjöng denna tröst:

»Mitt namn vill jag egna
»de hjeltar, som falla
»för blixtrande svärd.
»I Magternes verld,
»i glada Valhalla,
»må Valfader fägna
»de svärdfallne alla!

»Ja! Der i all gamman,
»jag lönen skall njuta.
»Der mötas vi snart.
»Sin brusande fart
»de störtelfver sluta,
»när sig de tillsamman
»i verldshafvet gjuta.»

Från bleknande läppar de sista orden
nu sorlade tyst, som en flod under jorden.
Den namnstore ännu sitt öga uppslog;
sen slöts det, likt sjunkande sol, och han dog!
På Fyrisvall fick han ett bål så härligt,
och lågorna famnade himmelen kärligt.
Så högsattes Magternes frände och tolk.
De andra snart delade jordföddes öde.
Vare frid med de lefvande, frid med de döde!
Hell Fädernas minne! Hell Nordlandets Folk!

Slutanmärkning.

I föregående slutanmärkningar har jag fragmentariskt framlagt min åsigt af våra myter och äldsta urkunder; nu återstår att i denna sista göra reda för mitt sätt att behandla desamma. Men framför allt beder jag läsaren att icke med någon af dessa prosaiska uppsatser förblanda sjelfva den rimmade skapelsen: Asarne, utan anse den såsom icke det minsta beslägtad eller tillkommen medelst dylika beräkningar; ty hela styckets samband, hvarje persons ingripande deri, äfvensom den mytiska vehikeln och händelsernas upplösning tillhöra mig; men personernas namn och enskilda förhållanden tillhöra häfderna. Jag har anfört några urkunders ord, för att visa det jag icke rånat en persons ära, hvars namn genomlefvat århundraden. Den strid, som vår tids lärde fört och ännu föra, dels emot, dels för våra urkunder, har förledt äfven mig, att yttra några ord om dem. Häraf framstod detta bihang till Asarne; men icke hade sjelfva skaldeförsöket sitt upphof derifrån. Den sammangytring af myt och saga, som röjes i våra häfder, fordrar en allsidig, icke en ensidig utveckling. Må skalden forma sina gestalter af det nedfallna tempelgruset, och tänkaren tyda bristande bokstäfver på de förvittrade runehällar! Konstdomare ropa ju ständigt, att skalden bör dikta. Han bör göra det, men han bör icke heller fördömas derföre, att han känner den tid och det land, hvarom han skrifver. Äro nordens sagor likartade verk af dikt, då diktar ju förmedelst dem hvarje skald, som rätt begagnar dem? Äro de helt eller till en del verkliga, böra de väl icke derföre frånkännas rättigheten till poetisk förhöjning. Hafva väl de kristna legenderna mera poetiskt element, än de äldste lemningarne af våra hedniska urkunder? Må skalden fritt och lätt irra om i diktens labyrint, utan annat biträde af historiens ledtråd, än det, att han kan hitta labyrintens utgång.

Asarnes bosättning i norden är tvifvelsutan för ett epos det rikaste ämne, som vår verldsdel någonsin kan framställa. Roms segrar och politik å ena sidan och det ständiga omskifte af olika rådande stammar under folkvandringarne å den andra, jemte de kristnas våldsama omvändelsekrig, utplånade de betydligaste spår af alla europeiska länders fornminnen, och endast vår nord stod orubbad med sina förgudade heroer, sin mytlära och sina sägner. Ännu lefva många af dessa myter och sägner hos vår allmoge, fast under mer eller mindre förändradt skick. *Men,* säger man, *de lefva icke mer i hela folkets tro.* Hafva ej grekers och romares myter äfven hos oss en medborgerlig rätt, såsom sinnebilder? Och har ej kristna läran sina symboler i lammet, dufvan, korset o. s. v.? I vår så kallade upplysta tid, säger ju skalden ofta att en afdöd persons ande skall besöka sina sörjande vänner?

Den strålbrytande dimma, som hvarje lära hänger för mängdens öga, var sannolikt genomskådad af greklands högre tänkare, när Iliadens store skald be-

sjöng sitt lands gudar. Den stränga enhet, hvarmed han framställer hvarje symbolväsendes inverkning, visar att dessa väsen icke hos honom lefde genom en blind tro; ty fortsatt konseqvens är uttryck af ett rent vetande, oberoende af den form, hvari det framstår, poetisk eller icke poetisk.

Alla folkslags urhäfder utgå från mytiska stamsägner: att utesluta dessa myter, då man vill episkt framställa folkets äldsta sagotid, är att rycka hjertroten från detta folks stamträd, och dess grenar, sagolifvets bild, måste då förtyna. Att söndra och inskränka denna sagotid till ett särskilt land, efter dettas *förhanden varande politiska område*, är att stympa nämde stamträd, så att kronan mister hela sin ledighet och fägring.

Asarnes tidpunkt, *rätteligen* framstäld, är en föreningsakt emellan *hela* norden, en konstens försoning för statskonstens synd. Grekland, deladt i mångfaldiga småstater, hopsmälte alltid till *ett helt* i konstens större företag. Men en *hufvudpunkt* måste gifvas, der alla de spridda krafterna samlas, och denna samlingspunkt bestämmes af *häfderna*, ty de kunna icke stå i strid med hvarandra. Således blifver under asarnes nordiska bosättning Sigtuna medelpunkten för deras hufvudpersonal, lagstiftning, gudstjenst m. m., ifrån och till hvilken punkt alla de öfrigas förhållande skola beverkas och inverka. På detta sätt framstår, likasom i andeverlden, äfven ett allrum på jorden, för alla i menniskolifvet ingripande naturkrafter (gudar) och hjeltesångens stora yggdrasil kan då med dess tre rötter, hvilka räcka till gudars, jättars och menniskors boningar, slingra sin krona kring alla de verldar, som den rena bildningskraften skapat. Så finna vi ett allrum i grekens epos, hvarest alla historiska och mytiska krafter sammanträffa.

Mången tror, att nordbons karakter bör uttryckas med de skarpaste konturer; detta är falskt, åtminstone hos skandinaverne; ty klimatets motsatta inverkning af värme och köld, skönhet och ryslighet, fattigdom och rikedom, träldom, i födebestyr och frihet i statsförfattning, allt detta verkar på hans sinne samma mångvexling, som karaktersblandningar genom olika stammars inflyttning, sjöresor o. s. v. måste föranleda. Sådane förekomma hjeltarna redan i äldre nordsägner, och skaldinnan von Helvig målar nordbon kort och träffande i dessa ord:

»Sein Äussres Eis, sein Innres Lenzesblüthe;
»so arm an Wort als an Empfindung reich.»

Kontrasten mellan asar och skandinaver var likväl så stor, att dessa gränslinier kunde synas, förrän kristendomen omsider gjort nordbon till half sydbo. En viss mulattfärg uppkom då i nordfysionomien genom alla dessa slägtblandningar.

Men, hvartill alla dessa gudar, gudinnor och öfriga taskspelare i ett jordiskt ämne? Så frågar mången, som, oaktadt sin så kallade fördomsfrihet, likväl bemärker om en dröm eller en tillfällig spådom slår in. — De göra det: ty deras andliga väsen måste söka, sig ovetande, en verkningspunkt i verldarnas stora sferer, annars vore det icke en ande. Om det är skaldens värf att åskådliggöra lifvet, måste han göra det antingen såsom verkan eller som orsak, d. v. s. som *allif* eller som *enskildt*.

Men ropar man: »*Jag är ett förnuftsväsen och jag vill sjelf vara den gud, eller naturkraft, som skall handla genom mig.*» Men det är icke ett *vill* utan ett *skall,* som bestämmer den gud eller ande, han skall spela. Hvarföre blir den ene stor målare eller bildhuggare, den andre stor tonkonstnär eller filosof; den ene feg eller hjelte, dum eller qvick? Och hvarföre, då de alla äro fria, kan dock ingen *efter behag utbyta anlag med den andra?* Hvad är denna individualitet annat än en nödvändighetslag eller som man vanligast uttrycker sig: ett öde?

Utan minsta begär att påtruga andra mina åsigter, och ännu mindre något syfte att synas lärd, vill jag, blott af förkärlek till hufvudämnet, kortligen utveckla mina tankar derom. Fornverlden, seende huru allt det jordiska berodde af de högre sferernas inverkan, fann deraf, att allt måtte utgöra ett enda Helt. Begreppet om universum uppstod nu, och detta begrepp var *religionens* första rena anklang i menniskosinnet. Nu var för tänkaren intet annat än universum gällande, och individet blef blott ett nödvändigt betingande för detta universum, d. v. s. nödvändiga delar för att integrera det hela. Men då individet sålunda framstod för tänkarens åskådning, framstod äfven dettas inre förhållande till de öfriga delarne, d. v. s. till andra individer. Deraf uppstod begreppet om pligter. Vore alla dessa delar likartade, skulle deras tillvaro upphöra; ty lifvet (det Hela) uttalar sig genom evig vexling i former. Liksom en planet står till den andra, är den enskilta menniskan att anse, oaktadt yttre förhållanden, likt en konstgjord häfstång, motverka hennes syften och anlag. Hvarje menniskosamhälle är således en individ i kollektift hänseende, och den måste, för att vara en sådan, skiljas i tid och rum från alla andra individer i samma mening, annars skulle, all industri, bildning, handel och vandel försvinna, och menskligheten sitta inhyses på den punkt, der slumpen kastat hvarje individ. Men då denna förening mellan individer, i allmännaste och vidsträcktaste mening tagen, finnes, måste all syftning till *mensklig* odling rigtas åt det högsta, neml. gudomlighetens idé, uttryckt i universum, (inkarnerad i tid och rum), och då gudomligheten är det högsta, fullkomligaste, alltid bestående, fick menniskan dymedelst äfven ett syfte *utom* tiden och rummet, d. v. s. *odödlighetens* höga mål, likasom hon i tiden för sin jordiska tillvaro fick gudomlighetens *bild.* Individets försvinnande eller *död* var likaså nödvändigt, som gudomlighetens alltidfortfarande. Här se vi Guds allmagt, Hans allestädesnärvaro, Hans rättfärdighet.

Lifvet i sitt totalbegrepp utgör alltet, och framträder i hvarje punkt deraf. Dessa punkter utgöra i menniskonaturen det *enskildta,* med alla dess betingelser af passioner, lidanden, förmågor m. m. I det förra framstå alla krafter kollektift och menskliga personligheten tillbakaträder såsom icke mera fri d. v. s. ett högre inflytande har bestämt dess verkningskrets, hvilken dymedelst måste slingra sig in i detta *högres egen* krets. Men hvar finnes oändlighetens gräns? Är menniskan sjelf oändlighetens urbild, då måste hon äfven spegla sig i alla dess brytningar. Sålunda blir gudalifvet (naturmyten) en tafla, som införlifvar menniskoväsendet med det stora hela (öde, nödvändighet); men menniskan, moraliskt skild derifrån, handlar fritt och omsider faller fri. Om denna nödvändighetslag icke funnes, skulle menniskan sjelf styra

sina öden, således delen bestämma det hela d. v. s. universum bero af individet. Då nu uttrycket af det ena individet alltid är i strid mot uttrycket af ett annat, emedan begreppet af individ just är söndring af det hela, så skulle denna söndring, inverkande på universum, upphäfva detta såsom allhet; och när detta upphäfdes, försvunne äfven delarna, som utgöra det, och universum skulle dymedelst endast vara ett kaos, en massa utan ordning. Menniskans beroende af nödvändighetens lag (ödet) är således ett lika nödvändigt vilkor för hennes egen tillvaro, som menniskans tillvaro är nödvändig för alltets fortblifvande.

Det är icke predestinationen d. v. s. det blinda ödet, som leder; ty då blefve allt utan ledning, således utan lif; men lifvet är gudomlighetens inkarnation: och denna inkarnerade gudomlighet är medlaren emellan det ändliga och det oändliga, emellan nödvändigheten och friheten; och då Lifvet uttrycker gudomlighetens ingripande i allt, så måste allt, hvad som sker, vara nödvändighet icke slump. Man invänder: *Dygd* yttrar sig endast genom *frihet* i handling; *glädje* är dygdens lön och båda förtyna, om nödvändighetslagen skall gälla. Tvärtom! Frihet i sin högsta betydelse är just den fullkomligaste harmoni mellan alltet och individet och denna harmoni afspeglas i den rena barnglädjen, *oskuldens paradis.* Dygd är efter denna grund *frihet;* ty individet fordrar icke allt af alltet, utan blott sin rätt såsom en del af det hela. Frihet är således resignation på andra individers likartade och begränsade frihet. Är universum gudomligheten i materielt-andelig uppenbarelse, då måste hvarje individ, som i sig afspeglar detta universum, i sig bära gudomlighetens bild i andelig mening; och som gudomligheten är det enda uttrycket af *godhet, frid, glädje, skönhet och frihet,* så kan individen endast vara god, fridsam, säll, skön och fri, såvida hans handlingar ingripa i gudomlighetens (alltets) höga syften. Här är *sferernas musik* (samklang), som Plato benämde den, fast annorlunda tecknad af min penna. Men både frihet och glädje upphäfvas i samma mån, som individet vill isolera sig; det blir då ifrån sin högsta ståndpunkt en nedstörtad ängel, och dess fall blir allt djupare, ju mera detta isolerade tillstånd fortsättes. Att här icke är fråga om en eremits eller hypokondrists fjärmande från samhällslifvet, måtte väl inses. Af det anförda kunna vi finna huru vår heliga skrift i sig innefattar alla de källor till kunskapen om det gudomliga, som måtte hafva ledt de äldste hedniska tänkare, hvarföre i denna heliga urkund äfven yttras att »hedningarne som icke hafva lag, göra dock af naturen hvad lagen tillhörer.» När menniskan å ena sidan känner sitt beroende af alltet, och underkastar sig dess lagar, men å andra sidan förnimmer sitt eget individ, såsom abstraheradt derifrån, då uppstår andens och materiens vexelstrid inom henne: arfsynden.

Men jag har redan öfverskridit den gräns, jag ämnat gifva dessa anmärkningar. Tysklands sjelftänkare hafva framställt sina verldsåsigter på ett helt annat och mera djupsinnigt sätt, än jag förmår eller önskat. Återvändom nu till hufvudpunkten för dessa betraktelser, jag menar gudavehikeln i ett epos.

Redan är nämdt, att fornverldens vise sågo himlakropparnes inflytande på vår jord, och framställde dem såsom beroende af den stora verldsanden. De

sågo jordens olika klimatiska verkningar på olika menniskostammar, på enskiltas helsotillstånd o. s. v., och de slutade deraf till menniskans beroende af himlakropparnas olika förhållande sinsemellan. Sålunda framstod den lilla verlden i korrespondens med den stora, och derföre blefvo dessa himlaljus och naturkrafter (gudar) framställde under menniskors och djurs olika skepnader; men Greklands konstnärer borttogo dessa vanskapningar, och då framstodo dess gudar under fulländade menniskobilder, med sina bestämda karaktersdrag, dock alltid såsom ledare af tingens och menniskornas yttringar. När skalder nu ville uttrycka, att den eller den hjelten, älskarn o. s. v. måste, enligt sin gifna individualitet, nödvändigt handla så eller så, då sade de, att den eller den gudomligheten ledde honom, skyddade eller störtade honom. Här se vi nödvändighetslagen (ödet) tydligen verkande; men tillika så framställd, att den handlande menniskan står *fri* såsom handlande, och är endast beroende af alltet; ett beroende, som svarar mot de kristnas begrepp om *Försynens skickelse,* med hvilket de förena begreppet om menniskans *fria vilja;* ty hennes förnuft fordrar att hon skall vara fri. Ödet, sålunda tänkt, blir, som vi förut sagt, hvarken en blind slump, eller en predestinationsidé, utan rent af ett tröstefullt beroende af alltets gång, och då detta allt såsom uttryck af den högste urtanken, gudomligheten, icke kan syfta till något ondt, ty då skulle gudomligheten strida mot sig sjelf, emedan allt ondt är en strid mot den stora verldsordningen; så är ödet icke något bestämdt ondt, d. v. s. en vilja, som leder till mensklighetens brott eller lidande, emot den stora Viljan; utan rent af en högre nödvändighetslag, syftande till det Helas upprätthållande. Djuren, saknande det andliga företräde, som förnuftet ger menniskan, hafva derföre icke något öde, efter detta ords högsta betydelse, således icke heller någon historia. Och genom gudamotivet (Alltets förhållande till menniskovarelsen) framstår klarligen det subjektivas objektivitet. Freja, Thor, Oden o. s. v. blifva dymedelst lika betydningsfulla i ett lyriskt eller episkt stycke, som Venus, Bachus, Apollo o. s. v. Låt vara att första begreppet om gudar uppstått genom en blind apoteos af sällsynta individer. Då öfvertron tillade dessa, framför andra individer, en större förmåga såsom ingripande i universum, så blefvo de allt mer och mer objektiviserade, då tvärtom katolikens skyddshelgon endast fingo en subjektiv öfvervigt, på grund af kristna religionens inre anda. Häraf inskränktes en stor del af konstens yttranderätt, kanske äfven dess tankefrihet, och dymedelst blef den episka vehikeln ansedd såsom öfverflödig; ja, äfven som ett hedniskt joller, oaktadt medeltidens skrifter prålade med fehistorier, trollsagor och dylika foster af en mindre hög och mindre verldsomfattande fantasi.

Sålunda försvann den *Enhet,* som gjorde forntidens hjeltedikt till en fullkomlig verldsdrama — en Allhet, som lika omfattade det stora och det så kallade ringa i menniskolifvet — och den episke skalden målade nu blott nattstycken, der det ljusa blef smärtsamt ljust för det oförderfvade sinnet, och det mörka för mörkt. Lärdom, politik och nyskapta gudomligheter, tillkomna af

tidsandan, icke naturfödda, förträngde sedan alltmera det enfaldigt rena i forntidens episka konstverk.

Ännu tro likväl många, att i våra fäders mytlära icke låg någon inre religiös syftning; dock kan väl ingen neka, att den strängaste konseqvens röjes i densamma. Ja, sjelfva naturgudarnes undergång är allestädes basen för deras framställning; men uti denna Lifvets kamp och vexling i tid och rum, hvars fenomener vi dagligen förnimma, ligger just asialärans moraliska grundämne förborgadt. Träder detta tillbaka, framstå tid och rum såsom allstyrande och fatalismen blir icke mera *skenbar*, utan *verklig*. Då nu all förnuftsodling måste hafva en religiös grund (ty att tänka är att andligen ingripa i verldsfenomenerna), och då i menniskonaturen de fysiska och psykiska företeelserna under samhällslifvet altid hafva en viss vexelverkan sinsemellan, så måste äfven en andelig hänsyftning döljas under de kosmiska bildframstälningarne. Detta röjes också tydligen i österns läror; men om en grundlärd Österlänning ville forska kristna läran efter Dupuis kalendariska formler, skulle han säga att Kristus föreställde solen och hans apostlar de tolf himmelstecknen, och vore väl Försoningsläran dymedelst framställd? Skulle de högre myterna, historiens urkälla, vara förutan ett moraliskt grundämne, då deras afkomling historien äger det? Kunna vi ens tänka oss ett skönt skaldestycke, ett högre filosofiskt föredrag, utan denna andesyftning? Huru skulle då en folktro finnas, som ej mer eller mindre bure denna höga stämpel, fast den i forntiden låg fördold inom mysteriernes förlåt? Blott den häfden, att öfverdrotten skulle ensam offra för hela folket, och att han äfven under menliga politiska förhållanden ansågs vara ensam orsak till gudarnes vrede, bevisar att man trodde öfverdrotten hafva ett individuelt närmande till dem, hvilket förhållande endast kan andligen förstås, utan afseende på hans gudaättade börd.

Några fördöma begäret att förklara våra nordmyter. Är väl detta försök mera orimligt, än att vilja förklara skälen till en forntida regents handlingssätt? Dessa äro ju också ett uttryck af hans inre väsen? Att i menniskostammarnes historia förneka allt, som är fjärran för vår tid, är likasom att förneka något fenomen i naturhistorien, derföre att man icke sjelf sett det. Jag har aldrig betviflat den gudomliga ingifvelsen, hvilken i alla lifvets rigtningar måste uttala sig, och således kan jag aldrig förneka, att första anklangen på vår bildningsförmåga, är en ingifvelse; men denna är icke mer än *ögonblicklig*. Jordsonen kan icke stå i en oupphörlig närmare beröring med det Aldrahögsta. Han måste snart nedstiga till ingifvelsens broder: reflexionen. Den presterliga asiakasten måste då, åtminstone till en början, hafva gjort sig ett redigt begrepp om de myter den framställde, fastän detta doldes för mängden.

En sjelfständig mytlära måste vara en sammanlänkning af flera begrepp, bilder af de yttre verldsfenomenerna och den ordning, hvilken dessa äro underkastade. En ingifvelse tillhör hela verlden; den kan således meddelas; och meddelad måste den antaga en form; den blir således förbrödrad med förnuftet, ty den måste alltid låna drägten af den tid och det ställe, hvari den individ

lefver, som framställer honom. Kunde individen undgå detta behof af form, vore den icke mera ett stoftbarn. Men då formen är nödvändig, måste ett medvetande vara ledaren, sedan ingifvelsen väckt det. I motsatt fall vore alla de äldre diktens och mytens skapare att anse, antingen såsom *jemt inspirerade väsen,* eller ock såsom galningar, hvilka diktat, *utan att någonsin sjelfve hafva vetat hvad.* I förra fallet måste alla urskrifter vara lika sanna, som vår bibel, i det senare måste hela verlden varit galen, som kunnat förvara dessa meningslösa hopsättningar. Om ingifvelsen icke föreginge det menskliga vetandet, skulle materien dymedelst, fråntänkt Gud, sjelf vara vetande. Allt vetande måste ikläda sig den jordiska formen; *annars skulle antingen en hvar individ väckas genom en och samma ingifvelse, eller också hela verlden ligga i mörker,* utom den individ, som fick ingifvelsen. Hvarken det ena eller det andra tyckes öfverensstämma med verldsordningen. Som nu all ingifvelse är af Gud, och en förut oförnummen sanning, liksom Medlaren, född utan mans tillhjelp, och jordiskt förkroppsligad, så måste den vara i frid, icke i strid med menniskoanden. Icke tror någon nu lefvande, icke tror jag på dessa nordens fordna gudomligheter; men som den *i allt sig uppenbarande gudomen* låtit dessa sinnebilder framstå såsom första *bristfulla* bokstäfverna, för att för *verldsmenniskan skrifva hans namn;* så bör jag, fastän kännande en *strålglimt* mera af hans *oomfattliga* väsende, upptaga dessa *första bemödanden* af ett slägte, ur hvilket jag är en så liten del, och, *rättfärdigande dessa,* göra *mig värdig* att i min mon deltaga i en *ännu mera upplyst* samtids nitälskan för detta ämne. Men några neka att dessa myter lefvat i folkets tro, påstående att medeltidens munkar hopdiktat dem. Trodde då ingen nordbo på en öfvermagt, och var då kristendomen deras första lära? Ljuga då legenderna om de första missionärer till vår halfö? Eller är det rimligare att urnordboernas öfverväsenden dyrkades här, men icke den asiatiska stammens gudar? Och skulle kristna munkar, som ville förtränga hedendomen, hafva diktat dessa härliga myter om Frej, Balder, Ragnarok, m. m.? Paulus Diaconus, sjelf kristen och klerk, omtalar Oden och Frea (Frigga), när han beskrifver Longobardernes härkomst (Lib. I. Cap. 8). Om asiamyterne vore diktade af medeltidens munkar, huru skulle väl denne författare kunnat anföra något om nämde gudomligheter? Och hvarföre skulle han i ett historiskt verk omtala dem, såvida den sägn, han anför, icke genom sin ålder vunnit en viss häfd? Är det möjligt, att en nation kan konstituera sig, utan att hafva någon inhemsk häfd, och kan häfd finnas utan en viss religiös väckelse? Huru kunde då nordens historia först börja, sedan utländska författare börjat omtala våra fäder? Gjorde dessa sig icke förut kända genom sjötåg och krig? Men till dylika värf fordrades ju både konsten att bygga skepp, förfärdiga vapen och ordna ett fälttåg? Hvar börjas då vår historiska visshet? I den tid, då dess händelser af andra länders häfder besannas? Men dessa utländska häfder kunna ju äfven vara understuckna? Våra vikingar kunde ju hos andra folk hafva utspridt rykten om nordiska företeelser, som varit grundlösa? Här blir då ingen början, och hvad munkarnes berättelser angår,

kunde de ju också misstänkas för ensidighet och villfarelse? Skall då vår historia grundas på diplomatiens hörnsten? Hvad äro alla dess basreliefs af permebref? Äro väl dessa trogna bilder af det folk de tillhöra? Tidens ofta förnyade jordskalf hafva sprängt murarna af Sagas urgamla tempel; men de tunga stenarna har vårt svaga slägte icke kunnat bortföra: de skola ligga qvar och bevittna templets storhet. Det glitter som dårar hängt derpå, har ljuset längesedan utblekt; dock skola konstnären och forskaren länge framsöka gull ur grushögarne.

Vår tid tror, att ett konststycke bör likna ett fradgande mjöd: strax smaka, strax berusa. Den vill icke hafva konsten till en läskande källa, som alltid tömmer sig lika lugnt och svalkande. Att det lyriska elementet icke kan skiljas från det episka i vår nordsaga, bevisa våra urkunder, och jag har sökt att handla i enlighet dermed; men det förra måste vara underordnadt det senare. Derföre har jag begagnat mångfaldiga lyriska former, och sökt skilja Asars, Nordbors, Jättars och Dvergars urstam från hvarandra till deras inre och yttre väsende. Häraf uppstod en lyrik, oftast olik den nu gällande. Må man fördöma detta sätt; jag fördömer blott den ogenomskinlighet, som i språket röjes, förmedelst min oförmåga isynnerhet, och särskilt genom de olika vändningar och namn, som deri förekomma; men vårt språks gramatik och prosodi har jag troget följt; ty liknöjdhet i detta fall gör att vi aldrig få något språk. Mångfaldiga uppträden äro äfven otydligt eller obetydligt motiverade; men detta fel är redan afhjelpt i hopp om en framtida upplaga. Må ingen tro att jag genom vissa uttryck velat såra vår tids välanständighet; jag har blott målat forntiden. Greklands och Roms konstnärer tvekade aldrig att visa sina gudabilder nakna. Hvad är oskyldigare än naturen sjelf? Efter syndafallet märkte ju Adam och Eva först att de voro nakna? Hvad angår Isländska språket, erkänner jag min ytlighet deri; dess studium höfves en nordisk häfdforskare; men bevisar icke djupsinnigheten hos en mytolog. Ren barnkänsla, öppen blick för naturen leda säkrast till Valas helgedom. Stora skaldenaturer hafva framträdt, innan konsten att läsa och skrifva hunnit låta känslan stelna i lärdomens kalla deglar. Som poetiska bilder bruka vår samtids skalder ofta dess vetenskapliga fraser; men dylika bilder, ehuru nu pikanta, bli likväl främmande när vetenskaperna fallit eller stigit. Naturens bilder äro deremot alltid beståndande; ty de uttrycka gudomen, äfven i de aldrahvardagligaste föremål. Skaldens verk måste, liksom all annan vetenskaplig utveckling, tagas ur naturen. Sjelfva historien är en framställning af naturfenomenerna inom menniskosferen. Att jag i Asarne upptagit några få stycken af mina tillförene utgifna dikter, hvilka jag ämnar förkorta, kan väl icke klandras, emedan de äro mitt inres egendom; att jag stundom bibehållit äldre egna namn, som finnas i mindre korrekta upplagor af Eddorna, har skett för välljudets skull. Äfven har jag af samma orsak omvexlat namnen Nore och Gore i stället för Nor och Gor, Jotar för Jotnar, AsiaThor och AsaThor, Valhall och Valhalla o. s. v., oaktadt tonvigten är olika på dessa namn liksom Sokrat och Sokrates, o. s. v.

Se här mina skäl, en gång för alla framlagda. Må konstdomaren gilla eller fördöma dem! Det rör mig lika litet; ty efterverlden är den enda oväldiga domstolen. Ifrån den finnes intet vad, och inför den består sällan hvarken konstnär eller konstdomare. Sjelf väntar jag icke ens att blifva stämd inför densamma; ty jag känner storheten och erkänner djerfheten af mitt företag; men jag har i allt följt mitt skaplynne, och altid velat hellre såsom urjätten Ymer af gudarne nedstörtas i den allslukande rymden, än, som en berusad Fjolner, drunkna i mjödkarets söta, stormfria vågor.

Fjerde Afdelningens Innehåll.

Tjugufjerde Sången: Sigurlams bröllop med Hejdi. AsiaFrigga, för att i prakt trotsa Skade, pryder sig med gullet af den stod, som Nordens förstar skänkt AsaOden. Denne låter å nyo uppsätta gullet på stoden. AsaThor ankommer och berättar Skjolds död, och att Hler blifvit innebränd af AsaLoke, hvilken nu helt och hållet affallit från Asarne, och, under en hexas förklädnad, uppehåller sig i en bergshåla, nära Sigtuna. AsaUller, fälld vid de vises dom, stjäl gullet bort igen från bildstoden, och smyger det in i AsaFriggas skrin, hvarest AsaOden finner det. Lopter, ännu förklädd till hexa, säger till AsaOden att hans maka varit trolös. Öfverdrotten besluter att fly henne. AsaThor gäckas äfven af Lopter. Sigurlam tågar till Qvenland med Hejdi och svenner. De mötas på vägen af Sigurlams män, som förföljas af Thjasse. Denne anfaller Sigurlam; men Skade försvarar honom. Thjasse flyr. Tåget fortsättes. Väinämöinen qväder för Asarne. Sigurlam kommer hem till sin borg. Svafurlam födes.

Tjugufemte Sången: AsaOden, som gjort sig sjelf landsflyktig, träffar Sigurlam i Qvenland, dit ryktet hunnit om AsaFriggas trolöshet. Skade besluter att stifta fred emellan makarna. AsaOden drager bort, och ser hur Dumbers ättmän på Hårdverk hämnats den förres död. Spåmannen Hrosstjof råder honom att begära kung Radbarts dotter, Rinda. AsaOden förkläder sig, går till Radbart, besegrar hans fiender, tvenne gånger, visar sig sedan som konstnär och som kämpe; men kan icke vinna Rindas kärlek. Han fattar omsider det beslut att förkläda sig till tärna. Som sådan tar han tjenst hos konung Radbarts maka, och aflar med Rinda en son, som hon kallar Boe.

Tjugusjette Sången: Oreda i hela Norden. AsaUller får öfverdrottsväldet i Sigtuna, och kallas MedOden. Han skiljer AsaFrej och hans syster. AsaOden förklaras biltog för Rindas skull. MedOdens öfverdåd tilltager. Stämplingar af Lopter och MedOden mot AsaFrejas ära. Envige till sjös mellan AsaHejmdall och Lopter. AsaFrigga på sin dödsbädd, besökes af Skade, som kommit för att stifta försoning mellan makarna. AsaFrigga låter kalla Diarne, besvärjer sin oskuld som maka, och dör. Skade bestraffar Diarnes vekhet, och begifver sig till Qvenland; men lönnmördas på vägen. AsaLoke, som af MedOden fått länsrätt i Gauthiod, värfvar anhängare der, för att störta MedOden i Sigtuna. Denne spörjer detta, och misstroende AsaLoke, inbjuder han honom till Sigtuna. AsaLoke antar bjudningen, besluter att ställa sig in hos Diarne. MedOden eggar dem hemligen att ställa AsaLoke inför rätta. Denne bekänner sin och MedOdens delaktighet i Skades och Hlers fall och att de samfäldt uppfunnit skänddikterna mot Asynjorna. Han flyr; men fångas af AsaThor och instänges i en håla.

Tjugusjunde Sången: Sigurlam mördas af Thjasse. Hejdis sorg förökes, då Svafurlam försvinner, under en jagt. Hon faller åter i andeyra. AsaOden ankommer och vill rädda henne. Hon sjunger för honom om Ragnarok och bortföres af en stormhvirfvel. Svafurlam, som förskaffat sig svärdet Tirfing, hvilket Allvis och hans broder smidt, utmanar och nedlägger Thjasse, och hemför hans dotter Frida.

Tjuguåttonde Sången: Gudarne vid Yggdrasil. Järtecken. Idun har flytt. Gudarnes kraft förtynar. De söka att forska henne; men förgäfves. Oro i Valhall. MedOden rasar i Norden. Flera i Gauthiod affalla från honom. Upproret tilltager der. Qvaser den vise dräpes af Allvis och hans broder, genom MedOdens försåt. Oenighet emellan MedOden och Allvis. Diarne, understödda af upproret i Gauthiod, sammansvärja sig mot MedOden. De skicka Vifel, för att åter inkalla AsaOden, hvilken, underrättad om sin makas död, ämnar resa tillbaka till Sigtuna. Rinda vill ej följa honom. Hon behåller sin son Boe. Höfund dör. AsaOden träffar Vifel och hans följeslagare, och afseglar med dem till Svithiod. De berätta, under resan, Göas bortröfvande, Nores och Gores härtåg, samt Thorres, Sämings, Viles och Ves död. Ankomst till Sigtuna.

Tjugunionde Sången: AsaOden skyndar till Gauthiod, der MedOden och hans Diar fördrifvas. MedOden flyr till Selund, och mördas slutligen på Fjon. AsaOden låter uppresa ättehögar efter honom. Rinda har, vid sin död, skickat Boe till Sigtuna; han rustar sig till hämd mot Hother, hvilken är i Noreg, och derstädes hämnat Gevars mord. Boe öfvervinner Hother; men faller af sina sår, och nämnes AsaVale. AsaOden föråldrad, sörjer sin maka och upptager AsaFreja, såsom ÖfverAsynja, till sin andliga maka. I drömmen skådar han Valhall och tycker sig helsad som Valfader; men uppvaknar af förskräckelse, när han ser menniskooffer i Upsala blifvande tempel.

Trettionde Sången: Nornorna vid Yggdrasil, stumma, förväntande det stora under, som skall ske. Ett järtecken förkunnar Försonarens födelse. Nornorna besjunga den. Svanorna i Urds brunn förespå Magternes fall. AsaDiar varnas af en röst ur Gylfes ätthög; men de förstå det icke. AsaOden ser i drömmen Hels boning och besluter, att icke sotdö. Han församlar Diarne i Sigtuna och befaller dem stinga sig med spjut. Han dör.

